

BERNHARD BOHLINS OCH HILDA KOLMODINS BREVVÄXLING UNDER FÖRLOVNINGSTIDEN PLUS KOMPLETTERANDE BREV

Jag påbörjade registrering av och utdrag ur dessa brev den 2 dec (=Fars födelsedag) 2005, sedan jag fått låna originalen av kusin Björn och kompletterat dem med några brev från och till Bernhard Bohlin, "Pappa B", som fanns i "vårt" arv. Dels är det brev från Hildas far, Carl Johan Kolmodin, dels från domprosten C.A. Torén i Uppsala och några av Bernhards vänner. "Plånboksbreven" är en mindre samling brev, bl a från Bernhards far Johan Jacob Bohlin till familjen. De förvaras i en plånbok som tillhört Bernhard och som nu ingår i familjearkivet.

Registreringen återupptogs i oktober 2007 (från september 1883) och avslutades i maj 2015.

Erland Bohlin

B = Bernhard, H = Hilda. Avsändningsort är bara angiven om den avviker från Vallda - Uppsala resp. Visby. Numreringen av de första breven är gjord av B. De skrev till varandra en gång i veckan. De flesta av Hs brev ärvdes av dottern Daddy Palmer, medan Bs brev tydligen delades mellan barnen och av dem har jag bara haft tillgång till en mindre del. Finns det fler någonstans vore jag tacksam att få del av dem. Inom klammer och med kursiv stil finns mina sammanfattningar av delar av breven, oftast med användande av formuleringar i breven samt de upplysningar jag ansett behövliga. Jag har fetat alla personnamn. Jag har kompletterat med några uppgifter om de personer jag lyckats identifiera. Då jag delat långa stycken markeras det med ett inledande //.

I september 1879 skulle studiekamraterna Adolf Kolmodin och Bernhard avlägga teol.kand.examen och under sommaren läste de tillsammans i Visby och tenderade "efter en på samma gång arbetsam och behaglig sommar" Det var så Bernhard lärde känna Hilda. 18.1.1800 prästvigdes Bernhard i Skara, men för Göteborgs stift. Eftersom han var för ung krävde det att han fick dispens. Från samma datum utnämndes han till pastorsadjunkt i Vallda och anges som inflyttad dit 2.2.80.

1881 var Bernhard (B) 24 år medan Hilda (H) var 20 år, dotter till köpmannen Carl Johan Kolmodin i Visby. H berättar historien om frieriet och förlovningen i sammandrag i brev H 11 (1.10.81), liksom i brevet H 50 till B (27.6.82).

B var liksom H och Adolf och flera av dem som omtalas i breven engagerade i Evangeliska fosterlandsstiftelsen (EFS), som grundats 1856 för den inomkyrkliga, lågkyrkliga evangeliska väckelsen med stark betoning av missionsverksamhet i Afrika och Indien. En viktig inspiratör var Carl Olof Rosenius (1816-68) och hans tidskrift Pietisten. Andra tidningar var Budbäraren och Väktaren.

prv = prästvigd

Brev B 1. B t H. Sommaren (omkr. 23-24 juli) 1881

Hångsbachs, Nalle.

Froken Hilde!

Jag bävade för min djerfhet att skriva till Er. Men
 nöden har ingen lag. Och för äfrent väntar jag af
 Er godhet, att Ni såligt skall lefva till, hvad jag nu
 endast med en hand och tåg försenas till hjälp kan ut-
 flycka. Mitt hopp var att muntligen få säga detta,
 men det hoppet sveks, alldeles stund. Lärarfärderna inställda

Kungsbacka, Vallda
Fröken Hilda!

Jag bävar för min djärvhet att skriva till Er. Men nöden har ingen lag. Och för övrigt väntar jag av Er godhet, att Ni tåligt skall lyssna till, vad jag nu endast med en hård och trög pennans tillhjälp kan uttrycka. Mitt hopp var att muntligen få säga detta, men det hoppet sveks alldenstund Säröfärden inställdes. Helt visst har jag synts Er vara en ganska oartig och tystlåten persedel. Min natur är nog sådan, och alltid har den visat sin sämsta sida, när jag kommit i Ert sällskap. Aldrig har dock mitt hjärtas innersta begär varit så stämt till att visa vad som möjligen hos mig kan finnas utav det goda, som just i Er närhet.

//Det är nu redan längesedan jag första gången kände en sådan mäktig rörelse i mitt hjärta genom Er närhet. Det var helt kort efter det att jag kommit till Visby. Men då märkte jag dessa känslor hos mig icke med glädje utan tvärtom gjorde jag allt för att kväva dem. De hava dock varit starkare än alla mina mordförsök. Jag märkte det då vi träffades på Marstrand. Jag har dock aldrig rätt förstått vad jag velat, och alltid har jag varit rädd att kalla mina känslor med ett sådant namn, som de kanske ej förtjäna - namnet kärlek. Jag är rädd för all slags osanning därför ock för osanning i en av de allra viktigaste angelägenheter. Men avgör själv, om det är Er möjligt, över denna min tveågsenhet. Kan icke detta djupa behov av att få tänka på, höra talas om, se och tala till en kvinna kallas för kärlek? Kan det förtjäna ett sådant namn, så kan jag ock säga att Ni - fröken Hilda - är den enda och första kvinna, som jag på ett sådant sätt älskar. Och min högsta önskan är att, denna kärlek måtte hos Er finna den näring hon behöver. Tror Ni, att Ni kan giva något av det jag begär?

//-Jag vet väl att jag begär mycket och kanske kommer oförväntat, men kvinnans hjärta är ju sådant att kärleken där fortare kan födas än hos mannen. Önskar Ni tid, innan Ni vill besvara min fråga, så tag den; jag själv har behövt ganska mycken tid. Men gärna såge jag, att den nu för mig gjordes så kort som möjlig. Jag har nu två förslag att göra. Det ena är att ni båda */Hilda och Adolf/* kommer till Särö och att vi två där få tala ut. Eller om det är omöjligt att då jag får komma med till Lerum. Jag hoppas att min prost ej skall neka mig ett par dagars ledighet. Naturligtvis vill jag ej komma om Ert hjärta ej bjuder mig det, vadan jag håller tillåtelsen att komma liktydigt med ett gott och ljuvligt ja. Som tiden är knapp måste Ni genast låta mig veta hur. Vill Ni ej själv skriva, så bed **Adolf**, han vet mina tankar. Eller ock, vill Ni ej nu, varken det ena eller det andra utan vill vänta, så får jag vara nöjd, men huru långt bleve det ej. Jag lämnar nu hela saken i Guds och eder hand. Vår Fader i himmelen får ej vara främmande för denna viktiga sak, ty Gud är själv kärlek och kan därför ock både väcka och stärka vår jordiska kärlek. I förhoppning att det är sista gången jag till Er behöver använda detta främmande tilltalsord förbliver jag

Eder

Bernhard Bohlin

Förlåt att jag för större säkerhets skull och för undvikande av möjlig främmande

nyfikenhet låter detta brev gå genom Adolf. Skulle det vara så olyckligt att Ni ej kan giva vad jag begär, så utbeder jag mig såsom en gärd av vänskap och grannlaghet att detta papper måtte bliva uppbränt, och att ingen får höra talas om vad som varit på färde.

/**Adolf Kolmodin**, H:s äldre bror, 1855-1928, prv1880, lärare vid Johannelunds missionsskola i Bromma 1879-1893, föreståndare där 1893-1903, docent i exegetik 1890, professor (1903) 1909, föreståndare för Fjellstedtska skolan 1920. Med i Brödrakretsen, se nedan. Gift, se nedan/

Brev B 2. B t H. sommaren (omkr. 23-24 juli) 1881

Dyra Hilda!

På grund av tillåtelsen att få följa med till Lerum tager jag mig frihet att använda detta begynnelseord, som jag väl med sanning kan använda. Jag har alltid föreställt mig att en präst är det muntliga ordets man och ej pennans, men jag stackare får sätta lås och bom för mina läppar, som dock intet hellre vilja än tala till dig. Du kan ej tro vad jag glatt mig åt att få se in i ditt öga, att få höra dig säga ett ord, att få trycka din hand, ja att få trycka dig själv till mitt hjärta, om du tillåter det. Det syntes mig, som vi hade behövt att få tala vid varandra, vi som varit så föga tillsammans, men så blev det ej, ty jag kom kl. 10, och I voren resta kl. 7 redan.

//Vid ångbåten skådade jag mig omkring för att få se Eder, men då jag ingen fann, tänkte jag: det kanske är för mycket begärt. Hade jag ej sett i tidningen att Adolf predikat i Joh. k., så hade jag nog ej kommit att tänka på **/Hans?/Jonsson**, men nu ilade jag till honom och frågade var Adolf fanns - rest var svaret. I bedrövelsen satte jag mig ned och halp honom att räkna pengar, men räknade jämt galet. Sedan gingo vi till konstutställningen, men huru mycket hellre hade jag ej sett en enda liten flicka än alla de härliga tavlorna.. Hilda, du tycker väl att jag nu pratar som en riktig stolle, och det kan hända att jag gör. Det som synes mig stolligast är att jag skriver sådanthär till dig, under det att jag icke har ett enda ord varken av din mun eller din hand därpå att du är min. Jag har dock en god tro.

//Men skriv nu till mig, låt mig ej vänta längre än jag gjort. Skriv något som kan göra mitt hjärta gott. Jag är så ensam. Igår var det konfirmation med årets nattvardsungdom. **Prosten /Fredrik Levan/** gjorde ett så fasligt vackert skriftermål för dem och jag talade till dem över Jerem. 2:32: en jungfru förgäter o.s.v. Jag kände att omständigheterna hjälpte mig vid behandlingen av denna vers. Men vad blev slutet på denna dag? Jo ett dansnöje på prästgården, där pigorna och prostsönerna höllo på till långt in på natten - och jag fick icke sova för den eländige fiolens skull. Huru kan jag annat än känna mig ensam på ett sådant ställe.

Hälsa nu de kära föräldrarna. Jag hoppas att de förlåta mig mitt tilltag? Eller vad tror du? Herrens trofasta kärleksarmar omfatte oss båda. Han måste dock vara den mest älskade -

ack att vi riktigt helt kunde komma därhän.

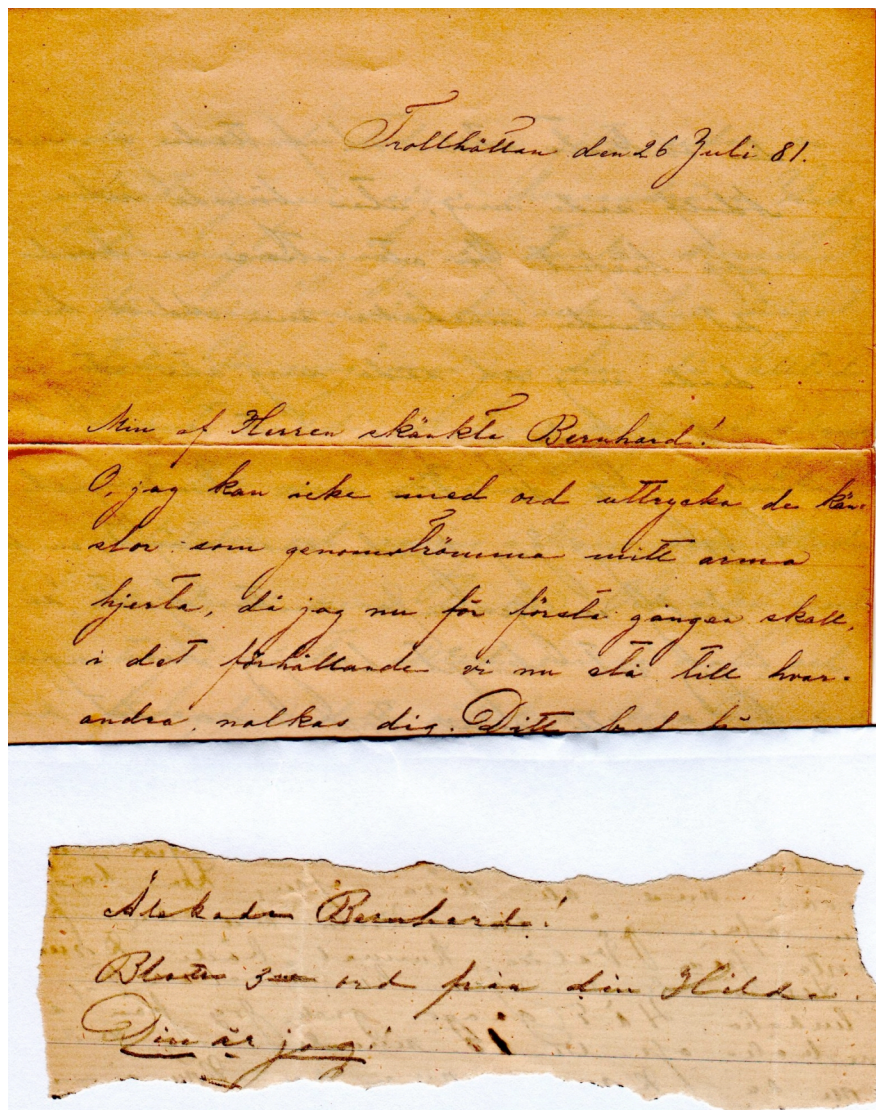
Giv mig något litet till minne. Jag har intet annat än några torra små blommor, som jag fick vid min avresa från Visby. Att du förlåter, att jag skriver fult, det hoppas jag.

Din Bernhard

/Kandidat **Jonsson** = **Hans Jonsson?**, 1854-1944, pastor, lärare vid Fjellstedtska skolan, g 1885 med **Anna Augusta Westerberg**, 1850-1929./

/Prosten var **Fredrik Levan** i Vallda, vid denna tid 77 år och prostinnan **Maria f Lillienberg** var 66 år. De fick 12 barn och de tre yngsta var Emil, 26 år, Frans, 25 år och Ernst, 19 år./

Brev H 1. H t B. Trollhättan den 26 juli 1881

Min av Herren skänkte Bernhard!

O, jag kan icke med ord uttrycka de känslor som genomströmma mitt arma hjärta, då jag nu för första gången skall, i det förhållande vi nu stå till varandra, nalkas dig. Ditt brev, käre Bernhard, kom som du trodde, mycket oförväntat över mig. Jag skulle följa min käre **Adolf** upp på hans rum, för att få lite penningar (vi skulle ju följande dag lämna Marstrand) och när jag sedan skulle gå, så räckte han mig ett brev och sade att jag skulle taga detta och gå upp på mitt rum och under bön till Herren läsa det. Jag blev först mycket förvånad över den obekanta stilen och fattade ej vad Adolf sade mig, utan började riva upp brevet för att strax se vad det kunde innehålla, men Adolf hindrade mig och sade mig åter, att jag skulle gå upp på mitt rum.

Jag gick då strax, men vad gick åt mig? Jag började ana något, en förfärlig oro genomför mitt hjärta, så jag vet knappt hur jag kom upp på mitt rum. Uppkommen dit, bröt jag strax brevet, men o, då jag fick se ditt namn under, förstod jag allt, och de skakningar och slitningar som genomför mitt stackars hjärta ja - för dem har jag inga motsvarande ord. Detta kanske gör dig ledsen, käre Bernhard, att jag omtalar detta men förlåt mig, din lilla barnsliga oerfarna själ. Detta kom ju allt så oväntat!

//Men jag får dock bekänna att under den tid som gått, sedan vi första gången sågo varandra i Visby har någon gång den tanken kommit för mig: "månne han icke har något tycke för mig", men jag har då alltid blivit rädd för mig själv och skyndat till min Frälsare för att söka förlåtelse och rening i hans dyra blod för dessa orena tankar. Och detta gjorde att jag nästan alltid var så orolig och försagd i ditt sällskap, käre Bernhard och allra mest, om det någon gång skulle träffat till så, att jag blivit ensam med dig.

//Och när det nu blev styrt så, att jag fick följa min käre broder till Marstrand, och han sade mig, att vi då skulle komma att träffa dig, så kom åter den där gamla tanken för mig igen, och jag blev så orolig i mitt inre. Och då vi nu verkligen träffades i Marstrand var det allt bra underligt för mig i början, men jag bad träget till Herren, att Han ville bevara mig från alla orena tankar och jag blev i sanning hörd och befriad från dem; och vad som bidrog därtill var allt att jag icke tyckte mig märka något hos dig, som kunde tyda på att du hade någon tanke för mig. Du var ju alltid mycket hjälpsam och artig mot mig på alla sätt, men det tog jag så, att du visade mig detta för gammal bekantskaps skull, och ej på grund av någon annan orsak.

//Och när nu därför ditt brev kom och jag fick se, att vad jag länge anat var en verklighet, då käre Bernhard, får du icke förundra dig över att jag blev bävande och förskräckt. Jag föll ned för min Gud för att i Jesus nalkas min himmelske Fader, men jag kunde icke bedja i början utan blott stilla ligga inför Herren och där få gråta ut riktigt. Och sedan då jag blev lite lugnare igen gick jag till det kära Ordet för att låta min Fader tala med mig, om jag ej kunnat tala med honom, och då låg just den 91 Ps. uppslagen där jag var, och sedan jag bett Herren stilla mitt oroliga hjärta något att Han måtte få tala till mig så började jag läsa. Och det var så underligt. Jag tyckte att som Herren direkt talade till mig och särskilt från o. med den 10 versen.

//Jag började nu något förstå Herrens vilja och blev något lugnare. Men jag hade så svårt att hålla fast den och på nytt överfölls jag utav denna förfärliga ovisshet om, vad Hans vilja var. Ty jag ville och kunde icke fråga mig själv vill jag utan jag ville bara bli vis om Herrens vilja och kunde jag få någon klarhet i den, då visste jag att även jag skulle vilja, ty Herrens vägar äro goda och vad Han gör är oss bäst, även om kött och blod i början ej kunna säga "ja" och "amen" därtill. Men detta kom och kommer alltjämt för mig: "kan jag oerfarna själ vara något för dig, vara till någon glädje, till någon hjälp för dig?" För mig är denna fråga alldeles obesvarad och i den vägen ser allt så mörkt ut, men Herren allena vet det, och Han har ju styrt allt, ej annat än jag kan förstå, och därför hoppas jag förvisso att Han under den tid, som kommer att förflyta innan vi i sanning bli "ett" måtte fostra mig så, att jag må kunna bli åtminstone till någon liten glädje och hjälpredda för dig.

Det har allt varit litet underligt för mig dessa motgångar i går, att vi ej fingo träffa varandra, vilket jag tyckte vara alldeles nödvändigt, då vi ju ej alls, kan jag nästan säga, talats vid, och nu skola vi taga ett sådant viktigt steg, men Herrens tankar äro ej våra. Jag blev i början lite oviss om Herrens vilja igen, eftersom jag träget bett Herren att lägga hinder i vägen om det ej var Hans vilja att vi skulle förenas.

//Men denna ovisshet blev jag hjälpt ur genom min Adolf som visade mig det brev han skrivit till dig och däri han även talade om dessa motgångarna, men gjorde oss uppmärksamma på att Gud är ordningens Gud. Och dessa orden verkade så på mig och jag kunde tacka och lova min Fader och Frälsare för Hans omsorg och ledning med oss och att det ej alltid går efter vår vilja, utan att Han låter Sin heliga vilja ske, då Han ser att vår är orätt.

Nej nu börjar du väl, dyra Bernhard, tycka att jag är för långträdig, men innan jag slutar, vill jag nedskriva en bönesuck, som nu uppsteg ur mitt hjärta: Måtte Herren i Sin nåd draga oss närmare Sig, all sann kärleks medelpunkt, då skola ock vi dragas närmare varandra! Ja, ske alltså!!

Din Hilda

Jag har ej något bläck men det tror jag ej du bryr dig om. De trenne ord i Adolfs brev i morgon skrev jag i en portgång på gatan medan kandidat **Jonsson** var inne i en butik för att köpa frimärken för Adolf. Han skulle ej märka något, därför hann jag ej mer. DS.

Lös lapp med Hildas stil på baksidan av utsnitt ur Adolfs brev till Bernhard:

Älskade Bernhard!

Blott 3ne ord från din Hilda: Din är jag!

/Psalt. 91 har rubriken Tröst i stora faror och verserna 10-16 lyder:

Ingen olycka skall vederfaras dig, och ingen plåga skall nalkas ditt tjäll. Ty han skall giva sina änglar befallning om dig, att de skola bevara dig på alla dina vägar. De skola bära

dig på händerna, så att du icke skall stöta din fot emot stenen. På ulf och huggorm skall du gå och trampa på lejonet och draken.

Han håller mig kär, därför vill jag frälsa honom; jag vill beskydda honom, ty han känner mitt namn. Han åkallar mig, därför vill jag höra honom; jag är med honom i nöden; jag skall befria honom och ära honom. Med långt liv skall jag mätta honom och låta honom förnimma min hjälp./

/Något brev saknas där B berättar om en flicka i prästgården, som nämns i följande brev./

Brev H 2. H t B. Moholm och Fimmerstad d. 2 Aug. 1881

Min Bernhard!

Hjärtevarmt tack för dina senaste rader. Vi skola i dag först lämna det kära Fimmerstad och vill jag nu passa på att sända dig, dyre Bernhard, några rader, vilka jag själv kan taga med mig till stationen. Jag har ej velat skriva härifrån förr, så mycket jag än i mitt inre manats därtill. Men jag tror förvisso, att du ändå förstår mig och följaktligen överser med mig. O, vad vi här hava det skönt! Jag kan icke nog tacka min himmelske Fader, som för mig till ett sådant dyrbart och kärt hem. Och att jag nu i så många dagar fått vara tillsammans med ett sådant mönster av kvinna som denna Fru **/Emily/ Dickson**. Ja, måtte Herren rikligen välsigna dessa timmar jag här fått uppleva i denna ädla själs sällskap. Huru mycken kärlek har icke Herren genom henne öst över mig. Ja, jag kan icke annat än saligt skämmas för allt!

//Men fast jag nu haft allt så gott så har alltid ändå en suck framsprungit ur mitt innersta, den näml.: O, att min Bernhard vore här med! jag har icke än kunnat döda det begäret, fast jag ju tydligt sett i Herrens styrande med oss att det ej var Hans vilja, att vi skulle råkas. Men jag har bett och beder ständigt min Frälsare att min vilja mer och mer må dödas, och i stället Hans vilja bliva den allena rådande i mig. Och jag blir så glad varje gång jag ser, att jag gärna gör Hans vilja, Må den alltjämt leda mig. Då behöver jag ej frukta något.

Men huru, Bernhard, har du kunnat komma på den tanken, att jag skulle kunna vara något för dig? Du måtte ej ha stora fordringar på kvinnan! Herren har ju på denna sista tiden fört mig i så många olika hem, och jag i dem sett, vilket inflytande husmodern har på det hela. Då jag nu även tagit detta steget till en del, så bävar mitt lilla hjärta ännu vid tanken på de förpliktelser, jag ikläder mig i och med detta. Må Herren hjälpa mig att med trons armar omfatta de löften om hjälp och bistånd Han i sitt Ord tillsäger mig och Själv fostra mig för detta viktiga kall, så att du icke, dyre Bernhard, i en framtid må få ångra dig för detta viktiga steg du tagit.

I avseende på breven, har jag samma tanke som du. Men mina första brev har jag låtit

Adolf läsa. Det gör ju intet. Han vet allt. Något jag gärna ville du skulle säga mig med första är, huruvida du ämnar hålla detta tyst än en tid eller snart skriva hem. Ty jag kan ej säga mina kära Föräldrar något om detta. Och det blir allt bra svårt för mig, att nu komma hem och de ej veta det. Så måste jag ju även sluta min skola, för att helt ägna mig åt det husliga. Och då måste jag ha något skäl, varför jag så gör. Och tänker du vänta ännu lite, så blir det naturligt svårare för mig i så måtto, att jag ej kan få bereda Fröken **/Augusta/ Lundqvist** på att skaffa sig någon annan, vilket kanske ej blir så lätt när det är så sent på tiden. Må Herren göra dig viss om huru du skall göra! Farväl nu! Många hälsningar från Adolf, men mest från din egen Hilda
Herren välsigne och bevare dig!!

/ Grosshandlaren **Robert Dickson** 1819-1903, hade lånat B pengar till studierna, liksom till flera andra studerande. Han köpte Fimmerstads egendom i Fägre socken i Skaraborgs län. Han var gift med **Emily Dickson** 1842-1920./
/Augusta Lundqvist, 1845-1902, startade privatskola för flickor i Visby 1876 och Hilda arbetade hos henne som lärare. Ogift./

Brev B 3. B t H. Sommaren 1881

Min egen lilla älskade Hilda!

Idag fick jag några rader från **Adolf**. Av dem sluter jag till, att du nu såväl som han är hemkommen. Helt visst har din första fastlandsresa i mer än ett hänseende varit märkvärdig - och i ett (om så är Guds vilja) för hela livet avgörande, ty du har ju blivit fast genom en ung filurs i all uppriktighet utlagda snara. Vår natur är nu engång sådan, att vi gärna vilja hava någon med oss i olyckan, därför föll jag på det orådet, att sedan jag först själv blivit snärjd, göra samma experiment med dig. Och jag gratulerar mig själv, att det lyckades. Men det kan du omöjligen förstå. Nåja, det är nog sant, vad någon sagt: med kärleken förhåller de sig såsom med elektriciteten; vi förstå och erfara alltförväl dess verkningar, men dess orsak begripa vi ej.

//I viss mån är det nog så även med mig. Låter Herren oss en gång bliva helt förenade och vara tillsammans någon tid, så, sedan att jag hunnit väl titta igenom ditt lilla hjärta, kanske jag kan säga dig, huru jag kommit på den idén att stanna för dig. Tildess vill jag tacka Herren, att Han givit mig den, till vilken mitt hjärta sig draget. Det är med anledning av ditt sista kärkomna brev från Fimmerstad /söder om Töreboda/, som jag säger detta.

//För övrigt har jag skrivit mera om samma sak i det brev, som du väl nu fått av dina föräldrar. Ty till dem skrev jag genast efter ditt första brev, så att från alla dina småbekymmer, om vad du skulle säga o.s.v. torde du väl nu vara hulpen. Jag bara undrar därpå, att jag ej fått något svar från de **gamla /Carl Johan Kolmodin 69 år, Anna**

Maria Kolmodin, f Lyth 57 år/, men tänker att de velat vänta tills de kommit hem, vadan det kanske går om detta brev. Egentligen borde jag ej skrivit förr, än jag fått deras svar, men att de skola svara efter min önskan, därpå är jag allt bra mycket vissare, än jag var att du skulle göra det.

//Nog är **Fru /Emily/ Dickson** en utmärkt kvinna, och gott var det för dig att få vara i hennes sällskap. Men icke må det bekymra dig, att du ej är henne lik. Bäst att var och en är sig själv. Men gärna må vi söka lära av varandra, därför också du lilla Hilda. Och nog tycks du riktigt börjat tänka på att gå i lära. Nog minns jag, kära mamma engång omtalte, att Hilda inte alls tycker om köket, men nu synes hon visst kommit på andra tankar. Jaja, nog behöver en prästfru på landet att kunna både ett och annat, såvida icke handgummorna skola göra narr av henne. Men icke tror jag, att du behöver taga saken alltförhäftigt.

// Icke skulle jag hava något emot, att vi snart finge sätta vårt lilla bo, men därtill äro nog utsikterna tämligen kläna, ty först och främst har jag ett par tusen kronors skuld till Herr Dickson och de skola först betalas, och sedan måste man hava fast plats, och komminister kan jag nog ej bliva på mindre än ett par tre år (se här vilken stackare du råkat ut för). Och på den tiden kan du nog hinna lära dig både att koka kaffe och soppa. Eller hur? Kanske mamma bäst kan svara på den frågan. Därföre förefaller det mig, som om du ännu ej helt och hållet behövde övergiva **Fröken /Augusta/ Lundqvist** och hennes skola. Men kanske det blir svårt att förena skolmamsellen och hushållsmamsellen, om så är fallet måste väl den första offras.

Så, du kände att du mitt i all härligheten på Fimmerstad ändock åstundade att få träffa din B. Ack, huru snällt av dig. Visst skulle det varit ljuvligt att sitta ute i den härliga skogen där och småprata, men - Kanske om jag då fått rå om dig någon liten tid, det sedan blivit så mycket svårare att lämna det kära, och kanske jag då sedan här ute i min öken känt allt för stark åtrå efter det jag ej kunde få, och det kunde blivit mig till hinder i arbetet. Hilda, du vill ju hjälpa mig att bedja för dessa församlingar. Här är så mycket som hindrar ordets seger. Ett utav hindren är nog prästgården och dess folk. För tillfället äro de allesammans i Kungsbacka på ett barndop hos dotter till de gamle. Efter en viss tvekan stannade jag hemma. De må säga vad de vilja.

Idag får du ej längre brev. Du måste skriva långt, tala om allt, stort som smått. Till sist något litet lustigt. Telegrammet från Adolf och min därpå följande resa till Göteborg uppväckte här i prästgården en viss undran. Nu bar det så till, att den där flickan, som jag omnämnde i förra brevet, för tillfället var i sitt hem i Göteborg. Strax fingo de för sig att telegr. var från henne.

//Häromdagen sade hon sig hava något att berätta, men hon vore ej viss på om det vore passande. Bäst att tänka på det först, innan man säger något, svarade jag. Men hur det var kunde hon ej tga utan berättade telegramhistorien. Och att de därav ville göra något riktigt, det kunde jag förstå. Mera galet, kunde de väl ej aldrig gissa, svarade jag med en

viss betoning. Strax fattade hon uti och sade: Jaså, det kanske ändock var något i den vägen - säg mig vad heter hon. Jojo det kan hända, svarade jag, men gärna må ni vara i ovisshet: förövrigt har ingen därmed att göra mer än jag själv.

//Då blev hon ivrig: åh det kan vara de, som hava mera intresse av att få veta det, än Pastorn tror, sade hon. Men hennes försök misslyckades. Imorgon när jag sänder av brevet och hon får se adressen, klarnar det väl för henne. Det skall bliva rätt roligt att få göra ett slut på allt deras dumma prat. Särskilt måste det bliva underligt för henne att se sin profetia gången i fullbordan.

Hälsa och tacka **Adolf** för hans rader, han skall nog få brev härnäst jag skriver till dig. Hälsa också de kära föräldrarna från din egen trofaste

Bernhard.

Huru skola vi ordna vår postgång? Här hava vi post söndag, onsd. torsd, lördag ibland oftare..

/Carl Johan Kolmodin, Hs pappa, 1812-1897, handlande o mamman **Anna Maria Kolmodin f Lyth** 1824-1901./

Brev från Carl Johan Kolmodin till B. Odat. Visby, juli-augusti 1881.

Käre vän!

Adolf och Hilda äro hemkomna och befinner sig väl efter resan. Hilda har fått ditt brev, men hinner ej sända dig något härmed utan dröjer därmed till nästa post, som avgår härifrån på onsdag.

Ditt brev till min k. hustru och mig var en verklig överraskning, men sedan vi fått samtala med Hilda, ävenså med Adolf, så äro vi lugna och likasom Du och Hilda gjorde överlämna vi Edra önskningar under Guds beskydd och ha vi ej något emot att ni brevväxla med varandra.

Huru besynnerligt det minsta kan giva en stor betydelse för människans hela levnad se vi uti detta. Du antar Adolfs bjudning kommer hit med honom; som hans vän var Du då vid din hitkomst även vår vän, men under ditt vistande här blev Du av oss en verkligt värderad aktad vän och kan jag nu säga dig att vid avskedets stund kändes det smärtsamt för oss att åtskiljas.

Som Du själv säger så äro ni båda unga och få avbida den tid, då ni kunna bliva förenade men tålmodets skola är en god skola. Herren beskydde och bevare Eder båda, det är min k. hustrus och min innerliga önskan.

Adolf hälsar mycket, och naturligtvis Hilda, hon väntar på mig, vi skola göra vår

kvällspromenad, liksom vi gjorde när Du var nere hos oss, varför /jag/ får sluta härmed med även varma hälsningar från min hustru. (**Rudolf /Kolmodin/** (är på jakt.)

Din tillgivne

C.J.Kolmodin

/**Rudolf Kolmodin**, 1852-1921, Hs äldste bror, vid den här tiden anställd av fadern, senare grosshandlare i Stockholm, Gift 1892 med **Riken, f Johaneson**, 1864-1959, se nedan).

BREV B 4. B t H. Onsdagen den 7 aug 1881

Dyra, älskade Hilda!

Kärleken är ljuv, men den är allt besvärlig. Så har jag en och annan gång dessa sista dagar tyckt, när jag förnummit, huru mitt hjärta icke velat vara stilla och beskedligt utan likt ett pjunkigt barn jämt ropat efter, vad det svårligen kan få. Jag har känt ett behov, som jag förr icke märkt just så mycket, detta att riktigt rå om min lilla Hilda, att få visa henne en smula ömhet, som hon väl icke skulle försmå. Men som redan nämnt är, jag har ibland tyckt, att dessa kärleksgriller blivit besvärliga. Till den kraft och verkan det hava kan, berättar jag detta, ty det är ju en gammal erfarenhet att det lättar, när man får klaga sin nöd för någon, som är beskedlig nog att lyssna till. Och att liten H. är så pass beskedlig, det antar jag som visst, fastän jag icke ännu satt hennes snällhet på prov. Tar jag miste? Åh nej!

// Men nog är det sant, vad du i ditt sista kära brev sade därom att vi föga känna varandra. Ja tänk, vad skall det bliva av, om jag en vacker dag, när jag riktigt lärt känna den obekanta, kommer till det resultatet, att hon är en argsint hyena, en riktig Xantippa.. Stackars B. då. Och om du får se, att det är en fulländad babian, som du fått till riddersman på livets stråt, vad skall du då taga dig till? Se på en sådan varelse tar ju ingen uppfostran eller hyfs. Ja, ja, det kan vara farligt att köpa grisen i påsen. Men vi få väl så långt som möjligt är hoppas det bästa.

//Och om det är sant, vad någon sagt, att kärleken är en ljuv dröm, ur vilken äktenskapet är uppvaknandet, så få väl ha det hopp till vår käre himmelske fader att, när han på så sätt behagar väcka oss, så skall han göra uppvaknandet och vad därpå följer ljuvligare långt ljuvare i ordets djupaste bemärkelse - än någonsin drömmen var. Att vi ändock, den ringa bekantskapen till trots, i all öppen hjärtighet och förtrolighet såsom fästefolk anstår språka med varandra, det visst lite smått underligt - men ändock tämligen naturligt. Ty kärleken är en makt, som binder hjärtan tillsammans och som öppnar hjärtan. Kärleken är en osynlig makt, och därför kan han öva sitt hemliga hantverk även på avstånd. Så torde väl nyssnämnda förhållande vara ett bevis därpå, att något av den makten bor i våra hjärtan. Men nog kunna vi ock häri skåda Hans göromål. Han som leder människors hjärtan som vattenbäckar - ty vi tro ju, att Han skänkt oss kärleken till varandra, och vår bön är ju, att

Hans kärleks eld måtte liva och helga vår lilla gnista allt mer och mer.

//Således låtom oss med glatt mod se framtiden an och endast bekymra oss därom att rätt använda den närvarande tiden. Därföre må ju gärna våra brev innehålla en smula allvar ock, ty annars taga vi ej rätt vara på den tid, vi använda till brevskrivning. Och därför kan du, lilla älskade vän, vara obekymrad, även om du tyckte dig hava skrivit för mycket allvar. Sant är, att Gud gärna vill se sina barn glada; ibland sänder Han dock oss sådant, som gör att man helst "tiger med glädjen"; ibland låter han sådant komma, som icke precis gör oss bedrövade, men ändock mera stämda till allvar och stillhet än vanligt. I allt gäller det, att vi skicka oss såsom "lydaktiga barn".

//Framför allt få vi icke göra som min lilla vän, efter vad hon säger, stundom gör - sjunka ned i oss själva och bliva dystra och surmulna. Allra minst bör andras glädje föra oss till ett sådant tillstånd. Vi få icke sträva efter att bli sådana som den och den är, ty då bliva vi lätt onaturliga, utan istället efter att bliva sådana Gud vill att vi skola vara. Alltid må vi också besinna, att skall en kristen bliva rätt glad, så kan det ske allenast i och genom Gud, därigenom att vi något litet stannar inför den salighet och härlighet, som vi dock alltid äga genom Jesus. På den vägen vill Herren "fröjda våra hjärtan". Kan han nu ock i någon ringa mån använda människor till vår glädjes fullkomnande, så gör han det gärna.

//Och kan jag med mitt understundom tämligen livliga lynne vara något medel i Hans hand därtill med avseende på den, som man ej har svårt för att älska såsom sig själv, så vill jag innerligen gärna vara med därom. Och nog tycker jag, att vi båda tillsammans, om vi eljest behålla tron och hoppet till Herren, skola kunna vara glada och nöjda som ett par turturduvor. Skulle din ärade Herr Man någongång komma i samma förtvivlade belägenhet som hans vördade lärofader Luther en gång var, så får du väl göra som hans Karin gjorde: kläda dig i svart och fråga, om Gud i himlen är död, efter jag är så bedrövad.

Men på tal om djup bedrövelse kommer jag att tänka på, vad du skriver om **/Ernst/ Björkman**. Han var verkligen i själsångest de dagarna, jag var i Marstrand. Att icke du hade i ringaste mån förorsakat hans dysterhet, därpå är jag fullt viss. Också kan jag säga att du tog alldeles miste, när du tänkte, att vi där borta vid kruthuset avhandlade kärleksaffärer. Ack, det hade varit alltför riskabelt i sådant grannskap! **/Ernst/ Björkman** var icke heller då stämd för sådant, och vad mer är: hans nöd drog mina tankar mycket bort från kärleksangelägenheterna. Jag nämnde icke ett ord till honom därom. Kanske detta gjorde, att jag icke i Marstrand kunde säga något till dig. Vi talade mycket med varandra, en kväll långt inpå natten, trots Adolfs förbud. Men som du själv berättar, så är han oaktat allt talande sig dock i det närmaste lik. Hans kärlekshistoria känner jag sedan flere år tillbaka; henne känner jag ock, ty alltsedan skoltiden har jag varit bekant i hans hem, där jag synnerligen väl trives. Där är så obegripligt vackert. När du någon gång kommer till Varberg, så skola vi resa dit.

Jaså, **Adolfen** är rest nu. Helt visst är han dessa dagar i Stockholm på prästkongressen.

Gärna skulle jag velat vara där, dels för själva sakens skull, dels för de många kamraternas, men - Min prost är ej ännu hemkommen, och jag vet ej ännu, när han kommer. Allt går i alla fall sin jämna lunk härhemma.

//En liten episod kanske jag dock kunde berätta för ro skull. En dag i förra veckan frågade **fröken Hulda /Johansson/**, om jag ville följa med till kyrkan och spela orgel. Vi följdes åt, hon spelade, jag trampade. Sedan vi slutat därmed, föreslog jag, att vi skulle göra lite fint vid altaret. Vi började så smått, men slutade med att städa hela kyrkan, och det grundligt, så att hon nog icke på många år varit så städad. Vi togo en piga till hjälp, vadan både såpa och borste fingo göra vad de kunde på smutsen. Kronorna i taket polerade vi ock. Först följande dag blev allt i ordning. Med undran såg folket därpå, när söndan kom, och än mer undrande blevo de, när de hörde, att det var Pastorns tillställning.

//Kyrkovaktaren, som skulle hålla kyrkan fin, men som är en slarv, rev sig bakom örat och sade: Jag kan inte hjälpa, att mina fruntimmer inte görat. Jag tror dock, att denna läxan skall göra honom gott. Jag tycker mycket om att taga tröga och likgiltiga människor på så sätt. I vintras gav jag honom en liknande läxa. På kyrkogården låg mycket snö. Han hade då skottat en liten eländig stig, som gick över gravarne, och där fingo vi taga oss fram på bästa sätt. Men en eftermiddag skottade jag en bred väg, där den skulle gå. Svetten rann av mig, men jag ville ej sluta, förrän det var färdigt. Sedan den dagen höll han vägarne i skick.

Jag medsänder i dag ett litet brev från **fru /Hedvig/ von Post**. Helt visst intresserar det även dig. I all sin enfald är det mycket rörande att läsa. Från **Fröken Lotten /von Post/** hade jag ock brev. Hon ber hälsa mycket till Hilda. Hon minns ej, om ni lade bort titlarna eller hur, men beder om en hjärtlig hälsning och lyckönskan i alla fall. Som du ser, skriver gumman, att hon gärna själv ville skrivit till dig, fastän hon ej anser det passande. Varföre det ej passar, vet jag ej. Men skulle det ej kunna passa att min Hilda skrevo till henne och tackade för den stora vänligheten? Jag bara frågar. Gumman är nu alldeles som ett barn, kan blott se rättfram, men ej till sidorna. Det med bläck skrivna är detsamma som det med blyerts, fröken har renskrivit gummans rader, och det var nog behövt.

//Ja, min älskade, nu får du ej längre brev i dag. Och efter vad du en gång skrev, är du så obegripligt snäll, att du är nöjd, även om mina brev ej äro så förskr. långa. Jag försöker säga så mycket som möjligt i så få ord som möjlig, men ibland blir jag väl i alla fall lite pratsam.

Jag kunde icke annat än draga på smilbandet ett grand, när du berättade om, hur du använde mina brev. Sådana där små episoder ur vardagslivet äro så roliga, ty de hjälpa till att göra för en en föreställning om, hur det kan gå till där borta i Visby. Berätta något litet, om hur du reder dig i hushållet. Det kanske icke är så roligt att bli lärjunge, när man redan länge varit lärare.

Nu riktigt slut. Hälsa Far, Mor och Bror från din frånvarande men dock närvarande Bernhard

Mina därhemma hälsar dig.

/Ernst Björkman, f 20/3 -55, d 9/6 -96 (41 år). F i Veddige (se nedan). Predikant vid Göteborgs Centralfängelse och fängelselärare vid Nya varvet. Fick avsked på egen begäran 9.10.1892. Död 9.6.1896 av kronisk njurinflammation. Ogift. Son till godsägaren **Oscar Björkman**, som grundade och namngav Oskarström och hans hustru **Hilda Björkman**. De flyttade från Kullagård i Veddige, där Bs mor och systrar var inneboende, till Nya varvet tillsammans med sonen Ernst 1891. Ingick i "Brödrakretsen" och dog först av alla i Brödrakretsen, som 41-årig, ogift. Bernhard hade umgåtts i hans familj sedan skoltiden./

/Fru Hedvig Elisabet Sofia von Post 1818-1895, bodde i Kvarteret Disa nr 1 i Uppsala med sin dotter Elisabeth Charlotta "**Lotten**" Wilhelmina von Post, 1843-1919, ogift. De flyttade 1889 till Västerås. /

/Hulda Johansson, anställd hos prosten Levan/

Brev H 3. H t B. Visby den 10 Aug. 81

Min älskling!

Nu kan du med rätta överväntande på att höra något från din Hilda. Jag har dessa sista dagar känt en sådan förebråelse i mitt inre att jag ej sänt din några ord med Måndagsbåten, men jag hann ej då. Ty jag hade lovat **Tant Vendla Cramér** att komma dit på f.m. eftersom det var sista gången vår lilla syförening var tillsammans före auktionen. Och då skulle jag hjälpa till med lite smått som ännu skulle vara färdigt. Och detta tyckte jag då, jag ville ej draga mig undan från.

Ja, nu skulle du först, käre Bernhard, ha många, många hjärtevarma tack för ditt senaste brev, vilket jag mottagit av min käre Fars hand. Jag erhöll det såsom du önskade strax efter min hemkomst i lördags. Jag visste ju alls icke, om du redan skrivit till mitt hem eller ej, så jag sade naturligtvis ingenting om detta, men på hela deras bemötande mot mig förstod jag, att de redan visste allt, men jag teg ändå, och även de tego.

//Men nu gick jag ned i trädgården en stund och jag hade ej suttit där länge förr än min käre Far även han kom dit och såg mycket högtidlig ut, i det han tog upp ett brev och lämnade mig och sade att han nu hade något mycket viktigare att språka med mig om, än allt annat, vi denna morgon hade talat om. Och han sade mig då att de haft brev från dig, och frågade nu mig huru jag ville, och om redan bestämt mig, och att de, varken han eller Mor hade något däremot, ty de hade fäst sig mycket vid dig under den tid du var hos oss, men tillade han "att han skulle taga vår Hilda ifrån oss, det kunde just varit detsamma", och "hade jag anat det hade jag aldrig släppt dig från gamla Gotland till Marstarnd", och flera andra sådana yttranden, vilka den gamle kära Gubben då fällde. Men jag hoppas du nu, min älskling, förstår dessa yttranden rätt, icke så, som skulle han var emot vår förening, nej, men han tyckte det naturligt det skulle vara svårt att skiljas, då han ej

har någon dotter mer, och följaktligen fäst sig mycket vid mig. Du har väl nu mottagit hans brev med måndagsbåten. Jag bad att få läsa det, men då skrattade han och sade "det kan just vara det samma tycker jag" och jag fick ej heller det.

Vad du nämnde om **Fröken /Matilda/ Landbergs, tant /Maria/ Linnebergs** och den unga frökens yttranden om mig är ju märkvärdigt. Det tycks som Herren genom dessa människor ville göra för ditt hjärta klart huru du skulle handla gentemot de känslor du så länge hyst därinne mot mig. Ja, kära Bernhard, det har ej varit småstrider du haft att utkämpa, det tror jag, jag något kan förstå. Jag kan aldrig ersätta vad du redan för mig hittills stridit. O, käre, huru skall jag kunna det? Herren Gud hjälpe mig! Det du skrev rörande vårt lilla missöde (om jag vågar kalla det så) var för mig mycket tröstande att läsa. Jag ville böja mig under Herrens vilja, ty jag har ju så många, många gånger erfarit, huru väl det går mig, då den får ske; men naturen tar allt ut sin rätt ändå, så att jag ibland tycker att det blir fasligt långt för mig att ej få råka dig förr än nästa sommar, om vi leva och Gud då vill.

//Men ack Bernhard, vill du att det ska vara tyst eller hållas hemligt så länge? För min del tycker jag det ej. Ty jag får i många fall, många svårigheter genom detta. Men jag lämnar det helt i din hand att avgöra det. Må Herren göra dig viss om huru du skall göra. Då jag nämnde det mot Far, svarade han att det berodde helt och hållet på dig. Förlåt din "lilla hjärtevän" om genom att ha skrivit detta, åstadkommer dig något svårt. Ja, jag har bett, och skall fortfarande bedja Herren visa dig Sin heliga vilja och under den vill jag böja mig. O, vad det är gott att få taga allt ifrån Honom, och se vilken särskild omvårdnad Han har om var och en av Sina lemmar. Tänk detta, att Gud, Gud som har så mycket annat att styra och leda, att Han nu tänker även på mig särskilt och styr och leder för mig och dig, ja det är i sanning outsägligt stort. Vad vi då kunna vara trygga!

Vad du skrev om **Selma /Osterman/** och hennes yttrande till de båda gossarne, var ock eget. Ty det kan jag aldrig minnas att du hälsade på mig förr, än på henne. Och om jag ock märkt detta, så tror jag aldrig att jag därav dragit någon sådan slutsats som den kära vännen Selmas. Men hon kände dig väl mera och insåg väl med sin klara blick att de artigheter du visade mig var något ovanligt hos dig, eftersom du själv säger dig vara en mycket oartig persedel. Men detta har jag aldrig förstått om dig fastän vi ändå varit rätt mycket tillsammans. Men detta får jag då säga dig, att jag riktigt högaktade dig då vi voro tillsammans i Marstrand och detta ännu mera nu efteråt. Ty att gå med ett sådant hjärta mot en person och kunna dölja det så mycket, det tycker jag visar ett ganska kyskt och tuktigt sinne. Och detta gjorde att jag, de sista dagarna vi voro tillsammans, kände mig så lugn i Eder närhet.

Just nu kom Adolf här in på kontoret, och då han såg, att jag ännu skrev, så sade han att det var ett fasligt långt brev, och förundrade sig över att jag skrev så mycket, men nu skall jag också sluta. Du frågar huru ofta vi få skriva? Ack det kan jag ej säga någon bestämd tid, utan tror att vi skriva då vi känner att vi behöver det. Men ej får det vara långt emellan. Så långa brev du hinner så skriv. Nej, farväl nu, älskade Bernhard, Gud

give dig mycken Nåd och Frid för varje dag på nytt.
Det önskar din
Hilda

Skriv något om ditt hem till mig. Jag har aldrig vetat fråga dig därom. Jag vet ej om du har flera syskon än en syster. De undra väl mycket, vad jag är för varelse. Det vore roligt att en gång få komma i dessa trakter igen. O, vad jag längtar därefter. Herren ser vad vi tåla, och det kan ju hända, men det är väl ej troligt, att det någon gång kan ske, innan jag såsom helt din kommer dit, om vi leva. Nu ett sista farväl för denna gång. Mamma och Pappa hälsa dig mycket. Även Rudolf och din vän Adolf genom Hilda.

/Vendela Cramér, 1814-92, ogift, syster till rektor Cramér i Visby/
/Matilda Landberg, 1836-1910 i Mariestad, ogift/
/Maria Linneberg, f Säfvenberg, 1823-1910, Selma Ostermans mamma./
/Selma Osterman, f Linneberg, 1850-1888, gift med Edvard Osterman, se nedan./

Brev H 4. H t B. Visby den 15 Aug. 81

Min egen Bernhard!

Hjärtevarmt tack för ditt senaste brev, vilket jag först mottog i lördags. Det måtte gå rätt sakta med posten här emellan eftersom jag av ditt brev såg att du ännu ej erhållit Fars brev av måndagens dato. Ville du, dyre vän, vara snäll och ge dig tid att skriva dato i dina brev vore det bra, men det måtte Ni Präster aldrig bruka, ty min käre Adolf begagnar sig ej heller därav. Men många gånger kan det ju vara bra, eller tycker du ej det?

Du har nu, min älskling, 2ne gånger frågat mig, huru ofta vi skola skriva, och jag fattade dig ej i början att du ville vi skulle bestämma vissa dagar, utan skrev därför i mitt förra brev att vi skulle göra det, då vi kände, att vi behövde det. Men det var ju mycket dumt att skriva så. Ty du, dyre Bernhard, skulle därav kunna tro, att jag blott vissa stunder hade en sådan känsla för dig i mitt inre, som jag tror kan kallas kärlek, och att jag då måste skriva och utgjuta mitt hjärta för dig. O, nej fatta mig ej så! Ty jag tror jag kan säga, att från första stunden det blev mig klart, att Herrens vilja var, att jag skulle tillhöra dig, har jag alltjämt i mitt hjärta känt en stilla innerlig hängivenhet åt dig; och detta ej vissa stunder blott.

//Så förlåt mig, min Bernhard, om jag på något sätt gjort dig ledsen genom att jag skrev så. Men jag vet ännu ej huru vi skall ordna vår postgång. Om jag skriver på måndagarna så vet jag ej när det hinner fram, kanske ej förr än torsdag och då kanske du ej hinner skriva så att jag får det innan nästa måndag igen. Men går post därifrån på torsdag då hinnes det ju. Men kanske du tycker att det blir för ofta, så jag ville helst, att du skulle bestämma det själv.

//Vad jag nämnde om i förra brevet om hemlighållandet eller ej, av vår förening, vidrör

jag ej nu, utan är nöjd med, hur Herren vill det, det må nu få vilken utgång som helst. Av mitt brev såg du nog vilket jag helst ville, men måtte du se bort ifrån detta och endast på Herren. Jag ville åtminstone försöka att dölja vad jag ville, men jag tror knappt det lyckades. Av ditt sista brev ser jag ju att vi ännu ej på 3ne år åtminstone kunna få sätta vårt lilla bo. Jag vill visst inte knöla mot min himmelske Fader för detta, men nog blir det långt att bida alltid. Men Han ser väl i Sin ousägliga kärlek och omtanke om oss att vi behöva så lång tid att fostras på, innan Han låter i frid mötas, såsom du så skönt skrev om. Och då skall Han väl ock styrka och bevara mig, att ej dessa begär och denna längtan att snart få helt tillhöra dig, må för mycket härska över mig.

Jag förundrade mig mot min Adolf huru du hade kunnat få en så stor skuld till **Herr /Robert/ D/ickson/**. och han svarade att detta var väl ej underligt när du hade fått bekosta hela din studietid själv. Och då är det visst ej underligt. Jag skäms riktigt för mig själv, men jag måste ändå omtala det att några ögonblick tyckte jag att allt såg så mörkt ut för oss, och tankar strömmade genom mig sådana som denna: "hur skall det gå med oss då vi hava det så smått i det ekonomiska och tänk vilka summor det vill till för att sätta bo om ock aldrig så enkelt" men som jag tänkte så, var det liksom en röst som ropade i mitt inre, "vad bekymrar du dig min själ, och är så orolig uti mig, vet du icke att Herren Gud, din himmelske Fader har makt att giva dig allt, vad Han ser, du kan utan fara för sin själ taga emot. Det står ju uti en av psalmerna "Han giver det sina vänner, vid de sova", så vi behöva icke frukta oss eller onödigtvis ängslas. Ja, Gud vare evigt pris att Han uti Jesus vill vara oss en sådan omsorgsfull och förbarmande Fader. Och nu skall du ock, min älskade Bernhard, förlåta mig dessa tankar, liksom min Herre Gud har förlåtit mig dem. Jag tycker mig höra ett "ja" till svar från ditt hjärta, eller hur?

Vad du skrev om skolan och förhållandet därav, det tror jag ej är värt. Ty jag känner mig ej alls hågad eller manad därtill utan vill jag nu helt ägna mig åt det, som hädanefter skall, om jag får leva, bliva mitt kall. Må Herren själv fostra mig därtill det är min ständiga bön.

Du bad i ett av de första breven att jag skulle sända dig något litet minne. Jag har tänkt mycket hit och dit, men aldrig träffat på något, jag tyckt passat. Men så tänkte jag du kanske ville ha ett nytt porträtt av mig, varföre jag tog ett, då jag var i St. och detta fick jag hit nu i dagarna, men jag tycker ej det är riktigt bra. När man sett på det en stund blir det mera likt, men jag blir aldrig bra på kort, jag förstår ej hur det kan vara. Nu tänkte jag sända det i en ram så du kunde ha' det på ditt skrivbord, men kanske du ej vill ha mig så framme för allmänheten där och då jag frågade min snälle rådgivare Adolf, så sade han att jag kunde ju fråga dig först innan jag sänder utav det.

//Men nu då jag skriver detta så kom det för mig att om du icke vill ha' det stående framme så kan du ju gömma det så länge, så jag sänder det då i dag med. Du kan ha' väntat länge nu. Jag sänder även ett gammalt om du kanske tycker är bättre, men det tror jag ej. Men du kan ju ändå ha' det.
Här är för övrigt allt sig likt. Adolf får sällan vara i fred, utan jämt bedja de honom om

hjälp med att predika. I går predikade han här i kyrkan, och nu just var en fröken från Prinsessan inne och bad honom dit om lördag och stanna där söndagen över. Så kunde han ej slippa **Tant Vendla Cramér** utan måste tala där då vi hade vår auktion. Det gör mig riktigt ont om min kära Adolf, som aldrig får vila.

Du har kanske ej hört att gamla **Fru /Hedvig/ von Post** i Uppsala är mycket sjuk och att de tro det snart skall bliva slut. Du har ju bott där, tycker jag minns fröken sade i somras. Du känner dem således mycket väl. Om du har tid så sänd dem några rader. Det tror jag allt skall glädja dem, ty de talade ofta om dig, då vi råkades, eftersom de visste att vi även kände dig. Det var ännu något mer jag skulle säga dig, men jag kommer ej ihåg det nu. Många hälsningar från broder Adolf. Han förundrade sig över att jag fick förr brev än han. Och jag sade honom att om han snällt väntar till nästa gång, så får han då jämte mig. Pappa och Mamma hälsar även och tackar för din hälsning. Skriv snart till din längtande Hilda

Jag har ännu ej skrivit till de kära vännerna **Ostermans**. Du kanske träffar dem så kan du ju hälsa mycket från mig. Men ack, det är ju sant, de veta ju ej något och skola då kanske förvåna sig över att du hälsar från mig. Men det gör ju intet åtminstone för min del, ty de äro mig synnerligen kära, men det är kanske bäst att tiga ändå. Farväl nu. Hälsa din moder och din syster om de veta något om mig. Din Hilda

/Osterman = **Edvard Osterman**, f 1843-1909. F i Rödbo (Boh.), Stud i U-a 1870, teol.kand 1872, pastor i S:t Johannes i Göteborg 1873, farbrikspred. vid Klippan i Gbg 1876, khd i Masthuggets förs 1889. G 1874 m **Selma Osterman, f Linneberg**, 1850-1888./

Brev H 5. H t B. Visby den 24 Aug. 1881

Min Bernhard!

Många, många hjärtevarma tackar ska du ha', min älskling för gårdagens brev. Du kan ej tro vad jag längtat att få några ord från dig. I lördags trodde jag säkert att brev skulle komma men posten kom och ej något brev. Då trodde jag säkert att söndagsbåten skulle medföra något, men även då sveks mitt hopp. O, hur långa tyckte jag att dessa båda dagar voro. Nu hade jag ännu gott hopp om måndagen och då fick jag brev, men ej från den jag mest längtat efter utan från en annan dyr vän Herren givit mig, näml. vännen **Selma Osterman**. Det gjorde mig mycket gott att se det hon heller ej glömt mig, utan nu, liksom förr, då vi voro tillsammans, andades idel kärlek mot mig ovärdiga. Ja, jag kan icke annat än saligt skämmas för allt. Herren Gud välsigne dem alla!

//Men på tisdagen då, då fick jag rikligen ersättning för min, som jag tyckte, långa väntan. Att få så långt brev från dig, det trodde jag ej. Men jag tyckte det var så svårt att du skulle sitta uppe så sent och ännu mer trötta dig med att skriva till mig. Då vill jag

hellre, ehuru det nog känns att gå miste därom, ha' blott några rader från dig, än att du ska sitta uppe så långt på natten, i stället för att vila, som du såväl behöver för ditt myckna både själs- och kroppsarbets skull.

Att få del av dina tankar du erfor när du lämnade Visby, ävensom den lilla versen du skrivit, var mycket roligt! Ack att Herren Gud ville göra något av mig, att jag i någon mån i en framtid, såsom din lilla hustru, må vara till glädje och nytta för dig. Roligt att du tyckte om kortet. Du frågar om jag vill ha' ett av dig. Det vore allt kärt, om du har, att få ett för egen räkning, ty det vi fått är ju allas vår del. Du ber mig även sända dig ett av mina till. Det skall jag gärna göra, men ännu har jag ej fått hit dem.

Vidare säger du att du gör intet för att hålla vår förening hemlig, utan tvärtom, och att du genast, om det ginge för sig, ville sätta en ring på ditt finger och frågar även om icke jag ock önskat detsamma. Ja, det har visst även varit en hemlig önskan hos mig, alltsedan jag kom hem, men detta får vi väl ock försaka så länge. Nog kände jag det först då jag kom hem så, som skulle vi kunna sätta på våra ringar fastän vi voro åtskilda, och skrev därför till dig hur du tyckte, om vi skulle hålla det hemligt eller ej. Men nu redan tycker jag att denna stunden då det skall ske behöva vi allt vara personligen tillsammans, och förundrar mig riktigt över mig själv att jag ens kunnat hysa en sådan tanke. Men det kom sig väl därav att jag tänkte mig få, som jag skrev, svårigheter av det i flera fall, om det ej bleve offentliggjort.

//Jag tänkte särskilt på skolan då och barnen där, och att de skulle mycket förundra sig över att jag nu lämnade dem, och detta kallet helt och hållet som jag en gång gått in uti, och nu i stället skulle gå i hushållet hemma. Jag tyckte att detta ej var något exempel för barnen, detta att så byta om från det ena till det andra. Men det är kanske bara barnsligt av mig att tänka så. Så trodde jag även att du inte alls ville att någon mer skulle veta det, mer än mina kära här i hemmet. Och därför tänkte jag att det allt blev svårt att för kära vänner dölja vad som hänt mig.

Jag minns bara i början jag kommit hem, så var jag nere hos **farbror Gustaf /Kolomdin/** (du minns nog den livliga själen) och som vi pratade där (han var ej hemma utan endast den kära tant Ida) så kommo vi in på skolan och om jag skulle fortsätta där i år igen, ty hon ville aldrig det utan tyckte alltid att jag skulle vara hemma och hjälpa Mor hellre. Och då jag nu sade henne att jag skulle sluta blev hon riktigt glad. Men då tillade jag, "men det hade nog aldrig hänt om icke något annat kommit emellan". Då passade hon tvärt på och inföll: "Hilda är väl aldrig förlovad heller?" Vad skulle jag svara? Jag satt där alldeles slagen och hon märkte det även, så innan jag sagt något så fortsatte hon: "vem med då? Kanske med Herr Bohlin som var hemma hos Eder?" Jag skrattade då och sade att tant var riktigt stygg som kunde i ett nu draga sådana slutsatser av några ord sagda i all enfald ur min mun. Men jag kunde ju ej narras utan sade henne hur det var oss emellan. Och hon tackade riktigt Gud för hans omsorg om mig och att Han nu berett mig tillfälle att komma från den där skolan och i stället givit mig ett trofast människohjärta att sluta mig till. Ja, hon talade så snällt och gott med mig och sade bland annat "Gustaf och jag ha

ofta talat om pastor Bohlin och liksom anat, att han hade någon tanke för Hilda." Och jag kommer nu ihåg vad farbror på skämt sade åt mig under den tid du var hos oss: "Gå nu inte kära Hilda och förgapa dig i den där unge herrn Ni har därhemma hos Eder." "Åh, Farbror pratar alltid så mycket dumt," svarade jag, och tänkte ej då att han verkligen inom sig hade en aning ditåt.

Så träffade jag även för lite sedan en mycket kär vän från förra sommaren, **Ida Westerström** (en badgäst) och då var det även blott ett litet ord som helt oförtänt föll från mina läppar och som hade till följd att hon sade till mig på samma sätt som tant. Och sade ock då, innan jag sagt något, det är bestämt med den där herrn som varit hos Eder en sommar, som du ändå har porträtt av. Ja, jag kunde då ej heller annat än säga henne huru det var. När jag nu varit ute för dessa båda fall och sett huru det gått mig där, så tänkte jag, att jag måste skriva till dig och säga att jag tyckte det var svårt att hålla det hemligt även om jag ville det. Men när jag nu ser att du ej är så noga, så känner jag det ej heller så utan tvärtom känner jag mig ha' den fulla tillåtelse av dig att säga det för vilken som helst jag känner mig ha' behov att säga det för. Säg tror jag ej rätt så vännen min.

//Tack, tack vad du meddelade mig om ditt hem. Jag längtar att en gång få råka dina kära. Hälsa dem mycket från mig fast jag ännu är obekant för dem. Vi hava nu hos oss en studerande /**Karl/ Öhman** som bor uppe på det rummet. Han har varit lärare på Johannelund före Adolf och är från Uppsala. Du kanske känner honom. Mycket sjuklig! Huvudet är i synnerhet klent så kan visst ej fortsätta nu åtminstone med sin läsning. Han har förr bott i ett av skolrummen hos fröken /**Augusta/ Lundqvist**, men eftersom skolan skall börja snart så måste han flytta och då erbjödo vi honom att bo hos oss på Adolfs rum och han i stället på salen.

//Det påminner mig jämt om forna tider. Tycker du ej det? Ack att dessa tider snart komme åter! Jag hade ej mera papper uppe därför detta halva ark, annars jag kanske fastän kl. är mycket hunnit skriva lite till, men det får vara nog för denna gång. Jag har även sänt några rader till vännen **Selma /Osterman/** i afton, och har ej kunnat dölja för henne vad som hänt mig sedan vi skiljdes, fast det skett i hemliga ordalag, men hon ser nog igenom dem tänker jag. Nej slut nu. Mamma och Pappa hälsa mycket. Även Rudolf. Adolf har ej bett mig hälsa, men jag är viss att han gjort det, om han vetat att jag skrivit. Han undrade rätt hur långt brev jag ämnade skriva som svar på ditt. Nu vill jag denna stund, liksom varje stund fly djupt in i de dyra Frälsare såren. Där äro de rätta "Fridshyddorna", må vi ofta mötas där!!. Där kunna vi ofta vara tillsammans fastän i det yttre så vitt skilda. Jag skall om lördag hoppas jag få komma till Herrans bord. Tänk på mig då och bed för din innerligt längtande Hilda
Skriv snart! Om blott några ord!

/**Gustaf Kolmodin**, 1823-1893, Syssling till Carl Johan, lantbrukare vid Stenstu, riksdagsman 1861-1875, bankdirektör i Visby. Redan i Budbärarens provnummer 1856 omnämns han som provinsombud för Gotland, han var alltså redan då engagerad i EFS.

Gift med **Hilda, f Nathorst**, 1827-1857, senare hushåll med hennes syster **Ida Nathorst** 1823-1914, ogift/
/**Ida Westerström**, badgäst = ?/
/**Karl Öhman**, 1858-1947, prv 1883, komminister i Floda 1885, pastorsadjunkt i Stockholm, kyrkoherde i Jacob och Johannes 1908, Gift med Davida Margareta, f Sylvan, 1866-1954/

Brev H 6. H t B. Visby den 31 aug. 1881

Älskade Bernhard!

/Tack för ditt senaste brev som jag fick igår. Som du uttänkt postgången blir det bra och därför skriver jag nu, vilket jag annars inte gjort, eftersom vår Adolf nu skall resa och det blir det alltid mycket måste hjälpas till med. Jag har alltid så svårt med dessa skilsmässostunder, särskilt med min käre Adolf. /

Du frågar mig, älskade Bernhard, om jag är nöjd med att hava det tredje rummet i ditt hjärta, eller vågar att intaga eller fordra något av de 2ne första. O, nej, nej! Så skall det vara, som du skriver. Det har gjort mig så gott, så gott att läsa dessa rader du skrivit om detta. Ja, Herren vare lov att Han givit mig ett sådant jordiskt stöd på min vandring mot evigheten. Det är bra underligt att se huru Herren ofta förer människor av så olika natur tillsammans.

//Jag tycker mig finna av dina brev, och även då vi voro tillsammans i Marstrand att du är mycket livlig, glad och frimodig av naturen. Jag åter är så död, trög och ofta dyster och tyst. Och då jag sett andra så frimodiga och glada så har jag blivit ännu mera tystlåten och liksom tyckt: ack om även jag hade den gåvan. Men nu har ju min himmelske Fader på visst sätt hört min bönesuck i det Han givit mig en glad och livlig själ i dig att växa tillsammans med och detta skall väl något inverka på mig. Du tycker att jag på porträttet ser så glad, och önskar att ofta få se mig sådan. Ja det önskar jag ock, och tror nog även att jag skall bliva det i din närhet. Herren Gud vill ju så gärna att vi skola vara glada, och jag har ju så mycket att vara glad över, men jag sjunker så ofta ned uti mig själv att jag förgäter att se uppåt, och då är det svårt att vara glad.

Nej, nu tycker du väl att jag är för mycket allvarsam mot din Bernhard. Det vill jag visst ej vara. Jag skulle gärna vilja skämta lite smått med prästmannen där borta i Halland, men i dag vill det rakt inte gå för sig. Nog tycker jag att det är bra underligt att jag kan sitta så här och skriva till dig och ej alls känna mig främmande, då vi så litet, när vi personligen voro tillsammans språkades vid. Ja, det är visst mycket underligt. Men så kan Herren förvandla våra tankar och sinnen.

Jag undrar om **Pastor /Ernst/ Björkman** förstod något vad som rörde sig inom dig, när du var i Marstrand. Ni gingo så mycket tillsammans där. Jag minns särskilt första dagen, då även Ostermans var kvar, att vi träffade på Eder borta vid kruthuset och bara vi

kommo, gingo I strax och ville vara ensamma med varandra. Jag tänkte då strax, att kanske Pastor Björkman omtalar för Bohlin, vad tant Linneberg en gång berättade mig en afton hos **Osterman** angående honom och en guvernant hemma i hans hem som varit fästade vid varandra. Och att du då även yppade för honom ditt hjärtas tankar i avseende på mig. Men det är ju dumt att tro sådant, det var kanske helt annat Ni talade om.

//Jag förstod ej Pastor /**Ernst/ Björkman** i början. Första dagarna vi voro där tyckte jag ej att han var så bedrövad, men med varje dag tyckte jag han blev allt mer ó mer nedslagen och ibland riktigt frånvarande. Jag visste ju ej att han var i sådan själanöd, som jag sedan förstod, och ville heller aldrig fråga honom varför han var så ledsen. Så tänkte jag ett par dagar att kanske jag var orsaken därtill på något sätt, att jag genom min tystlåtenhet och stelhet sårat honom, och jag försökte att vara så vänlig jag kunde vara, men han blev allt sorgsnare och sorgsnare. Då förstod jag att det var svåra inre kval som orsakade allt, ty jag frågade Adolf en gång vad det var som gjorde Pastor B. så ledsen och då svarade han "det begriper du ej". Och därmed måste jag nöja mig. Ja, må Herren förlåta mig även detta om jag på något sätt var till någon förargelse för pastor B. Jag ville det åtminstone ej fast jag kanske var det någongång. Jag hörde av Selma Osterman att han stannade kvar i Norge efter dem, och att han fortfarande var sig lik fast till kroppen något bättre. /*Måtte Herren snart hjälpa honom!*

Du nämner även om, att du måste hålla styr på din penna mer än vanligt, då du skriver till mig. Ack nej, det behöver du visst ej. Utan skriv du som du brukar. Jag läser allt igenom dina brev mer än en gång och bär det jämt i fickan tills jag får ett nytt, då lägger jag ned det gamla i byrån så länge. Till **Tant /Anna/ Siltberg** går jag rätt ofta, men har ännu ej nämnt något dig, mer än jag hälsat, men jag skall gärna tala om för henne det du skrev. Hon blir alltid så glad, då hon för veta något, mycket mer då detta. Ty hon håller mycket av både dig och mig.

Det skulle allt vara bra kärt att vara med dig, då du träffar vännen /**Edvard/ Osterman**, men får vara nöjd att du lovat tala om för mig allt. Nu i ef.m. kl. 4 skall **assistenten /Carl/ Norrby** vilken varit här några dagar hålla ett föredrag och jag vill gärna gå med Adolf dit, varför jag nu måste sluta. Mor och Far tacka för hälsningen även Rudolf och Adolfs. Guds rika nåd och välsignelse över dig och din församling, din Hilda. Jag minns ej att jag hälsade **tant /Maria/ Linneberg** då jag skrev till **Selma /Osterman/**. Ville du ej glömma det vore snällt.

/**Anna Garder Siltberg, f Ringome, 1808-1898, gift med urfabrikören Matthias Siltberg 1814-1884/**

/**Carl Norrby, 1831-1918. prv i Visby 1855, kyrkoherde i När (Visby) 1871-79, assistent vid teol.fakulteten i Uppsala 1879, professor i Uppsala 1882-1896. G m Jane Norrby, f Miller 1822-1902, grundade Klosterskolan i Uppsala 1855-63 och Högre lärarinneseminariet i Stockholm 1863-68. Efter återkomsten t Uppsala var hon en av grundarna till Fackskolan för huslig ekonomi. Stridbar./**

Brev H 7. H t B. Visby den 5 Sept. 1881

Min dyre Bernhard!

Då du min älskling ej sparar dig för mig utan sitter uppe långt på nätterna för att med tillhjälp av penna och papper nalkas mig så /skriver jag dig. Jag har skrivit lika långt till Adolf.../på det han måtte se att jag ej glömt honom för dig. /---/ Jag skulle egentligen i afton hålla en straffpredikan för pastorn angående han senaste tankar om mig i det sista brevet. Han säger bland annat smått och gott "nog ser jag att min lilla Hilda ej kan vara någon hemlighetsmakare." Ja, där kan nog Herr Pastorn ha' rätt av vad som hittills hänt mig, men jag kan ock vara såsom en mur om det så behöves någon gång. /---/ Men nog förvånar det mig att **Selma** kan säga sig fått veta detta på Fimmerstad, då aldrig någon gång, jag kan minnas vi hade något sådant i fråga på tal alls, Av Selmas brev till mig kan jag heller ej märka att hon då redan vetat något därom. /---/ Men den kära **Fr. D/ickson**/brev förstod jag att hon anade något. /---/ Det är ju gott att de veta det, på det att de även någon gång må lägga fram oss i bön inför Herren. Det behöva, icke sant?

//Nu får jag sluta för i afton ty min käre Far skall nu stänga kontoret och vill ej låta mig sitta kvar ensam. /---/ Tisdag afton /---/ Jag tänker att du nu även skriver till mig. Men kanske du ännu ej börjat än. Kl. är väl nu 9. /---/ Men inte har han **/herr /Karl/ Öhman/** något roligt här hos oss nu sedan Adolf reste. Jag är så lite sällskaplig av mig, ja, det behöver jag icke tala om ty det fick de nog erfara den tid du var hos oss. Men det vet jag att du förlåtit. Jag kunde icke då vara annorlunda än jag var. Om aftnarna är nästan den enda stund vi äro tillsamman. Vi bruka då sjunga lite, ibland tillsamman, eller ock var för sig och sedan då vi ätit brukar han läsa för oss liksom min käre Adolf och då tjänstgör jag, som **Farbror Gustaf /Kolmodin/**en gång sade till mig såsom 'klockare'. Han är bra löjlig. Nu har jag aldrig träffat honom så där på tu man hand, sen jag kom hem, så han har aldrig, så gärna jag kan förstå att han vill det, kunnat få språka med mig om dig. Han har nog ibland kastat fram ett och annat ord ditåt, men jag har alltid slagit bort det, så han kommer sig just ingenstädes med mig.

//I går var han uppe en stund. Jag hade just då slutat att skriva till Adolf, när han kom, men då började han tvärt: 'det går an om det bara stannar därvid, men jag tänker det skrives åt flera håll jag.' Och flera liknande strofer kastade han fram mot mig. När han sedan skulle gå, så brukar alltid Pappa följa honom, men i går så ville han att jag skulle gå med istället ty Pappa kan vara trött tyckte han. Men Pappa gick /också/ med ändå, om så ej skett, hade jag allt varit utsatt för honom rätt bra tänker jag. När vi då kommit en bit ut på Österport tog han mig om halsen och sade: 'kära Hilda det är för väl att en viss person ej ser detta ty då kunde han bli avundsjuk är jag rädd, tror du ej det.' Hans ord nere på bron den aftonen du reste kommer jag mycket väl ihåg, men har ej fäst mig därvid förut. Ja, han är verkligen en märkvärdig man.

Du frågade mig i senaste brevet om icke även **Herr /Karl/ Öhman** är förlovad. Ja, det är han verkligen. Och det kan ju synas som han i följd av en sjukdom och därtill i små omständigheter kan ha' en mörkare framtid för sig än vi. Men det är gott att vi äro i en

sådan rik Faders händer, som förvisso ger oss så mycket som Han ser att vi utan skada kunna taga emot. Må vi blott tro honom om detta! Herren har styrt även så underligt för Herr Öhman. Han skall nu i vinter följa en grevinna i St., jag minns ej namnet, jämte hennes son till Frankrike. Hon är änka och ville nu hava någon snäll yngling såsom stöd för sin son. Han skall ej läsa med honom utan han går i särskild skola, endast se efter honom och leda honom. Men nu har han fått brev att hon är så klen så hon vågar ej stanna i Sverige i vinter utan har blivit rådd att resa till Frankrike och erbjuder även honom att resa med. Det skall allt göra även honom mycket gott med hans klena huvud. /..trött../ Det syns nog även på stilen /.../ Det är både 'snett' och 'skajft', som de säga, men det bryr du dig nog ej om. Nej god natt nu älskling! Frid! /.../

Hälsa din moder mycket från mig. Hon är kanske ej så nöjd med att Hennes Bernhard fått en till att tänka på jämte henne. Vore kärt att en gång få råka henne. Hälsa även din syster från ännu okända vännen Hilda.

Brev H 8. H t B. tisdag afton den 13 sept. 81

Min innerligt älskade Bernhard!

Du börjar ditt kära brev så: 'kärleken är ljuv, men den är allt besvärlig.' Ja, vet du däri instämmer jag fullkomligt. Så har jag även känt det på sista tiden, och känner det mera ju dyrbarare du blir för mitt stackars hjärta. Jag tror jag kan säga att kärleken till dig växer med varje dag, så att jag vissa stunder då jag känner den som mest brinnande, blir riktigt orolig för mig själv att den skall intaga det första rummet i mitt hjärta. Men då detta är min o' vår ömsesidiga bön att ej så må ske med oss på någondera håll, så tror jag nog att Herren i Sin nåd skall bevara oss, och behålla, om Han en gång fått intaga den första platsen. Det är mig mycket kärt att höra dessa ord från ditt hjärta att du 'vill riktigt rå om din lilla Hilda' för att få visa en smula ömhet.

//Men detta senare tillägget skulle du icke gjort, ty har icke du, älskling, redan visat mig så mycken, mycken ömhet. Ja, visserligen. Att jag blott även kunde visa dig någon tillbaka i en framtid. Må det gå med oss så som du så kärt skriver 'att äktenskapet må bli uppvaknandet ur den ljuva dröm i vilken vi nu röra oss.' Vet du Bernhard hur jag tänkt mig denna saken förr. När jag sett något nyförlovat par så har jag alltid tänkt: 'ja det är nu i början som det är så hette de emellan, men när de varit gifta en tid får man väl se hur det då är.' Ja, de äktenskap som icke blivit slutna i Herrens namn (och huru få är icke de, jämförda med den mängd som ingås, vilka det gör) i dem kan man icke tänka sig någon stadigvarande kärlek o' sällhet. Men icke så med dem som slutas i Hans namn. Där tror jag det är så, att ju längre de få vara tillsamman, ju innerligare förhållande blir det dem emellan. Så skall Herren nog göra även med oss.

Gud välsigne dig även för det du svarat mig i avseende på 'glädjen', den sanna glädjen i Gud. Herren göre mig ofta ofta rätt stilla inför Jesus att jag i Herren må se 'de skatter jag

dock verkligen har' såsom jag ibland sjungit i den lilla sången, då skall jag nog bliva glad igen, när jag ibland är sorgsen o' bedrövad.

Vad jag en gång skrev angående **pastor /Ernst/ Björkman** och Edert djupa samtal med varandra, blyges jag djupt för. Att jag skulle tänka det att Ni båda avhandlade kärleksaffärer tillsammans, det var mycket fult tänkt om Eder. Men tänk ej för illa om din Hilda för detta. Jag hade nog ej tänkt så, om jag ej fått höra händelsevis om pastor B. kärlekshistoria och då jag därtill lite smått misstänkte min pastor B. i denna sak att han även hade något sådant på hjärtat så kom den tanken för mig, att de nu kanske språka om detta. Men det var mycket fult tänkt jag säger det ännu en gång och beder dig om ett 'förlåt' även för detta. Och det ger du mig nog. Icke sant?

/---Synd att du inte kunde vara med på konferensen för då kanske vi kunnat ses. Adolf har inte hört av sig sedan mötet./ Det du berätta om rengöringen i kyrkan var även lustigt. Jag önskade blott att jag fått hjälpa till med. /---/ Ty om Herren giver dig en gång någon liten församling som Han vill genom dig vill föda och fostra, och vilken vi får kalla 'vår' på visst sätt, så skola vi allt försöka att så vitt möjligt är hålla vår lilla kyrka snygg. Det tycker jag skall bliva så kärt. Tack att du även låter mig få del av den snälla **Fru /Hedvig/ von Posts** brev. Jag vill gärna skriva och hjärtligt tacka henne, men jag vet ej adressen. Skriv den åt mig i nästa brev är du snäll.

//Jag tyckte även det var rörande att läsa hennes rader. Vi kan ju tänka oss henne, efter vad det synes för våra ögon, ett långt stycke på väg in i evigheten, om jag så må uttrycka mig, och att då hava kvar dessa rader av hennes egen hand från sådana stunder av hennes liv som dessa, det tycker jag var mycket kärt. Må hon. om det nu är Herrens vilja att kalla henne från detta livet få somna in i sann frid o' glädje i Jesus. Jag tror allt att hon var 'snäll' i egentligaste mening. Jag menar så att hon tillhörde Herren. Men jag kände henne så litet. Mot mig voro de alla obegripligt snälla.

Du ber mig berätta lite om hushållet och huru jag trivs därmed. Jag tycker det är ganska roligt, men jag tycker ibland att det är fasligt mycket att komma ihåg. Men jag vill ändå gärna ha' väl reda på allt, ty ej vill jag därtill är jag för högmodig, att min jungfru, om jagen gång får en sådan, skall säga åt mig att 'Frun begriper ingenting', utan gör så galet jämt.' Nej det vill jag icke utsätta mig för. Jag har i dag bakat pepparkakor nästan ensam. Nästa gång skall jag göra det alldeles ensam. Detta tillhör ju även en prästfru att kunna baka lite smått av varje. Jag tänkte rätt, då jag tog ut dem av ugnen att det hade varit roligt att fått bjuda min käre Bernhard smaka, men kanske du ej bryr dig om sådant där 'namnam'.

//Jag har i afton varit uppe hos den kära gamla tant **/Anna/ Siltberg**, och då hon började talet på dig och att hon många gånger sedan jag var hos henne sist, varit så glad över hälsningen från dig, så tyckte jag, så talade jag om till hennes stora glädje att vi voro förlovade. Den kära gamla blev mycket glad och särskilt därför att hon fick veta det, och bad mig hälsa dig mycket. Nej nu får jag sluta. Kl. slog nu 11 så jag vågar ej sitta här ute

längre då jag är rädd att Farsgubben kommer igen ut efter mig. Här är jämt mycket svårt väder. */Alla klagar... all säd blir förstörd.../* Men vi förtjäna ej annat. Och därför tycker jag det är så svårt att höra allt knot. Vi kunna ännu få det värre. Men Herren är så utsägligt god mot oss. */.../ God natt med dig älskling. Far, Mor och Bror hälsa dig mycket genom din egen Hilda.*

/15 sept 1881 kom B överraskande till Visby och då förlovade de sig officiellt./

Brev från Mårten Lyth till H 16 sept 1881

Min käraste Hilda, mitt käraste syskonbarn!

Stor och därtill i superlativ grad stor - förbluffning, då jag så, det var vad som först överkom mig då jag genomögnade andra raden i Ditt scriptum av denna dags dato: "jag är förlovad". Men ho målar mitt förlängda ansikte då jag dragit fram i dagen "Kortet"? Was ist das? Vad är det för Marstrands- eller Göteborgs grosseur: "Bernhard Bolin"? Ny förbluffning. Ah!, den där unge "Kandidaten", som i fjol var här i sällskap med Adolf! Ja, den måste det vara. Han hette ju Bolin, eller hur? Jo, Du är just en "fänta" Du, som varit så förbehållsam mot - Din bestämt bäste Morbror, "Vall-prästen"; nå, nå! Kära Far och Mor har ju varit lika förbehållsamma.

Min egen Hilda Kolmodin - "prästfru" - miraculum! fjärran bortförd från Gotland - världen är upp-och-ner-vänd; dock ... Gud signe Eder bägge, Dig och Din Bernhard! Sänd mig Bernhards porträtt att jag må "förvara" honom bland andra mina kära. */---/*
Din tillgivnaste Mårten Lyth

/Mårten Lyth, 1828-86, H:s morbror, kyrkoherde i Vall, ogift./

Brev från Magnus Wieselgren till B. Göteborg 21 sept. 81

Du käre Bernhard!

Till mig har anlänt en underrättelse, som var högeligen glädjande, ett litet bud med få men innehållsrika ord. Någon aning om en möjlighet, som kunde bli verklighet hade jag allt sedan vår vandring på landsvägen sommarnatten förra året, då Du nämnde om ett ideal, som för Dig tagit gestalten av en ung flicka på Gotland - en underrättelse som jag i troget och tystlåtet minne bevarat. */Då jag just firat ettårsdagen av vårt bröllop kan jag med alla de erfarenheter jag fått lyckönska dig till denna den största av alla jordiska gåvor./*

/Magnus Wieselgren, 1852-1933, tillhörde "Brödrakretsen", se nedan./

Brev H 9. H t B. Onsdagen den 28 sept. 81

Min älskade Bernhard!

Vi överenskommo visserligen att jag ej skulle skriva för än till nästa lördag, men jag känner att det ej går att dröja så länge. Nu får du detta som vanligt på lördag. Jag tyckte det skulle varit så roligt om mitt brev kommit före dig till Vallda prästgård så att du strax som du komme upp på ditt lilla rum finge några varma välkomsthälsningar från din Hilda. Men så kan nu ej ske. Ja, välkommen nu hem igen. Du får nu tänka dig att jag sitter hos dig. Ja, tack att du kom hit ned till mig. Må du nu ej ha' allt för sorgliga minnen från denna tid. Du hade visst rätt i det du sade mig den sista aftonen då vi sutto däruppe i salssoffan att om jag borde gråta över något så vore det över det över hur illa vi använde denna tiden Herren nu låtit oss få vara tillsammans. Ja, så tyckte nog jag ock, men jag förstår ej hur det var fatt. Ty jag kände det alltid så ändå, att vi hade Herren hos oss o' att Han mer o' mer för varje dag ingöte av sin kärlek i våra hjärtan. Och så tror jag nog ock att du, älskade Bernhard tyckte eller hur?

Den lilla stunden vi tillsammans lågo i bönen inför Herrens ansikte, var bra ljuvlig. Men ett har gjort mig så ont nu efteråt från denna stunden, och det var att jag kom dig att gråta. Men förlåt mig även detta.

Vad gårdagen var besynnerlig det kan du ej tro. Kanske kände du dig ock något underlig, men nog ej såsom jag, ty du hade nu så mycket annat att tänka på och kom i beröring med så många andra, mot det att jag gick här alldeles ensam. Och överallt var jag kom så påmindes jag jämt om dig och de ljuva stunder jag haft då jag fick sitta hos dig. De äro nu förbi, men det är ändå kärt att hava minnet av dem kvar. Ännu en gång 'tack' att du icke sparade varken kostnad eller besvär för att komma hit ned och litet rå o och titta på en sådan en som jag. Jag bara beklagar att du älskade fick så liten ersättning för din möda. Ty nog tror jag att du tänkte dig mig mycket annorlunda än du vid närmare påseende fann.

//Och vet du, jag vet ej om jag vågar säga dig det, men eftersom jag tänkt så, så må du även veta det. Jo, jag tänkte så att när nu Bernhard ser allt detta fattas hos mig vilket han möjligen inbillat sig skulle finnas, så kanske han ångrar sig och tycker att han tagit detta steget för hastigt och hellre vill hava det tillbaka. Här ser du nu vilken tanke som for igenom mig. Men jag vill icke lyssna till den, ty jag tror att det är den arge fienden som skjutit in den. Ty aldrig visade du mig annat än idel idel kärlek och detta hade ju då varit omöjligt om du känt motsatsen i ditt hjärta. Förvissa mig om att du förlåter mig denna tanke och att så ej är som jag tänkt. Bliv ej ledsen på din Hilda. Jag längtar så att få vara hos dig. Försmå ej denna längtan. Nej det gör du nog ej.

Jag är ensam hemma i ef.m. De andra äro inne hos **Åbergs** på stor middag. Voro bjudna kl. 4. Ack vad det är för en stor nåd att få slippa vara med på alla deras uselheter. Arma Mor o' Far hur länge de skola trava med. Du glömmmer väl icke att även ropa för dem inför Herren. Tänk om vi alla i sanning skulle bliva 'ett' en gång. /.../

//Adolf var väl kry. Nu får du nog mycket att tala om för mig, om honom, **von Posts, Ostermans** och alla som du nu träffat, om du får tid. /---/ Till sist en stor famn som **Fru D/ickson/**. skrev och en *kyss* från din ensamma Hilda

Far o. Mor o. Rudolf /Kolmodin/ hälsa dig mycket. De tycktes och ha' långsamt efter Eder och frågade mig flere gånger om jag nu hade mycket långsamt. Men om Herren så vill få vi kanske snart träffas igen och då är det glömt vad vi nu utstått I morse som jag vaknade mötte Herren mig med detta språket: All eder omsorg kasten på Herren o.s.v. och detta har följt mig denna dag. Farväl älskling!!
Tant /Anna/ S/iltberg/ och Augusta /Lundqvist/ hälsa. Jag träffade dem båda igår. Jag är så glad att det nu är bra oss emellan.

/von Posts = Adolfs blivande svärföräldrar? Se nedan/
/Jacob Petter Åberg, 1814-1898, handlande i Visby, g m **Kristina E C J f Gerle**, 1826-1910, grannar i Visby/

Brev B 5. B t H. d 19/10. 81

Min lilla innerligt älskade Hilda!

Ack, huru salig är icke den åt vilken Herren bygger huset, huru lyckliga äro icke vi, som hava våra hjärtans lust och fröjd i vår dyre Frälsare. Ja, huru lyckligt är det för oss att hava honom med oss i vårt förbund, att icke älska utan Gud utan i Gud. Till min stora skam måste jag med svidande hjärta bekänna, att jag ännu har emottagit alltförlitet av Jesu kärlek i mitt hjärta. Fördenskull känner jag mig mången gång rätt arm och eländig - Jag som kunde vara så full av himmelsk fröjd och kraft. Även du, älskade, kanske kvider på någon liknande jämmerklagan. Men huru lyckliga äro vi dock ej mitt i vårt elände gent emot världen.

Varföre börjar du ditt brev så här, frågar du väl? Jo se jag kommer helt nyss från ett fint bröllop. Prästgårdsborna frågade mig idag om jag tänker gå på bröllopet. Nej svarade jag. Men det går aldrig an, sade då en. **Fru /Josefina/ Almqvist** har särsk. påmint om Pastorn. Kan ingen hjälpa, var mitt svar; icke har jag lust till att sitta och pinas en hel natt och sedan följande dag vara oduglig till arbete. Om jag kunde vara med ett par timmar och sedan gå min väg, så skulle jag följa med. Det går mycket väl för sig, sade de då. Jag gick dit kl. 6, hade förskräckligt tråkigt, gick min väg kl. 1/2 10, försvann helt simpelt just som de spelade upp till dansen. Icke avundades jag den fina världen, som befann sig i de ljusa gemaken. Brudparet var dock mycket älskligt, och i viss mån kunde jag väl känna ett begär efter deras lycka.

Icke avgudar jag den simpla världen, som var samlad där utanför i mörkret och regnet

lockad för att skåda bröllopet. När jag kom ut ställde jag mig mitt ibland dem. Snart märkte jag att de kände igen mig och det blev tyst. Mitt hjärta var brinnande av medlidande och jag kände, att det var sant vad häradsbördingen sade när de hurrade och skriade: 'det är Pastorns får'. Han sade det på skämt. Jag tänkte att talat något till dem, men det blev ej. Några stodo ett stycke ifrån och svuro, dem gick jag till och varnade. De sluskade snart helt tysta åstad.

Nu sitter jag hemma i min lugna kammare och beskriver vad jag alldeles nyss har känt och upplevt. Men känner jag intet mer än det jag nu sagt? Jo ock det att jag är en lycklig man, som fått mig av Herren en gudfruktig kvinna att henne älska och av henne älskas. Ack Hilda, tro icke att jag är otacksam mot min Gud för den gåvan eller att jag icke älskar denna gåva. Min natur är icke så livlig och lättrodd som en del andras och därför tro de flesta, att jag alldeles saknar ömmare känslor. Du tror ej så, det vet jag. Men du kanske ville i ett och annat hänseende se och höra av mig mera och annat än vad nu är fallet. Jag säger blott: Herren förändre mig efter sin goda vilja till det som gott är.

//Under det jag skrivit har det blivit något stillare inne i mitt hjärta. Än' har väl glädjen där borta med all sin oro icke ens nått sin höjdpunkt. Jag vill glömma allt och sjunka ned vid Jesu fötter bedjande: Herre fräls oss alla. Du torde väl redan sova. Herren giv dig stillhet både till kropp och själ. Till sist en droppe ur vår lilla källa: den som under den högstes beskärm sitter han behöver icke förskräckas för nattens stygghet - för pestilential /pest/ som i mörkret vankar. Således 'Tryggare kan ingen vara än Guds lilla barnaskara'. Följande afton. Jag vet ej, men kanske jag vänjer min Hilda vid ovanor genom att börja mina brev så här långt förut och genom att skriva nästan var dag. Eller jag ock kunde säga: Jag vet icke, men möjligen vänjer jag mig själv vid ovanor genom sådant.

För något mer än en timma sedan är jag hemkommen från en begravning hos ett kristet folk. Jag jordade deras minsta barn och åkte sedan med dem hem, åt middag hos dem - två långa bord voro dukade, männen vid det ena, kvinnorna vid det andra. Några utav gästerna voro kristna, vi språkade mycket om vad till gudaktigheten hör, och jag kände det ganska gott. Jag jämförde denna bjudningen med gårdagens och kan icke annat än på det högsta undra för mig själv, att jag kan vara så olika. Igår var jag som en trästock i allt vad jag tog mig för, kunde knappt säga ett ord utan teg för det mesta. I dag kunde jag tala och samtalsämne fattades ej, fastän bönderna icke äro så färdiga just, när det gäller att bringa något nytt på tal. - Nu ringde det till kväll, därför slut för i afton.

Vi hava nu Lördagsafton; kl. är snart 7, men ändock har jag ännu icke kunnat skriva ett ord på min predikan. Jag kan icke, och vad det svårt att ändock vara tvungen. Nog tycker jag, att jag på sätt och vis skulle kunna predika över föreliggande text, men det duger ej. Det måste predikas med allvar och kraft för detta arma folk, annars lär det väl aldrig vakna upp, men det är just så som jag icke kan predika. Jag tycker väl att jag ibland förkunnar Guds ord helt, men jag fruktar att något fattas - kanske den rätta kärleken - och detta gör väl att det blir så föga frukt.

Detta är nu egentligen intet passande att skriva till dig. I viss mån kan väl om detta sägas

liksom Adolf svarade dig, när du frågade om **/Ernst/ Björkman**: 'det är något som du icke begriper'. Men antingen du begriper det eller ej, så var det hos mig ett behov att på något sätt få klaga mitt hjärtas nöd. Kunde det ock hava det goda med sig, att du kände litet medlidande för din stackars pastor såväl som för alla andra pastorer som äro i samma stämning som han, så vore det icke förgäves sagt.

Söndagen är nu lyckligen över. Jag fick omsider vad jag behövde. Särskilt kände jag under första mässan (9-11) Guds kraft. Jag sade till sist, vad jag aldrig förr vågat så öppet säga. Vad skall man säga om den gudsfruktan, som är gängse i denna församling? frågade jag. I allmänhet duger han till ingenting, både herrskap och bönder nöja sig med en ande- och livlös gudsfruktan, man hör och hör men vill icke vara av den gode herdens får utan stenar honom i templet med otro och utanför templet med synd och fåfänga. Sedan frågade jag en av herremännen vad han tänkte om predikan. Bra, men var väl skarp, var svaret. Sedan bad jag honom själv göra början med att bliva annorlunda.

På eftermiddagen döpte jag i annexet ett barn hos ett gudfruktigt herrskap. Där hade jag ganska roligt några timmar. Herren är sålunda god emot mig, men jag är icke snäll och har mycket svårt för att bliva det. I går fick jag ett brev från **Rob./ert/ Dickson**. Jag hade sänt ränta på min skuld, vilket han genom sitt brev kvitterade. Han var så beskedlig så att han satte ned räntan från 6 till 5 procent. Vidare gratulerade han mig på det hjärtligaste till förlovningen med dig, oaktat jag icke i mitt brev nämnde ett ord om dig. Till sist säger han: 'det var ej utan, att min Hustru av ett av hennes yttrande på Fimmerstad, förmodade att hon var förlovad, ehuru hon ej kunde gissa med vem'.

Såväl förra brevet som detta tycks bliva ett lapptäcke, eller med en mera passande bild ett slags dagbok, ty det är ju dagliga erfarenheter och händelser som beskrives. Längre har jag tänkt skriva dagbok, jag köpte en ganska fin bok att skriva uti, men han har blivit oskriven. Jag hoppas, att du icke har något emot, att jag i dina brev nedskriver, vad som egentligen borde stå i den där försummade boken, eller hur? **Morbror Mårten /Lyth/** skulle nog runka på huvudet och säga: 'skriv hellre i boken, om hon sedan blir försummad, blir hon ej surmulen för det, men ho vet hur det nu kan gå.'

//Jag kommer härvid att tänka på en ganska nätt saga i Andersen's sagor. John Blund kommer till en liten pilt varje kväll och berättar för honom allehanda små roliga ting. Härmed var pojken mycket förnöjd, men på väggen hängde farfars porträtt. Detta började en kväll hålla en sparlakansläxa för herr John B., därför att han pratade dumheter för gossen. Följande kväll var pojken nog slipad att vända på porträttet för att slippa dess snusförnuft. Gubben murrade visserligen: får man icke nuförtiden säga sin mening utan att bli behandlad såhär, men det half ej. Till sist måste dock gubben ge med sig och erkänna att det var rätt förståndiga ting, som John Blund berättade. Nå, jag vet nu icke så noga om vår gubbe skulle medge detta, för säkerhetens skull fråga vi honom icke alls om hans mening.

Att min lilla Hilda blivit övermåttan huslig, det kan jag förstå av hennes sista kära brev.

Allehanda Marthas bekymmer göra att hon nästan glömmen sin B. Från en sida sett är ju detta glädjande både för mig och Mor, ty hon har helt oförmodat fått en präktig hjälpreda och jag får en hustru som är ett mönster av duglighet och huslighet. B.B. klagar därför icke över det korta brevet utan är nöjd och tacksam med sin lott, därför vidbliver han ock, vad han i förra brevet sade om brevens längd.

Det var ju snällt att du skrev hem till min **Mor**. Jag har ej svarat ännu på deras sista brev, så jag vet ej vad de kunna tänka om ditt. I ären visst rädda för varandra, ty **Selma /Bohlin/** skrev: 'säg mig, vad Hilda tyckte om mitt brev'. Jag tror dock fruktan är onödig å ömse sidor. Föröfrigt hade jag icke alls någon fordran på att du skulle skriva till min Mor, ty ditt förh. till min Mor är ej - ännu åtminstone - som mitt till dina föräldrar. Att jag skrev till dem var nödvändigt. Att du skrev hem var i alla fall mycket bra. Nog kom brevet fram. Mamma heter annars Gustava. Något mer än Varberg behövs ej. Känner du dig någon mer gång hågad att skriva till henne så gör det. Jag unnar henne så gärna all glädje.

//Häromdagen hade jag brev från min gifta syster, däri hon och hennes man gratulera oss. De fråga om de kunna få ditt porträtt eller åtminstone få det sig tillsänt till påseende. Jag har dock föga lust att taga det ur ramen och skicka bort det. Likaledes frågar min syster i Amerika, om det finns någon möjlighet att få detta kort. Jag blott berättar utan att våga tillägga någon egen mening.

//I fråga om ditt porträtt kanske jag ock kan berätta något rätt lustigt. Häromdagen var jag ute och gick, då en gammal snäll gumma kommer ut ur sin stuga, bedjande om ursäkt för hon är så djärv och besvärar, men hon ville så gärna se porträttet. Jag tänkte icke då på dig, utan frågade: vilket porträtt. Gumman blev förlägen och röd som en flicka och svarade: 'Mamsellas vet ja, fröknas'. Jag var dock icke så beskedlig, så att jag lovade henne se det - ty hon ville att jag skulle taga det med mig - en annan gång jag träffar henne, skall jag dock säga, att hon kan komma upp till mig, så får hon se; men icke bryr jag mig om att gå och förevisa ditt porträtt för gummorna. Då finge jag nog snart att göra, ty det må du veta att de äro mycket intresserade för dig och berätta många underliga ting om dig, ty deras fantasi är ganska livlig. Bland annat berättas som visst att vi skola gifta oss till nästa år. Vet du något om den saken? I prästgården tro de visst något i samma väg och äro glada i hoppet att bliva av med mig.

Tisdagskväll. Ända nyss hemkommen från en liten färd. Jag åkte idag för att hinna med vad jag ville. På hemvägen i mörkret märkte jag Guds nådefulla bevarande, ty just som jag skulle stiga upp i kärran efter att hava öppnat en grind, började hästen att springa. Det kunde gått mycket illa, men jag kom upp och fick tag i tömmarna. Han haver givit sina änglar befällning om dig att de skola bevara dig på alla dina vägar, så står det ju i vår psalm och därför är jag aldrig rädd.

Medan jag var borta besökte jag två skolor, i den ena talade jag något till barnen om samvetet, i den andra talade jag över 'ars longa, vita brevis' (konsten är lång, livet kort).

Detta sista är något som vi alla bör betänka. Till söndag skall prosten själv predika. Jag således ledig. Snart börja husförhören, då blir det mycket arbetsamt - då bliva breven korta, mycket korta kanske.

Nu tror jag nästan, att jag skrivit ut för denna gången. Hälsningar, många och hjärtliga till Far och Mor, till Bror R. och övriga vänner, återstå dock att nedskriva.

Guds Frid intage våra hjärtan
Din Bernhard

/Josefina Almquist, f Dahlander, 1835-1922, gift med häradshövdingen och godsägaren i Vallda Johan Almquist, 1820-1887./
/Gustava Bohlin, f Westerlind, 1808-1903, Bs mor, änka efter Johan Jacob Bohlin, 1811-1869, fanjunkare, död som fångbefälhavare på Varbergs fästning. Se nedan/
/Selma Bohlin, Bs 10 år äldre syster, 1847 - 1930, skötte modern, senare mentalsjuk/

Brev H 10. H t B. Tisdagen den 4 Okt. 81

Min älskling!

Ett riktigt hjärtevarmt tack skall du ha' älskade för dina rader från St. De voro till sådan tröst o' vederkvickelse för mitt lilla hjärta som känner sig så ensamt här ibland, särskilt under den sist förflutna veckan. I går och i dag har jag varit jämt sysselsatt dels med att styra i ordning till tvätt o' även med att få i ordning lite småbröd av varjehanda slag som vi tänkt sända Adolf till hans födelsedag den 7. Han brukar alltid få lite vinterfrukt till sig annars, men som den ännu ej är mogen här och han dessutom nu nyligen fått en liten fruktlåda, vi dröja med den så länge och sänder nu bara lite smått annat för honom att tugga på i sin ensamhet. */önskat kunna sända även B något lite, men det kanske blir svårt för prästherrskapets skull?/*

Du tyckte det var svårt att se mig gråta då du reste. Men ack jag försökte nog att strida emot, men jag kunde icke. Men nu sedan har jag icke fällt en enda tår om det kan vara någon tröst för dig att höra detta. Kanske några tårar trängde sig fram då jag stod där nere vid båten men det var mig omöjligt att hålla tillbaka. Hade du icke älskade B. bett tillsammans med mig innan vi skildes så hade det nog blivit en svårare pers för mig att gå igenom än vad det nu var, men efter denna dyrbara stund tillsammans invid Faders o' Frälsarehjärtat kände jag mig ganska lugn o' tacksam mot min himmelske Fader för den lilla tid vi nu fått vara tillsamman. Ja, ännu en gång ett innerligt tack för att du kom hit ned till mig.

//Idag har jag haft mycket svår tandvärk */I e m nära gå till /Carl Fredrik/ Prien, som redan dragit ut så många på mig, men avstod/* Det är fasligt att jag skall vara ett sådant

pjåsk. Stackars du, käre Bernh. som fått ett sådant pjåsk att dras med. /*Vi har ej sänt kort till **Fru von Reis** - det får du göra. De känna ju dig eller hur?*/ Idag har Morbror **Mårten /Lyth/** varit i sta'n. Och han har idag sagt mig liksom dig därute, i avseende på brevskrivandet att 'får du Hilda gå lika många år förlovad som jag så råder jag att Ni ej för ofta skriva till varandra, och så säger jag dig även det att får du brev nu på helark så knappar det allt av med tiden och slutligen får du bara några rader.' Så han är sig lik stackars Morbror. Ditt porträtt har han fått, vilket han mycket tyckte om och bad mig hälsa 'Bernhardinus' mycket från honom. /*Prästvalet i söndags*/

/-/ Till **Fru /Hedvig/ von Post** skrev jag i lördags. Jag ville så gärna skriva till din kära Moder även, får se hur det blir i nästa vecka. /*Tiden lång sedan du reste*/ och ändå är det ej mer än 8 da'r som var i går kväll. /*Jag kom en gång in på ett ställe och det första som där mötte mitt öga var 6 ord som med stora bokstäver stod på ena väggen. Dessa voro: 'Livets korthet, Dödens visshet, Evighetens vikt.'* /*Jag hade dem en gång skrivna - Aug./usta/ L/undqvist - på ett litet kort och lämnade det till **Moster Marianne /Lyth/**, men hon bara läste dem och sa ingenting. **Edvard Lundin** var inne och bad mig hälsa dig.*/ Och till sist en liten aftonkyss från din längtande Hilda

/Carl Fredrik Prien, 1854-1924, fältskär i Visby/

/Sally von Reis Ström, 1829-1905, änkefru i Göteborg/

/Marianne Lyth f Hinnarsson, g m tullförvaltare **Johan Fredrik Lyth** 1832-1925, en son f 1875/

/Edvard Lundin, 1863-1920, kusin till H, reste 1882 till USA./

Brev H 11. H till Selma /Bohlin/. Visby den 1 Okt. 81

Älskade Selma

Nu äntligen kära Selma får du höra något från den vitt avlägsna 'lilla Gotlänningen' ./---/ Jag känner det nog annars liksom du, kära Selma, lite underligt att skriva till en person som man varken sett eller hört något om förut. Men så kan jag just ej säga att jag känt det med dig, och det har väl sin grund uti det rättframma, kärleksfulla sätt med vilket du första gången närmade dig mig. Det vore kärt att en gång få råka Eder alla. Kommer jag något åt Edra trakter, innan jag såsom helt förenad med min Bernhard får komma dit, så hoppas jag om Herren så vill få denna min önskan uppfylld.

Jag tycker att Ni, och särskilt Bernhards kära Moder, skulle blivit riktigt överraskade, då korten tillkännagivande vår förening mötte Eder. Ni visste ju ej av att han rest hit med en gång. Ja, var det överraskande för Eder, så var det väl ännu mer för mig, som ej heller visste något av att han skulle komma hit ned nu. Mina föräldrar visste det, men de skulle ej säga något till mig. Då Bernhard nu kom, så sov jag i mitt goda lugn, ty kl. var ej mer än 1/2 6 på morgonen. Men det blev en brådska! Så fort har jag visst aldrig kommit upp förr. Men o, vad det var underligt att nu skola träffas. Vi hade ju förut genom brev, trätt

varandra rätt nära, men att nu personligen göra det, det var allt lite underligt, tyckte jag.

//Som du kanske hört så har jag i sommar varit i Marstrand med min käre broder. Han var kallad till Badpredikant där o' då fick jag följa med, vilket allt gjort mig mycket gott. Dit kom även Bernhard på några da'rs besök men sade där intet till mig i denna sak. Utan först dagen innan jag lämnade M. fick jag hans första brev. Och vi skulle då träffas i Göteborg, men så var icke vår himmelske Faders vilje, varföre vi ej heller då råkades. Detta var allt lite tråkigt i början, men då jag förstod att det ej var Herrens vilja att så skulle ske, så blev jag åter nöjd, vetande att det Han gör är alltid till vårt bästa. Nej nu får jag sluta. Jag ville så gärna även sända några ord till min Bernhards kära Moder, men bed henne ursäkt att jag adresserar brevet till dig kära Selma ty jag minns ej din moders förnamn. Jag har för mig att det skall vara Sofia, men jag vet ej. Nu riktigt slut. Hälsa även **Hilma /Bohlin/** hjärtligt från mig.

Din tillgivna

Hilda K-m

/Hilma Bohlin, 1852-1927, B:s syster, husjungfru på olika håll, dog i Hille. Se nedan/

Brev H 12. H t B. Onsdagen den 12 Okt. 81

Min egen Bernhard

/Igår morse tog min gode vän /**Carl Fredrik/ Prien** bort min onda tand. På kvällen hos **Aug./usta/ L./undqvist/** Idag Tant /**Anna/ Siltbergs** födelsedag. / Ack att jag ock kunde rätt lära mig att inte 'tänka argt', men jag är allt, som du säger, fallen för misstänksamhet. /Bort med Guds hjälp./ Dessa tankar som kommo för mig och vilka jag även gav dig del är, är jag nu alldeles kvitt, Gud vare lov. Det var blott de första dagarna efter du hade rest, som fienden rakt ej ville lämna mig utan alltjämt ställde för mig dessa tankar. Och därför skrev jag dem till dig, men efter denna stund ha' de ej vidare trängt sig på mig. /Min bön blev hörd att det ej måtte påverka dig,/ ty du gjorde ju i din kärlek den bästa uttydning därav.

/Skrev i måndags till **Selma Osterman** o till din kära syster **S./elma Bohlin/** och även till din kära **Moder**, men det blev bara dumt. Visste ej din Moders namn, skriv det mig. Tänkt skriva förr./ Du nämnde aldrig något till mig därom, men du ville det väl ej, utan tyckte nog att så mycket skulle jag själv begripa. Och det har flera gånger kommit för mig, till och med innan vi blevo riktigt förlovade, men det blev aldrig av./ *Måste sluta*/ Sänder dig åter en liten (kyss).

//Läste idag om de tio jungfrurna/ Må Herren hjälpa oss väl igenom denna farliga värld, så att icke en gång dessa förskräckliga ord måtte möta oss från Herren: Jag känner eder icke, och med dessa, för evigt visas bort från bröllopssalen./---. Dina brev fulla av kärlek, mina tråkiga/ Du har ju i mig fått ett kors till att draga på, som du skrev i Adolfs brev, o'

detta får du se sanning uti på mer än ett sätt. Men du vet det ju ändå att jag så innerligen älskar dig fast min tunga är så tyst härmed. En gång likväl skola vi ömsesidigt inför vår Herre uttala dessa ljuva ord. Ack att den dagen snart vore inne. Nu slut! Mycken Frid vile över min B.

Brev B 6. B t H. Avs. d. 12/10 81.

Min älskade Hilda!

*/Just skrivit till **Matilda Landberg i Mariestad** och skriver nu av delar. Berättar om det ilsnabba besöket i Visby. Allt är förgängligt: så säger ett gammalt mindre fint ordspråk: 'kärlek förgår, becksöm består' ... den 15 sept kom jag till Visby...kanske Matilda då börjar misstänka något hemligt, liksom hon gjorde en gång förr, då jag berättade om Visby...det var en ljuvlig tid, de dagar jag fick vara hos liten Hilda... försökte vara beskedlig.../ Nog tyckte Hilda en och annan gång att famntaget var bra hårt, och nog grät hon till sist. Min hårda hjärtklippa förvandlades också i avskedsstunden till en lite tårekälla, men icke var det precis ångerns och bättringens tårar, som sipprade fram, därför att jag genom min stygghet framkallat hennes. Hade jag verkligen varit stygg, så var det i all kärlek, och därför var det redan på förhand förlåtet och glömt båda av henne (och mig). Tårarne måtte således komma av en helt annan anledning---*

/Och så hon fick hon ditt porträtt. Skrivet redan den 6 okt. Refererar sin predikan över Böndagstexten och teodicéproblemet/ Men nog har det sig ofta svårt att behålla trona. Jag har det särskilt de sista dagarna, ty dels har min egen oskicklighet såsom präst framstått för mig på det tydligaste, och dels är det bra svårt att leva i denna prästgård, där Gud icke är aktad det minsta. Det verkar så förlamande att se och höra dem, det svider och bränner därinne och ändock får man tåla, följden är att man lätt blir likgiltig. /Men Guds godhet har märkts vid tre sjukbud hos troende församlingsbor./

Något annat som verkligen synes mig vara en Guds godhet, är att till Vallda säteri /**hos patron /Sven Birger/ Bruhn/** komma en informator, som är troende. Han är student från Lund, son till en kyrkoherde från Småland. Jag väntar gott av honom både för egen del och för det herrskap, hos vilket han är. Två är bättre än en, det ena kolet kan värma det andra./

/Måndag kväll. Just hemkommen från min patronus på Vallda säteri. /Sedan jag först stillat mitt hjärta i bönen något litet sätter jag mig ned hos dig, min älskade. Jag går aldrig till herrskapena på deras bjudningar, men ensam går jag till dem ibland. Så gick jag i dag till Bruhns och är ganska nöjd med mitt besök där. De äro mycket intelligenta, så att man får samspråka både om det som är nyttigt och roligt, ja även om det som är allvarligt. Må Herren på något sätt välsigna, vad som där blivit sagt. Du var ock på tapeten. Frun är visserligen obegripligt finkänslig, men ändock kunde hon inte undgå att fråga om ett och annat, och jag svarade gärna. Hon frågade bland annat, om jag hade ditt

porträtt på mig. Då jag svarade nej, sade hon Ja, då får jag väl hälsa på Pastorn engång, så att jag får se det. Jag sade att hon var välkommen.

// En gång förr har hon varit på min kammare, då för att visa sina barn mitt skepp. Efter jag nämnt ditt porträtt, så kanske jag kan berätta något lustigt därom. I dag på förmiddagen var uppe hos mig en liten pratsam skraddare, som ock är brevbärare. Han fick först förlovningskort, inlagt i kuvert med sitt namn påskrivet och var däröver mycket belåten. Han hade förut sagt, att det kändes lite hårt att bära till alla andra men intet få själv - nu kände han sig dock försonad. Men så skulle han ock se dig. Åh, hon ser ju riktigt vacker ut, sade han. Jag trodde att Pastorn skulle söka reda på åt sig någon riktigt ful. Han tycktes mena att jag skulle göra det för min gudsfruktans skull. Han berättade ock att folk undrat däröver att jag, som skall vara så gudfruktig, tänker på att gifta mig. Ja, nog måtte de hava underliga begrepp om gudsfruktan och märkvärdiga fordringar på en gudfruktig.

/Ditt brev kom i lördags./ Du tackar så varmt för raderna från Stockholm. Efter vad du säger voro de till tröst och vederkvickelse. Nå, det låter gott, men nog var det mer än jag vågade vänta, ty jag tyckte dem vara så hafsiga och innehållslösa på alla sätt, så jag vågade knappt sända av dem. */Jag gissar vad/* som gjorde gott i lilla hjärtat. Det var väl det, att du såg att avskedstårarna icke släckte ut kärlekslågan utan tvärtom voro såsom en olja på elden. Redan detta måtte hava hulpit emot alla onda tankar, ty i det sist mottagna brevet märker jag icke ett spår av den där frågande anden, som utmärkte det föregående. */Vad skall jag svara om kakor. I Uppsala fick jag sådana kartonger från **Odhners och M./atilda/ Landberg**. Rätt glad när de tog slut /* ty att äta har sin tid och det är vid de vanliga målen. Denna sista tiden har jag dock emellan målen rätt mycket, ty trädgården är överfull med frukt.

/Jag har ingen tandvärk nu/. Stackars liten som ska så plågas för de små tandbissarnes skull. Kanske de gamla tandlösa gummorna äro avundsvärda.

Fru /Sally/ von Reis har jag varit tillsammans med en gång för flere år sedan, så till henne kan icke jag skicka kort. Föröfrigt tycker jag att icke du heller skall bry dig därom, då det nu är så långt lidet./--/

Tisdag. Tack för att du skrev till **Fru /Hedvig/ v. Post**. Jag kanske själv snart skriver till gumman och tackar för sist. Så du tänker skriva hem till min **Mor**. Nåja, varföre icke. Det tycker nog gumman icke illa om. Men vad skall du väl skriva? Kanske lova Mor att du skall bliva snäll emot hennes lille gosse och blott någon gång ibland, när det är alldeles nödvändigt, lugga honom ett litet grand eller ock ställa honom i skamvrån med eldgaffeln i hand. Men jag behöver väl knappt säga vad du skall skriva; du, som är storskrivare, kan nog utan min hjälp.

Men vad tror du väl **Morbror Mårten /Lyth/** skulle säga om han finge se detta brev. Dess längd skulle helt visst förskräcka honom. /---/ Föröfrigt har jag det hoppet till vår himmelske Fader, att vi icke skola behöva gå förlovade lika länge som Morbror. /---/ Till

nästa torsdag är jag bjuden till bröllop hos **häradshövding Almqvist**, men jag går nog ej dit. Från mitt eget bröllop skall jag väl ändock icke utebliva.

I det lilla kuvertet ligger något av mig själv. Vill du icke hava det, så går det ju an att kasta det på elden, dit jag alltid brukar kasta mitt hår, sedan jag klippt mig (ty jag klipper mig själv). */Tvekade att förstöra kuvertet som ditt sista brev låg i, men/* då tyckte jag att jag var barnslig och gjorde affären kort med det stackars kuvertet. */---/ Träffar du Morbror Mårten så hälsa och tacka honom för att han är rädd om oss. /---/ Du må ock hälsa den snälle **Farbror Gustaf /Kolmodin/** det är mera allvar i hans slarv än i Morbror Mårtens allvar, åtminstone synes det mig så. /---/ Du beder väl för mig? Dinhängivne Bernhard*

*/Sven Birger Bruhn, 1837-1917, patron på Vallda Sätessgård, g m **Evelina, f Brag**, 1837-1916./*

*/Odhners i Uppsala ? = **Emilia Sofia Odhner g Dubois**, 1853-1929 g m bagarmästare **Mathias Dubois**, 1853-1929?)*

Brev H 13. H t B. Onsdagen den 19. Okt. 81

Hjärtevännen min!

/Tack för långa brevet, avskriften av brevet. Böndagstexten svår - det går bra för som ej fråga efter Herren./ Detta har fienden så ofta försökt ställa mig för ögonen för att bringa till knot mot min Gud därför att Han så underligen tycks handla. Kärt att Herren givit dig en vän i den nye informatorn. Också jag fått höra att människor varit förvånade att jag skulle gifta mig. Synd att jag inte skrev som du lärde mig till din Mor. Nu skäms jag över det jag skrev. Hårlocken har jag nu i min medaljong. **Adolf** hyllad på sin födelsedag av eleverna. **/Johannes/ Neanders** 'småttingar' varit hos honom. De är förtjusta i 'Fabbedi' *./ Han har ännu ej klart för sig Herrens vilja om han skall antaga den där platsen du vet i U. Han tycker att han ej passar där. /---/ Jag ville hellre, lik Adolf, tåga än så länge med detta. Adolf säger jag, jag menar så som han gjorde och gjort allt från första stund han tyckte sig märka någon tanke hos dig på mig. /---/ din längtande Hilda*

*/Johannes Neander, 1846-1895, pröv 1876, missionsföreståndare vid Johannelund, 1886-1888, kyrkoherde i Risinge, Linköpings stift. Gift 1876 med **Johanna f Edman** 1852-1920. Tre barn av vilka Maria var född 1877/*

Brev H 14. H t B. Onsdagen den 26 okt 81

Min Bernhard!

/Du börjar ditt brev med dina känslor vid bröllopet./ Också här pågår just ett bröllop, som jag inte är med på. **Fröken /Johanna "Julia" Söderberg**, som undervisat nere på **Aug./usta/ Lundqvists** skola med, var brud. Jag kände en stund begärelse att se henne stå brud, vilket jag annars tycker är dumt. Vilket eländigt hjärta jag har som anfäktades av detta. Ser B. runka på huvudet: Det trodde jag inte om H, denna gudfruktiga kvinna, som Herren givit mig. Sista dagarna ha begären och lustarna efter det som är Herren misshagligt rasat i mitt hjärta. Bed för mig! Jag ropade att Han snart ville taga mig till sig så att jag blev kvitt dessa synder! Jag vet att du också varit i nöd då du finner det svårt att predika. Läste tröst i en missionstidning för en tid sedan. Ska skaffa fler porträtt till dina syskon - bara ett kvar lovat till **Moster Marianne /Lyth/**. Att vi skola gifta oss till nästa år, därom vet jag, åtminstone ännu, intet./.../

Men vet du det var nära att jag, för en liten tid blott, hade blivit flyttad igen ifrån lärjunge till lärarplatsen. Fröken **Julia Söderberg** kom nämligen upp för lite sedan o' ville nödvändigt att jag skulle fylla hennes plats nere på 'högre Flickskolan' en månads tid, ty hon skulle resa upp till Stockholm för att 'höra på', i skolorna där. 'Man behöver uppfriskas känner jag' yttrade hon, och 'höra andra' när man så här skall hålla på själv år efter år. Och då hade hon fått Fru **/Sofia Albertina/ Öfverbergs** (föreståndarinnan) tillåtelse att resa om hon kunde skaffa mig dit i stället. Men jag kunde det ej. Jag tyckte det nog var tråkigt på visst sätt att jag ej kunde göra så mycket för henne (min fordnä lärarinna) men jag kände mig rakt ej duga därtill o' så behövde Mor mig hemma. Då hon gick så sade hon 'jag kommer ännu igen en gång till, ändå gör nog Hilda det ändå, tänker jag.' Men jag stod alltjämt på mig.

//Sedan då jag omtalade det för Mor och Rudolf tyckte de, jag ej skulle åtaga mig det. Men Pappa återigen han ville jag skulle gjort det. Det var blott 14 timmar i veckan men hela förmiddagen hade ju ändå blivit söndrad ty de vore ej efter sig. Jag hade visst haft mig en nära 50 Kronor därför, och det kunde varit rätt gott i så svåra tider som här nu är, men ack det går nog dem förutan. Sedan var jag nere hos henne andra dagen (ty jag ville ej hon skulle komma en gång till hit upp, då jag ej gjorde det) o' då föreslog jag flera andra, men dem avslog hon allesamman. Men hon var mycket vänlig emot mig ändå o' sade det att hon nog förstod att det ej kunde vara så lätt. Nu träffade jag henne häromdagen o' då sade hon till mig att hon fått en annan vilket var mycket roligt.

/Förstår att breven blir korta under husförhören, men ber dig:/ skriv upp är du snäll allt vad som finnes på ditt skrivbord. */Hälsningar från tanterna /Anna/ Siltberg o' /Vendla/ Cramér o' Aug./usta Lundqvist/* Men först o' mest från din egen Hilda

/Marianne Lyth, f Hinnerson, 1854-1924 g med Hs morbror **Fredrik Lyth, 1832-1925**, tullförvaltare i Visby 1877/

/Johanna "Julia" Söderberg, 1849-1911, gift 10.10.1881 med läroverksadjunkten, FD

Johan Kahl, 1831-1905/

/Ev. = **Sofia Albertina Öfverberg, f Kjellenberg**, 1845-1913, g 1877 med domkyrkoadjunkten, sedermera konsistorienotarien, slutligen kyrkoherden i Gustav Vasa **Nicoalus Frithjof Öfverberg**, 1833-1918/

Brev H 15. H t B. Torsdagen den 3 Nov. 81.

Du mitt hjärtas innerligt älskade B.

/Angen båt igår p g a vädret, därför inget brev. Skulle jag be Far telegrafera varför du inte fick brev, men det skulle nog både han och B. tycka vara hönsigheter. I fredags brev från Fru /Hedvig/ von Post och fröken Lotten /von Post/. De var så glada åt din påhälsning. Ännu ej tackat Fru /Emily/ Dickson/ och Martha, ej heller flickorna Westerberg. Kunde jag bara komma upp tidigare på morgnarna, men jag sådan sömngris. Adolf sa då vi var i Trollhättan och jag jämt var trött, hur skall det bli när du blir husmoder och ska vara uppe först. Ja, det är mycket som får bli annorlunda till den tiden.

//Du skvallrar ur Adolfs brev till dig. Även vi har fått. Han går nu helt i ylle, ingen bomull. Inga lakan, inget örngott. Det har han läst i någon bok. Jag tycker det är dumt. Men försvarat honom hemma. Pappa och särskilt Rudolf tycker han är så överdriven och underlig. De var förargade på honom förut för att han ej tagit den i Fars, Mors och Rudolfs ögon så fördelaktiga platsen i Uppsala. Han skrev till dig att han kände böjelse o lust därtill, men ej vågade. Adolf vill hem, därför att han tror att Far vill det, men han vill hellre att han är där borta./ Den på Johannelund tycker Far nog ej är illa för honom, men han tycker att det är en helt annan riktning för Adolf o' ej den rent prästerliga som han nu kunnat få praktiserat uti U. /---/ Vi är ej mer än 3ne syskon o' så skall det vara så underligt mellan oss. Men Skriften säger ju det: 'människans eget husfolk varde hennes fiende.' Och det kan ju ej vara annorlunda när ens hjärteställning till Gud är så olika. Skall icke R/udolf/. ock bli vunnin för Herren? Far o' Mor de söka allt kraftigt. Måtte Herren få oss helt! Med Augusta /Lundqvist/ är det sig likt, som förr blir det aldrig. Från Farbror G./ustaf Kolmodin/ och tant Ida /Nathorst/ kan jag hälsa. Vi var där i måndags, de hålla av dig. Även Aug./usta Lundqvist/ hälsar/ genom din längtande Hilda

/Anna Augusta Westerberg 1850-1929, g 1885 med pastor Hans Jonsson, 1854-1944./

Brev H 16. H t B. Tisdagen den 8 Nov. 81

Du, min lilla barnsliga själs hjärtevän

/Tack för ditt sista långa brev. Rätt att kärleken behöver näras med sund och tjänlig föda./

Nu har det åter blivit ljusare för mig igen. Visst ej så, att fienderna helt lämnat mig, men jag frestas o' anfäktas ej så nu av dem som det varit en tid förut. Herren för oss understundom i mörka dalar, men Han för ock därur, blott vi kunna försöka vara stilla hos Honom. Jag var i Lördags vid Herrens bord. Det var så skönt o' ljuvligt. Det är allt lite underligt ännu för mig att jag oftast får gå dit ensam, men det kan ju ej annat vara. Jag menar ensam av oss härhemma. Men de äro så snälla mot mig i detta fall, särskilt Far, o' även Mor säger ej heller nu mera något däremot. /---/

Du säger att du har så svårt för att bedja med tro för din församling o' att detta nog har sin grund uti att du ej rätt älskar den, och önskar att vi båda få hjälpas åt att älska den. Ja, jag tänker så ofta ditåt. */Vår egen församling, men kanske vi ändå skulle göra det för vår egen skull,/* ty på alla områden är ju fienderna med o' fördärva allt även det som kan synas gott.

/--- Snällt att du svarar på frågan vad som står på ditt skrivbord:/ 'Jo, där står Hildas porträtt o' dessutom mycket annat som ej så noga kan specificeras.' Jo, nu fick jag veta det nu. Hade jag haft dig här skulle du nu fått en duktig lugg men jag får spara mina krafter så länge. Kommer nog att behöva dem en gång om jag skall kunna få någon hyfs på denna ohyfsade 'baban'.

Hälsa din **Fröken /Hulda/ Johansson** från mig. Jag känner en viss grad av kärlek till henne, fast jag ej känner henne vidare. /--- *Hälsningar från Aug./usta Lundqvist/* Guvernanten hos **Myhrmans** på Roma Kungsgård hade varit hos henne och bett att få se ditt porträtt. Hon bad mig säga dig det. Gör som du vill. Idag har jag varit snäll, skrivit till **Fru /Emily/ D./ickson/ och Martha**, även några ord på tyska o till Adolf. och haft en spellektion. Hälsningar från Far o Mor o Rudolf genom/ din älskade Hilda

/Myhrmans = Oscar Myhrman, 1820-1907, arrendator på Kungsgården i Roma. 1856 provinsombud för EFS. G m **Johanna Maria f Arnelius**(1833-1916), fem barn f mellan 1864 o 1869./

/Martha, tyska hos Dicksons?/

Brev H 17. H t B. Tisdagen den 15 Nov. 81.

Min älskade Bernhard!

/Månet hjärtevarmt tack för söndagens brev. Du överraskar din Hilda jämt. Det har ju varit idel överraskning allt från början skall det så fortfara livet igen? /Lägger mig

11, 1/2 12, men trött på morgnarna, låt oss giva varandra detta ömsesidiga löfte att vara uppe kl 7, så blir det lättare för mig. Det var kärt att höra din beskrivning av dina tre slag av 'besynnerliga lördagar'. Nu det sämsta slaget då du får intet brev. Du frågar om **/Karl/ Öhman**, vi har bara fått hälsningar genom **Aug./usta/ Lundqvist** och **Adolf**.

*/Vi har alla tre skrivit till **Adolf** om hans besynnerliga tilltag med kläder. Men det är en pina då de andra klandra och ej gilla Adolf./* Jag menar nu ej alls världsmänniskorna utan sådana som ändå vilja samma väg som han. Av dem tycker jag man borde vänta annat. Men ack, ack, även av sådana kan man sorgligt nog övergiven o' sviken. Du kanske undrar vem jag nu särskilt syftar på med detta. Och varföre ej säga dig vad jag tänker. Jo, jag menar **Farbror G./ustaf Kolmodin/** och **tant Ida /Nathorst/**. Ty det har jag då av flere deras yttranden förstått att de ej riktigt tycker om A. utan tycker att han är så egen o' överdriven i sina åsikter. Jag förstår dem i alla fall ej riktigt. De leva i ett visst lugn tycker jag. Och jag tycker det är nästan ingen skillnad att komma dit än i ett annat världsligt hem, o' nästan jämt är där så mycket folk o' dessa äro bara världsmänniskor, med undantag av några få. Men de tycka han är så underhållande o' trevlig därför gå de naturligt dit. Men kan det få stå tillsammans? 'Den som världens vän vill vara, han måste vara Guds ovän'. Om han icke vill vara deras vän, så ställer han sig ju så att han är det ändå.

//Tänk vad en sådan människa som han, om han var riktigt brinnande för Herrens sak, skulle med sina stora gåvor, verka mycket på den plats han här står. Men har han ett sådant där raljant sätt så, att, säger han något allvarligt ord till dem någon gång, så sker det på ett sådant sätt, åtminstone vad han själv berättar det sedan, att det blir bara löjlighet alltihop. /---/ Tukta du mig och spara ej riset, om du tycker jag gjort illa häri. 'Den som spar på riset, han hatar sitt barn'. Och ännu ett språk till vill jag påminna dig om som vi båda fingo mottaga för lite sedan 'Älskarens slag äro trofasta, hatarens kyssande bedrägligt.' Så tukta du mig, 'det skall göra mig så gott som balsam på mitt huvud.' När jag först läste detta om din o' Adolfs gemensamma vän, som tyckte A. var så 'excentrisk' o' undrade om jag var lika dan, tycker jag att denna vännen var bra stygg som skulle tycka så om honom. Men det kan ju hända att han är lite egen den käre brodern.

//Det medsända skeppundet hälsningar skall jag försöka släpa ned, med mina svaga krafter, till Kolmodins i morgon /= **Gustaf Kolmodin** och **Ida Nathorst/**. Jag har ej varit därnere på så länge. Det kommer de nog att tycka om tänker jag. Ty de hålla nog av oss o **Adolf** med. Jag får börja i en annan ton, känner jag på mig o' söka så mycket som möjligt stryka över vad jag förut skrivit om honom. /---/

*/Jag vet att ringen ej faller bort, ty mina fingrar liksom jag själv har blivit mycket tjockare nu än jag förr var. Roligt att de dina gillade mitt brev. Synd att jag inte bad **Selma /Bohlin/** svara, men det kan du be henne. Jag ska skriva igen till dem, men gömmer det till jul. Snart kommer **Moster Marianne /Lyth/**. De mina tackar för hälsningarna i paketet./* Din egen Hilda

Brev B 7. B t H. Avs. Onsd 23/11. 81

Älskade Hilda!

/Pastorn trött/ Han kände det redan under senare delen av */hus/förhöret;* frågorna blevo oegentliga och friskheten var borta. Du har ju också undervisat, så du vet säkert, huru man under sådana förhållanden känner sig till mods./---*papper, penna och bläck hör till ett brev och för man dem tillsammans så blir det roligt brev./* välsignade bläckhorn, huru många gånger har du icke kommit mig stackare till hjälp. Tomt, tomt har det varit i min hjärnkammare, men en droppe av din förtrollande vätska har gjort underverk. Jag minns nog hur det var den dag jag skulle skriva mitt första kärleksbrev. Några gånger förr, om jag inte minns orätt, redan medan jag var kvar i Uppsala, hade jag försökt åstadkomma ett sådant. Men det gick ej, ty helt visst förstod det kära bläckhornet att det ej var på allvar, som ock att rätta tiden icke var inne, och därför nekade det sin hjälp. och så blev där intet av.

//Men en gång skulle det bli allvar av. - Nästan tänkte jag, att även då skriva blott på försök, ty det är fasligt, vad man i sådana fall är ohörsam emot hjärtats böjelser. Men tiden måste varit inne, ty bläckhornet gjorde underverk: innan jag visste ordet av var brevet färdigt, ja snart på väg. Och vilket underverk skedde inte sedan!! Man brukar icke kunna förklara underverk, men härvidlag tror jag mig nästan kunna det. Ingen anar det, men vi två böra ju såsom verkligt fästfolk icke hava några hemligheter för varandra, därför yppar jag för dig denna universalhemlighet, att min lyckas tomte bor i mitt bläckhorn, liksom Simsons kraft i hans lockar. Du gör nog ej som hans Delila, därför vågar jag med tanke på hans missöde säga det för en kvinna.

//Kära Hilda, du känner ju tämligen din B. - delvis har du att tacka hans bläckhorn därför, ty alla sina långa brev har han hämtat därur. Men är du icke ock nyfiken att lära känna hans tomte? Den ser just icke som värst märkvärdig ut för denna världen, därför misstänker ingen honom för att vara vad han är. Han har flyttat till mig från **Mat./ilda/Landberg**, och han har alltid sökt arbeta för min lycka. Men svårligen visste han, huru verksamt han befordrat mitt livs lycka genom att skänka mig denna tingest. Hans mage är av glas och är aldrig full, ty så flödar han över, vilket visar sig i form av plumpar. Han står på en fot, men på säker fot. Han bröst och huvud äro av metall - så bör det vara; trofast i bröstet, hård i pannan. Det hela slutar i en spets, som dock icke är så spetsig att man kan sticka sig på densamma.

/Not:/ ehuru många säga att så är, senast i Lördags sade **fr. /Hulda/ Joh./ansson/** att hon aldrig skall fråga mig om något, ty jag svarar så styggt. Men på kvällen kom hon och sade, att hon ej kan stå vid sin föresats, ty Pastorn är i alla fall den ende som talar något förnuftigt här på prästg.

//Om du icke gillar det du fått från bläckhornet kan du ge mig en Thorshammare i juleklapp så ska jag på din befallning krossa det pratsjuka bläckhornet. Men sedan blir jag rädd morbror Mårten får rätt: sidorna bli till rader, raderna till ord och utan Hilda

förskräckligt tomt i mitt hjärta.

/Söndagsafton. Glad åt överenskommelsen om kl 7, men inte denna morgon, då jag skrev på predikan sent. Men vaknade av mig själv - kl sju! I /annexförsamlingen/ Släp kl 9. Tung i huvudet./ Dock kände jag i dag, på kyrkoårets sista söndag, djupare än vanligt vikten av att predika och smärtan av att stå så ensam. När jag kom upp på predikstolen blev jag så överväldigad genom känslan av mitt elände, att jag föll i gråt och för tårars skull knappt kunde tala. För detta skämdes jag så, att jag icke en enda gång under hela gudstjänsten vågade se på församlingen. Predikan blev mäkta usel. Hur skall det gå i Vallda, tänkte jag. Skall jag där skämmas ut på samma sätt? Men ack, där gav Herren mig rikligen, så att jag glömde både lekamlig och kroppslig trötthet. Måtte Herren 'slå armar och ben av man, så att jag sedan måtte kunna uträtta något för honom.'

//Från /Ernst/ Björkman har jag haft brev. Han tackar mycket för berättelsen /ur en missionstidning som Hilda skrivit av och skickat B, som i sin tur skickat den till Björkman//.../ Stackars vän, hans mörker har nu kommit på honom igen. */---/ /Ditt brev/* Vet du, jag tycker det är mycket roligt, när Hilda börjar prata dumheter. Jag kan icke hjälpa, att hon då ofta känns mycket kärare, än när hon talar snusföruft, som en gammal matrona. Ty de där dumheterna åstadkomma liksom små springor i hjärtats väggar, så att man kan titta därin. Och det är ju roligt. Låt du därför gärna 'din barnslighet' och din 'dumhet' framträda, om de ibland känna lust därtill. Såsom en gammal klok och förståndig pappa vill jag lyssna till i stort tålamod och av dumheterna hämta rika anledningar till att tala visdomens ord med ett varmt och tacksamt hjärta. Se, låter icke detta mycket snällt och anspråkslöst?

/Men förstå att det inte är uppoffring för mig att skriva långa brev till min kära. Det är oftast den enda förströelse jag har på dagen. Värre om jag icke fick skriva. Nu en sorts vila./

Apropå **Farbror Gustaf Kolmodin**/ vill du ha ris, men gyllene regel att man ska främst vara rättvis med riset, annars skadar det */.../* Ty kanske du har rätt i det du säger om Farbr. G. Ett betänkligt tecken är det alltid att vara väl omtyckt av världen. Sådant är icke gärna möjligt, om icke saltet först mist något av sin sälta. */Försök tala allvar med honom en gång, t ex om Adolf./*

*/Jag har inte frågat de mina vad de tyckte om ditt brev, men **Selma Bohlin**/ frågade vad du tyckte om hennes och då lugnade jag henne med att du tyckte dina brev vara dåliga. Bra att du fortfarande är tjock och duktig, medan din stackars B. fortfarande är smal och dålig./* Tråkigt är här på många vis och dålig mat får man dessutom. På äpplesos, som tidtals kommer två gånger om dagen dagligen, är jag längesedan trött. */Dumt av mig. /.../* Bliva vi en dag till ett, så får väl du med din reputerliga */aktningsvärda/* lekamen ersätta, vad som i det stycket brister hos mig. Och så kanske det hela blir jämt lagom. Var inte detta finurligt uträknat? */---/* Men nu antar jag att jag gör förståndigt i att sluta, annars kanske jag överraskar dig så att du blir nervsvag, och det vore illa. */Jag ber att få*

bli ihågkommen åtminstone en gång varannan dag. / Lova detta din Bernhard

Brev H 18. H t B. Tisdagen den 22 Nov. 81.

Min av Herren skänkte B!

Ack Bernhard, jag kände jag behövde använda detta tilltalsord till dig i dag, för att slå ned fienden med, ty han har i dag velat göra mig så liknöjd för dig. Ack Förlåt din Hilda. Icke förtjänar du detta! */ropat till Herren om hjälp, men snart likadant./* Ja, det är förfärligt! Huru annorlunda skulle det icke vara om Jesus ägde helt mitt arma hjärta. Låt mig slippa säga vad det är som gjort att jag känt mig så likgiltig för dig, kanske tills vi åter träffas. Jag har varit nere och haft spellektion och undrar om jag ska skicka det jag skrev förut. Men du förlåter ju? en tröst att du slutade ditt sista brev 'Han tror ock sin H.'. Gråtit över mig själv i dag.

/Tråkigt att du glömt flera med kort. Jag också några här. Att jag skrev till så många kanske/ hade den inverkan på dig att du blev trött och liknöjd för alltsamman. Ja, så är det nog allt. Jag känner mig alltid vara till så mycken sorg o' bekymmer för alla, o' så blir det nog ock för dig, älskade. Du får nog ock känna på det lilla kors, du tagit på dig, till, i o' genom mig. - Men jag nästan glömmar bort att fråga hur det nu är med dig. */.../* Herren gjort dig frisk igen? Tänk om Herren kallat dig hem, det hade nog varit svår stöt för mig, men jag kände det ändå så, när jag läste detta o' om dröm (vilket var rätt eget att du skulle drömma om dina kära, som jag hoppas hemgångna) att icke ville jag att du skall stanna här nere i denna jämmerdalen för min skull, utan ske då hellre Herrrens vilja fast det allt kostar bra mycket på att 'offra sin Isak'. Men villigt lyda.

Du frågar om porträtterne. De gamla tycker jag var bra lika, och om du tycker de nya är sämre så tag de gamla. Ännu ej varit nere hos **Aug./usta Lundqvist/** Förstår ej vad det är med henne. Ibland är hon vänlig, ibland får jag slängar. Till Mårten gås bad Mamma att få göra en kaffekorg till henne - hon tycker om kaffe, men lagar inte själv. Men hon hälsade knappt och tackade inte (bjöd också sömmerskan som var där). Nästa dag tackade hon dock och då jag frågade vad det var med henne, svarade hon att det var det gamla vanliga, men det vet jag inte vad det är. Ska fråga igen, ty att det är något som rör mig det tror jag bestämt. Skriv inte till Adolf om det här. **Kolmodins /Gustaf och Ida Nathorst/** hälsar liksom alla här/ genom din Hilda

Brev H 19. H t B. Söndags afton den 27 Nov. 81.

Min älskade Bernhard!

/Ovanligt att skriva en söndag, men längtat efter att skriva. En vila, som du säger. Pennan löper lätt också för mig. Ändå går nästan en hel e.m. åt. Tänker på dig ofta under

*arbetet, inte bara varannan dag. Förlåt det onda jag skrev, men sedan jag skrev det har det varit borta. Skrivit av några verser på ett kort som legat i min bibel. Skickar det till dig f v b till **Pastor /Ernst/ Björkman**, om du tycker det passar - bränn det annars. Det du skrev om bläckhornet var finurligt uttänkt/ Men du nyttjar ordet 'välsignade' såsom uttryck för ditt hjärtas tacksamhet för all den hjälp som detta bläckhornet varit för dig. Jag kan icke hjälpa att jag tyckte det stötte örat lite att använda detta dyra ord så, men det kan ju hända att det är en följd av min inskränkthet att jag tyckte så. Men nog tror jag att det är många ord så där, som man utan att man tänker på det, kan missbruka.*

// Jag kommer särskilt ihåg första sommaren du var här, så sutto vi båda, märkvärdigt nog, inne i mitt rum i soffan där, men A. o' Far voro ute i förmaket. Så hade jag katten i knäet, då tog du den o' frågade medsamma om det var jag som hade kristnat den till 'Kamitten', så hade du hört att jag kallade honom. Men ack, jag minns vad jag tyckte det kändes svårt att du använde ordet kristna på att ge en katt namn. Jag tror ej du blir ledsen på mig för att jag skriver så, därför beder jag ej om förlåtelse för detta. /Kärt att höra din tanke härom, sila mygg och svälja kameler? Tur att bläckhornet hindrade brevet från U. Mycket mycket för tidigt om det - som jag tror - var ställt till mig. Ska bli roligt att se bläckhornet - ingen Thorshammare/.

*//Hur går det med kl 7? Ännu ingen gång för mig. - Förstår att det var svårt att predika, om du tänkte på att du kanske inte nått en enda själ. Inte konstigt att det fick dig att gråta. Undrar vad jag gjort om jag suttit nere i kyrkan. Ja, ni stackars präster får allt gå mycket bittert tillmötes. Apropos Pastor B. visa honom Klenmodig och Försagd i Kristens resa, de passar in på honom. Jag tycker så mycket om den boken. Ang. **handlande Sandströms** mystiska försvinnande går många rykten, stackars honom och hans familj. **Adolf** hade varit ute för äventyr - för långt att återberätta. Han skriver det väl själv.. Din trofasta Hilda*

/Anders Niklas Sandström, 1843-1881, handlande i Visby, som drunknade under oklara omständigheter vid återkomsten till Visby med passagerarbåt 3-11-81./

Brev H 20. H t B. Onsdagen den 7 Dec. 81.

Du, min framtids jordiska stöd!

*/Brev från B. ropade Mamma igår afse. Omöjligt sa jag. fick brev i går (måndag) och i fredags. Vad tar åt honom - tre brev! Glad och orolig. Men innehållet av helt annat slag. Käre B, vad skall jag svara? I Guds hand./ Du har ju icke alls gjort något till detta utan det kom ju alldeles oväntat. Och varföre, tänker jag, skulle icke vår himmelske Fader avvänt din vän /Carl/ Hasselrots tanke på dig, om det varit Hans vilje emot. Han skriver ju att genast som **Fru /Ebba/ R/amsey/**. nämnde härom kom han att tänka på dig o' tyckte att du skulle vara lämplig just på en sådan plats. Och när han då bibehöll detta sitt tycke o' även skrev till dig, så tycker jag, att det är bestämt från Herren, detta anbud, o' ej*

från den arge fienden, som ibland kommer så här vackert fram med sina frestelser.

//När jag skriver detta kommer Adolf o' hans anbud till U. så för mig igen. Nog tycker man väl ändå att det skulle varit Herren som väckt domprostens tanke o' tycke för A. Jag tycker det är så underligt att Herren tillstod, om det nu skall vara fienden som kommit domprosten att tänka på A. och **Hasselrot** att tänka på dig, att det då får gå så långt så att Ni verkligen får del av deras tankar, o' likväl ej våga följa dem, ovissa om det kan vara Herrens vilje eller ej. Och detta så mycket underligare som dessa båda männen ju tillhört Herren helt o' nog även i första rummet då dessa tankar kommit för dem lagt fram dem för Herren, o' när de trott sig vissa att det varit Hans tankar o' ej deras egna, då hava de, tänker jag, haver de låtit er få del av dem. Men ändock trodde ju A. att det ej var Herrens vilje o' detta, fast han ibland själv kände sig ha lust att följa kallelsen. Därföre är det så svårt i sådana fall. /Gud råde dig./

//Du säger även att vi i följd av detta möjligen snart nog kunde få sätta eget bo.. De läto nog ljuvligt dessa orden då jag först läste dem, men huru kärt det än månne bliva, så vilja vi ju icke i första rummet se på vad vi i detta jordiska kan vinna, med ett sådant anbuds antagande utan först o' främst om Han ser att vi kunna vara till någon liten välsignelse för Honom på en sådan plats, sen få vi taga det lekamliga goda emot i den mån det Honom behagar att giva oss därav.. Det skall i alla fall väl ej avgöras så hastigt. Du får väl skriva till **Fru /Ebba/ Ramsey** o' vidare få del av allt. /Lägga fram det för Herren./

Jag har ej nämnt något här hemma än så länge. Skriv till Adolf härom. /Tack för breven och för att du förlåtit. Ber att det ej måtte komma igen./ Vad du skriver om **Aug./usta/ L./undqvist/** är nog ej så galet tänkt. Jag tror även att det är något hemligt lidande hon bär på, men att det i det är något mot mig även, som gör att det ej blir som det förr har varit det vet jag redan till en del. /Jag var nere för en tid sedan och då kom vi äntligen in på detta sorgliga ämne. Lovade komma tillbaka och slutföra. Försökte men hon var inte hemma. Igår spelning. Uppe till kl 5 förra natten och 1 i natt. Tung i huvudet. Far o Mor ska inte veta vad jag gör. Skriv till **Aug./usta Lundqvist/** Jag tror det bara blir tråkigt av.

Hälsa **frk /Matilda/Landberg** - hur gammal kan hon vara? Kärt att se hennes kort, som du nog har. Vore också kärt att en gång möta henne. Har du talat med **Bexell** något om det du nämnde om arma fröknarna? Du var så mån om att vi skulle sända förlovningskort till **Westerströms**, men det var nog dumt - hade räckt med kort till systemen **Ida**, som jag var rätt mycket bekant med, men inte med honom. De har inte hört av sig och jag vill inte skriva till henne innan hon svarat..

Din älskade Hilda/

/Fru Ramsey = **Ebba Gustava Ramsey, f Karström** 1828, g 1856 m **Carl Magnus Ramsey**, 1823-1864, stationsingenjör vid statens järnvägsbyggnader. Fru Ramsey ägde sedan 1876 1/7 gårdar i Jönköping samt Vilhelmsro i närheten av staden där hon grundade ett hem för vanföra och epileptiska barn. Hon har även gjort sig känd som skriftställarinna bl a av skrifter om behovet av dessa barnklassers behov av fostran och

utveckling./

/Carl Rudolf Hasselrot, 1859-1927. Tillhörde Brödrakretsen, se nedan!/

Brev B 8. B t H. 14/12 81.

Min Hilda!

/När jag tittade på ditt porträtt slog det mig hur annorlunda mitt förhållande nu är till mina andra porträtt./ Förr tog jag rätt ofta fram lådorna och beskådade hela sällskapet, nu gör jag det aldrig. */Ditt ligger i st i min skrivportfölj. I lådan låg det underst. Jag tittade först genom de andra och så såg jag på det./* Icke var det därför att det var så vackert, ty sanningen att säga, det kunde jag aldrig riktigt tycka. Men det var något halvfärdigt, något menande, ja det hela var som ett frågetecken tyckte jag, och det gjorde, att jag kände en sådan lust att utfundera, vad som kunde bli av det, vad meningen vore, huru frågan skulle besvaras.

//Men det var icke lätt, ty sådana frågetecken äro ej lika andra, och förövrigt fick det stora frågetecknet snart många små syskon omkring sig, riktiga små vildbasare, som icke alls skämdes för att säga 'du' till mig - pastor m.m. -, de blevo vanligen till sist så näsvisa, så jag måste packa ned hela sällskapet i lådan och lägga alla korten uppepå för att hålla dem i styr. Sedan nu det där oregerliga kortet fått ensamt rum, fått flytta till min portfölj, så har det blivit mycket stillsammare av sig. Icke heller känner jag just så ofta frestelse att se därpå. - Jag ser nu i stället på min älskade Hildas porträtt. Och det sitter inom glas och ram och hör till ståndspersonerna, ty på mitt bord står det, och i mitt hjärta står dess bild alldeles i enrum. Detta porträtt har dock ett visst samband med det där andra. Men du kanske inte är intresserad för släktförhållanden, så jag bryr mig ej om att göra reda för deras blodförvantskap.

//Vad nu porträttet inom glas och ram beträffar, så ser jag allt tämligen ofta därpå, men som redan i början antyddes, så är jag därtill nödd och tvungen. För att kunna se det riktigt, när jag sitter bekvämt i min gungstol, måste jag taga glasögonen på mig. Ibland tager jag näsduken och torkar av dammet därpå (det får dock aldrig bli så tjockt, att jag däri kan skriva H), ibland, mycket sällan, blott en eller ett par gånger har jag gjort något annat därmed, men det är så dumt, så det vågar jag icke tala om. Men ser du då inga frågetecken i o' omkring detta porträttet, frågar kanske en liten nyfiken flicka. Åjo, ibland kan det väl hända. Men de där frågetecknen äro icke så svåra, om jag än icke kan besvara dem, så lugnar jag mig därmed, att de nog, om Gud så vill, en dag skola besvaras.

*// /Du kanske tycker det är lite romantiserat. Ang. erbjudandet är det inte givet att det ant. kommer från Gud eller djävulen, utan Gud kan ha sänt det som ett bidrag till vår uppfostran, ity att vi nödgas sätta oss in i varjehanda förhållanden och drivas att i början pröva allt och rådfråga Gud. Du ser av brevet till **Fru /Ebba/ R./amsey/** hur jag tagit*

denna sak./ Och att jag tagit den rätt, det tror jag, ty nu är jag viss i mitt sinne. Jag liksom lade avgörandet i deras händer där nere i J. och genom dem har ock saken blivit avgjord, ty häromdagen hade jag brev från fru R. Mot slutet säger hon däri: 'Sedan jag läst Edert brev, tycker jag och även /"Manne"/ Sundelin som hörde det att Pastorn behövs i Vallda, de äro ju som får utan herde kan man säga.' Hon väntar icke heller att jag skall antaga platsen utan beder mig till sist vara hjärtligt välkommen till henne, om vägarna ngn gång föra mig ditåt.

//Hon berättar ock åtskilligt, som gör, att jag ännu tydligare än förut, förstår, att jag icke kan passa där. Jag kommer därför ock att endera dagen skriva till henne för att giva bestämt avslag. Jag skrev till Edv./ard/ Osterman för att få hans råd och han rådde mig nästan att icke anta platsen. Jag sänder med brevet.. /Från Adolf brev idag - han avråder. Själv blivit tillfrågad, men sagt nej. Bra att du inte sa något till föräldrarna om detta. När jag talade om eget hem, menade jag att det kunde vara ett steg däråt. Adolf medsände ett par brev från domprosten, som icke släpper honom i första taget, och att Adolf hamnar i Uppsala det tror jag./ Jag undrar icke på, att det för A. känns det svårt att komma till en sådan plats. I jul kommer han ju att resa till Gävle, så ni få icke rå om honom. /Förre veckan brev från fru Hedvig von Post Nu mycket bättre. Skämdes inför hennes vänligheter. Hälsa hjärtligt Fröken Hilda Kolmodin. Nästan allt för kruserligt. Glädjande att hon nu tror sina synders förlåtelse./

/Dina små besvärligheter./ Säkert kommer Aug./usta Lundqvist/ även genom sina nuvarande handlingar att vara dig till tjänst. Du tycks nu ana orsaken till misshälligheten, men säger inget därom. Hoppas Fadren fostrar dig till en mycket snäll, mild och ödmjuk flicka. Om julgåvor kräver att man sitter uppe till kl 5 kunde de lika gärna vara. Aldrig så med gåva till mig! Jag tror att Math./ilda/ Landberg är född 1836 = 45 år. Säger inget till Bexell om flickorna. F ö lämnar frk /Hulda/ Johansson prästgården till jul och kommer inte tillbaka. Hon är trött på dem, säger hon, och borde längesedan varit härifrån. Gud hjälpe den stackars flickan.

//Du tycks föreställa dig att Westerströms skulle vara stötta, men varför? För att du skickade kort till hennes bror?/ Det nästan föreföll mig, såsom det varit en viss skadeglädje - ett slags nöje att ge den stackars gossen ett vackert farväl, som drev dig. På skämt ville jag då rita dit sorgekanter. Även nu torde jag möjligen misskänna min Hilda, och då får hon förlåta mig. Men icke tycker jag, att de kunde bliva stötta över kortet. Var det blott för broderns skull som Ida brevväxlade, ja då må det gärna vara slut. Har du skrivit sist till henne? I vilket fall som helst kanske det vore snällt att skriva till henne. Men då bör du naturligtvis intet nämna om, att du kanske icke handlade rätt emot honom. Hon sade ju aldrig något om sin bror och dig?

Till söndag skall gubben själv predika. Antingen på lördag eller måndag får väl jag fara in till Göteborg. Det skall bliva roligt att träffa vännerna. /Bifogar Edvard Ostermans brev, även om det medför ett extra frimärke. Selma, 'den trofasta hustrun' har tagit hans diktamen, eftersom han mådde dåligt./ 'Nu följer en lång hjärtl. tacksägelse från Mamma

för födelsedagskortet. Så skall du hälsa din lilla Hilda från oss alla - är skyldig henne brev, men har ej tid skriva på denna sidan jul' /Jag kallade min Visby-resa en affärsresa i mitt brev. /... din allra käraste Bernhard

/Bexell ? en av flera tänkbara unga bröder som var teologer och som tydligen tjänstgjorde som predikobiträde./

/Immanuel, "Manne", Sundelin, 1841-1909, Kyrkoherde i Jönköping från 1880./

Brev H 21. H t B. Onsdagen den 14 Dec. 81.

Hjärtevännen min!

/Julslakt in på nätterna. Det var inte min vilja att du skulle anta kallelsen till J. Inte skall han väl överge sitt stift!! Det gläder mig att du så tog emot vad jag skrev om ett obetänksamt utnyttjande utav vissa helig ord. Vad du säger om ordet 'adieu' vill jag försöka att hädanefter låta bli att använda ord. Jag har nog tänkt på detta ord förut o' att det var illa att nyttja det, ty man för visso icke på vad detta ord betyder eller vad man säger, när man lämnar en person, det må nu vara den eller den, med det ordet adieu (åt Gud) men icke förty har jag använt det, o' tyckt 'att säga farväl det låter ju mycket vackert, men det låter så fint o' modernt har jag tyckt o' därför har jag alltid när jag någon gång använt det att det låtit så galet i min mun. Så har jag oäven tänkt så, att här får man så ofta se ordet adieu stavas 'adjö', o' då tyckt mig kunna använda det. Men jag skall nu börja säga 'farväl' med allvar.

/Det överensstämmer visst med min smak att du blandar andligt och världsligt så där, så länge det världsiga driver oss uppåt./ Jag vet ej om du förstår mig. Ty när jag vill ha fram någon liten smula konstigt, om jag så må säga, så kommer jag alltid så dumt fram. Jag törs visst skicka kort till min B., men nu ångrar jag mig, om du inte sänt det vidare, vill jag att du bränner det. Det glädde mig att höra att du har en och annan bland dina får, som vill öppna sina hjärtan för Herran. Du får så o' så fortfarande på en förhoppning. Herren ger nog växten i sinom tid..

/Roligt att du kallade **Adolf** 'en viss krutgubbe boende på Johannelund'/. Jag skrev det till honom att du i din uppfinningsrika hjärna hittat på denna titel i brist på annan, och nu har han skrivit till dig och frågat om det. Så går det runt. /.../ din lilla hjärtevän Hilda

Brev H 24 /Fel! 23 och 24 ska byta plats!/. H t B. Julekvällen 1881

Du mitt hjärtas trolovade!

/Ack att du kunde flyga hit! Men vi vet att vi äga varandra, fast vi är skilda. Låt oss följas åt till Bethlehem och prisa Herren. Paketen - kärt att få arbeta på dem./ Du önskas en av hela hjärtat en frid- och fröjdefull jul av din lilla älskade o' älskande Hilda.

Brev H 23. H t B. Onsdagen den 28 Dec. 81

Min trofaste Bernhard!

/ Kär omfamning för gårdagens brev med paket./ Det lilla krucifixet fick jag på julafton med brev. Ännu kärare att du själv arbetat den. Igår kom mina gamla huvudvärk tillbaka, som jag ej känt på mycket länge, så att jag låg hela f m, men så gick jag ut och så kom ditt brev med paket, som vår mamsell lämnade till mig. På kontoret satt R. och jag ville öppna ensam, för på julafton stod alla omkring mig och såg förvånade ut över krucifixet och sa ingenting. Mamma var i salen, men då jag såg vad det var, skämdes jag och undrade vad det var för spektakel, tills jag kände igen Selmas stil på paketet och förstod. Inte en rad.

//Sedan kom R med ditt paket. Tack för boken och fotona! /Du talar om att jag klutar ut mig och det gör A. med, men då det gäller andra personer är Adolf alldeles blind. Men om **Fru /Emily/ Dickson** och de andra kära vännerna där borta måste jag säga att jag förvånades över att de så kunde kluta ut sig och vara så fullkomligt lika världsmänniskorna. Men Adolf tyckte de var enkla - men på mig var allting så grant. Däremot har **Aug./usta Lundqvist/** tuktat mig när det gäller pynt, vilket jag känt bittert.

//Uppe hos **/Gustaf/ Kolmodins** annandag jul, Som vanligt om dig och mig - den ena varma artigheten efter den andra. En del människor kan säga vad som helst utan att någon blir stött. Han undrade om du skrivit till mig om/ det märkvärdiga i pastor **/Magnus/ Wieselgrens** betyg vid hans försvar av en uppsats vid pastorexamen. Jag såg det i tidningarna men har aldrig kommit att fråga dig om något härom. /han bad mig fråga dig som känner W så väl härom. Du kan väl skriva honom? Julen har varit lugn, ej som andra år med släktingar. Men en ganska stor fnurra på tråden mellan **morbror /Johan Theodor/ Lundin** och **morbror Fredrik /Lyth/ (tullförvaltaren)**. Så vi slapp de tråkiga kalasen. Morbror **Mårten /Lyth/** här idag, hälsar till min' fäxteman'/?/ som han alltid kallar dig./ en god fortsättning i 'affärerna' under det nya året önskas dig av din lilla kompanjon.

/Johan Theodor Lundin, 1818-1900, köpman i Visby. gift med **Jacobina, "Bina" Lyth**, 1829-1922, Hs moster/

Brev B 9. B t H. No 25 (om jag ej räknat miste) /Bs notering/ avs. d. 28/12 81.

My dear girl!

/Börjar du med engelska så kan jag det ock., Tur för mig att vi varken du eller jag fortsatt. De tre orden lärde jag mig hos en liten sjuk gumma. Du är en liten snäll och rar flicka./ Icke ens den Westerströmska affären rubbar min övertygelse om detta. Du är ock förständig och omtänksam, mycket mer än den slarvern B. både är och kanske någonsin blir.

Jag tyckte mig särskilt se detta i de julgåvor, du sände mig. Intet av, vad jag fick hade jag gissat, men det var ju alltsammans sådant, som kunde vara både till nytta, nöje och uppbyggelse. Och därför skall du hava varma och innerliga tacksägelser för alltsammans. Lördagsmiddag öppnade jag paketen, ty jag visste att, att jag på eftermiddagen skulle vara därnere. Bokhyllan ställdes genast upp och fylldes. Du hittade ju således ändock på något åt skrivbordet, fastän jag försäkrade att **M./atilda/ L/andber/-g** gjort sin sak väl.

//Av ngn annan - jag tror av **Hulda Johansson** - fick jag också något för bordet, nämligen en liten synnerligen fin pjäs att ställa pennorna uti. Av Prosten fick jag likaledes för skrivbordet en portfölj. Jag hade visserligen en förut, men denna är 10 resor finare och bättre, jag har knappt sett en så fin och förträfflig portfölj. Således fick mitt skrivbord långt mer än det hade väntat sig.

//Genom bokhyllan har visserligen din bild kommit något i skymundan, men jag vet allt, var jag har honom i alla fall och tittar fördenskull på honom lika ofta som förut. Skjortväskan kom du väl att tänka på, när jag var hos dig? Den skall nog bliva använd. Första försöket i fråga om prästkragen var ju inte oävet. De lära dock vara synnerligen svärsydda. Tack särskilt för de påminnande gudsorden. Alla mina kragar ligga nu i lådan. En annan låda innehöll något annat, som sannerligen var skönt, kanske alltför vackert. Det hela vill nästan framställa sig för mig såsom ett skönhetsideal, och det är ju till detta vår tid vill förvandla Jesus. Härtill bidrager modren vid hans fötter, både kämpa med varandra om min beundran. Men så får det ju ej vara. Han allena skall jag se - se honom såsom smärtornas man, full med värk och sjukhet, se honom såsom skuldoffret.

//De första dagarna tog jag mer än en gång glasögonen på mig och ställde mig borta vid kakelugnen för att betrakta tavlan, där han hängde i fönstret. När man så där en stund sett något på avstånd, så drives man av ett behov att se det på närmare håll. Så gick då fram till fönstret, tog tavlan i handen och såg henne på nära håll. Men vad såg jag då? Något mycket fult och vanskapligt, från vilket jag strax såg bort, då fick jag samma intryck, som jag fick, när jag första gången öppnade lådan, i vilken tavlan låg. Och det kan ju på sätt och vis vara ett sant intryck, ty idealmänniskan kan ju vara vacker att se på avstånd, men drives man av syndanödets inre behov till Jesus, så blir man ej nöjd med den där Jesus, som världen skapat, lika litet kan man finna ro hos kvinnan, som ligger vid hans fötter. // Icke tror jag just, att den Kristusbild, som du fick av mig, bättre tillfredsställer den

religiösa känslan, oaktat den ingalunda lider av förmycken skönhet. Men det är så med varje bild av Honom; fattas icke ett så fattas alltid ett annat, är ett förmycket så ett annat förlitet. 'Deras vittnesbörd göra således icke tillfylles.' Kan dock den yttre bild, som vi se med våra ögon tjäna till att öppna själens ögon för den rätta Kristusbilden, så /.../

Liksom för bibelspråken på kragarne må du således även för denna gåva hava ett särskilt tack, i vilket ock innefattas tavlan med ordet av Mika. */Ingen plats på skrivbordet, hänger över soffan. Hängde de bägge ruinerna på ömse sidor om en tavla där 74 av de kamrater och lärare som i Uppsala vilja tjäna Herren är samlade. En tidningsväska fick för några år sedan av en syster, men någon brevväska hade jag inte. Sitter nu på väggen under en mycket vacker tavla som jag köpte i Göteborg den gången då jag förgäves sökte dig. Den föreställer de bägge lärjungarna i det ögonblick de bad Jesus stanna med dem vid Emaus./* Jag kände det så gott att den vännen ville bli kvar.

/Du sa att det var roligt att arbeta med sakerna, som jag tyckte det var roligt när jag skar på mina träbitar./ Vad ska jag säga om mina gåvor. Du har ju fått lådan. Krimskrams ville jag ej köpa, något i klädväg förstod jag mig ej på. Böcker förstår jag mig något så när på, men fick ej riktigt vad jag ville. I st f Evighetsblommor */En samling religiösa dikter av nyare svenska författare, utgiven av Fredrik Fehr (1881)/* hade jag tänkt köpa en religiös diktsamling av **/Karl/ Gerok**, den kallas "Palmblad /samlade i det heliga landet"/, och är mycket skön, men den fanns inte. Är icke fotografisamlingen vacker? De två sista korten är de vackraste. De sår som blödde när han stod vid graven är läkta och stilla glättighet vilar över gummans anlete. Den sista tavlan visar att han ännu hyser jordisk kärlek och är älskad igen. Du kommer väl också att lämna ditt bidrag till historien om Frauenliebe und Leben.

//Nog hade julen varit annorlunda om vi fått vara tillsammans. De yttre förhållandena äro ingalunda betydelselösa för det inre livet. Mina:/ så tomma och arma som möjligt. Jag visste på förhand, att spå skulle bli, ty på samma sätt var här förra året. /---/ Då **H./ulda/ Johansson** och jag voro på väg in till Göteborg, sade jag till henne en gång: tänk. hur skulle det gå, om jag fortsatte min färd till Visby, och fick till svar: vilka galna idéer. */Om Göteborgsresan - ett löpande i vilket du inte hunnit med./* Uppe hos **/Magnus/ Wieselgren** var jag, hörde hans lilla dotter skrek, såg hans lilla fru frisk och rödblommig. Hon satt i hans rum och arbetade.

Till **Ostermans** kom jag just som de höllo på med att äta kväll, trädde helt oväntat in i deras matrum med denna hälsning: 'nu måste ni bjuda mig på en smörgås'. Jag fick både smörgås och ett gott nattläger och till sist många hälsningar till vännen min. Hos fotografen var jag ock. Fårse hur han lyckas. Jag såg plåten och tyckte, att jag nu ser bra mycket äldre ut än på det första kortet. Hem kom jag på fredagsafton. Juldagen predikade jag över namnet 'Immanuel - Gud med oss'. Samma dag fick jag ett offer som uppgick till något över 356 kronor. Annandagen tog jag till ämne: 'barnen förlorade - barnet frälst'.

Nyårsdagen skall jag predika Ottensången. Om **Bexells** predikande har **Prosten /Fredrik**

Levan/ intet vidare sagt till mig, och nu reser B. bort (tillfälligt) till Nyår, så därav blir intet. Det var Vi litar på Gud och vi når det ena målet efter det andra/ och tillsist det stora slutmålet - livsens krona. Din bidande Bernhard

/Karl Gerok, 1815-1900, tysk teolog och författare. Samlingen Palmblad utgavs 1857 och den första svenska upplagan kom 1871./

Brev H 25. H t B. Tisdag afton den 3 Jan. 82

Älsklingen min!

*/Nyss fr **/Gustaf/ Kolmodins** överraskades jag av tre brev./ Även din kära **Mor o' Selma /Bohlin/** hade kommit ihåg 'den lilla Visbybon' med några varma kärleksfulla ord. Din kära Mor skrev så snällt till mig. Hon trodde att jag skulle ha' svårt att reda hennes stil, men det hade jag visst ej, utan förstod med första hennes kära ord precis som de andra breven. Selma säger att hon så ogärna skriver, icke en gång till sina egna barn, men då jag nu bett henne så ville hon göra mig till viljes. Jag hoppas att detta nog ej tröttat hennes svaga hand allt för mycket. Det var mycket kärt för mig. Ty jag märkte att det andliga språk hon talade var icke främmande för henne själv, utan verklighet. */Missförstå mig inte, men du har väl också träffat på personer som inte övertygar med sitt andliga tal. Som när utlänningar bryter på ett nytt språk./* Jag tyckte, jag kände så igen hennes röst. Selma tyckte det vore roligt om jag komme till V. i sommar, men det blir nog aldrig av det. Bara jag nämner något om resa så går Far alltid från mig, o' vill aldrig höra på det örat.*

*// Men à propos resa o' sommaren så sade **Farbror G./ustaf Kolmodin/** för lite sedan till mig: 'tänker du få B. hit till dig nästa sommar. Det tror jag aldrig blir något av, ty inte kan ha få ledigt nu igen.' Åh, han kommer nog, svarade jag. Men Farbror tyckte jag ej skulle vara för viss därpå. */Gud rår, jag följer ditt råd att ta en dag i sänder./* Idag tyckte jag det var så roligt att vara därnere /hos Kolmodins/ ty ingen mera var där, vilket hör till ovanligheterna, tycker jag. /Han läste bl a ur boken jag fick av dig. Han kände naturligt till de flesta bitarna men var intresserad. Tack igen. Han frågade om **/Magnus/ Wieselgren.***

//Mor o Far fick av Adolf ditt o mitt porträtt i en liten sågad ställning. Jag har ställt det mellan Rudolf o Adolf. Bättre än Kronprinsens o Kronprinsessans porträtt. Frågetecken kring dig också. Hoppas Herren tillåter oss snart att få rå om varandra helt. Du tyckte Jesus-bilden var alltför vacker, men gott att få se honom i förklarad gestalt redan här. Du tycker kanske jag är dum, men jag gläder mig åtminstone åt bilden.

Det var en ynnest av **Aug./usta Lundqvist/** att låta mig köpa den. Hon hade beställt sex ex och alla var eg. beställda, men hon propsade på att jag skulle ta en till dig. Hon själv gav en åt **Adolf.** Hon har nu varit hos **Myhrmans,** som vanligt på jul. För att kunna

stanna så länge som möjligt bad hon mig styra om annonserna för skolans början o ta emot nya anmälningar. Hon sänder ett litet kort till dig genom mig .Om nya fotona ej blir bra, ta av de gamla, de är så bra. Jag ska gå o fota mig så snart de öppnar igen, i februari, tror jag. Dina systrar få vänta./.../ din längtande Hilda

/Adolf hälsar - mycket predikande, men mycket nöjd med sin färd. De är så utmärkt vänliga mot honom. Han känner sig precis som hemma./

Brev H 26. H t B. Tisdags afton den 10 Jan. 82

Min älskade B.

/Ensam hemma, de mina är hos /Johan Theodor och Bina/ Lundins. Bjuden, men förskräckligt svårt. På andra kalas går jag ej längre, men till släkten har jag väl brukat gå. Men eftersom det nu blivit så illa mellan Lundins och Lythens har vi ej varit samman i jul. I lördags fick vi bud att grosshandlare /Lars/ Bachér m fru skulle komma till oss. Han bodde förut i stan, men har nu köpt en stor egendom. Då bjöds naturligt också /Moster Bina o Morbror Carl/ Lundins o Moster H/edvig Sjögren, f Lyth/ med, men när de kommit gav Bachér återbud. Fest ändå. Så återkom Bachér i går. Han har brutit benen, men Gud lät i sin tålmodighet honom komma upp igen. Förfärligt att han då sitter vid spelbordet kväll efter kväll Jag var ledsen hela dan han skulle komma, men såg Herrens finger i att han blev sjuk. Så såg Far det också, men de andra såg bara slumpen.

//De talade bara om Morbror Lundin o Moster Bina o Hedvig. Igår ville jag nästan gråta. De är goda o snälla naturliga människor, men han svär nästan vartannat ord. Guds namn och den ondes. Han är rik och talar om det, 'sitt Slite'o jag var nära att säga emot att Gud kan ta allt från honom. Sa nej t Lundins för att jag lovat Farbror G/ustaf Kolmodin/ att ge ditt svar om Wieselgren. Nu skrev du inget, men då gick jag dit för att säga det. G:s artigheter är eg. motsatsen, men ha menar väl 'jag håller riktigt av dig i alla fall'

//Dina fantasier om resor o kollin roliga att ge anledning till. Vill gärna vara ett sånt där 'kolly', så att du lyfts ur sån nedstämdhet du kände när du började skriva. Du har ett skarpt öga som märkte att även jag var lite missräknad över krucifixet. Men det var för de andras räkning, Rudolf /Kolmodin/ och Mamsell /Anna Maria Pttersson/, som var mycket nyfiken tyckte jag det var lite förargligt. Också med tanke på nyfikna släkten. Men så läste jag ditt brev med förklaringen. Du undrar över Selmas /Bohlin/ present till mig. Inte sårad, som du tror, därför att jag ej ville beskriva den. Det ska jag göra vid tillfälle. Jag ska skriva och tacka henne. Hon menade mig ju så väl, bara barnsligheter och dumheter av mig, som gjorde att jag skämdes lite först. Skriv inte du något till henne om detta. Men det gäller ej fotona, de är så fina och det tycker också alla som ser dem. Skrev till von Posts och även till Lotten /von Post/, men glömt adressen, skrev bara Up./ din längtande Hilda

/Lars Bachér, 1828-1903, handlande i Visby m familj/

/Hedvig Sjögren, f Lyth, 1836-1922, Hs moster gift med Jonas Petter Sjögren, 1812-1881, köpman i Visby/
/Mamsell Anna Maria Pettersson, 1858-?, anställd hos Kolmodins/

Brev H till B. 17/1 81 /Feldaterat, ska vara 1882/

Älsklingen min!

Jag förmår rakt ej skriva idag, huru mycket jag än känner mig manad därtill. Bett Mor skriva några ord för att du, älskade, ej måtte bli alldeles utan, ty det kunde jag rakt ej uthärda att tänka mig. Jag hoppas få skriva om lördag.
Din älskande Hilda

Brev H 27. H t B. Lördagen den 21/1 82.

Käre älskade B.

/I onsdags så illamående att jag ej kunde skriva. Bad Mamma skriva några rader o förklara. Nu kry igen./ Får ibland mycket häftig huvudvärk så där à propos. **Adolf** är förvånad att vi skriver så långa brev, tre ark. Men Herren har väl utsett någon även åt honom, så får vi se. Jag önskar bara att han snart måtte få syn på henne. Tänk att Herren redan givit mig min hjärtevän i så unga år. */Vågar inte tala med Far om sommarresa. Hos vem menar du att våra brev ska mötas i närheten av Skara, där både fruar o fästmör är välkomna. Skriv mer om du har lust.*

Dina tre ve var en mycket egen sammanställning. Det slag av ve som vilar över dig och andra präster inför predikandet kände jag i ringa grad igen inom mig./ Herren hjälpe dig ó gör dig mindre ó mindre i dig själv, på det att Han måtte få bli allt större i dig ó Själv få tala genom dig. */Du frågar vad **Adolf** sagt om sin Kristusbild/ o **Aug./usta Lundqvist**/* säger att han tyckte den var obeskrivligt skön o att han önskade att han riktigt kunde sjunka in i sin Frälsares död. Hon själv tycks allt mer sjunka in i sin Frälsare. Glöm det jag skrivit om henne. Har hon varit underlig ibland har hon väl i allmänhet haft orsak. Det är nu mycket bättre mellan oss. När du nu fått dina kort får jag väl ett?

*//Du som skriver till herr **/Robert/ Dickson** kan väl ge mig adressen. **Fru D/ickson**/* skrev ju efter vår förlovning o jag svarade i början av okt. o skrev bara H. Fru Robert Dickson. Hon heter ju **Emelie**, men jag skrev Robert då han ju måste vara känd i hela Göteborg. Till jul skickade jag henne en sådan liten bibelspråkstavla som du fick med samma adress, men har inte hört något. Jag skickade även en till **Selma Osterman** o den kom fram. Du kan ju inte kolla på posten i Gbg heller om det ligger där. */.../* din älskade Hilda

Aug. får väl ett kort? Skriv **Farbror G/ustaf Kolmodin**/ om du ej gjort det. Jag har inte

varit där på länge.

Brev H 28. H t B. Onsdagen den 25 Jan. 82

Dyre älskade B.

*/Gick igår afse till **Farbror G/ustaf Kolmodin/** med det efterlängtade brevet. Han sa att han inte skulle skriva men tackar mycket genom mig att han nu så tydligt fått veta allt. Skrev igår till din **syster Selma /Bohlin/** så att hon inte tror att jag ogillade presenten. /Ska snart skriva din Mor. Så skrev jag till **Adolf**, som känt sig glömd av sina kära, det är bara jag som skriver. / Jag måste säga dig, att jag nu på sista tiden icke känner mig så kry ó duglig som jag gjort förut, sedan sommaren, ty då var jag så stark ó frisk som jag ej på länge varit. Jag förstår ej vad orsaken kan vara. Kanske jag går för lite ut /.../ måste vårda min kropp. Genom **Herr /Karl/ Öhmans** sorgfälliga vårdande av sin kropp har jag insett det. Jag vill inte vara så stygg mot honom som du var utan låta honom vara med sina idéer. Längtar efter att åka skridskor, både för nyttans och nöjets skull. Men bara söndagar som de sagt det vara god is och det får det naturligtvis vara. Förra året ingen gång o året före två ggr.*

Du talar åter om en plats du blivit erbjuden t o m genom **Adolf**. Nog böjer jag mig för Guds vilja - men till Amerika - ack nej. **Farbror G/ustaf Kolmodin/** övertalade mig att berätta att ni bägge avsagt er platsen i Amerika. Han tyckte att **A/dolf/** kunde antagit den - han verkar inte tycka om A, men dig sa han ingenting om. Såg att den nya kyrkan i G nu är invigd. Vem är pastor där? Har du icke tänkt på den? Eller är du för ung. Hur har det gått med **/Fredrik/ Quensels /** plats i U.? Minns ej hur A tänkte om han fick den platsen. Då tänkte han **W/ieselgren/** sökte hans plats och du W:s. Men du vill väl vara i fred för sånt jag ej begriper. Jag skall till **Aug./usta Lundqvist/** kl 5. Jag kommer nog att sätta ditt overseende med mig på prov många gånger. Ja, ja stackars jag och ännu mera stackars du. Din H.

/Fredrik Quensel (1857-1938) Teol. o fil.kand. 1910: "Sinnessjuk", författare till två diktsamlingar, den ena "Dikter från hospitalet av F.Q.". Og/

Brev H 29. H t B. Tisdags afton den 31 Jan. 82

Min Bernhard!

*/Skriver fast det är sent, för i morgon ska jag ta itu med ett arbete som jag tingat för o då vill jag vara med själv. Så är det **Aug./austa Lundqvist/s** födelsedag. Tänk att 'Herr Huvudvärk' har sökt upp just dig efter att ha varit hos mig. Eller är den något mildare. Frun. Jag lovar att gå ut, men bara om aftonen, då det är skönt. I kväll Adelskatan upp o ner fyra ggr från Metodistkapellet till Söderplan. Att du har så mycket att göra på*

söndagarna, kan inte prosten hjälpa till några gånger. Men tänk vilka välsignade förrättningar som blir lagda på dig, särskilt de sjukbäddar du talat om. Hörde en ung man, **/Karl Oskar Ludvig/ Olofsson**, predika på sjukhuset. Han ska prästvigas på söndag. Har gått Fjellstedtska. Även dårar, kvinnor o män, som var rediga var med. Jag måste gråta över dem och tacka att jag hittills nådigt bevarats. Idel nåd.

Sitter på kontoret, många kommer för att prata med **Far o Rudolf. Dickson** affären är nu klar, jag har fått kärt brev från henne, glaset trasigt och ramen skadad. Ditt svar till **Bexell** gillar jag. Kanske du fick honom att ändra åsikt, så att han ännu ej bundit någon vid sig. Jag föreställer mig honom som gammal, men kan ha fel. **Söderberg**, vår karl, kom med bud från **Myrsten** på posten med fråga efter din adress, för det har legat ett paket till dig här länge. Jag frågade och fick veta att det kom strax efter det du farit i somras. Undrar vad det är? /.../ din egen Hilda

/Karl Oskar Ludvig Olofsson, 1854-1919, pröv 1882, kyrkoherde i Kräklingbo/

Brev H 30. H t B. Tisdags afton den 7 Feb. 82

Min högtälskade blivande 'flintskallige gubbe'!

*/Som man ropar i skogen får man svar! Mörk bild av dig. Sättet och tonen i den mycket lustigt och kvickt tänkt. Glada färger, men slutet blev en djup suck. Tack för att du gjort mig uppmärksam på att inte för mycket skriva om vår glädje i att ha funnit varandra för **Adolf**, som kanske känner sorg att han ännu inte funnit någon. Tack för korten, men jag tyckte du såg så gammal ut. De förra är mer lika. Att du ändrat dig från den första upplagan såg jag i Marstrand., första gången sedan vi sist träffades./*

//**Adolf** vill ha porträtt av oss bägge, för han gav ju bort sina till Far o Mor. **Augusta /Lundqvist/** får sitt i morgon. 'Skaramötet' blir säkert kärt för er alla. Jag har inga tankar ditåt. Låter Gud bestämma när vi ses igen. Att du inte skulle tänka på Amerikapplatsen förstod jag. Flera gånger varit glad att det inte blev något av med Jönköpingsplatsen. Vet ej varför. Läst ofta om **Fru R/amsey/** och hennes inrättningar. Idag en farligt lång harang i Väktaren. Paketet på posten var ej till dig utan till **herr /Karl/ Öhman**. onsdag em upptagen av spelning. Jag tycker det är överdådigt då du, som har så många att skriva till, måste sätta på två frimärken på dina brev till mig. Mitt brev kommer tyvärr för sent till din silverfödelsedag. Ack att jag kunnat flyga till dig då. Då skulle vi åtminstone börja sätta oss in i detta storartade skaldestycke om 'trohet i Nord' som du lovat färdigt om 25 förlovningsår.

//När jag fyllde 20 kände jag på morgonen att något märkvärdigt skulle hända mig detta år och det har det sannerligen gjort. **Pastor N A/ Ljungberg /Youngberg/** har en söndagsskola här med fasligt mycket barn. Han frågade mig om hjälp med att ta en klass, men jag känner mig alldeles oduglig därtill. Men flera har manat på mig. I lördags talade

Tant Wendla /Cramér/ med mig och då tänkte jag att det kanske är Herrens vilja i alla fall. I måndags var det syförening och där var pastor Ljungberg. Då sa Tant **W/endla Cramér/** att jag var villig och jag vågade inte säga emot. Han blev glad och får gå ned på söndag. ...din Hilda

/Tillskrivet:/ Tack för porträttet säger **Aug./usta Lundqvist/!**

/Pastor Ljungberg = Nils August Youngberg, f i Tisared (Link.) 1842, prv f Augustanasynoden 1873, i Visby sedan dec 1880, Lasarets- o hospitalspredikant 1881-82, stadsmissionär i Visby 11.9.81 - 14.12.86, transfer t Visby stift 1884, komm. i Sanda 1893. G 1873 m **Agnes Bergström,** f 1847 i Visby - fadern stadsfiskal, Barn födda, 1874, 1876, 1877, 1879 d 1880 o 1881./

12.2.82 B fyller 26 år.

Brev B 10. B t H. d. 15/2 1882

Min älskade Hilda!

Ack ett sådant odjur, tänkte jag när jag läste början av ditt brev */men nöjd med att få heta din högtälskade blivande flintskallige gubbe. Bilden av flintskallen och den tandlösa gumman blir kanske ljusare om vi i stället låter det bli silverbröllopsdagen. Då kan vi sjunga om trohet = Herrens trohet./* När jag skrev mitt allra första brev till dig, tänkte jag: skall jag säga något därom, att hon möjligen får, om hon säger ja, öva sig i konsten att vänta, men beslutade att intet säga, ty jag ville, att blott det ena skulle komma med i beräkningen; har man det klart, så följer det andra av sig själv. */Adolf skrev förra veckan:/*

//Hade jag dig här, så känner jag nu vid ånyo genomläsandet av ditt sista brev en innerliga lust att taga dig i kragen, ruska dig rätt duktigt. *//låter betänkligt, är han arg för din skull?, men han fortsätter:/* se dig rakt, djupt in i ögonen, sedan taga dig i famn och säga: Jag är så innerligen glad, att du är bliven min kära systers fästman, med tiden, om G/ud/.v/ill/, hennes man. Jag vet ingen i hela världen, som jag hellre skulle vilja lämna henne åt än just dig. Hör du det med båda öronen? Se så! Ja, nu får du väl vatten på din kvarn, att jag dock är en krutgubbe, om jag också ej än exploderat. */Det var alltså du som var orsaken! Han får nya kortet. Tacka Augusta /Lundqvist/ för det lilla kortet och för kortet av dig själv som visst nådde mig till födelsedagen! När jag kom ner på morgonen stod en kranskaka på bordet och jag gratulerades. Med posten kom brev från Mariestad och hemmet och därmed punkt. Idag har jag varit i Kungsbacka. På fm/ predikade jag för tingsmenigheten såsom ock för en del av stadsboerne i deras lilla obegripligt trevliga kyrka. Sedan var jag på middag hos häradshövdingen.*

//En av de unga jurister, där var tycktes vara en ganska allvarlig man, den andra däremot

ett mönster av andligt lättsinne. Han sade ett ord, som gör, att jag bestämt skriver ett brev till honom. En kan av sådant förstå huru lite de bry sig om va de höra predikas. Några torde väl dock hava hört även i dag. Bland åhörarne var icke mindre än tre om icke fyra präster. Den ene av dem var vice pastor i Kungsbacka. Honom besökte jag sedan. Denne man skall till Maj lämna Kungsbacka. På samma gång lämnar han ock fängelsepredikantsbefattningen därstädes.

/Den kan besättas av någon i närheten och han uppmanade mig att söka. Nog skulle jag mycket väl kunna förena adjunksplatsen härute med den lilla tjänsten. Pliktig att satsa all min kraft på dessa församlingar, så länge jag är här. Tämligen troligt att jag finge tjänsten om jag sökte och därmed 400 kr./

*//Säg vad du tycker, min lilla förståndiga flicka. Jag kanske ock frågar **Adolf** om saken. /Komisk upplösning på pakethistorien, duktigt av dig att som pojkar gör, knyta näven i byxfickan.. Hälsa och tacka **Ljungberg/Youngberg/** för att han engagerat dig, kanske också tant **Wendla /Cramér/** ska ha en släng av sleven. Gladde mig för jag vet vad nyttig den verksamheten är - fr a för en själv./ Den lilla förmågan som jag har att oberoende av papperet uttrycka mig, tror jag mig i främsta hand hava inhämtat i söndagsskolan. Ack jag minns så väl huru uselt det gick första gången, jag hade en klass; vad jag längtade efter att klockan skulle ringa till samling, ty jag hade inte mer att säga. Du är säkert icke hälften så oduglig, som jag var, när jag började. /Du har gott av det om inte när du blir präst, så när du blir prästfru - nog ska vi försöka bilda en söndagsskola när vi komma på tu man hand./*

*//Sök lära känna de barn, som blivit dig anförtrödda, sök vinna deras kärlek men icke på respektens bekostnad. Om möjligt ta reda på hurudana barnen äro i hemmen; lämpliga anledningar att besöka hemmen kan man få, när barnen skolka eller när de äro sjuka. Sök att i din undervisning vara så praktisk som möjligt, tala framför allt till deras samveten. Jag skulle nästan tro, att i söndagsskolan det är oundgängligt att hava antingen blott pojkar eller ock blott flickor under samma lärare, i intet fall en alltförstor klass, Men har **Ljungberg/** den rätta kraften att leda det hela? Från såväl Göteborg som Uppsala har jag erfarenhet av hurudana stadsbarn kunna vara.*

I mitt sista brev hemifrån omnämner **Selma /Bohlin/**, att hon fått brev från Hilda, vari H. tackat för julklappen - intet vidare utan det, att hon vill hava reda på om du heter något mer än Hilda och när din födelsedag är. Om jag icke missminner mig, heter du också Charlotta. Jag mins väl, att du ej ville säga namnet men **Rudolf** skvallrade. Till mig hade **Selma** författat versen; ehuru hon nästan alltid fått otack till lön för dem av mig förr, så kom hon dock nu igen. Innehållet var bra, men metern dålig. Hon var allt medveten om detta, men sade sig icke vara så rädd för sin lärde bror, som uttr. sig, mera rädd var hon för dig, vadan hon förbjöd mig att låta dig se verserna.

Herren välsigne och helge både ditt och mitt hem och bygge åt oss båda en liten ljuvlig fridshydd - härom beder ju du såväl som din Bernhard

Brev H 31. H t B. Onsdagen den 15 Feb. 82.

Min vördade lille pratmakare!!

/Selma Osterman skrev att hon tyckte det var så underligt med det myckna brevskrivandet när hon var förlovad. Riktigt så känner inte jag, men i går kväll, när det var skrivdags kände jag mig slapp o trött./ Jag har några dagar känt mig så nedstämd i mitt inre att allt blivit mig så likgiltigt. Orsaken är söndagsskolan, som gör mig så mycken nöd o bekymmer. Med första gången i söndags och det var också första gången barnen var i kyrkan, - förut i folkskolans sal, men med 300-400 barn var utrymmet för litet och med Biskopens tillstånd hade **Ljungberg** fått begagna kyrkan.

//När jag kom var ingen lärare eller lärarinna där och barnen sprang överallt alldeles yra. Enda sättet att ta dem i armen och sätta dem ned. Pastorn hade bägge sina klasser i koret, men jag har sagt att nästa söndag har jag min på annan plats. Att stå 1 1/2 timme däruppe på stengolvet blir inte bra. Bättre med alla i småskolans klassrum. Men **Ljungberg** vill ha dem i kyrkan. Också störande att vuxna går och lyssnar från grupp till grupp. Väntade mig mycken nöd o lidande, men inte så mycket. Jag är oförmögen och opassande och kan inte tänka på annat, men vill fortsätta några gånger. Fasligt orolig. Pastorn bestämmer läxorna - varannan söndag katekesen o Bibeln. Skolan är från kl 2-1/2 4.

Skulle hellre byta med **Aug./usta Lundqvist/** och gå o läsa för sjuka. Men hon vill inte byta för att hon känner sig rakt ej kunna det. Hon som har så lätt för att uttrycka sig o har sådan förmåga att göra allt så klart o begripligt, o är en så van att undervisa i kristendom i sin egen skola, vad skall då jag då säga! Vilade en stund hos Aug. Sedan gick vi till lasarettet - oh, vad mycken nöd och elände. Jag har mycket svårt att se o höra talas om sjukdom. Förr har det hänt att jag domnat av, när jag blott hört någon sjukdom eller olycksfall berättas. Men något litet vant mig de senare åren. Man vänjer sig. Det vet jag bara av gummorna på Sjukhemmet.

Sen gick vi hem till mitt för att fira Bernhards födelsedag. **Aug./usta/** hade med till dig en liten vit hyacint. Men du satt väl då ensam. Inte ens **Bexell** kanske visste om din födelsedag. Att han var så ung föreställde jag mig inte. Borde hålla straffpredikan för B. för att han stygg mot mitt stackars kön. Men måste hålla med om att en del till stor skam och vanära för mitt kön, hellre gifter sig med vem de kunna få, än att hamna på överblivna kartan. Kortet ej bra - Det är så fasligt tjockt, särskilt vid halsen och taget i för stort format. Själv ännu ej varit hos fotografen. Saknat lust. **Farbror G./ustaf Kolmodin/** tanterna **/Anna/ Siltberg o W/esterström?/** hälsa men mest en viss liten Hilda. Detta i stor nedlåtenhet tecknat av en för Pastorn väl känd 'Friherrinna Gånge Rolf'

Brev H 32. H t B. Tisdags afton den 21 Feb. 82

Min så efterlängtrade B!

/Nedstämd i afton, inte p g a söndagsskolan utan eftersom jag inte får något brev från dig, men det är inte ditt fel, utan stormens, som hindrat fartyget från Västervik. I natt drömde jag att jag fick tre brev från dig med bara ett ark i var. Du skrev att du fått en komministratur. Ja, det något underligt med dessa drömmar. Nästan alltid händer det något sedan på dagen i samband med det, man har drömt om på natten. Idag ffg på en prästdisputation./

//Det var en **pastor /Knut Valentin/ Ekman** som skulle disputera. Han har varit mycket i mitt hem, haft matdagar hos oss, då han gick på skolan, så vi känna honom väl. Därtill är han en snäll man, en av Herrens trogna skaffare. **Adolf** känner honom ock mycket väl. Han var i går hos oss och lämnade sina teser ó kom sedan igen till middagen, ó stannade sedan kvar en stund på ef.m. Vi sjöngo lite, både tillsammans och enskilt. Det ser du nog ej illa på mig för. I dag skall han på ef.m. kl.4 hålla predikan i domkyrkan. Så jag hoppas få komma dit fast jag har spellektion mellan 3 ó 4. Han redde sig bra, som de säga, vid disputationen. Ack, vad Ni ska' vara slängda stackars präster. Och här tror jag ej de gå så hårt åt dem, som inom ditt stift där det ju finns så många unga lektorer ó sådant där spränglärt folk att reda sig mot. Här är det blott gamla **Biskopen /Lars Anjou/** ó en **lektor /Otto Wilhelm/ Lemke** som äro opponenter.

//'Nu vet du vad som återstår' sade **Aug./usta Lundqvist/** till mig, när vi gingo därifrån. Hon menade då dig ó **Adolf** naturligtvis. Ja, när dessa stunder en gång skola inträffa för Eder, nog skulle jag då gärna vilja vara närvarande, på samma gång jag nog skulle inom mig bära en faslig ångest därför. /.../ Men Herren styr. Adolf fick det språket av **Morbror Mårten /Lyth/** till prästvigningen: 'att om du håller dig till Mig, vill Jag hålla Mig till dig' etc. Jag har flere gånger både tyckt för mig själv ó även sagt, att mannen har i alla fall mycket bättre än kvinnan här i livet. Men idag, när jag hörde allt det mannen har att gå genom, tyckte jag rätt nog att kvinnan rätt nog har det svårt mången gång, men bättre vara kvinna än man. Ty det är rent märkvärdigt att Edra stackars huvuden kunna räcka till. Herren bevara Eder!

Nu äntligen fick jag ditt brev. Du börjar riktigt liva upp den kära **Adolf**. Till mig har han aldrig skrivit något liknande. Jag skrattade. Och drömmen stämde! Jag tycker det verkar bli för mycket. Men fråga Adolf. Kanske bönesvar att du snart ska få bättre i det jordiska så att vi kan gifta oss. Du sa en gång att jag inte skulle samla till eget bo, men det gör jag - har redan en del linne som jag fått av Mor ó som jag sytt färdigt och märkt. Jag skall själv väva lite grövre linnetyg till köket. När jag var 6 år fick en liten väv, som man kan väva en god alns bredd på, men först då jag finns i eget hem. */Bättre med söndagsskolan, men ännu inte så att jag tackar Jesus för den./* Din mycket längtande Hilda.

/Lars Anton Anjou, (1803-1884). prv 1827. Professor i Uppsala 1845, ecklesiastikminister 1855-59, biskop i Visby 1859./

/Knut Valentin Ekman, 1853-1890, missionär i Liberia/
/Otto Wilhelm Lemke, 1819-1900, lektor i Visby/

Brev H 33. H t B saknas c 1/3 82

Brev H 34. H t B. Tisdagen den 7 mars 82.

Älskade Bernhard!

/.../Ja nog är din H en underlig varelse. Först ett brev i riktig klago- och jämmerton sen ett, som du säger, i en riktig frimodig anda, så det sista brevet, vars innehåll var mera växlande. I afton med de andra lärarinnorna hos **Fru /Albertina/ Öfverberg**, men hur annorlunda känslor mot förra tisdagen. Du minns att jag då skrev */? i vilket brev?/* att jag var glad för att jag kom med i söndagsskolan för dessa träffar hos den på många sätt älskliga fru **Ö./fverberg/** Denna gång textgenomgång utan glädje utan tvärtom. Fasligt tungt. Denna gång inte Bibeln, då vi fick fråga, utan katekesen över andra budet, men då frågade hon inget utan läste upp några anteckningar från **/Carl/ Norrby**. Hon frågar alla på en gång och då har jag inte modet att öppna munnen, och då blir hon besviken. Undrar om hon talar sanning när hon sade att vi var välkomna nästa tisdag. Kanske min gamla misstänksamhet som är framme igen.

//Kärt att jag glädde dig med att berätta att jag börjat sy och snorpa/?/ lite till vårt hem. Jag vet att en fru kan dra sin man från församlingen och vet församlingen ska komma först. Ber om eget hem, men Herren bestämmer. Klart med det där erbjudandet. Tack för tandpetarna o' de lärdomar du givit mig för mina usla tänders bevarande. Ska försöka följa dem, även om detta preservativ mot deras undergång kommer för sent. Att skölja munnen efter varje måltid är allt mycket bra.

//Igår var jag och fotograferade mig. Ledsen att **Mor** inte ville gå med för jag vill göra något fint av alla våra foton till deras bröllopsdag den 21 april. Här ordnas sällskapsspektakel där den stackars **Rudolf /Kolmodin/** är med. Till förmån för en hushållsskola här. Ingen försyn för att det är fastan utan kalaser o fester. Mor är med i styrelsen för denna skola. Hon har sagt att hon vill köpa några biljetter men inte gå dit. Far vill gå, men mig få de ej med sig. Slut på detta elände och därmed också på detta skröpliga brev....din trofasta Hilda/

Brev H 35. H t B. Tisdags afton den 14 mars 82.

Min älskade 'lille gubbe'!

Jaså, du skådar din H. med tusende ögon. Stackars jag då. Du minns nog, hur jag ibland tyckte det var fasligt, när du tittade på mig med 2. /*Större skäl med tusen, men ej rädd utan glad.*/ Blott du då ock ville yppa för mig alla de fel och uselheter, du med dessa 'tusent' tillhjälp upptäcker. /*Tacksam om du pekar på ett o annat fel, (hittills har du ej så mycket gjort det).* I din kärlek vill du ju mitt bästa/ Jag tycker det lät så älskligt, det du säger om din kärlek, att du liknar den vid en liten stilla låga, som icke på något mera märkvärdigt sätt lyser ó värmer, men som ändock brinner ó icke kan slockna. Gud välsigne dig för dessa ord. Herren göre mig till glädje för dig!

// /Du har även skrivit till **Rudolf/Kolmodin**/, utan att nämna det för mig. Han sa inte om vad och jag tror att du skrivit maningsord om det jag skrivit att han är så mycket ute i världsvimlet. Han sa det med en ton som om jag skvallrat. Jag hade avrått och sagt att det vore bättre att vänta tills ni möttes./ Han är nog mången gång riktigt ledsen på mig för alla, i hans ögon, stora galenskaper. /Må dina varningsord något inverka på honom, så att han måtte besinna sig ó äntligen en gång stanna för den trofasta Herdens röst, ack, då skulle jag visst bära detta./

// /Brev fr **Adolf**. Inte hört fr honom på tre veckor. I påsk skall han åter t Gävle o vara en kort tid hos samma älskliga familj, som förra gången. /= **von Posts?**/ **Fru /Emily/ D./ickson**/ bett honom till Fimmerstad i sommar fast han ej kommer att anta Marstrandsplatsen. Vet ej om han kan. Även tänkt resa t Norrland eller fjällen i sommar och kommer då hans väg förbi Fimmerstad vill han gärna stanna en vecka. När han avstod Marstrandsplatsen sa han att han ville vara här i sommar o riktigt vila upp sig hos oss. När han nu skrev att han tänkte resa lite sa Far: 'Rolig sork, han skrev ju nu för en tid sedan att han skulle komma hem.' Han kommer väl ändå en tid./

//Jag tänker Far blev allt lite orolig, att han i följd härav ej skulle slippa mig, utan att jag nu på allvar skulle gnälla om att få resa med. Men jag nämnde ej inte alls härom, ó vill försöka dölja så mycket som möjligt är denna längtan härefter. Han kom så glad ó talade om för mig att **Adolf** sagt nej till att komma till M./arstrand/ i sommar igen., 'ty nu är det ingen möjlighet för dig att få resa' tillade han. /På Sjukhemmet i söndags, där frågade de efter dig, **Anna Franzén** o alla gummorna. Även **Aug./usta Lundqvist**/ o **/Gustaf/ Kolmodins** fråga alltid efter dig o tant **Wendla /Cramér**/. Farbror Gs födelsedag i morgon genom din lilla 'fäxtemö' (som **Morbror M/årten Lyth**/ säger) = hjärtevännen Hilda/

/Anna Franzén, f Siggelius, 1851-1914, g m bokhållaren **Karl Franzén**, 1847-1913./

Brev H 36. H t B c 20/3 82 saknas

Brev H 37. H t B. Onsdagen den 29 mars 82

Min Bernhard!

*/Tack för ditt brev, inte behöver vi misstycka om de bli kortare än 8 sidor! Förlåt att jag la min näsa i ditt brev till Rudolf, jag trodde det ju handlade om särskilt teatern. Lite vår - jag brukar på morgnarna gå brunnsvägen till kyrkogårdarna. Ibland tre gånger. Jag märker ju nu ännu mera, i följd av Söndagsskolan, huru förfärligt bunden själa fienden håller mig. Annars skulle jag inte sucka. utan lova Herren som fåglarna. Min oförmåga att tala till barnens hjärtan. I söndags var **Biskopen /Lars Anton Anjou/** o andra vuxna där. Och så ska det vara fria texter som **/Nils August/ Youngberg** väljer. Lätt är det inte för en stackars inskränkt varelse som jag..!*

Du tycker **Fru /Emily/ Dickson/** kunde vara så hygglig och bjuda med oss till Fimmerstad. Du kanske väntat att Far o Mor skulle direkt bjuda dig hit, men du vet ju att du är välkommen. Skarafärden i juli har väl inte gått upp i rök. Sen är det inte så långt till Stockholm och sedan efter en natt är du hos Lilla H. igen efter många långa månader. Så kom då korten och jag är så le åt dem bägge, ansiktet är nog bar likt, men ställningen är ej trevlig. Hon tyckte jag skulle sitta i profil för att ej få munnen sned igen. Syns att jag ej är riktigt glad, men ville inte sitta två gånger....hjärtevännen Hilda/

Brev H 38. H t B. Onsdagen den 5 april 82

Min Bernhard!

/Kort brev för jag har så mycket att göra. Vi ha strykning o madammen har fått stå ensam hela f.m. Rent o fint i rummen till helgen. Så ha vi en sömmerska hos oss sen en tid och hon vill ha hjälp. Du vill höra tydligt min kritik av de där verserna. Det fattades något litet - du skrev bara om dig själv och G. och jag ville vara med, men det är bara själviskt. Ack att vi också ville bereda våra hjärtan inför helgen!...din Hilda/

Brev H 39. H t B. Tisdagen den 11 April 82.

Min älskade B.!

*/Kort också denna gång, därför att jag lovat **Augusta /Lundqvist/** att sköta skolan i morgon, då hon är hos **/Oscar/ Myhrmans./** Fast jag nu så länge läst därnere förut så känner jag mig orolig o rädd. Nästan vid allting som jag ska' företaga mig så där, har jag en sådan faslig stark känsla av rädsla och oduglighet därtill, så jag har ganska svårt att gå det igenom. Tack för tandpetaren, men den är för fin att komma i sällskap med mina usla*

tänder (fast först gjorde de det ändå) utan de bör bemötas med den aktning och vördnad som dem tillkommer. Men inte skall du varje gång skära sådana till mig.

//Jaså, du har äntligen räknat ut att vi kan ses om tre månader. Det har jag räknat på mycket. Välkommen då, älskade vän! Min vän från förr **Emelie Cramér**, som förlovade sig samtidigt, har flera gånger haft sin fästman här. Om du kunde tro vad detta har frestat o anfäktat din H! Fienden lockat, men Herren är starkare. Det är **Tant Wendla /Cramér/** som alltid pratar om henne, för hon är favorit, men hon slutar alltid med att **Em./elie/** aldrig har någon tanke åt det allvarliga utan bara på att roa sig. Hon ska gifta sig redan i höst. Den ogudaktiga går det väl, men den som frågar efter Herren får gå under beständig nöd, suckar o tårar. Sådana anfäktelser kommer väl aldrig för dig, älskade B?

I lördags vid Herrens bord och kände mig så glad men kände på mig som en inbjudning till ett kommande lidande. Påskdagen kände jag mig så besynnerlig, liknöjd för allting. Hemma under högmässan, skönt vara ensam när Mor o Far gå till kyrkan. På af.m. gick jag o hörde **Y/ongberg/** och han talade som direkt till mig. Sedan gick jag till några sjuka på fattighuset o läste för dem. Då blev jag åter så glad i min Gud. Du skrev en gång att när man känner sig liknöjd: 'ut då ó tala till andra om Jesus,' ó detta råd följde jag. Bra att du gillade sista kortet. Äntligen kan jag skicka till dina systrar.

Nu har jag varit i skolan hela f m till kl 2. Det gick bra, trots min rädsla. Mellan 3 o 4 spelktion. Hur går det med uppstigning kl 7? Jag har syndat fler gånger än passat tiden. Inget fr **Adolf** sedan han kom t Gävle. Jag undrar rätt för mig själv om icke dessa G./ävle/färder ha' några viktigare följder för den käre, älskade brodern. Herren lede hans väg. ...din egen Hilda/

/Emelie Cramér, 1861-1939, (brorsdotter t Wendla Cramér), gift i augusti 1882 med Carl Fredrik Cramér, 1855-1916/

Brev H 40. H t B. Onsdagen den 19 April 82.

Älsklingen min!

*/Idag den 19. 'Bernhardsdagen'. I ditt sista så upp uppvärmande brev skrev du att du tänkt göra en längre påhälsning i ditt hem.o även där hos en gift syster, så att du inte var i Vallda på din dag, så då gjorde det inget att jag inte skrivit i förväg till din dag. Men lyssna nu: **Adolf** är förlovad!!! **Nelly von Post** - hur älsklig måste hon inte vara - han skickade hennes kort - hur ser så söt o enkel ut. En riktig Mariasjäl samtidigt som Marthasysslorna ej är främmande för henne, en verklig kvinna. Jag undrar om du någonsin kommer att kunna säga så om mig, men för Herren är ingenting omöjligt. Honom har hon följt alltsedan sin spädaste barndom, säger Adolf. Måtte de komma samtidigt med dig i sommar.
Gåtan i ditt brev är jag för lite skarpsinnig att lösa, så du som är så snäll får berätta, för*

du säger att om jag gissar fel, får jag aldrig veta rätta svaret. Kom snart, kom snart din längtande Hilda./

/Maria Sofia Eleonora, "Nelly" Kolmodin, f von Post, 1858-1944, Hs svägerska, gift med Adolf Kolmodin/

Brev H 41. H t B. Onsdagen den 26 April 82.

Du mitt hjärtas efterlängtede!

/Hinner omöjligen skriva. Det är min födelsedag och jag skulle helst språka med dig. Hela fm kom folk och så kallade frk /Augusta/ Lundqvist kallade mig till skolan kl 1/2 11. Tänkte att det är väl barnen som ställt till något som de brukat de andra åren då jag läst därnere./ Som jag kom i dörren stämde de gemensamt upp upp en sång ur 'Blomqvist' tror jag ó så var där klätt med blommor ó i mitten stod ett lite bord mycket nått, vilket de lagt samman lite för att gratulera mig med. Jag blir naturligt alldeles stum ó kan aldrig säga ett ord ó är mig alldeles omöjligt hålla tillbaka mina tårar. De visar mig alltid så mycken kärlek de barnen. Herren löne dem, jag kan det ej.

//Sedan gingo några med mig hem för att hjälpa mig bära allt. Och när de sedan lämnat mig kom det oupphörligen andra. Till ó med mina förra vänner E./melie/ Cramér ó Jenny Wallér, vilka ej varit hos mig på minst 3 år... /också gratulera till min förlovning. Och egentliga ärendet att få ditt kort. Snällt att de kom men helst sett att de uteblivit. Inte snällt av mig. Pappa fick tillfälle att säga att jag varit onödigt tvär mot dem. Tant Ida /Westerström?/ sa till mig att försöka vara vänlig mot dem, men jag har sällan sett dem i kyrkan, särskilt Jenny. Nu har jag Moster Marianne /Lyth/ o barnen inne. Tack för verserna. Hur skulle jag kunnat tyda ut din gåta, då lösningen var denna. Din längtande Hilda/

/Jenny Wallér g Hauffman, 1861-1933, gift 1893 med Adolf Hauffman, 1854-1911./

Brev H 42. H t B. Onsdagen den 3 Maj 82.

Du mitt hjärtas efterlängtede!

*/ Sent med mitt ditt- ó dattprat, ty något klokt prat bjuder jag sällan på. Ej på länge något brev varit så kärkommet som ditt igår. Det du skrev om **din gifta syster** var också snällt att så yppa. Ont att hon ej skall vara lycklig med sin make. Ett bittert kors att bära. Icke hört att **Alteas /Le Moines/** man ó barn ó V. lilla flicka var hemgångna redan. Tänk vad den Altea har gått igenom. Och dessutom så svag själv. Ordnar med sadelmakaren, roligt...mest längtar din Hilda efter sin B./*

/Klara Johansson, f Bohlin, 1843-1909, gift med fanjunkare Werner Johansson, 1840-

1927./

/Maria Althéa LeMoine, f Linneberg, 1857-1929, syster till Selma Osterman, gift med ombudsman **August Leonard Le Moine**. 1851-1882. Han dog den 12.4.1882 av TBC och tre dagar senare dog, deras dotter Olga Maria, 1 år o 4 ½ mån gammal av meningit./

Brev från Bernhards syster Hulda i Moline i USA den 3 Maj 82.

Kära lilla Hilda

/../ Genom broder Bernhard, som vi båda älska, fastän på olika sätt, är du mig dock något bekant, och genom honom vet jag att du älskar Herren Jesus, vilket även jag gör i all min skröplighet, och detta är ju ett band som förenar oss, fastän vi äro så långt skilda från varandra../.. Bernhard är visserligen något trög, när han borde visa sina känslor (åtminstone förr) men hans sätt är sådant och han menar dock hjärtligt väl, det tror jag.

/Hulda Bohlin, 1849-1902, utbildad småskollärare, utvandrade till USA 1882. Gift med David Johns i Calif./

Brev H 43. H t B. Torsdagen den 11 Maj 82.

Min innerligt älskade B!

/Förtroende att jag litar på att du inte väntar dig så långa brev, men ditt senaste var längre än vanligt. Du säger att du är kall 'o ej värd att det ringaste älskas. Men det är i st jag. Fast du säger att/ Du har i mig funnit den skönaste prydnaden hos en kvinna, näml. den att jag är dig av Herren skänkt, ó därför älskar du mig. Igår skulle jag skilja sadelmakaren från mig. Fått lov av Far att beställa en soffa uppe till salskammaren o den fick jag färdig igår. Ordnat med smed o snickare - först var Far o Mor osäkra, men det var nöjda med resultatet.

//Jag litar på vår kärlek. Jag tror aldrig min älskade **A./dolf/** har känt det så i avseende på kärleken såsom vi, utan han, tror jag, är riktigt hänförd ó så låter det på **Nelly /von Post/** ock. Vet ej ännu om hon kommer o bor hos oss, för det var tänkt att hela familjen skulle komma med, men sist skrev A. att de hade så mycket att göra för **Aug./usta von Post/** som ska stå brud i Nov. på deras silverbröllopsdag o möjligen A och Nelly då också gifter sig. Men Nelly kommer - du o Adolf får hålla till godo nere i salen o Nelly uppe i salskammaren./

Brev B 11. B t H. 17/5 82.

Min Hilda!

*/Belåten o missnöjd - belåten för jag har i em varit ute i församlingen och det plär vanligen (inte alltid) medföra gott humör. Hemma satt en ung bondpojke och skulle låna skolböcker, för han läser på studentexamen. Begåvad, kommer att gå långt om han får möjlighet. Då kom **Bexell** med sin stora pipa. Sen kom en av pigorna o undrade om jag ej ville göra henne äran att dricka kaffe i pigkammaren, där hon firade sin namnsdag./*

//Sedan det var expedierat, gick jag tillsammans med de två, som väntade på mitt rum, till kyrkan. Där sjöngo vi i skumrasket dina skymningstankar m.m. Det var mycket skönt. //Sedan gingo vi ute en stund i den stilla aftonen, varunder jag något omtalade min tidigare ungdoms till det mesta ganska bittra erfarenheter. Hem kom jag strax efter 10; satte mig så en stund i min gungstol för att samla mig, tände sedan ljus och började skriva till dig ganska glad och munter till mods. Vadan då missnöjet? Jo, därav att det blev så sent, innan jag fick börja mitt kära skrivers.

//Så blir Hilda försummad men icke förgäten. Du skriver att ditt förtroende ökar, men breven blir kortare - till sist ingenting. Jag kan inte låta bli att skriva det, men menar det inte, så du behöver inte svara. För att gå från taggarna till att lukta på själva rosen, så är den behaglig. Jag kan icke säga att jag förtjänar din kärlek, men att jag vill förtjäna den. /Resonerar om kärleken/ Kanske är det sant vad Shakespeare låter en hustru vid ett tillfälle säga:

På två tre år utgrundas ingen karl
De äro magen alla, maten vi.
Snällt de oss sluka; när de blivit mätta,
De spy oss ut.

/---/

På mig kanske stämmer ett annat ord av Shakespeare:
Min givmildhet är gränslös såsom havet
Min kärlek lika djup; ju mer jag ger dig,
Dess mera har jag kvar, ty båda äro oändliga.

*// /---/ Jag tänkte häromdagen: med min kärlek gick det väl en början såsom med Jakob - den blev i kampen höftbruten, och har alltsedan haltat, vadan den intet ser ut för människors ögon - alls icke lik **Adolfs** och **Nellys** hänförelse. Men Jakob icke blott vann seger, efter det han blivit bruten utan levd// e i många, många år efteråt. Och på samma sätt har det gått. och hoppas jag, skall det gå med min kärlek.*

// /Avbrott för att jag varit ute och hälsat på en lam gumma i en stuga, som var låst./ Men jag fick upp ett fönster och lutade mig en och samtalade med henne. 'Nu trodde jag, att jag var övergiven av både Pastorn och Gud - är jag övergiven av Gud?' Jag sökte trösta henne och helt visst icke fåfängt, ty om en stund sade hon 'ack, nu är det så lätt om brystet' och sedan talade hon själv gott om Jesus. Medan jag stod där kommo barnen

löpande, undrande vem som höll på att krypa in genom fönstret. Så fick jag ett tillfälle att ge dem en förmaning att vara snälla och tåliga mot gumman i hennes elände. */Bra att du är färdig med soffan. Allt klart.../* till sommaren, när jag kommer, ty då skall du vara min lilla tjänstepiga, som ständigt lagar till åt mig och bjuder mig kärlekens enkla husmanskost. Jag begär inget överflöd utan blott samma stilla vila som i höstas. */Men ständig tillgång till min Hilda./* Vi vilja icke frångå vår enkla matsedel även om vi dagligen få se Adolf frossa vid ett dignande bord. Men kanske det icke för honom är så hett i gärningen som i orden, utan detta par blir snarlikt oss.

// /Du tror inte det blir underligt med två fästfolk, men jag tror vi kommer att skratta åt varandras barnsligheter. Det är ju så, att m,an aldrig riktigt ser, vad man själv gör, men får man se det göras av någon annan, så kan man tycke både si och så om 'et./
Säkerligen skall **Adolf** inte med sin eld förbränna vår lilla späda planta, utan i stället med dess värme öka hennes livs- och växtkraft. I morgon håller **Prosten /Fredrik Levan/** högmässorna, men jag tänker då börja med bibelförklaringarna igen, ehuru det är mycket tröttsamt att predika tre gånger om dagen. Jag har ämnat att i Vallda börja på Romarebrevet och i Släp gå igenom Elias historia. Herren vare den nådig. skall undervisa andra, men själv är så okunnig som jag är.

Nu slut för denna gången. Herren förünne min Hilda mycken frid och ett rikt mått av helgad glädje. Vi bedja ju för varandra? Din egen Bernhard

Brev H 44. H t B. Onsdags afton den 17/5 82.

Dyre älskade Bernhard!

*/Strykning till kl 10. Mor glömmar när jag brukar skriva o ber mig hjälpa till . Men hon säger förstås att jag ska sätta dig först, men du förstår ju? Tack för den lilla älskliga sången du sände mig. En egen liten sång, jag knappt tro att något så stort blivit min tillhörighet. Tacka också den för mig okände kompositören. Fått från **Adolf** hans o **Nelly**'s sång, som de sjöng strax efter de blivit förlovade. Den är mig också kär, **Nelly** är nu med **sin Mor** o hälsar på Adolf i 8 dar. Jag skulle vilja följa med Adolf tillbaka i augusti och hjälpa honom lite, men han kanske inte vill och Far kanske inte tillåter mig. Kan du skicka Sthlms-kortet till din bror? Jag behöver ett till av dig av de gamla för något mycket vackert. Du kanske kan få byta med **Ostermans** eller **/Magnus/ Wieselgren**. Din längtande Hilda. Hälsa din broder!!*

22.5.82 fyller H 21 år

Brev H 45. H t B. Torsdagen den 25 Maj 82.

Dyre älskade Bernhard!

*/Ånyo skjutit upp skrivandet. Mycket till pingsten. Jag vill att det ska gå undan med fart, men Mor är så fasligt noga - ibland överdrivet. Jag vet att jag skall lyda, men ibland förgår jag mig och säger ifrån, fast jag kämpar mot frestaren. Du undrar hur det inträffa så mellan **Mor** o dotter. Jag förstår det knappt själv. Hon blir så ledsen om jag gör det minsta galet och säger jag då, att hon är underlig och att det väl går ändå/ då kan hon bli' så ledsen på mig ó detta sträcker sig då till en mängd andra saker som då ej alls höra dit. Hon har allt ett mycket ömtåligt lynne, fast nu är det mycket bättre mot vad det förr varit. Men gott ändå att hennes humör vänder sig så fort igen.*

//Men varföre sitta ó språka om detta för dig, du kunde väl bli skonad härifrån. /Adolfs brev. Han har blivit riktig förslagsmässig /?/. Bröllop troligen 26 nov. samtidigt med de andra högtidligheterna. För sent för Far o Mor, men mig släpper han inte och vill att jag följer dem till deras hem några veckor o sedan tar vinterbåten fr Västervik och dit ska han följa mig, så att jag slipper åka ensam på järnvägen. Och så Far o Mor hem mig - som julklapp. Han slutar: 'Tänk om du bleve tärna och Bernhard marskalk på mitt bröllop!' Ja, tänka får han., men jag tror inte blir av.

*//Vi får språka om det i sommar, då jag hoppas du kommer. När? I början av juli väntas det andra herrskapet ty även **Nellys tre systrar** kommer hit för att bada. Jag har ordnat rum, som de ville uppe på slottsbacken, fast det var svårt. Kanske ändå besynnerligt med två fästfolk, men de är barn mot oss. Vi få föregå med gott exempel och inte vara så barnsliga o dumma som i fjol. Kom nu snart! Med denna önskan slutar jag, din Hilda./*

Brev B 12. B t H . /odat. Pingsten, 31.5.82/

Min Hilda!

/../Skall jag nu traktera dig med en jämmervisa eller skona dig för kärleks skull. Sedan jag sagt det måste jag ju berätta för att du inte skall tro att 'eld och brand och fiendehand' alldeles ödelagt allt vad gott och dyrt är. Talar om vad det är som frammanat ett litet moln på min kärleks himmel. Litet och snart försvinnande. Inte som det visst är modernt inom musiken att ställa tillsamman de .skenbart svåraste dissonanser för att åstadkomma ett desto större harmoniskt mästerverk. Ett sådant försök bör ej tvänne hjärtan våga, ty dem emellan är det ju ej fråga om toner, som snart förklinga och bliva glömda, även om de ljudit illa, utan om hjärtats ro och glädje. Mellan dig finns inga sådana dissonanser tror jag.

//Efter vad jag hittills tycker mig hava förnummit bilda vi tillsammans en, om just ej storslagen eller hänförande, dock verklig, stilla och ljuv harmoni. Och för min del tycker jag bäst om det slaget av musik - och kärlek. /En annan bild: hjärtat är som en

erolsharpa, där kärleksfläktarna spelar ibland starkare ibland nästan ohörbart. Min stora okunnighet på musikens område hindrar mig att gå vidare. Molnet att jag inte fått något brev på hela pingsten. Roligast att en gång i stället personligen men mun, öga, öra och hjärta både i tid och otid sköta postgången.

*Pingsten förbi med sitt myckna predikande. Pingstdagen var **Patron /Sven Birger/ Bruhn** i högmässan, vilket han inte varit mer än en gång sedan jag kom hit, liksom **häradsbövding /Johan/ Almquist**, också en sällsynt gäst i kyrkan. Vet inte vad Bruhn tyckte om predikan. Bibelförklaringarna skrala. Så växlar det. I förra veckan kom prostens äldste son med sina barn hit/ 'Nu skall du få höra Gotlandstoner', sa han och menade deras barnpiga. Det väckte verkligen rätt underliga känslor att höra ditt tungomål. Jag vågar icke precis säga, att det är vackert, men jag hör det ändå så gärna.*

*//I morgon reser min gubbe bort ner till Malmö, där han har en gift dotter, och lämnar mig ensam en fjortondagars tid. Min resetid kommer ock. **Adolf** skrev att han kommer till Visby i juli, så då träffas vi väl. Han satt o skrev hos **Nelly** i Sthlm. /Apropå skriverier, har du ofta suttit i brådska, vilket gör att mycket av det jag frågar om, direkt och indirekt, inte får svar, vilket jag ser som en förlust./ Det är dock gott att veta att du en gång öppet och ärligt mig till utesäglig hjärtebucnad svarat på en fråga, väl icke på ett synnerligen vidlyftigt sätt, men dock på bästa sätt:*

Ja, ja, ett obetingat Ja,
Du gav som ett trofast svar,
Då stygga Marstrandsbrevet
Till dig den frågan bar
Om mig du skulle vilja ta'
Till hjärtevän för livet.

Hav därför tack. Så länge det svaret står såsom sant, besvarar det på sätt och vis alla andra frågor. /---/ När brevbäraren nyss kom, sade jag tillö honom: 'har jag icke brev med i dag, vill jag icke ge två styver för hela postverket.' 'Men nu är det brev med', svarade ha helt gemytligt. /Ditt brev stämplat i Kalmar den 26, idag den 31. Hade 3/4 timme att avsluta detta brev på, men så kom en hustru och presenterade mig en myrten och så språkade jag med henne, fast jag hellre gjort det med dig. Nog ska vi vara förståndigare fästfolk än i höstas, men inga löften i förväg./

// Se till vad din kropp sunt är och vad honom skadligt är och det giv honom icke. Kärlekens ömhetsbevisningar äro nog av Gud tillåtna, men nog måste en kristen därvid såväl som vid allt annat hava tukt på sig själv, annars kan han lätt bli slapp i sin ande och utsatt för frestarens skott. Komma vi att känna något sådant tror jag att vi kunna vara helt öppna mot varandra och därefter ställa oss, så skola vi behålla både glädjen och friden. /Nog måste du försöka vara med på Adolfs bröllop. Jag ville ock gärna, men en sådan resa blir dyr, och jag måste tänka på mina skulder./ Din hängivne Bernhard
Brev H 46. H t B. Torsdagen den 1 juni 82.

Älskade vänner min!

/Du skrev att du var missnöjd, och nu är jag det på mig själv för att jag inte skrivit. Trodde du inte brydde dig så mycket, men nu ser jag ju det. Inga riktiga skäl, vill bara gråta över mig själv./ Du skriver ofta om din ringa kärlek än under en bild än under en annan. Men älskade B. du får icke säga så att den är ringa. Jag tycker mig se djupare in uti den jag, ó kanske ser mer än du anar. Herren leder oss i vår kärlek sakta men säkert. /---/

//Men vad menar du med det myckna du har att lära av mig? Det begriper jag platt inte! Du lära av mig, nej dyra B. du går kräftgången alldeles. Det tycker jag den tid som förflutit sedan Herren först förde oss tillsammans ó till nu tillräckligt lämnar bevis på. Nej, nej hos mig är intet annat än idel uselhet ó elände så det har varit en tid nu så mörkt för mig att jag ofta ropat 'hur skall detta sluta med mig.' /---/ Herren låter oss stundom komma i mörker när Han ser att vi behöva det, men Han för oss ock härligen ut igen. /---/ Jag vill veta när du kommer./ Men kanske du tycker det än en gång vore roligt bliva både orsak ó vittne till samma lilla löjliga morgonakt som förra gången, ty den tänker jag du har i friskt minne. Ja, det var verkligen ett angenämt mottagande!!! Så galet må det väl aldrig bli någon gång mer.

/ Förra veckan ombedd att klä en ung flicka brud, vilket jag aldrig gjort förut./ Hon har städat nere i skolan o bad Aug. men ska ha examen och sedan resa till Göteborg, så Emma bad mig. Bra om jag i fall jag i en framtid skulle någon gång bli brud. Jag skulle binda i ordning en krans osv. Hon skulle vigas 1/2 9 på morgonen o Aug./usta/ skulle hjälpa till med det sista. Alla barnen var inne i kyrkan o sjöng för dem. Nu hann jag ej mer denna gång. Din egen Hilda

Brev H 47. H t B. Onsdagen den 7 Juni 82

Min egen trofaste hjärtevän!

/Velat skriva på kvällarna, men övermannats av /tröttheten, ångesten?/ så jag fått ge efter. Du saknar svar på frågor, dem har jag skjutit upp och så glömt./ En fråga du gjort mig en som jag nu kommer ihåg vara rörande våra kära sånger. Jag gjorde ock en liten jämförelse mellan dem då jag fick dem ó kom ungefär till samma resultat som du, dyra B. Jag tyckte ock att i **Adolf ó Nellys** sång lyste mera den där varma glödande kärleken fram då återigen i vår den trädde fram under en mera stilla vemodsfyll, men dock stadigt ó fast grundad skepnad. Jag brukar alltid sjunga dem båda, när jag sjunger, men det kan ibland gå ganska lång tid om innan jag stämmer upp min nu mera så skrovliga röst. Jag har kunnat sjunga såsom yngre, men nu går det ganska skralt.

/Vi håller på att sticka täcken, styva o sönderstickade fingrar. Till Adolfs hem. Fått deras

foton men inte skrivit honom på länge. Vågar ändå skriva mig såsom din egen lilla Hilda. En sak till mitt beröm - jag går ut och går kl 6 på morgonen. Vår mamsell i boden bad mig följa med. Vi gå i palissaderna och dricka sjövattnet. Riktigt skönt. Började för åtta dar sen. Ibland t o m före Mor, som är så bittida./

Brev H 48. H t B. den 11/6 82.

Dyre Älskade Bernhard!

/Söndags afton. Vill viska i ditt hjärtas öra om ett annat hjärtas längtan o tränad efter dig. Jag saknar ofta ord för mina känslor o detta gör att jag mången gång, åtminstone i mina egna ögon, synes så skenbart hård. Den har du nu en tid fått röna det, då jag haft så mycket att göra att jag försummat dig. Jag vet att du förlåter. I ditt brev igår läser jag mellan raderna att jag bekymrat dig. Kanske tänker du, som när vi for från Fridhem, 'nej, henne, den ger jag på båten, ty jag ser att hon ännu är sig lik se'n fordom'. Jag minns ej vad som den gången lockade fram den tanken hos dig.

*//Du frågar hur det nu är mellan **Aug./usta Lundqvist/** och mig. Svarar fast jag helst sett att fått slippa röra i det ämnet. Hon är nu i Göteborg och den afton hon for, gick jag naturligt på bron för att säga farväl och då var hon snäll o vänlig som fordom och nu är det bra oss emellan tror jag att jag vågar säga. Balsam för mitt lång tid så bedrövade hjärta./ din bidande Hilda*

Brev H 49 /står 50/. H t B. Onsdagen den 21 juni 82.

Du lilla poesimakare!

Även denna gång blev din lilla Hilda trakterad med en liten älsklig sång. Den var bra kär. Men vad du däri tillönskar mig näml. att drömma om himmelen o om min Jesu fröjdefulla möte, den stora glädjen har aldrig blivit mig förunnad /Ofta bett om det. Undrat hur länge vår Herre skulle stå ut med allt mitt syndande. Men Jesus är just syndarnas Frälsare = min.

*//Du säger att du inte kan komma hit förrän efter tredje böndagen. En ny missräkning. De andra kommer de första dagarna i juli. Vi ska söndagsskolfest 3:e söndagen efter midsommar. Roligt om du varit med för **Adolf o Nelly** kommer säkert att vara med. /**Nils August/ Yongberg** vill att vi ska ta tåget ända till Roma. **Myhrman** har lovat oss vara på en äng. 300 barn, svåra att hålla ordning på, så vilda o olydiga en del av dem är o en del inte varit på ett tåg förut. /**Karl/ Öhman** hälsar, här i år också, men inte hos oss utan i ett av skolrummen. Lite kryare o har kunnat återta sina studier. Läser K.hist /? = kyrkohistoria/ 5 timmar om dagen./ Kom snart!! Din bidande Hilda, som nog bidar efter detta möte men ännu mer efter ett annat mötande med dig efter vilket hon ofta ropar: ack*

om han komme snart!!!

Brev B 13. B t H. Vallda K-a 21/6 1882

Min Hilda!

/F n helt trött vid predikandet/ Jag längtar efter frihetsstunden, så jag för någon liten tid får lämna Vallda bakom min rygg. /Räknar söndagarna tills jag får vila ut hos dig. Tack för brev. Kom att tänka på: Ack, huru ljuv är kärlek själv att njuta / Då re'n dess skugga är så rik på fröjd. Ditt brev i lördags var en skugga som både lyste och värmde, tvärtemot vad all annan skugga gör. Min kärlek en icke obetydlig skugga, då den icke avtagit utan tvärtom./.../ Det är väl kanske blott någon tid, som kärleken kommer att förbliva så där förnimbar. Och sedan kommer den åter i det stadiet, att den vet, att den är åt dig offrad, ehuru den icke känner det. Detta stadium tycks väl mången gång var armt, men är nog ändock icke att förakta.

// Sådana dagar i trohet och tålmod genomlevade äro nog den rot, varur känslans ljuva frukt sedan får sitt ursprung och näring. /Skuggans ursprung - kärleken själv./ Då jag förra hösten stod i beredskap att resa till dig, kände jag icke alls en sådan längtan ehurväl jag även då begav mig åstad med glädje. Att jag nu känner det på ett helt annat sätt, beror väl därpå, att jag nu smakat kärleken själv, vilket jag då icke hade gjort. Om du också känner på samma sätt som jag, må du väl ha rätt till att skriva dig såsom min 'längtande och trängande Hilda'. /Skrev häromdan några verser och de kom med i brev till Adolf, men jag hade inte tänkt ta med det i brevet till dig. Dock stämmer de så väl med det just sagda att de kommer här:!

Dyraste Hilda!

Långt äro vi skilda

Ifrån varandra

Arm uti arm;

Kysen så varm

Få vi ej plocka

Icke det kärliga leendet locka

Läpparnes rosgård ifrån.

Dyraste Hilda!

Ej äro vi skilda

Långt från varandra

Stilla vi vandra

Arm uti arm.

Sen till min barm

Ljuvligt du lutar

Huvudet ditt. Vilan du slutar,

Givande kysen till lån.

/Att kärleken inte går att beskriva helt visar hur stor den är. Om däremot beskrivningen

bleve den beskrivande i allo till behag, så skulle jag tänka: du hade bestämt icke mycket att beskriva.---/ Du säger, att du läst mellan raderna i mina sista brev om min smärta. Jag vill läsa mellan raderna på ett annat sätt - läsa om din kärlek och mycket annat gott. Det är lika stor konst, om ej större, att läsa ett brev väl, som att skriva det väl. Kan man båda konsterna, så kan man icke så lite.

Mot slutet av ditt brev skriver du om **Aug./usta Lundquist**/, ehuru ogärna. Därföre läser du väl också ogärna något om henne men icke destomindre är jag grym nog mot dig att ändock säga något med anledning av, vad du berättade. Först och främst vill jag säga dig, att jag bestämt ser ditt förhållande till henne i en helt annan belysning än du tycks göra det. Om i den rätta, det vågar jag ej bestämt säga. Därföre hade nog min fråga om detta förhållande kommit, även om du icke berättat om bröllopet. /--- Jag tycker du ska glädjas åt hennes fråga. Nu undrar jag hur länge hon ska vara borta.

*//Jag kommer nog ej förrän i slutet av juli. Ledig efter tredje böndagen. Sedan kretsmötet i Skara i tre dagar med början den 24:e. Prosten nu lite sjuk men hoppas att han skall krya till sig. I går dog **prosten Forsberg** i grannförsamlingen, en snäll man, som visat sig synnerligen välvillig mot mig, ehuru jag icke mycket fått vara tillsammans med honom. Fortsätter skriva fastän jag borde sluta 'att sluta är så svårt'. Ett sådant ord kännetecknar väl en pratmakare av första rangen. .../ din egen Bernhard*

/Peter Forsberg, 1818-1882, prost i Onsala./

Brev H 50 (står 51). H t B. Tisdags afton d. 27 juni 82.

Älskade Vännen min!

Hur var det i dag ett år sedan? Var det icke denna dag du ó **Ostermans** kommo till Marstarnd att hälsa på oss? Det kan hända jag misstar mig, men i dessa dagar är slutet av juni det var det säkert. Denna sista tiden flyger mina tankar jämt tillbaka till hur det var för mig i fjol vid den ó den dagen. Det är mig så kärt att i tankarna flytta mig tillbaka till denna tid. Särskilt den första dagen då Ni kom alla den var mig bra ljuvlig ó den glömmes nog aldrig.

//Men det får jag då bekänna att när jag fick se att du var med på båten, så väckte din åsyn allt annat än ljuvliga känslor. Jag vet ej om jag någongång nämnt härom förut. Ja, det minns jag då som i går, vilken räddhågens ande som kom över mig då jag fick se dig med. Men sedan du kort ó gott hälsat på mig så lämnade du mig naturligt igen ó sedan tyckte jag det var precis som jag icke funnes till för dig, ty vi talade knappt något vid varandra. Och när jag märkte detta försvann alldeles den där svåra räddhågan, ó jag tyckte riktigt det var roligt vara tillsammans med Eder 3ne präster fast jag var ensam, jag lilla stackare. Mig fingen Ni jämt ha' med Eder såsom ett ständigt påhäng, jag har flera gånger nu se'n tyckt att det var farligt galet.

//Jag sade nyss att den där första dagen var så ljuvlig ó vad som särskilt gjorde den så, var den där utflykten till Backudden på ef.m. O, vad denna färden var kär. Om du minns så gick du, **Adolf /Kolmodin/, Carl /Hasselrot?/, Klas, Emil /Östergren?/** ó jag ó de andra åkte. Och då hade jag redan blivit så lugn för dig ó tyckte det var så roligt att vandra med i detta sällskap så när återfärden skulle anträdas ville jag prompt gå med igen, men fick på inga villkor av **Fru /Emily/ D./ickson** utan måste åka med dem. /Pladdrat. Städar o pyntar. Ack att jag beredde mig lika för min himmelske brudgum! Skrev i går till de dina. Bed Gud att de ej är ledsna på mig.

//*Onsdag. Hälsning från **Frk Sofie von Post**. Hon är här med **Hertiginnan** hos **Prinsessan /Eugenie/** ó kom i måndags så vänligt ó snällt ó hälsade på oss. Hon ville gärna träffa Adolf o Nelly o återkommer före den 18, då hon reser, så dig får hon inte träffa./* Hon talade med sådan kärlek om ditt besök hos henne o hennes Mor. Bävar för att de ska komma, sådana förnäma människor i vårt tarvliga enkla hem.

//Olyckligt att jag skrev 'ogärna' om **Aug./usta Lundqvist/** - jag ville inte att du ska mindre vänligt stämd mot henne, att jag nedsatt henne i dina ögon. Men en ond röst sa mig att hennes vänliga avskedsord berodde på att det var så många runt omkring som kunde undra över oss, då vi tidigare varit så mycket tillsammans. Hon hade tänkt vara borta hela sommaren, men pga **Youngbergs** begäran att hon ska vara med på auktionen o festen på Stadsmissionens syförening så lär hon komma i början av augusti. Min kärlek annorlunda än då hon visade mig sin, nu får jag kämpa mig till den. Kanske du tycker att kärlek då är ett för stort ord?/ din egen Hilda

/Klas ?/

/Hertiginnan ?/

/Prinsessan Eugenie, 1830-1889, dotter till Oscar I, bodde sommartid på Fridhem, som hon hon gjorde om till ett humanitärt centrum./

Brev H 51 (står 48). H t B. Onsdagen den 5 juli (står juni) 82.

Älskade vännen min!

/.../ Nu tänker du väl att jag sitter omgiven av den kära **A./dolf/** ó hans anhang, men de kommer inte förrän den 11:e, ty de trives så bra på Maure. Jag är ensam o kommer att så förbli tills jag får se den hos mig, vilken jag så långt min jordiska kärlek kan sträcka sig, med hela mitt hjärta vill älska ó jag tror i sanning kan säga - älskar.

// *En fråga som jag tänker besvara muntligt. Ditt förslag att vi tillsammans skall ånyo läsa dina brev, tycker jag ska bli ganska trevligt. Vissa saker har jag ej kunnat svara på. Du säger att i As brev finns ett parti som **flickorna** dikterat för honom till dig./* De måste vara riktigt glada ó livade själar, det har jag tyckt mig begripa på även av **Adolfs** brev.

Således även i detta alldeles olik mig. Men det ska' allt göra mig gott att se deras glädje ó icke blott se den, utan om det är mig möjligt även deltaga med i den.

// Jag tror att lite sådan där barnslig upplivning, om jag får kalla den så, är behövlig för mig, ensamma här. Ty ensam känner jag mig, trots all den kärlek Herren genom alla mina kära låter mig få, röna. På visst sätt är detta gott, att jag aldrig känner mig tillfredsställd här, ty jorden är ju icke mitt Kanaan här ska' jag blott slå tälthyddan upp för en liten tid såsom Ahnfeldt sjunger. Och vet du, jag har förr alltid tänkt att denna lilla tiden skulle för mig verkligen bli en liten tid. Och nu särskilt några da'r har jag känt det precis som om mitt liv hängde på en tråd som vilken stund som helst kunde vara avklippt. Jag känner mig verkligen så maktlös ó nervsvag ó är på långt när ej samma dugliga raska flicka som i fjol höstas. Då kände jag mig verkligen riktigt kry ó var ju då så tjock ó duktig, nu återigen har jag fallit av mycket, så din lånade bild ur Faraos dröm, den får du allt se förverkligad på mig, fast jag förstår nog att du ej framställde den i den mening jag här ovan givit den, men även härpå kan den tillämpas.

// Så stackars, stackars du älskade B, du har icke likt min kära **Adolf**, i den kvinna Herren givit dig fått något yttre som för ditt öga kunde vara gott att få vila på. Jag menar rent ut sagt, att hos mig eller i min yttre människa finnes intet som är tilldragande på något sätt. Och därför sätter jag din kärlek, som du trots detta hyser för mig, högre än As kärlek till hans **Nelly**, ty icke är det svårt att älska den som icke blott till sin yttre människa är så älskvärd ó tilldragande utan ock till sin inre är helt genomträngd av sann kärlek. Nej, det är icke svårt, utan helt naturligt. Men med dig kan det omöjligen falla sig naturligt att älska, tvärtom tänker jag, du flera gånger redan har ó ännu får, att kämpa dig till den. Men det, kan vara nog härom denna gång åtminstone.

*/Skönt att **prosten /Fredrik Levan/** gav med sig, tacka honom från mig om han bryr sig. Men **Bexell** ska du tacka för att han ville hjälpa dig. Jag är så glad att du har honom att sluta dig till ibland. /Karl/ **Öhman** har jag ej träffat, bara sett på bön på badhuset, men ta med boken, ty nog vill han fortfarande ha den. Trött idag, öronvärk hela natten. Idag har värken stannat, men känns som jag har en stor bulnad inne i örat. I afton till **pastor Y/oungberg/** och språka om festen på söndag. 800 biljetter är utlämnade!../. din älskande Hilda*

Brev H 52. H t B. den 12 juli 1882

Min älskade B!

Nu har jag för några timmar skilt mig från de kära vännerna för att istället i all ensamhet ó förtrolighet draga mig närmare dig, dig som jag vill älska framför alla andra. */Mycket att berätta, de kom först igår, men känner mig redan sammanväxt med dem och hoppas de känner sig hemmastadda hos oss. De var sex timmar försenade pga storm och mådde dåligt, även **Adolf**, som brukar stå emot sjön bra. Regnade när de kom. Glad åt Adolfs*

lycka. *Nelly* en kostlig pärla. Jag fick vila mina ögon på dem när de spelade o sjöng Och så tänker/ Stackars min älskade B. han har blivit bra vanlottad i förhållande till A. Ty vad är jag för dig jämförd med vad Nelly är för sin A. Ack, ett intet, ja mindre än intet /Men Herren givit mig åt dig och ska göra mig till någon liten glädje för dig./

//Nelly har ett sådant innerligt hjärtligt sätt o ett sådant älskligt väsen, vartill icke en gång spår till finnes hos mig. Men som jag är, så är jag. /Uppe i salen, där även flickorna satt. Vi äta tillsamman, blott icke mornarna. De sutto där ensamma med Mor. A. o N. hade gått till /morbror/ **Lundins** o /morbror/ **Sjögrens**. Det var väl oartigt av mig att gå igen, men jag lovade att skynda mig att skriva. Det är lite trevligare däruppe, men ingen lyx. Kärt att du är så fäst vid mitt gamla enkla hem.

I söndags hade vi söndagsskolfesten. Herren öste över oss med regn, utom en stund. Vi fick ta in i lador, skjul, under broar. 1000 personer sa de, men jag tror 800 eller 900. Ingen olycka./ Din bidande Hilda

Brev B 14. B t H. d 12.7.82.

Min Älskade H!

/Brevet börjar med en utförlig berättelse om en ensam ökenvandrare som kommer till en oas/ Detta var ett svar på min ensamma duvas klagan. Detta kan fattas i dubbel mening, liksom din klagan är tvåfaldig. Hur det ovan sagda skall fattas för att bli va ett svar på din klagan, det behöver jag ej säga, ty den likstämda känslan är den bästa tolken. För min egen del hoppas jag få erfara detta såsom en verklighet, när jag känner mig slut en i Hildas famn. Varken nu eller framdeles vill jag dock hålla denna för en oas i öknen, en plats där man finner vila, men ej ständigt får stanna. Livets strid måste kämpas. I andligt hänseende hava vi ju också en strid, en besvärlig vandring eller vad nu vilja kalla det; en strid, som mångengång gör oss modlösa, gör att vi känna oss ensamma. Även denna har sina avbrott, sina ljuvliga oaser, där icke blott tron utan även känslan ljuvligt få vila i Guds nådesfamn. Men snart måste man ut i öknens hetta igen. Vi hava dock ett mål, där vi få vila ut, Guds Paradis därovan, där livsens träd grönska och bära tolvfald frukt, där den levande älven strömmar. Där skall man vår mun full med löje varda, där skola vi vara såsom drömmande. - Ära vare Gud i höjden!

// /Nu lär du vara omgiven av **Adolfs** muntra sällskap./ Du menar att du kan behöva lite barnslig upplivning. Däri kanske du har rätt, fast jag inte förr tänkt därpå. Du är visst nästan alldeles avsöndrad från jämnåriga, åtminstone från sådana, du med förtroende kan sluta dig till. Bättre råd har du på tanter. Detta har nog sin goda, men ock sin betänkliga sida. Hoppas dock, att ungdomssinnet hos dig är så pass livskraftigt att tantmanéren icke få makt med dig.

//I samband härmed kommer jag att tänka på, huru du ibland i dina brev försökt skämta,

fast det sällan gått riktigt bra, helt säkert därför, att du är så ovan, så att känner skämtet såsom något nästan opassande och dumt, vilket du understundom själv sagt såsom en avslutning. Jag vet nu icke, huru mycket av detta är en följd av förhandenvarande förhållanden, och huru mycket är en följd av naturligt anlag.

//Kanske jag kommer att i sommar bli lite mera skämtsam emot min flicka än sist vi träffades, och göra mina försök att få henne mig lik. Kanske jag också kommer att låta henne vara sådan hon är, ty min kärlek har alltifrån början burit allvarets prägel. Icke var det under muntert glam och skämt, icke i dansens yra, som hon först vaknade. Jag talade ju knappt till Hilda. Icke var det hennes liv och sprittande levnadslust, som drogo mig till henne, utan tvärtom det stilla slutna väsendet. Jag fick en obegriplig lust att se den spegellugna ytan krusas av leendets och den ömma känslans vågor, att rannsaka i det stängda hjärtats gömmor för att se, om där icke möjligen funnes något värt att draga fram i ljuset. Jag ville se dig icke blott i nacken utan i ansiktet, rätt in i ögats djup.

// När vi sist voro tillsammans, började jag med detta arbete, men hann visst ej avsluta det. Kommer fortsättning härmed, så kommer nog ock den förra stillheten. Förövrigt tror jag, att min natur är sådan, att jag hos kvinnan framförallt söker stillhet och vila. Sådana där livliga själar, hos vilka varenda muskel vart ögonblick är i rörelse och som hava en aldrig sinande ordström, kunna väl vara behagliga och tilldragande för ögonblicket, men jag tröttnar snart på dem, de må nu vara skönheter av andra eller första rangen.

//Du talar något i ditt brev om utseende, menande att **Adolf** bör hava lättare att älska **Nelly** än jag dig på grund av, att du förmenar henne hava företrädet i utseende. Du tänker, att jag på grund av detta redan flere gånger måst och fortfarande måste tillkämpa mig kärlek till dig. Komplett misstag skön Hilda! Min kamp har icke varit att komma till utan ifrån kärleken, och den kampen har varit fåfäng, vadan jag lät mig nöja och började bedja om en rätt djup och helig kärlek. Den bönen har alltid varit en stilla, förtröstansfull bön.

// Efter utseende nu dock bringats på tal, kanske jag måste bekänna, att även den faktorn tagits med i mina beräkningar. Innan jag känt något av kärlek, tänkte jag mig alltid min blivande fästmö med nödvändighet såsom en skönhet. När jag så en vacker dag hörde kärlekens klappande på mitt hjärta, sökte jag ursäkt min motvillighet att öppna därmed, att den, som klappade på, icke var så vacker, som jag uppställt för mig såsom en fordran. Långt innan jag såg dig personligen, hade jag av ett dåligt porträtt gjort mig den föreställningen om dig, att du var ful.

//Efter denna förutfattade föreställning såg jag dig första gången på Visby ångbåtsbrygga. Men förutfattade meningar måste mången gång maka åt sig. Så här. Jag har dock alltid /aldrig?/ haft och har ännu i dag ingen riktig klar föreställning om min Hildas utseende. Helt säkert är hon dock mycket vackrare, än hon behöver vara, för att jag skall mycket om henne. Om så är fallet behöver varken hon eller hennes Bernhard vidare tänka tänka på den saken. Du kan vara fullt viss, att jag icke med minsta spår av avund skall se på Adolfs flicka.

Något som mer bekymrar mig än det ovan skrivna är det, att du icke är frisk - 'maktlös och nervsvag'. Du har kanske strävat förmycket nu sista tiden, varit tidigt uppe och sent i säng. Själv har jag känt huru nervsvag och känslig för det allra minsta man blir, när man icke sover tillräckligt. Kan du icke vara ordentligt i säng om kvällarne, låt då hellre det tidiga uppstigandet fara. När jag kommer till dig, så måste du slå dig något på latsidan. Jag skall inlägga till Mor en ödmjuk petition om rättighet härtill. Men lättjan gör icke tillfylles; du måste även bada. Flickorna v. P./ost/ äro ju komna till V./isby/ för att bada, vadan du icke behöver sakna sällskap.

Detta är väl näst sista brevet, jag skriver, innan jag själv kommer såsom ett levande brev, fullskrivet utan och innan.

Hälsa nu Adolf & Co, hälsa ock dina andra kära. Kanske jag skriver några rader till Adolf. Härmed have detta brev en ände. Din resfärdige B.

Brev H t B. Onsdagen den 19 juli 82.

Du mitt hjärtas älskade!

*/Ack att jag kunde fabricera ihop ett svar på all den grannlåt du består mig i sista brevet. Jag ska svara på mitt sätt när jag får dig hos mig. Nu smäktande varmt så att alla svettas o är tröta. Ledig nu o badar. Halv kur, för hel är så ansträngande. Vi gå i palissaderna /större park i Visby/ kl 7, dricker vatten där till morgonbönen kl 8. Hem o äter frukost till kl 9. Så slutar sig de unga tu till varandra i förtrolighet. Jag pysslar eller sjunger eller spelar för dem.. Kl 11 säger jag till 3, 4 ggr att det är dags att gå o bada, Promenad o så hem till middag. Så i vår lilla trädgårdstäppa där **A/dolf**/ läst gotländska sagor för oss, ganska roliga. Jag har flyttat upp till salen för att **Nelly** inte ska behöva vara ensam och vi pratar o pratar o säger god natt flera gånger. Idag vandring till Trojeborg. Andra utflykter spara vi tills du kommer./ Din med vidöppen famn bidande Hilda*

Brev H t B. Torsdagen den 17 aug. 82. Renskrivet bland Plånboksbreven

// Jag undrar rätt på varför Herren leder mig så, att jag under den tid jag har dig hos mig, så kan jag ej säga att jag får känna den där riktigt brinnande kärleken hos mig gentemot dig, memn sedan då du är borta från mig igen, då känner jag en så innerlig längtan efter dig, så jag tyckte rätt igår efm, då jag satt i min ensamhet däruppe på salskammaren, att jag velat ge ut ganska mycket om jag nu återigen kunnat få rå om dig.

//Huru liten genkärlek har du icke fått röna av mig! Huru litet förstod jag att verkligen ta emot all din kärlek! /.../ Ack, vad jag längtar efter den tid, då jag, såsom din lilla gumma, jämt får vara hos dig, så länge Herren vill.

//**Adolf** talade i går afse med mig om dig o. sade huru dyrbar du var för honom o. att han

visste ingen som han hellre skulle vilja ge mig åt än dig. Detta gjorde mig så innerligt gott att höra, ty fast jag nog i någon mån sett vad Herren givit mig i dig, så har jag ännu ej så sett igenom dig som A.

//..din lilla slarva.

Brev H 54. H t B. Tisdagen den 29/8 82.

Min egen älskade B!

/Tack för dina bägge brev o all din rika kärlek som där strömmar mot mig. Ack att jag vore den värdig. Fasligt länge sen vi var tillsammans, men bara 14 dar. Nu i morgon är även A/dolf/ flugen ifrån mig. Herr /Uno/ Nylander stannar 14 dagar till. Tänk om du kunde vara med på bröllopet, trots att det kostar. Upplivning för dig av dessa kära för att icke glömma Hedde /?/. von Postarna skriver att de kom väl över utom Annika /= Augusta von Post/ som haft en släng av gastrisk feber. Jag haft snälla brev från 'Lelle' och 'Dutten' /von Post/, men ej svarat än. Då ska jag också skriva till de dina och Fru /Emily/ Dickson.

Med Aug./usta/ L./undqvist/ är nu allt bra igen./ A/dolf/. släppte henne icke utan försökte flere gånger, men i början förgäves. På lördagen skulle A. ha skriftermål i kyrkan o då var Aug./usta/ även med däribland. På ef.m. fick jag en liten lapp från henne däri hon bad mig bedja A./dolf/ komma ner på ef.m. A. gick naturligt strax o jag var mycket väntande på att få höra hur det sammanträffandet avlupit. Men då han kom hem, var han mycket bedrövad, ty hon hade djupt sårat honom, särskilt i de yttranden hon haft om 'Lella'.

// Men på månd. får jag brev igen, med inliggande till A./dolf/ däri hon uttrycker sin längtan o trånad efter att åter få råka honom o bad honom komma igen. Men A. gick ej, ty han tyckte det lönade sig ej, då hon ej stod till att överbevisa, utan skrev istället o sade bland annat att han ville icke komma för än Aug./usta/ av hjärtat kunde önska icke blott A./dolf/ utan N./elly/ och A./dolf/ Herrens välsignelse. Detta var jag nere med, o på ef.m. bad hon mig komma igen efter några ord från henne tillbaka.

// Efter att ha' varit där 2 gånger, ty första gången var det ej än färdigt, så hade jag den fröjden att få bära till min A./dolf/ ett brev däri hon ber honom förlåta henne o nu ville hon med några från hjärtat gående ord tillönska honom o Nelly Herrens rika välsignelse o härigenom söka läka de sår hon tillfogat honom på lördagen. Då gick A./dolf/ sedan dit ned o då fick han i lugn tala med henne, så nu är allt bra igen fast icke är väl det själviska i hennes kärlek gentemot alldeles dödat, men dödsstöten har den då fått.

// /A./dolf/ har haft fullt upp. I söndags i tjänst fr 1/2 10 till 1/2 4. I afton har han på skolsalen o i morron bittida har Melander fångat honom för badhuset. Stackars B, / du

har inga trevliga da'r där i prostgården, men nyttiga på sitt sätt äro de nog, fast långt ifrån lämpliga för sin stackars magra kropp. Nog har jag mången gång tänkt att det ej blir så lätt att på landet få ombyte i matväg, men nog vill jag både för din ó egen del ha det lite annorlunda än du nu tycks ha' det. /Ska jag skicka boken du glömt. Vad du nämnde **om Hedvig ó Bexell** var löjligt. Men med **Annika** /= **Augusta von Post**/undrar jag om det inte är så som du trodde. Jag tror allt /**Uno**/ **Nylander** kniper henne. **Aug./usta/ von Post** hälsar, liksom /**Uno**/ **Nylander**. / Din egen Hilda

/**Augusta Lundquist** var nu 37 år och hade tydligen under längre tid varit förälskad i **Adolf**, som var tio år yngre. Detta kan också vara förklaringen till hennes lynnighet i förhållande till H. Augusta dog 1902 och var då ogift./
/**Uno Nylander** 1852-1901. Med i Brödrakretsen, se nedan!/
/**Melander**, Adolf Fredrik Melander, 1816-1902 MD 1846, läkare vid Diakonissanstalten i Sthlm 1851-1862, badhusläkare i Visby somrarna 1868-1889. En av grundarna av EFS och ledamot i den första styrelsen. Ogift./

Brev H 55. H t B. Söndagen den 2 Sept 82.

Min älskade Bernhard!

/Ej rätta skrivardagen, men ändå. Åter bedrövat min vän, fast ofrivilligt, Förstår ej varför det blev så många dagar emellan I onsdags reste **A/dolf**/. **Emil /Lundin/** kvar, mycket snäll o vänlig mot mig. Nästan ingen bekant kvar, alla badgäster har åkt, bara en studerande **Hellerstedt** /?/, **pastor Svensson** /?/ o **gubben Norberg** /?/. De kommer alla att stanna lika länge.

// Igår var jag o **Emil /Lundin/** uppe i Helge Ands ruin och satt där med våra arbeten. Jag har hjälpt honom med ett litet arbete, som han ska ge till **Aug./usta/ o Uno /Nylander/**. Han har hjälpt med genom att massera min svulst på halsen 2-3 gånger om dagen. Kanske går den bort härigenom. Jag får samma rörelser som jag för två år sedan fick av **Ida Westerström**. I söndags fick jag nattvard o goda ord av **A./dolf**// ..din lilla Hilda

/Emil Lundin, 1858-1923, Hs kusin, bror till **Edvard Lundin**, student 1876, disponent./
/**Hellerstedt**, studerande, kvardröjande badgäst?/
/**Pastor Svensson**, kvardröjande badgäst?/
/**Gubben Norberg**, kvardröjande badgäst?/

Brev B t H. 13.9.82. Renskrivet i Plånboksbreven

// Om förlåtelse/ Det är ganska underligt oss emellan i detta stycke, ty jag har icke alls svårt att bedja dig om förlåtelse, men att höra dig bedja därom, det är svårare. Men som det nu helt visst under vår förlovningstid som sedan mer än en gång kan bli ett behov att bedja om förlåtelse ”den ene den andre”, så får jag väl vara nöjd därmed och icke sätta mig på tvären mot ett ömt hjärtas och samvetes krav. //

/Om predikan/ Gott om jag i någon mån kunde uppbygga dig - och även andra. Människors beröm berör mig numera icke så mycket som förr, ty i samma mån jag själv fått syn på de stora fordringar, som måste ställas på en predikan, kan jag icke annat än inför varje predikan känna mig förödmjukad, om ej i första stunden så sedermera. // Ett så underligt erkännande för predikan, som jag fick på Fridhem har jag dock aldrig fått. Den snälla prinsessan måtte kanske trott, att jag är döv, eftersom hon till höger och vänster sade sitt hjärtas mening.

// Idag har blivit beslutat, att jag onsdagsmorgon skall följa min prost till Varberg. Han skall därifrån fortsätta ett stycke, men jag vänder följande dag tillbaka med hästen. Således får jag träffa de mina något litet. Idag har jag hela förmiddagen och några timmar av eftermiddagen varit sysselsatt med att stoppa om och kläda med svart kläde ett par pallar, som stå för altaret i kyrkan.

Brev H 56. H t B. Tisdags afton den 18/9 82.

Dyre älskade B!

*/Nu är jag ensam igen o åter i sysslor som jag varit befriad från. Den sista sommarfågeln flög i lördags. Saknar **Emil**, **/Lundin/** vi kommo varandra så nära o höllo varandra ömsesidigt som bror o syster. Enkel, barnslig o okonstlad. Förtrolig utan orena avsikter. Eller hur? Han gjorde var sin vacker lampmatta till **Nelly o Augusta**. Du får se dem i november, för jag vill att du ska vara med (om Gud vill). A skriver att om han säger A får du säga B! Möjligen är jag hos honom om 14 dar. **Pappa** vill ogärna höra på det örat, men jag vill. Brudarna ska ha vitt och därför tärnorna också, men inte passande att du är inblandad i klädaffärerna./* din egen Hilda

Brev H 57. H t B. Onsdagen den 26 Sept. 82

Älskade Bernhard!

*/Sotare i huset o nu tre skurgummor, utom **Ida /Westerström/**. Sedan är det jag som ställer i ordning, för det bryr sig eget nog **Mamma** ej om. Om jag får vara kry./* Men jag har nu en tid känt mig så besynnerlig i hela kroppen. I förra veckan hade jag mycket ont i halsen, dock ej difteri, blott mycket svullen o rå så vissa stunder hade jag så svårt att

andas, ty även näsan var av stark snuva alldeles täppt. Detta allt är nu mycket, mycket bättre, men i dag särskilt känner jag mig besynnerlig i hela kroppen. /*Synd om jag skulle bli så sjuk att jag inte kan resa till bröllopet. Bestämt att jag ska åka redan 5 okt. Men beredd att med ett stilla nöja böja mig för Herrens vilja. Bröllop den 17, som du trodde.*

// *Kärt om vi båda kunde styra till något lite för **de bägge paren** morgonen efter bröllopskvällen. Om du kunde skriva några lämpliga små verser, så kunde jag försöka skaffa en sån där silverduva, som du kanske sett att Adolf har/ och lägga dem uti ó så få någon jungfru att ställa den på nattduksbordet så att denna morgonhälsning mötte dem som de vaknade på denna deras gemensamma första morgon. /.../ Så kunde man ock låta gravera in något litet på den där boken som duvan håller i näbben. Vad tror du härom? Nog tror jag allt, att de skulle tycka båda två, att det vore roligt ha' detta lilla minne av oss från första morgonen av deras äktenskap. /.../ Att ta' Adolfs duva går visst ej an. Ty på den står hans namn ó så flere bibelspråk så att intet rum finns att få dit Nellys, ó o man även ville ha' en liten hälsning. Finns det bara ó få, kan jag ju köpa 2. Men jag tror ej de äro så billiga. 6 á 8 kr. tror jag, jag vill minnas. Kanske du kan hitta på något som vore bättre, /.../*

//*Tack för det långa brevet/ Men vad är du för en liten 'rolig sork' som kunde gå ó hysa på sådana stygga tankar rörande dig ó mig, som du talar om. Nej, älskade B. Din har jag en gång blivit, din är jag - din vill jag bli så länge Herren låter oss få äga varandra. Hör du det nu riktigt med både hjärta ó öron. Men så gör du en sammanställning av **B./ernhard/ ó E./mil/** ó säger att jag borde ha lättare vara vänlig mot B. än E. ó tyckes tro att de små i sig så obetydliga vänligheter jag visade E. skulle misstyckas av R. Tror du då icke att jag ock försöker glädja R. när jag det kan. Men se den R. bryr sig aldrig om sådana där små barnsligheter. Jag vill dock försöka vara riktigt vänlig mot honom ó mot alla. /---/ Hälsningar från **E./mil/ och hans bror U** /?/. Vi ha haft brev från E. och även jag ó han skriver så snällt till mig. Jag medsänder detta, om det roar dig att läsa. Nu ej mer. Din egen trofasta Hilda*

Rörande **Emils** brev vill jag blott vidare förklara några ställen däri. Han nämner om en present av mig, näml. en sådan där bibelspråktavla som din. Jag tyckte jag ville hitta på något litet för allt hans trägna arbete med mig ó beslöt mig för en sådan liten tavla. Han fick den sista dagen han var här ó jag tyckte verkligen de var så roligt att jag hade något litet, ty även han hade tänkt ut åt mig en bok 'Elisabeth' som jag fick av honom samma dag. Mamma fick ock et minne av honom. En förläggarsked av en snäcka. Så nämner han om versar. Det var några som han skrivit i U. ó som han en dag läste upp för mig ó då bad jag han skulle teckna upp dem till mig ó det var han snäll ó gjorde. De äro mycket väl skrivna. Jag ska ta' dem med mig till G. så får du se dem. Om jag kommer dit. Mera minns jag ej det var som fordrade förklaring. /---/ Din Hilda

Brev H t B. söndag 1 okt. 82. Renskrivet i Plånboksbreven.

// Jo, snälle B. Jag begriper ej vad min Bernhard fått för besynnerligheter i sin eljes så kloka o. förnuftiga hjärna. Jag läste o. läste om ditt brev så många gånger, men kunde omöjligen läsa det på mer än ett sätt. Jag tycker mig tydligt märka att jag gjort dig, dig som jag ej vill göra annat än glädje, mycket ledsen på mig, till följd av vad jag berättat om E./mil Lundin/ o. mig. O, hade jag ens anat, så jag hade förvisso mot E. intagit samma ställning, som jag gjorde mot herrar i allmänhet, innan jag blev förlovad. /---/

//Du säger har man icke exempel på att den där förmenta syskonkärleken möjligen kan bli till frestelse för den redan trolovade o. ännu lättare för den andre? Nog givs det sådana exempel, men att du trodde mig och E. om sådant, det kändes mig bra tungt, då jag intet hellre vill än helt ge mig åt dig o. älska dig framför alla andra. Älskade B. vad som nu varit, det har varit, det kan jag icke göra om igen, men vill du icke förlåta din stackars ensamma H. för allt vad hon nu i stor obetänksamhet har handlat i denna vägen. /Värre ändå att hon lovat skriva till Emil, men bara ”massagen fortgår”, som svar på ett brev från honom när han farit härifrån. Jag rådfrågade Adolf om det kunde vara opassande och han sa att det gick an om jag berättade det för dig. Nu gör jag det, men nu blir du förstås bara mer ledsen./ Jag lovar dig att aldrig mera handla så. /*Du tvekar om du har råd att resa till Adolfs bröllop. I förra brevet skrev jag morskt att du måste med, men nu säger jag att du ska göra som du har lust.*/ Nu till allra sist hälsningar från Far, Mor o. Rudolf men mest från din trofasta Hilda

Brev B 15. B t H. avs. 11/10 82.

Min älskade H.

Jag har visserligen redan skrivit ett brev i dag till min Hilda (det kan jag berätta för henne, emedan hon ännu ej vet om ’ett’) men icke desto mindre börjar på med ett till. En betänklig skrivklåda, käre B.! Kanhända. Men om den värde anmärkaren visste, hur kärt det känns för Bs hjärta att få på det enda sätt, som står honom till buds meddela sig med sin älskade flicka, så skulle han heltvisst ändra ordet ’betänklig’ till ursäktlig. Nu några dagar har jag känt mig så obegripligt ömhjärtad, detta torde väl vara den dolda orsaken till at skrivandet är kärt.

// Och icke blev hjärtat hårdare genom dagens brev från dig H., tvärtom. För närvarande känns det så vekt, att jag nästan skulle skämmas att visa detta blödiga hjärta, ty i mannens bröst bör ju bo ett fast, hårdat hjärta, ur vilket varken ljuvt eller lett kan pressa tåredropp liksom Gideon kramade fram dagg ur ett skinn. Men i mannens bröst bör ock bo ett Natanelshjärta, ett i vilket intet svek eller förställning finnes, och därför må mitt hjärtas vän gärna veta, hur det för närvarande står till. Jag skulle gråta skötet fullt med varma tårar, icke sorgens och bedrövelsens, ty jag känner ingendera, utan den hängivna kärlekens.

// /---*Risk för missförstånd*/ Så menar jag att det gått med mina funderingar om **dig och**

E./mil/ Desamma hade icke det minsta med mitt hjärta att göra (ty jag hade aldrig fruktat för att E. skulle kunna skada vår kärlek på något sätt) utan allena med mitt förstånd, men blevo dock sedda såsom en hjärtebild. Därav kom sig din djupa bedrövelse. Jag fattade din fråga rent av såsom ett vanligt spörsmål och behandlade sen så. Jag fann henne vara av vikt, emedan vi ju böra flyt allt som kan hava låt vara ett blott ett sken av ondo. Varför tror du väl, att många föräldrar äro så obegripligt stränga med etiketten mellan sina döttrar och deras trolovade, fastän de hava odelat förtroende för dem, att de icke i minsta mån skola överskrida grannlagenhetens ó det passandes gränser? Svaret är icke svårt att giva. Skulle man icke säga om de unge, att de voro minst sagt oförståndige, om de satte sig till att grämas över sina föräldrar, därför att de med ett sådant handlingssätt beskyllde dem för sinnlighet m.m. sådant fult?

// Om du i stället sammanställer vårt spörsmål med sådana frågor, så kanske du dels skall finna, att min eljest så kloka och förnuftiga hjärna, (ss du uttrycker dig) icke helt plötsligt blivit oförnuftig, utan att hon istället möjl. blivit alltför förnuftig, dels att din smärta över att jag skulle ha sådana 'trolösa tankar' om dig är helt och hållet självförrådd, emedan jag icke härvidlag hyst några sådana tankar.

// Jag förstår dock lätteligen, att en sådan tanke låg nära till hands för dig på grund av, vad som nyligen passerat oss emellan med anledning av det där långa dröjsmålet. Men se, därvidlag blev du icke så bedrövad som nu, fastän jag då verkligen känt något litet av de där 'trolösa' tankarne, ehuru de snart blevo visade på dörren. Och att du icke då kände som nu, därtill förstår jag också orsaken, vilken jag tror vara den, att det då var mig själv som jag anklagade, att det då var hos mig själv jag sökte orsaken till att du skulle liksom nödgats bort från mig.

// Jag kände och bekände, att de där tankarne voro mycket dumma och skämdes inför mig själv, att jag ett enda ögonblick kunnat hysa en tvivelaktig tanke, om Hildas kärlek, fastän jag kände mig icke alls vara värd densamma. Och heltvisst är denna känsla av egen ovärdighet den enda grund, ur vilket ett tvivel på din kärlek till mig kan uppstå. Men genom Guds nåd hoppas jag, att icke heller ens denna orsak vidare skall förorsaka några tvivelaktiga tankar.

Underligt är dock, att dessa förvända tankar så nära inpå varandra uppstått hos oss båda. Det är nästan som lika för lika, fastän det å omse sidor skett alldeles ofrivilligt. Därför tror jag ock, att du verkligen med skäl kan säga: 'för någon orsaks skull har väl allt detta blivit styrt så. 'Vi ligga ju båda dagligen med denna vår angelägenhet dagligen i Guds hand, men ändock har han låtit sådant som dessa tråkiga tankar komma över oss. Jag undrar just om icke sådant som detta kan tjäna till fostran för oss båda. Det finns nog mycket hos oss båda såsom älskande och såsom människor i allmänhet betraktade, som måste bort ifrån oss. Och om Herren använder liknande medel för oss båda, så kanske det tyder på att vi hava vissa likheter, kanske både i fråga om dygder och odygder.

// Jag måste bekänna, att jag ännu icke helt har genomskådat dig i fråga om anlag, lynne

o.s.v.; mycket torde ännu fattas däri. Men så småningom har jag kommit till den övertygelsen, att vi ifråga om karaktärsanlag hava märkbara likheter. Du kanske finner dig föga smickrad av detta mina forsknings resultat, men det kan ju ändock hända att det är sant. För att hava ett litet kryphål att få fram hartassen igenom, för den händelse det skulle komma att behövas, må jag ju ändock gärna medgiva, att det kan hända, dels att mina forskningar icke äro så grundliga, dels icke heller med anledning av bristande grundlighet så tillförlitliga. Det kan hända, att jag vid min spektralanalys i någon mån använt egenkärlekens synglas, och att resultatet därför blivit som det blivit. Det vore då ett spektakel, om det icke vore så mycket dig jag älskade som fastmer mig själv i din person. Detta kanske ändock kan kallas en berättigad egenkärlek. Men sant är: egenkärleken trivs i många former.

Att jag kunnat skriva så mycket som detta på lördagskvällen, beror därpå att prostens själv predikar i morgon, så att icke någon predikoberedelse ligger över mig i afton. Jag har i alla fall beredelse nog till 4 husförhör nästa vecka, till nattvardsgång om lördag och predikan därpå följande söndag (4e böndagen). Jag är därför ganska glad att jag hade ledigt i afton till skrivning, ty de kommande dagarna får jag nog icke några långa vilostunder, och litet stillhet behövde jag för att skriva vad som nu är skrivet, det känner jag.

// Gott jag nu hade skrivit så, att du förstår mig, såsom jag vill bli förstådd. Det muntligt talade ordet kan genast korrigeras eller förtydligas, om det missförstås, men ej så det skrivna. På grund härav kan ett känsligt hjärta onödigtvis bliva bedrövat och andra ledsamheter uppstå. Men om än så kan hända med oss och våra brev, så skola vi väl ändock icke fördenskull sluta att skriva? Eller hur liten vän, du vill ju ännu hava dina veckoeopistlar från din B. Vi få väl försöka lära oss att bli ännu mer tydliga och föröfrigt göra bruk av den bästa av alla uttolkare, ett älskande hjärta. Huru detta kan tolka, därom har jag redan förr talat synnerligen genom att påminna om 1 Kor. 13.

Finnes något spår av din bedrövelse med anledning av denna sak kvar, så hoppas jag det utplånas genom detta brev. Men troligen har broderskärleken hunnit långt före den trolovades kärlek och länge sedan ljuvligen tröstat. Särskilt i torsdags tänkte jag så mycket på dig. Jag var hos dig hela dagen och hjälpte dig på mitt sätt, så gott jag kunde vid den förestående resan. */Önskar lagom vind vid resan och mötet med **Adolf** och vid hans egen resa till Gävle/* Men icke finge det där fortskaffningsmedlet, som visst bäst kan förliknas vid lyckans galoscher, överraska mig, ty då händer det att jag komme till bröllopet i nattrock och tofflor och finge då troligen icke bli Hildas marskalk, och vad skulle jag då på bröllopet att göra.

Tisdags afton. */Läst ditt brev många gånger och kunde behöva skriva mer./* Jag kan dock icke låta bli att stanna för ord sådana som dessa: 'Jag var så ledsen vissa stunder, att jag ej orkade med någonting.' Det smärtade mig så djupt, att jag knappt kan säga det. 'Din stackars ensamma H' o.s.v. Till en sådan smärta hos den som jag mest älskar av allt jordiskt har jag varit orsaken! Väl må jag bedja: förlåt mig mina hemliga brister, vi synda

såsom de ovetande. Och icke är det fåfängt att så bedja dig, ty i ditt hjärta bor ju en rik skatt av förlåtelse och överseende - en skatt som mer än väl räcker till även för mig, ehuru jag kanske allt för tidigt och allt för grundligt tager densamma i anspråk.

// Vid dessa dina smärtoutgjutelser rinner mig ock något annat i hågen detta nämligen, att ur vår djupaste smärta vanligen växer upp vår största och renaste glädje. Vad gott skall väl för dig (och mig) växa upp ur denna bittra rot? Tänk, huru lätteligen skulle icke jag kunna befria dig från denna smärta om jag varit hos dig. Några ord, en öppen famn och en kyss hade varit ett osvikligt läkemedel. Men nu var jag ej hos dig till att hjälpa, men ändock kom smärtan och du fick känna henne sådan hon var. Då det så skedde var det helt visst, såsom redan sagt, ej utan orsak.

*/Har du tvivel kvar, ger dig härmed rätt att ta **Adolf** till råd, vis såsom Josef i Egypten. Han går nog sju feta år till mötes. Jag fick i afton ett krets-brev där jag kallas en pärlfiskare i Östersjön./ Jag skrev därbredvid den lilla versen, som jag skrev åt dig en gång: Jag har en pärla även jag / Som bliver skönare för varje dag o.s.v.*

Brev H 58. H t B. Johannelund den 11 Okt 82.

Min älskade Bernhard!

/Nu är jag här. Skulle ha skrivit, men nu tar jag med det här själv till stan i morgon. Tack för alla dina brev./ Jag vill nu ej mer röra i allt detta som våra brev nu några gånger rört sig kring för det mesta, utan säga blott att jag är glad ó nöjd att du ej längre är ledsen på mig. Ty det tror jag du ej är, fast jag får då säga att jag ännu ej riktigt förstår dig i dina sista brev. Men det ska' nog allt bli klart när vi, om Herren vill, snart få råkas ó då riktigt få tala ut i denna sak.

*// 'Lelle' /= Nelly/ ó Augusta /von Post/ är nu i Stockholm så vi är inne i stan varje dag. Mycket med att ta hand om frakterna från Gävle och dyrt är det. Roligt att gå med **A./dolf/ o N./elly/** i bodarne o lärorikt för framtiden. Ack att vi snart vore där. Ännu har jag snuvan o ont i halsen. Nästa morgon. Idag skall jag gå till dr **Ullman** för halsen. Ännu inte sett någon duva, men det kan bli något annat. Men verserna vore det bra om du styrde med./*

//Ja, stackars du, du förtjänar att ha' en bättre Hilda än du fått, på samma gång jag tror att du är nöjd med din lott, som du i mig fått. /---/ Blott ännu en bön: låt nu alla dina dumma barnsliga tankar flyga långt, långt bort ur ditt huvud, vilka nu en tid så jämt trängt sig på dig. Din är jag!! A. hälsar dig genom din trofasta Hilda

*/= **Karl Magnus Ullman**, 1833-1898?, professor i Göteborg fr 1876, tillfälligt i Sthlm?/*

Brev B 16. B t H. 19/10 82

Min egen älskade Hilda!

Människohjärtat är ett underligt ting, från vilken sida man än ser det. Jag kom att tänka härpå för en stund sedan, då jag skrev ut ett betyg till en ung dräng, som skulle bli sjöman. Jag talade några ord med honom och se tårarne började rinna ur hans ögon. Så vekt var det hjärtat. */Hjärtat är icke alltid hårt som sten. Vi har ju också gjort våra erfarenheter. Hjärtat vill bli både försagt o trotsigt. Höstligt. Det är en hopkrympande makt som lägger sina tunga bojor på det svällande sommarlivet. Under smärtans tvång skiftar naturen oupphörligt ansiktsfärg. Vår kärlek skall leva tills Herren vid livets afton låter dödens kalla andedräkt blåsa ut livslågan. Men såsom vetekornet dör...Skriva vers.../* Vet du Hilda, jag kan bestämt icke. Den lilla, lilla poetiska ådra som jag haft, måtte alldeles uttorkat. Och att tvinga fram något, det har alltid varit mig omöjligt. Kommer det icke genast, så blir det aldrig något av. Du måste således vara beredd på - inga verser. Komma de, så komma de. Hårtill kan läggas: Kommer B., så kommer B. */Tacka A för brev/* Din egen Bernhard

Brev H 59. H t B. Johannelund den 18 Okt. 82.

Dyre älskade B!

/Ont i huvudet så att jag ej kan lyfta det. Även A/dolf/ haft ont, kanske båda haft os i natt, men A måste gå till lektioner. Tack för ditt långa brev./ Ack att jag nu kunde såsom en ringa ersättning för all din kärlek ó särskilt för den som i detta varma brev kommer mig till del i någon liten mån blott värma ditt hjärta tillbaka. */Först när jag läste om pärlan var jag glad, men så tänkte jag.../* känslan av, att jag var långt ifrån någon pärla ó under dessa funderingar fick jag återigen så ont av dig, du som en gång fått mig att bära på ó jag kunde omöjligen hålla tillbaka en riktig flod av tårar som i ett nu störtade fram. */Du tror att jag går i A o Ns solsken, men oftast går jag nu så allvarsam o dyster./* Och under denna tid flickorna nu varit här, vet jag ej hur det blev för mig, att jag kände mig så fasligt nedstämd över allting, så det var riktigt svårt ibland. Nu är jag i det fallet mycket bättre igen ó här på Johannelund trivs jag så gott.

// /Avundsjuk på vad Herren givit dem o glömde allt jag själv fått. Ropade till Herren, men det var som om Han inte ville höra mig. Så en afton sa jag allt till A., som ville veta varför jag såg ledsen ut. Du kanske kan hjälpa mig att stå emot dessa tankar, när du kommer. Hos dr Ullman, som sa att det var en gammal kronisk halskatarr o att han måste bränna mig 10 - 12 gånger. Varannan dag. I morgon med A dessutom till Prinsessan /Eugenie/, som varit så snäll o bett oss komma. Besynnerligt nog inte det ringaste oroligt, trots att det nu är på slottet o inte på Fridhem som i somras.

//På Johannelund liten fest då tant /Maria/ Branders födelsedag förra veckan. Alla eleverna samlades hos henne en stund. Pastor /Johannes/ Neander återkommit från

*England o då var alla på, institutet o hos dem bjudna till dem. Även **A/dolf**/ tänker samla alla eleverna. Hade tänkt göra det som vanligt på sin födelsedag, men då upptogs han ju av sin '**Lella**' /=**Nelly**/. Nu i stället sista söndan i oktober på hans lysningsdag. Tänkt ordna lite för dem när de kommer från Gävle, be **Rudolf/Kolmodin**/ ta med våra lyktor o ha i förstugan och lite eldar o alla elever som sjunger något. Vi kommer ju före, så jag hinner ordna med det. Dig, som jag nu tycker mig älska mer än förut. As lilla hjälpgumma o din egen lilla hjärtevän Hilda./*

/Maria Charlotta Brander, 1838-1900, hushållerska och husmor på Johannelund 1890/

Brev H 60. H t B. Johannelund Söndags afton /ca 22 okt. 82/

Älskade hjärtevännen min!

*/Sent. Just komna från Sundbyberg. Adolf o jag for till **pastor /Carl/ Hasselrot**. Missade båten därför att vi var i Sundbybergs kapell där **pastor /Johannes/ Neander** talade. Jag önskar att jag kunde spara allt gott jag hör, men känner mig riktigt bävande att fienden ska komma och plocka bort dem från mig igen. Hasselrots hade bett en ung **/Nils Gustaf/ Beskow** till sig för **A/dolf/s** skull o **A** sov över där. Jag fick åka med Neander till **/Anders Petter/ Löfström** och sedan med Neander tillbaka hit. H läste upp ditt senaste kretsbrief o det var mig kärt. Han var så öm o förtjust i sin lilla hustru. När du nu kommer till bröllops, som jag räknar med, ska vi inte åka till **Hasselrots**? De kallade dig 'lille B.B.' och det ska jag kalla dig, när jag nu tänkt över vilket smeknamn jag ska ge mitt hjärtas vän. Tack för lördagens brief! Du har alltid så många sköna tankar o bilder att framställa för din lilla H./*

// Vad du skriver om vår kärlek i samband med dina höstfantasier o funderingar var mig verkligen mycket dyrbart o på samma gång stärkande o uppmuntrande att läsa. Jag har läst genom det flere gånger o för varje gång tycker jag mig se än mer o än mer i dessa dina tankar.

// /Låt verserna vara om de ej går med första, som du säger. Kanske bättre med några väl valda bibelspråk på ett kort som morgonhälsning. När kommer du? **Flickorna Westerberg** från Uppsala, som jag var så mycket med i Marstrand har jämt /just/ skrivit till mig o' bett mig komma till dem när jag kommer hit upp. /Brev från **Aug./ust/ W/ennlund/** att de väntar mig. Tänkte åka till U på måndag o så åka med **A/dolf/** till Gävle på torsdag./ Men kommer du så vill jag vara så mycket som möjligt med dig. Din Hilda/

*/Ett **Skåltal** bland breven är dels en hyllning till de bägge brudparen, dels till värdparet som samtidigt firar sin silverbröllopsdag. Det är marskalkarnas hyllning, undertecknat **H.V. Tottie**, men möjligen är det skrivet av B och det brev som avses i brevet ovan./*
/Nils Gustaf Beskow, 1863-1946, prv 1885 t missionär o 1886 sjömanspräst i Liverpool.

1892-99 ordf. i EFS. 1916 kyrkoherde i Resele (Hsands stift)/
/Anders Petter Löfström, 1831-1909, ägde Sundbybergs gård o grundade staden.
Mycket engagerad i EFS. En dotter Emma, 1859-1956 var missionär i)Indien 1896-1913./
/Henning William Tottie, 1856-1913. TK 1883, Missionsstyrelsens sekreterare 1883-93, professor 1893, biskop i Kalmar 1900. Gift 1888 med Nanna Améen 1860-1910./
/August Wennlund i Uppsala = ?/

Brev B 17. B t H. 25/10 82.

Min allra dyraste vän!

Läser att Gotland ligger 16 000 fot närmare fastlandet än man trott, men det gör detsamma för mitt hjärta är ju nu icke där. 'Där din skatt är, där är ock ditt hjärta'. En dag är skatten hos hjärtat. Apropå 'pärlan': pärlan ligger ju i sitt naturliga tillstånd gömd inom det ringa skalet, såsom jag skrev i den lilla versen. Man kan således icke veta om därinne finns någon pärla eller ej, innan man öppnat skalet. Detta har kanske jag icke gjort, ty ännu känner jag nog icke min Hilda riktigt. Någon liten aning om, vad därinne kan finnas, tror jag mig dock hava. Men antaget att Hilda icke nu vore någon pärla, månne hon aldrig kan bli det? Jag minns ifrån en berättelse om den äkta pärlan, att densamma bildar sig i musslan först då, när musslan blir sjuk - således genom lidande. På samma sätt kan det gå med min Hilda. Herren kan lägga på henne ett tjänligt lidandes kors, som gör henne till en pärla, som gör att den invärtes människan tillväxer och förhärligas dag för dag. Det ämne varav pärlan skall bildas finns heltvisst i hennes hjärta, ty i vart och ett hjärta har Herren nedlagt många sköna anlag, icke minst i kvinnohjärtat. Således, om nu än icke skulle finnas någon fullfärdig pärla i min mussla, så har jag ändock alla orsaker till att vara glad över att äga en sådan mussla, i vilken en början finnes, och som i sinom tid skall lämna en verklig pärla.

Men ack, kan detta ske endast genom smärta och inre lidande, lidande i själva medelpunkten av vår jordiska varelse (Gamle Adam)? Ja, endast på den vägen. Utan ett sådant lidande kan väl det yttre - musslans skal - gestalta sig på ett behagligt sätt och skimra i en del granna färger, men det blir intet därinne, intet av verkligt värde och bestående natur. Ack, det är stor skillnad på pärlemor och äkta pärlor. Men ändock hava de varit varandra lika nära som modren är sitt nära sitt foster. Kanske är det just därav som pärlemor fått sitt namn. Ja, nog vet jag att det endast är genom korset, som det kan bli något av mig, men min gamla människa skyr korset och vill helst vandra på rosenstigen. Låt det vara, men beder du ändock icke att Herren skall fullborda sin vilja i dig?

Jo dagligen! /Och Herren har skickat sina korsets förebud/ Jag tycker mig förstå, att du fått förfara något av denna början, av vad du berättar om dina stygga och svåra frestelser, som icke gärna vilja vika bort utan ständigt överhölja dig med sin orenhet och gissla dig

med sitt vassa törne. Stackars min älskade! På denna art av smärta kan icke tillämpas **Stagnelii ord**: 'varje smärta, varje dunkel oro kysstes bort, och i ett guldrött fjärran kringfög /!// oss kerubers lätta här'. Härvidlag vill något annat till. Kanske här bättre kunde användas Jesu ord: 'detta slaget går icke ut utan genom bön och fasta.' Härtill må läggas Pauli ord: 'varen alltid bedjande i anden'. /När jag övervunnit frestelser har jag alltid fått litet mer av den äkta pärlan./

//Jag har själv rätt allvarsamt många, många gånger fått prova frestelsens bitterhet, förstår sålunda något litet att lida med, när andra frestas, och känner angelägenheten av att bedja för. /---/ Det är väl med avseende härpå som Jakob säger: salig är den som tåligt lider frestelsen. Gott att du hade **Adolf** till hands och fick tala med honom. Det går vanligen så med inbillningarnas leda tankefoster, att när de komma fram i dagsljuset, så är det slut med deras livskraft /*Stå emot själva början, är en gyllene regel. Man ska icke bekymra sig om den frestelse som kanske kommer.*

//Apropå dina tankar om det förestående bröllopet. Låt oss glädjas!! Varföre skulle vi låta avund eller andra stygga känslor och tankar smyga sig in i våra hjärtan? Äro icke både du och jag yngre än både **N./elly/ Aug./usta/ ó Adolf** så väl som **Nylander**, har icke **Augusta /Vesterberg?von Post?** varit förlovad i fyra år? Hava vi ej en rikedom, och lycka redan däri, att vi älska varandra? Dag för dag känner jag detta mer ó mer. För övrigt så hava vi ju lämnat vår sak i Guds hand /.../

//Häromdagen frågade jag **Prosten /Levan/**, om jag får resa till bröllopet, och det lovade han genast. **Bexell** har för övrigt lovat predika den söndagen, jag är borta /... *Om jag kommer redan på tisdagen till Sthlm och det inte finns plats för mig på Johannelund, kan jag få bo hos pastor Fredlunds. Ännu icke en rad på de av dig önskade bröllopskväderna - bekymmersamt.*/ Din i Herren ó i sannskyldig kärlek förbundne ó hängivne Bernhard

/Erik Fredlund, 1850-1927. Tillhörde Brödrakretsen, se nedan!//

/Stagnelii ord är hämtade ur strof nr 49 av 57 verser i dikten Kärleken./

Brev H 61. H t B. /Johannelund/ Tisdags afton den 31 Okt. 82.

Min egen lille 'B.B.'

/Sitter nere i **A/dolf/s** lilla nätta våning. Det blev klart här till första lysningsdagen. Måtte bara 'Lelle' bli nöjd också. A har flyttat ner så jag ligger ensam i översta våningen i det andra huset. Nelly tyckte inte att han skulle flytta ner, för då skulle hon behöva börja med att storstäda och det hade hon ingen lust med. Det tycker jag var ej var rätt av henne.

//I söndags predikade **A/dolf/** i Klara o när vi kom tillbaka hade **A** bett alla eleverna o **Neanders o Normans** att komma ner en stund. Kaffe med mig som värdinna o så sjöng vi o så läste **A** ett stycke av Lobstein och det var som en Herrens invigning av deras lilla

hem. Om du kommer tisdag el onsdag vore det kärt. Det tar 8 timmar t Gävle. Till Gävle torsdag eller övernattning i Tierp o nattåg till Gävle, så att vi hinner till bröllopet som är på em. Igår brev fr **Nelly**, som ber mig komma i förväg o sy ett överdrag till en stol som deras Mamma vill ha i ordning till bröllopet. Mycket att tänka på. **Prinsessan /Eugenie/** har bett mig komma i morgon för hennes syförening för Fjellstedtska skolan. Tack för ditt senaste brev o allt det myckna tänkvärda däri....din egen lilla Hilda/

/Karl Norman, 1846-1923, lärare vid Johannelunds missionsskola, gift 1 med **Anna f Edman**, 1857-1884/

Brev B 18. B t H. 2/11 82.

Min älskade Hilda.

/Heureka har utropats av många skäl, stora o små./ Helt säkert har dock heureka sällan utropats av så ringa anledning som hos vännen /**Carl/ Hasselrot** häromsöndagen då Hilda var där. */Då min lilla flicka fann på att kalla mig 'lille B.B.'* / Visserligen lät hon sitt heureka stanna i den lilla tysta kammaren, där det dock ibland kan vara ganska bullersamt. Det har i a flett till dessa två sidor i mitt brev. Uppfinn mera! Jag är så dum, skriver du. Stackars B, som är så dum att han blivit kär i en sådan en. Du sa helt älskvärt en gång: 'du är en toker'. Med största nöje ska jag låta dig kalla mig samma som kamraterna tillförne. Svårt hitta bra smeknamn - blir det inte bättre än '**Lelle**' /= **Lilly von Post/** och '**Dutten**' /= **Augusta von Post?/** kan det vara detsamma.

//Men inget namn i hela världen smeker mitt öra som det lilla namnet **Hilda**. - det är kort och varken för vekt i ljudet ej heller för hårt och strävt som t.ex. Bernhard. Nöjd med Hilda, ty med den stråken kan jag framkalla alla tonerna på känslans skala alltifrån den lägsta till den högsta. Häromdagen kom jag att tänka på en möjlig present till **A/dolf/ o N/elly/**: den danska målarens tavla över Luk 24:29 (Herre blev när oss, ty det är mot aftonen). Hos **Magnus Wieselgren** har jag sett den målad på glas så att man ser bilderna tydligt föst när dagen faller därpå. Något större än kabinettsfotografi. Gillar du idén, fråga hos konsthandlare i Sthlm, annars kan jag fråga i Gbg, Om vi betalar hälften var, bör vi ha råd. På **Aug./usta/ o Uno** få väl hans bröder tänka. Inga bra verser, bara dumt. Jag vill gärna till U-a o träffa lärare o kamrater, men kanske roligare i Sthlm. Vill också gärna träffa **Hasselrots**. /---/

Häromdagen hade jag brev från min syster i Amerika. Hon är nu hos min bror i hans nya hem. Mycket prisar hon hans unga hustru såsom 'söt' och bildad, undrar att bror kunnat få en sådan hustru. När skall någon av mina i Sverige varande systrar få säga detsamma om sin där varande bror? /.../ din egen Bernhard B.B.

Brev H 62. H t B. /Johannelund/ den 8 Nov. 82.

Min egen 'B.B.'!

*/Mycket att tänka på, trött/. Det lilla arbetet till Gävle klart o skickat. Hellre vänta på dig o vara med dig i U-a , ingen försakelse att inte fara i förväg till Gävle! Tavlan ska jag fråga efter i morgon. **Prinsessan /Eugenie/** har för tredje gången bett mig komma. Ingen lust, men kärt att vara med....din lilla sömntuta Hilda.*

*/Den 17 nov 82 vigdes **Maria Sofia Eleonora /"Nelly"/ von Post**, 1858-1944 med **Johan Adolf Kolmodin**, 1855-1928, samtidigt som hennes syster **Edla Augusta Charlotta Elisabet** 1860-1919 vigdes med sedermera domprosten i Strängnäs fil.dr. **Karl Uno Nylander**, 1852-1901. Brudarnas fader var **Carl Reinhold Axel von Post** 1817-1906, kansliex. 1837, ombudsman hos Gävleborgs läns brandstodsbolag 1853-88, lekmannaombud vid kyrkomötena 1873 o 1878. Erbjöds 1857 att bli exp.förest. vid EFS, men avböjde. Gift m **Hilda Augusta f Norman**, 1832-1901. Brudarnas yngre systrar var **Anna Maria Lovisa**, 1865-1928 (g 1901 m predikanten **Anders Gustaf Fredén**, 1854-1914), och **Hedvig "Hedda" Catharina**, 1868-1949, (g 1890 med sin systers svåger, läkaren **Emil Salomon Nylander**, 1858-1936)/*

Brev H 63. H t B. Johannelund den 30 Nov. 82.

Älskade lille B.B.!

/...Nu får du skåda din fästmö..../ ånyo visa sig i samma enkla, men dock alltid i ögonen fallande dräkt, som han så ofta synligen o alltid osynligen får se henne i, näml. den svarta. Men fastän vi till det yttre framstå för varandra i denna dystra färg, så är det likväl icke, oftast åtminstone, så dystert inom oss, utan snarare tvärtom.

*// /Kvar hos **A/dolf/ o N./elly/** Nu is på kanalen, kanske inte kan resa. Nu är de nog oroliga hemma o jag har inte hört av **Rudolf/Kolmodin/**, vilket gör mig orolig. När du får det här ger jag mig iväg, om båten går. I lördags inne i stan, bjudna till **Prinsessan /Eugenie/**. Vi hade ingen lust men **/Johannes/ Neander** sa att vi måste. Han o hans fru var med. I söndags predikade **A/dolf/**. I tisdags på middag hos **Moster Emma /Lyth/** o idag måste vi fara till **Morbror Vilhelms /Lyth/**. Du träffade ej **Fru /Emily/ D./ickson/** Men skriv ändå till henne. Hon kan nog göra mycket i denna viktiga sak. / ...din Hilda*

*/Emma Lyth, f Braun, 1839-1923, g m **Christoffer Axel Lyth**, 1826-1863, Hs morbror, köpman först på Slite sedan i Stockholm/
/Wilhelm Lyth, 1835-1918, Hs morbror, uppfinnare, kassadirektör i Stockholms Brandkontor, riksdagsman. G 1863 m **Paulina Lovisa Lyth f Braun**, 1833-1906./*

Brev H 64. H t B. /Visby/ Onsdags afton den 6 Dec. 82.

Min dyre Bernhard!

*/Eländig i några dar, både till själ och kropp. För några timmar sedan kom jag hit till Visby efter att ha legat på sjön i 4 dar/. Ropade till Gud, men det var som om Han icke ville höra mig i min nöd, som i ett fängelse, ensam o övergiven av alla mina kära. Hoppats på ensam hytt, men fick dela med en fordom klasskamrat, **telegrafist Marie Louisa Klingvall**. Utom en **fru /Johanna/ Arnelius** var det unga herrar från Uppsala, bland dem min förskräckelse från barndomen **Sigge Jacobson**. Han skall bli präst, men hans arma tunga talade mycket elände. Som yngre en riktig kvinnohatare, men nu sa han till de bägge damerna som jämt sällskapade med herrarna att han blivit kvinnoälskare o var så mör i munnen o artig mot dem, medan de stackars Visbyfruarna o -fröknarna fick det grövsta förtal o skämt över sina ryggar. Och hemskt när han kom in på 'läsarepräster' o deras predikningar. Jag fick ock min beskärda del o får det väl än mer nu efteråt, men det gör mig ingenting. Just nu fick jag ditt brev! Dig älskar jag mycket, mycket mera nu än förr./ Du sjunger på samma klagovisa som jag, hör jag, den näml. att när vi äro tillsammans tala vi litet o intet om vår gemensamma kärlek, o dock finns den där ändå o växer kraftigare till för varje ny gång vi råkas./---/*

//Tänker du icke söka Sandarne ändå. trots deras V. o O. avrådande? Skriv till A. härom, o hör vad han tror. Jag har liksom tagit det för avgjort att du skall få det o känt mig så livad för att få komma dit. /---/ Gud med oss din egen Hilda.

*/Maria Louisa Klingvall, 1860-1942, g m handelsman Carl Fredrik Olde/
/Johanna Arnelius, 1833-1916, g m arrendator Oscar Myhrman, 1820-1902/
/Sigge Jacobson, 1858-1918, student i Visby 1877, prv 1886, kyrkoherde i Hörsne och Bara 1894. Gift 1890 med Mathilda, f Nyström, 1867-1953/*

Brev H 65. H t B. Tisdags afton den 12 Dec. 82

Min älskade B!

/Först i afton fick jag ditt brev. Trodde att det dröjt för att du inte visste att de ändrat postturerna, men det är lätt att glömma sig, när man har mycket att göra. Jag har i dessa dagar fått tillbaka min gamla svåra huvudvärk. Beror nog på min oro för söndagsskolan, men ingen vill ta över ens för en kortare tid. I afton samling för att gå genom texten, men bara oredigt ordande om festen 4e dag jul. Och alla bestyr förstås lagda på mig som är ung och rask. Dessutom ska jag o en till gå genom alla räkenskaperna. Alla mina egna jularbeten får jag slå ur hågen. Så har jag även fått det eländiga biblioteket att vara på denna månad, men bara 2ne måndagar.

//Farbror G/ustaf Kolmodin/ kom upp i middags o hörde att jag åter var klen o kom in o ordnade förskräckligt o sa att jag genast skulle säga av mig söndagsskolan o jag var

*rädd att Pappa genast skulle gå till **Youngberg**. Nu har jag en klass med 60 barn o **Farbror G** sa att jag var ett våp som inte avsa mig det. Betr. Sandarne är det väl alltså bäst att t v inte göra någon affär härav. Men nog ville jag hellre dit än till G. Om du får Klippan när ska du då tillträda?...din ensamma ó oftast så sorgsna Hilda/*

Brev H 66. H t B. Lördags ef.m. den 16 Dec. 82.

Min egen älskade 'B.B.'!

/Just ordnat ett litet julpaket t min älskade och detta är följbrevet, som du får läsa först på julafton, men före det hinner jag skriva ett brev till. Ditt skrivbord är ju så välrustat, så vad ska man då hitta på. Vila du ditt trötta huvud på den enkla kudden. Hyllan kan du ju 'lägga till samlingarne' i väntan på att vi får vårt eget hem. Och en liten bild inom glas o ram - till det yttre ej längre en okänd persedel för dig. Ack att jag kunde skriva något litet uppmuntringsord i din ensamhet. Din egen Hilda/

Brev H 67. H t B. Visby den 19 Dec. 82.

Min älskade lille 'B.B.'!

*/Eftersom beslut o handling äro ett hos kvinnan, så bestämde jag att göra julklappar åt **A/dolf/ o Nelly** och måste då också göra till flickorna: spjällsnören åt **Nelly o Augusta /von Post/** o en enkel skrivtygsmatta åt **A./ugusta/ Åt Anna o Hedda /von Post/** köpte jag några små toilettesaker. Du skriver om en ny plats **/Hamburg/**. Hur har de fått tag på dig till denna plats? Dit du går, dit vill ock jag gå, min älskade B. Hälsa de dina, hinner ej skriva. Din egen älskade Hilda./*

Brev H 68. H t B. Onsdagen den 27 Dec. 82.

Dyraste min B!

*/Velat skriva längre, men samma skröpliga art som förut. Stort tack för julklappen! Hela dan i läroverkssalen för att ordna inför söndagsskolfesten. Igår brev, där du tänker på allvar på din kallelse till **H/amburg/**. Pappa tycker platsen är just ingenting o lönen ej så liten, men dyrt i Hamburg. Och fasligt långt bort om någon skulle bli sjuk. Nej, hellre ett vanligt pastorat, tyckte han. Men jag tycker du skulle passa, alltid en dragning åt sjölivet. Du får känna efter om det är Herrens vilja, då följer också jag.*

*//**Fru /Ebba/ Ramsey**, som du säger avgör saken, fast jag ej alls känner henne, så har jag hört henne omtalas så mycket att jag ej har precis något gott intryck av henne. En prästman som känner henne närmare sa en gång som jag hörde att 'hon var en riktig*

slampa'. Men när tillsätts Klippan - var inte det också under 1883? Din trofasta Hilda./

Brev från svägerskan Emma i USA t B. Freeland 31.12.82

My dear Brother,

I thank you very much for the letter you sent me when you last wrote to James. I was very glad to receive it. I was surprised too, for I had never thought of asking whether you was at all familiar with the English language or not. I found you were, hence the pleasant surprise. I am very glad for it will lead me to expect another letter from you.

//I call you by the familiar name brother. I may, mayn't-I? I have only one brother, and oh! what a precious possession it is. I think you would like him, were you to know him. He is younger than I, and were it not for his frequent letters I would miss him very much. I am writing this on the last day of the old year, Good old year! what precious, precious things it has brought to me. I very often feel that the blessings that have been showered upon me are far, far more than I deserve. This love brings wondrous happiness and it would be a hard matter to find two happier people than my dear husband and I. He is so good and kind, and when I look back and compare the past with the present it makes indeed a contrasting picture.

I am very glad that you too have found this happiness. We can understand each other so much the better now.

What a treasure your sister- and mine - Hulda is. I would find it very hard to part with her, for I have grown to love her very much. She has become one of us and we three form a loving home circle. She will write you to-morrow so you will be the recipient of quite a budget.

That the New Year may bring much joy and happiness and crown your labors for Christ with success is the earnest and sincere wish of your sister Emma

Brev B 19. B t H. Nyårsdagen 1883.

Min Hilda!

Nu är väl alla festbestyr över o du får vila, helst dock mot B.s axel - eller det är i a f vad B själv skulle önska. Jag for till Jönköping /till *fru Ebba Ramsey*/, men kunde omöjligen besluta mig, då hon icke kunde giva de garantier, som jag begärde. Jag sade henne rent ut, att jag härvid måste tänka på min fästmö. Jag lovade dock, att om hon kan ställa det hela så, som jag önskade, så skulle jag antaga platsen, i annat fall ej. Men jag tvivlar storligen på, att hon lyckas därmed. Åtminstone kommer det att draga ut någon tid.

//Redan i förra brevet skrev jag om, vad jag tänkte om att vara i Hamburg. Och det tror jag ännu, att vi ganska väl skulle trivas där och vara glada åt arbetet. Och vad det stora avståndet beträffar, så är det ju icke så stort. För att vi skulle kunna vänta att få se de båda gamla i vårt hem, måste det väl ligga på Gotland, ty resfärdiga synas de icke vara. Men på Gotland kommer nog aldrig vårt hem att ligga.

// */Vill du ej t H ska jag säga bestämt nej. Ska jag vänta på ett fett pastorat, så behöver åtminstone jag en vida större portion tålmod, än jag nu har. I fråga om rimlig bärgning tror jag Sandarne skulle vara sådär lagom. Men den platsen blir nog ej min. Resan till Jönköping nötte på min magra kassa, men jag har aldrig varit där./* **Fru /Ebba/ R/amsey/** var mycket vänlig, men icke blev jag rätt klok på den människan. Ett är väl dock visst, att hon är en märkvärdig kvinna, vadan **kyrkoherde /Immanuel/ Sundelin** i Jönköping om henne citerade ett yttrande av en annan person, så lydande: 'vad skulle vi karlar i världen att göra, om där funnes många sådana kvinnor som fru R.' Att på ett verkligen praktiskt sätt realisera sina stora planer, det synes dock icke vara hennes starka sida. Men nu nog om frun.

// */Jag måtte var mycket glömsk, för jag behöver ständigt titta på ditt fotografi, som jag ju ändå borde kunna det utantill vid det här laget. Samma när vi nu möts så ser jag ständigt in i ditt ansikte. Så tar jag revansch/* därför att jag före vår förlovning aldrig vågade se på dig.

I går, söndag efter jul, predikade jag över de fyra åldrarne i ett människoliv med ledning av de båda gamle Simeon och Hanna, av mannen Josef, jungfrun Maria och barnet Jesus. Det var övermåttan sköna bilder som där gavs till framställning. Vid skildringen av Maria tänkte jag på min Hilda och bad att Gud måtte göra henne till en sådan jungfru och maka. Idén till den predikan fick jag nere i Jönköping, just som jag hade lagt mig. Något som alltid är mycket lärorikt är att studera de bibliska karaktärerna.

// */Du frågar vad mina vänner i Gbg tänker om Hamburg. /Edvard/ Osterman sa genast nej, han vill att jag ska t Gbg. En annan präst uppmanade mig också därtill. Isväder, kan ej åka med brevet till Kungsbacka, så du måste vänta. Körde i a f släde för ett sjukbud. Väl hemma igen värmdde jag mig o såg fram mot en god middag. Kl var bara ett, men maten redan kall./* Prostinnan sade dock, att hon skulle värma upp'ett, om jag blott väntade en stund. Inom några minuter bad hon mig dock hålla till godo med maten sådan den var. På bordet stod då kalla potatisar och kallskuret kött, bröd, mjölk och lingon. Kött och potatis åt jag men mjölken och lingonen vågade jag mig ej på, ty jag var kall nog förut, vilket jag också sade henne. Jag slapp att äta den kalla mjölken, men fick intet annat i stället. Varken gaffel eller sked fanns på, bordet. En gaffel tog jag dock själv reda på, skeden behövde jag ej. Kommentarierna göra sig själva.

Nu borde jag väl hitta på något roligt att sluta med, men jag har intet sådant tillhanda. /Det enda roliga under dagen var mitt besök hos den sjuka. Hon var full av stilla, ljuvlig

frid ehuru mycket försvagad av en tärande lungсот. Jag gav henne nattvarden ---/ Din Bernhard.

/Johan A Immanuel "Manne" Sundelin, 1841-1916, prv 1863, kyrkoherde i Jönköping 1879/

Brev H 68. H t B. Onsdagen den 3 Jan. 83

Älskade vänner min!

*/Fick inget brev idag - ledsen, men förstår. Orolig att du tolkat mitt förra brev så att jag ej vill följa dig till **Hamburg**, men jag följer dig dit Herren säger dig att du ska gå. **Pappa** sa häromdagen att han förstår att du vill ha något eget, men hoppas att det blir i Göteborg. Tack för den lilla nätta tandpetaren! I går brev från **Mor o Selma /Bohlin/**, men skrivet av Selma. De tycker att du ska ta Hamburg. Du säger att det första året skulle vara som ett provår - får du ingen lön då?/ Herren vare dig mycket nära o låte Sitt 'gå' eller 'gå inte' av dig tydligt förnimmas. /---/ din egen Hilda*

Brev H 69. H t B. Onsdagen den 10 Jan. 83.

Älskade Bernhard!

*/Tack för brev i går. Trodde platsen skulle tillträdas i början av detta år och väntade besked. Får jag veta vilka förbehåll du hade? **Pappa** tycker du agerat klokt. Brev oftare! Men/ jag har på långt när ej så lätt att skriva som du. Ibland tycker jag till o med det är mig mycket svårare nu än i början, o jag skulle väl tycka tvärtom nu, då jag en sådan tid har övat mig härmed. Det är detsamma med all skrivning nästan, så du skall icke tro att det blott är svårt när det gäller dig...*

// /Märkt att du velat ha ett mera äkta o gediget inre, men stackars du som fått mig.. Hav dock ännu fördrag med din lilla slarva. Jag är sådan, att när jag börjar med en sak, vill jag gärna så snart få det från mig igen, o det gör att jag alltjämt är så ivrig av mig o har således brått jämt. Till sommaren har du väl inte råd att komma hit, men vi får vänta o se. Ack jag önskar att du snart komme från den fasliga prostinnan! Mager o eländig är du förut. Idag skrivit t A/dolf/ o Nelly o t Aug/usta/ Vesterberg i Uppsala. Hälsningar.../ dock mest från din Hilda

Brev H 70. H t B. Onsdagen den 17 Jan. 83.

Du lilla hjärtevännen!

/Just nyss inkommen från Vall. Infall att följa med mjölkskjutsen, eftersom jag hört att det är bra is därute. Men fast jag bara var där en dag längtande jag därifrån. Kallt ute, tur att jag hade ett arbete med mig./ O, vad Morbror /Mårten Lyth/ har det tomt ó tråkigt därute, han som där kunde ha' det så bra! Men han skapar ju sig själv en massa obehag, trots det att han säger, att än är det en, än är det en annan som ställer till förtret för honom. Ja, arma Morbror han är verkligen att beklaga. Men du känner ju honom förut, åtminstone något... /---/

//Fast ganska vänlig ó god visar han sig alltid mot mig. /Om Hamburg tyckte han att du var en riktig tok som ej genast antagit den. Beredd i sin iver att telegrafera dig o hade funderat hela natten på det. Lovade honom skriva om det, annars vill jag som du vara stilla i denna sak.

*//Tack för dina hjärtevarma brev - du skämmer ju bort mig. Åter tack för julklappen - den kragen blir bra till den nya kappa jag måste skaffa till nästa år. Kortet du sände ska väl till **Moster Bina Lundin**, ännu ej lämnat det, ty jag väntar på mitt./ Du säger att du haft brev från **R./einhold/ Dickson**. Det han säger om Sandarne, var ju visst ledsamt, men älskade B. Herren ville väl då ej vi skulle dit heller. A propos D. ó penningar, så undrar jag allt mången gång hur mycket du har kvar på din skuld till honom ó om du har skulder hos flere än?*

/Förra veckan brev från Nelly o till oss alla från A. De reste från G i går.---/ Din trofasta Hilda

Brev H 71. H t B. Onsdagen den 24 Jan. 83.

Älskade min B.!

Du giver mig i fredagens brev något särskilt att tänka på ó pröva mig efter, som du säger, i det du anför **professor Svedelii** yttrande om den verkliga kärlekens art. Han säger att den förnämsta dygd hos ó den säkraste grund för en sådan kärlek är trohet, ty endast då den är byggd på denna grund kan kärleken bliva alltfört lika fast, sann ó orubblig. Ja, älskade vännen min, detta är ock min fulla övertygelse. /---/ Du talar vidare om ditt arbete i församlingen ó säger dig icke kunna neka till att icke Herren välsignat dig med en ó annan frukt härav. /---/

//Du säger vid slutet av ditt tal härom något som ock var mig mycket kärt, att du tycker dig aldrig kunna så helt omfatta församlingen, som du borde, utan känner det först bliva ett någorlunda helt då du får dig eno hjälp i en trogen maka vid din sida. /.../ Men jag tror det är många fall vid vilka en kvinnohand måste vara med om det skall ett helt fattande om den i kärleken. Jag tänker särskilt på de orden hos Jacob: 'om en broder eller

syster vore naken ó fattades daglig föda, ó någon av Eder sade till dem: 'gå i frid, värmen Eder ó mätten Eder', ó I likväl icke giver dem vad deras lekamen behöver, vad hjälpte dem det?' Du förstår nog din lilla H. vad hon härmed menar, utan att jag längre behöver fortsätta härom. /---/

/Ditt sista brev:/ Du talar däri om en mycket egendomlig blomma, en Jerikoros. En sådan har jag aldrig hört något om förut. Den tillämpning du gör av henne var ju ock mycket skön. Du liknar henne vid en god maka, ó skulle gärna se, att jag på den dagen, då jag blir din maka, bure henne såsom brudsmicke. Ja, snälle min B. nog vill jag bära den, om du så vill, min icke vill du väl att jag likt den fromma Cecilia skall bära denna vissna blomma på mitt huvud. Det är väl ej heller din mening, eller kanske du vill så. Ack, att mitt hjärta vore så flärdlöst, så att jag gärna skulle vilja göra detta, om det verkligen så är din önskan! Men nu kanske du drar på smilbanden lite smått åt mitt undrande om din Jerikoros som brudsmicke. Det är kanske dumt av mig skriva som jag gjort, men bliv ej ledsen på din H. härför.

Dina villkor angående Hbg voro ju mycket förståndigt uttänkta. Det var just det Pappa ock jämt framhöll, att vid en sådan plats var ju ingen säkerhet med lönen, därför tyckte jag det var så bra, att du just försökt få detta något bestämt. Men dina förslag härvid gå de nog ej in på tänker jag.

Ack att du ännu har så mycket kvar på din skuld, men det är väl den svåra räntan som gör att det blir så lite avbetalt varje gång. Nog tycker jag att han gärna kunde låta bli att ta' ränta av dig, han kan ju ej ha' någon känning härav, som är så rik, då den däremot för dig kan vara ganska god att ha'. /---/ din egen Hilda

/Erik Svedelius, 1816-89, prof. Skytteanus, 'Gubben Sved' ogift/

Brev B 20. B t H. avs. 25/1 83.

Dyra Hilda!

I söndags eftermiddag tog jag åter fram ditt sista brev för att än en gång läsa det. Jag vet ej rätt, hur det kom sig, men det hände så att, under det jag läste, började jag sjunga och använde ditt brev såsom ord till den melodi, som jag för ögonblicket komponerade. När jag besinnade, vad jag gjorde föreföll det mig så löjligt, att jag fortsatte och sjöng hela brevet till slut. Endast ordet 'Dutten', som en gång förekom, hoppade jag över, emedan jag icke ville genom min sång profanera det ordet för den genommusikaliske **/Uno/ Nylander**, kanske också därför att mitt musikaliska genie icke räckte till att giva musikaliskt uttryck åt ett enl. mitt tycke så omusikaliskt ord som 'Dutten'. Endast för kuriositetens skull omnämner jag denna musikaliska aftonunderhållning, viss att den mera roar dig, när du hör den på detta sätt, än om du hört honom i verkligheten. //I sammanhang med denna historia kommer jag ihåg en tidningsnotis, som jag nyligen

såg, vilken visste berätta, det en skollärare i Uppland satt noter till långkatekesen. Jag gör dock icke denna sammanställning för att med detsamma likställa den känsla, varmed skolbarn som oftast syssla med långkatekesen, och den känsla som förnams i mitt hjärta, då jag läste ditt brev. Förmenade den uppländske skolläraren, att han genom musiken skulle göra katek. mera smaklig för barnen, så var det ett från detta vitt skilt behov, som kom mig att göra musik av ditt brev.

Kan icke ovanstående kallas att koka soppa på en spik. Men så är det icke just heller någon fet soppa. Mager är han, därför att den spik, varpå jag kokat, är min sång. Gott jag nu kunde koka en bättre på det besjunga föremålet - ditt brev.

I början på detsamma talar du om en av **Morbror Mårtens /Lyth/** sömnlösa nätter. Det var säkerligen icke den första, men nog var det väl första gången, som bekymmer för vår framtid jagade sömnen från hans ögon, om det eljest verkligen så förhöll sig. Det ser nästan ut som om vi båda skulle hava de minsta bekymren för denna saks skull, åtminstone oroar den mig numera icke det minsta. Ständigt är jag dock plågad med frågor om hur det blir. Och då jag svarar, att det nog icke blir något av, så tycka de det vara bra. Således tycka de alldeles motsatsen till morbror. Lika som han torde dock prästgårdsboarne och åtskilliga liksinnade tänka, ty i deras ögon är jag en förskräcklig tyrann. Ett ex. härpå må följande vara.

//I förra veckan hade ett dansgille tillställts här i närheten. **Prosten /Levan/** hade tre söner med där. Men allt hade gjorts, för att jag icke skulle få någon aning därom (jag fick ej heller veta det förr än efter), ty då fruktade de att jag skulle komma och göra slut på alltsammans. Om de visste, huru rädd och feg jag i själva verket är, skulle de icke vara så rädda för mig. Att dessa bli glada, när jag kommer bort det är naturligt. Orsaken till morbrors intresse för min bortflyttning var ju dock idel vänskap för dig, i närmaste hand. Du torde dock ursäktas om jag icke så mycket fäster mig vid morbror **M/årten/s /Lyth/** utlåtanden. Mer fäste jag mig vid, vad du berättade om Far. Men som sagt, till Hamb. kommer vi nog ej, icke ens om gubben Far skulle ändra mening.

Det är ganska underligt: vi tro att Herren skall ge oss ett hem, men var han skall bygga det åt oss, veta vi ej. Men redan hoppet fröjdar våra hjärtan. Att i detta fröjdefulla hopp ibland inmänger sig en tveksam farhåga, om vi verkligen kunna befordra varandras lycka, det medger jag. Du talar något härom i sista brevet. Men för min del tror jag dock med visshet, att lyckan ej skall vara fjärran från oss. Förövrigt vill jag med avseende härpå som på mycket annat säga: låtom oss ej sörja för morgondagen. Må vi nu söka att bereda varandra så mycken glädje vi kunna, härvidlag görande vårt bästa. Och den lyckan, som på detta sätt skänkes, skall bliva oss en säker handpenning på den framtida lyckan. Härvid tror jag Jesu ord väl kan tillämpas: 'den som är trogen i det mindre, han är ock trogen i det mer är.' Nu gäller det att vara trogen i det mindre, då i det mer är. Men 'det mindre' är en nödvändig förutsättning för 'det mera är'. Du förstår mig ju?

//Vad mig själv beträffar i detta stycket kom jag att tänka, när jag läste */USA-svägerskan/*

Emmas /Bohlin/ brev: 'kan min bror göra henne så lycklig, skulle då icke även jag kunna lyckliggöra min Hilda.' Det behövs ju icke att man är ett snille, en miljonär, ett mönster av artighet eller något sådant utan det behövs blott att man i kärlek giver sig själv, sådan man är åt den man älskar.

Med båda öronen hörde jag nu äntligen, att du var nöjd med din muff och krage. Jag vill då också försöka vara nöjd men har lite svårt därför - detta är väl första gången jag är missbelåten för det jag ej blivit av med mina pengar. Något som tröstade mig var, att du berättar det en Hillermuff ej kostar mer än 30 kronor. Då kanske detta ändock ej var så dåligt.

En fråga gör du om mina skulder. Delvis är den redan besvarad och blir det fullständigt, om jag tillägger att jag numera icke har några andra skulder än till **/Robert/ D/ickson/**. Jag väntar nu brev från **Adolf**. Du tyckte mycket vara att han predikade 7 ggr under hela julen. De båda dagarne vid nyår predikade jag 5 gånger. Den ena predikan började kl. 1/2 7 om morgonen, och då hade jag åkt 1/2 mil. Herren vare tack, därför att jag får arbeta. Han vare ock tackad därför, att arbetet ej är alldeles fåfängt.

Nu bevare Herren Er alla i det kära hemmet där borta på ön, att ingen plåga måtte nalkas Er hydda; på ett särskilt sätt bevare Han min lilla skatt, som ju för Honom är mer dyr och kär än för mig; Han bevare dig både för andligt och lekamligt ont nu och alltid. Hälsa alla de dina från din bidande Bernhard

Brev H 72. H t B. Onsdagen den 31 Jan. 83.

Du lille sångfågel!

/---/ Ja, du är då riktigt löjlig min lille B.B. ó har då ó då sådana små lustigheter dig för i din ensamhet. De må väl aldrig tömmas ut nu förut, så att inga finnas kvar då liten H. en gång kommer till sin lille mången gång så löjligen gubbe. */Apropå din avslutningsbön: Förra veckan så svår tandvärk att jag trodde att jag måste dra ut den, men så upphörde ryckvärken och nu känna jag blott ibland en ryckning./*

//Men min älskade B. din H. kan ej instämma med dig att jag är kry ó rask annars heller */..men jag har börjat sköta mig och ber att Herren åter skall göra mig frisk och duktig. Bed också du för mig! Herren följer mig,/* men i svårare stunder är det ej så lätt att tro detta. Smältdegeln blir ibland ganska het, så att jag ibland undrar hur jag skall komma igenom. Men värre blir det väl för att guldets skall renas så att han kan se sin bild däri. Men jag behöver att Herren på samma gång Han lägger lidandet på, Han ock lär mig att lida, ty mitt arma kött och blod skyr härför av naturen.

// Roligt att läsa ur din systers brev. Vad heter **din bror**? Fått för mig att **syster Hulda /Bohlin/** är vid någon skola? Tack för ditt foto. Tänkte ge det till **Moster B./ina/**, men nu

*skickar jag det i st. till **Moster Emma /Lyth/ i Stockholm.** Ännu inte fått mina. Skicka ett till så att jag kan sända min **andra Moster i S.,** ty de lär båda ó även **Morbror Vilhelm /Lyth/** mycket fästet sig vid dig på den korta stund vi voro hos dem. Du ville ha ett till av mig. Till vem om jag får fråga. Till den älskade prostfamiljen kanske? Du ska få./ Din bidande och trofasta Hilda.*

Brev B 21. B t H. 1/2 83.

Min älskade Hilda.

/Sist vi möttes brevvägen sa jag att jag ett ställe i ditt förra brev uppfyllde mig med löje. Det var det du skrev om Jerikorosen att du kunde tänka dig den, om det var viktigt för mig./ Förslaget härom var blott en liten snara, vid vilken blinda Cecilia var ställd som lockbete. Jag ville se, vad H. tänkte om saken. Då jag nu fått se detta, så har du burit Jerikorosen så mycket du behöver. Vad som gjorde att jag skrattade, när jag läste dina funderingar med anledning av mitt förslag, var det att du tog frågan så allvarsamt, åtminstone med avseende på det yttre. Var passade han bäst: (eller sämst) i håret eller på bröstet? Ja, det var just frågan det!

Bliv nu icke ledsen på B. att han är en smula skälmaktig. För sin del ångrar han icke alls detta sitt lilla svek. Tvärtom är han ganska nöjd med resultatet därav, ty härigenom fick han sin H. att liksom öppna hjärtedörren en smula för hans nyfikna öga. Och däremot har du ju, på det hela taget, intet, fastän du i de flesta fall icke vet, hur det skall gå till. Vi få då i detta som i allt annat söka hjälpa varandra, så gott vi kunna.

//Således blir du icke för denna skull hädanefter misstänksam mot mig, fruktande för mörka försåt bakom de ljuvliga orden, utan alltid min i odelat förtroende hängivna H. B. har nämligen inga andra avsikter med H., än att han gärna på förhand kan tala om dem. Han vill ett: på ett allt innerligare sätt lära känna den kvinna, som blivit honom given, känna både hennes dygder och fel, att han alltmer måtte kunna älska henne och driven av kärlek göra vad han kan, att hon måtte alltmer och mer närma sig det sköna målet - att bli en sann kvinna, en mogen kristen. Och då du inför detta mål helt visst bekänner: 'icke att jag det allaredan fattat haver eller allaredan fullkommen är', men likväl känner det vara ditt hjärtas åtrå att nå dit, så har du helt säkert fördrag med den hjälp B. bjuder dig, ja känner kanske någon liten smula tacksamhet därför, fastän hjälpen är så övermåttan ringa och understundom bjuden på ett sätt, som kanske icke är fullt riktigt.

*// Igår ett brev från en ung präst, som heter **/Arvid/ Rydén,** som berättar om den resa han och hans maka gjort till Tyskland o Schweiz. Hamburg en synnerligen vacker o behaglig stad. 3 månader o gjorde bara av med 475 kr vardera. Sovit middag/ I hågen rann mig just vid mitt uppvaknande, då jag såg brevet från och till dig inför mina ännu omorgnade ögon, huru jag en och annan gång ungefär vid samma tid som nu vaknat med ditt huvud vid mitt bröst, där vi setat tillsammans i soffhörnet där i gamla hemmet i*

Visby. Nu var det blott breven som voro tillsammans, vi själva långt skilda från varandra. // Kan jag, åker jag in till Göteborg o predikar där den 11 febr., vilket jag på **Ostermans** begäran lovat. Hade nyligen brev från min syster i Amerika. Hon hälsar dig. Såg att båten nu går tre ggr i veckan till Visby, men beslöt att hädanefter blott skriva en gång i veckan, så att du får brev på söndagarna. Nyordningen har jag nästan skämts för, då postbudet o andra härpå prästgården sett att jag skrivit två brev i veckan. De kunde ju nästan tro att jag intet annat har att göra här uppe på kammaren. Litet mera gör jag dock./

//Stackars **Y./= Youngberg/** som nu känt sig nödtvungen att åklaga den där tidningen, som ljugit på honom. /Svårt veta om det är rätt, eller tiga o lida o låta Herren döma. Dåligt väder - Ack, att stormen skall fara så ovarsamt fram med de fina vackra snöflingorna. Borde han icke stilla sig en smula och på milda händer helt sakteliga bära de vita snöjungfrurna från deras himmelska boningar hit ned till vår jord. Betyder det vita att det är bröllop? Som i Gävle? Nej, där var varma känslor, men snön är kall. Är det begravning? Visserligen talar Andersen i en av sina vackraste sagor om isjungfrun som blev förälskad i den unge Schweizergossen och icke gav sig förrän hon fått slita honom ur Babettes famn. Men deras bröllop blev en dödsfest. Vita svepningen till glädje för barnens kärlar osv./ din Bernhard

/Arvid Rydén, 1857-1897. Tillhörde Brödrakretsen, se nedan!/
/Youngberg-målet. Stadsmissionären Youngberg hade behållit en del insamlade medel som arvode för sitt arbete enl Gotlands Tidning. Redaktören dömdes att betala 300 kr i böter efter tryckfrihetsmålet./

Brev H 73. H t B. Tisdags afton den 6 Feb. 83.

Dyre min B.!

/Just slutat **Huldas/Bohlin/** brev - skröpligt som vanligt. Var snäll o posta det. Kom från **Youngberg/** först kl 8, så nu är jag trött. Så svår tandvärk att jag drog ut tanden i går. På måndag går du in i ditt 26:e år. Skriver av vers 'Jag vet icke vad mig skall möta...' Kanske är det hälsningar då hos vännerna på Klippan, om du får predika där. Vad ville du egentligen se hos mig med ditt skämt om Jerikorosen? Ska det bli någon ändring på mig, får du visa mig på felen! Mitt hjärtas inre är kanske lika dolt för mig som för dig. Nog kommer din H att minnas denna ros den dag hon kläds i bröllopsskruden. Bättre med brev på tisdagen än på söndagen. Tack för lappen med från vännerna på Klippan. Hälsa **Selma/Bohlin/** att hon ej skall räkna med brev från mig.

//Alla tankar på Hamburg har gått bort som en dimma. Gud är underlig ibland. Inte är väl predikan i Göteborg någon provpredikan? Förlåt att jag frågar. **A/dolf/** skrev att du inte skulle låta modet falla för att du inte fick H, du finge nog snart något annat, det trodde

han av flere skäl. **Tant Ida /Nathorst/** tyckte att det skulle ha varit så bra med Hamburg. Hon berättade att Pastor Vadström blivit förlovad med en mycket rik änka, stark waldenströmare. Har du icke märkt ock att Väktaren på sista tiden varit mycket förändrad mot P.W. mot förr. Möjligen har också P.W. blivit förändrad./ din varmt tillgivna Hilda

12.2.83 Bernhard fyller 26 år

Brev H 74. H t B. Onsdagen den 14 Feb. 83.

Min lille B.B.

/Jag är verkligen mycket klen nu./ Jag har på sista tiden plågats av ständig huvudvärk, för en tid sedan litet lindrigare, men i förra veckan tog den till igen så gruveligt svårt. Det tryckte ó brände så över hjässan ó bakåt huvudet ó högg fasligt i tinningarna, så jag vart så orolig för mitt huvud. Du vet vilka tankar jag förr jämt fick för mig i avseende på huve´t, ó nu ansatte de mig så svårt igen. Men det har jag ej sagt för någon härhemma. Jag försökte slå bort dem ó ropade Herrens hjälp därtill, ty det är då säkert att det är bara djävulens konster att han vill ha´ mig att tro att Herren skall taga från mig mitt förstånd. Men min trofaste Fader Han lämnade mig ej, utan hjälpte ånyo mig från svåra tankar ó dessa sista dagar har jag ej alls varit ansatt av dem.

//Om kvällarna var det nästan svårast ó jag visste knappt hur jag skulle ligga, så att på måndagen måste jag gå till doktorn ó han undersökte mig ó sade nu igen som han förut sagt, att jag var riktigt skral ó hade stark bleksot ó att jag på allvar måste tänka på att resa till någon badort i sommar. En Ronnebykur ville han nödvändigt ha´ mig till. Jag sade, att jag förra sommaren gått igenom vattenkuren här, men han svarade att om jag hade aldrig så bra vatteninrättning här så hjälpte det mig ej, utan jag måste bort härifrån.

*//Men till Ronneby vill jag rakt ej ó dessutom kostar en sådan färd mellan 3 á 400 kr. ó då är ändå allt så billigt tilltaget som möjligt. Det hade Tant **Ida Nathorst** hört av flere som varit där förra året. Det kan ju hända, om jag nu riktigt sköter om mig, att jag blir bättre till sommaren. Men jag tål inte bli orolig över något, eller ha´ något att tänka mycket på ó jag har därför nu lämnat Söndagsskolan, det var mig rakt omöjligt att kunna fortsätta där mer. Men jag har istället lovat att ordna och förestå Söndagsskolans lånebibliotek, som nu är nybildat, ó det vill jag försöka med, ty det anstränger ju ej tanken så mycket.*

*// Ack vad det varit svårt för mig med den Söndagsskolan. /Velat lämna den, men inte velat handla mot Herrens vilja. Hemma har de velat få mig att genom förebråelse sluta, understödda av **Farbror G/ustaf Kolmodin/ o Tant Ida /Nathorst/**. Känner nu inget inom mig att jag lämnat den. Herren befriat mig - jag får bära korset i annan form. Sist vi var hos Y var en ny där, det såg jag som ett tecken. Jag vilar nu mycket och försöker vara ute ó gå så mycket jag orkar, ó så tar jag in piller 3 gånger om dan ó begagnar fotbad om*

aftnarna. Sover bättre sedan jag börjat med pillerna. Gymnastik har jag använt o jag vet ingen här på vintrarna som ger annat än några löjtnanter, vilka jag visst ej avundas. Den friska luften är nog den bästa. Nog vore det svårt om jag bleve klen som din lilla hustru, men Herren gör mig nog frisk till dess. Oroa dig ej för mycket över mig Jag är i Herrens hand./ Du nämner om det där arbetet du hållit på med. Kan jag ej så länge få veta vad det är, fast jag ej får se det? Nej nu orkar jag ej mer, utan tvärslutar men slutar ej med att förbliva din Hilda

Brev H 75. H t B. Visby den 21 Feb. 83.

Min älskade B.B.!

/Igår skrev jag till **Lella o Adolf** - första på mycket länge. **A/dolf**/ också klen, någon frossartad feber enligt läkaren. Övriga på Johannelund också skrala, **Maria Neander** mycket klen o även **Frida Norman**. Hos **Lyttkens i Sthlm** ligger lille Bruno mycket sjuk i hjärn- och ryggmärgsinflammation. Mitt huvud var i förra veckan ganska bra, nu i några dar har det av särskild anledning varit sämre, men det går nog om igen. Jag började igår med elektricitet för huvudet och det tror jag nog är nyttigt. **Youngberg**, som är så envis, gjorde inte som jag bad honom med den nye läraren, så nu måste jag nog därän igen. Anser du att jag bör det? Du tycker väl att jag är ett riktigt litet sjåp, men / Jag rår ej för att jag är så ängslig av mig, ty det är en följd av min klenhet, säger doktorn o följer alltid med den svåra bleksoten. Och så snart jag har något som oroar blir jag alltid sämre.

// /Du är inte heller kry, får inte sova om nätterna efter den kära As båda brev. Det är ej lätt att veta hur du bäst skall handla under sådana fram o tillbaka. Tänk om vi finge komma till Sandarne. Vilka inkomster ger det? Ej nämnt hemma om de tre platser du skriver. Är det Johanneskyrkan i Göteborg som du tänkte söka? Men hur kan du söka då **/Edvard/ Osterman** inte kan få det? När ska vi få ett eget hem, jag längtar, men ibland känner jag mig så oduglig. Men övning ger ju färdighet./ din varmt tillgivna o längtande Hilda

/Lyttkens i Stockholm med sonen **Bruno** = ?/

Brev H 76. H t B. Onsdagen den 28 Feb. 83.

Du mitt hjärtas efterlängtrade!

/Tack för söndagsbrevet med ordinationer för min skröpliga lekamen. Fotbad har jag redan en tid hållit på med. Avrivning: skall i morgon ta min första. Jag har ofta varit olydig mot dina råd, men nu skall jag bli en snäll flicka. Dina planer för sommaren har jag inte nämnt, men Mamma har flera gånger sagt att hon så gärna vill att jag ska få resa i sommar, och kära Pappa är nog ej så omöjlig när det kommer därtill. Och jag vill ju helst resa till ditt hem o dina kära.

*//Hur går det med dina tre förslag? Idag har jag fått en - lysningspresent! Av **Augusta L/undqvist**/ ett dussin små théservetter, som hon köpt åt oss och som hon ville att jag skulle brodera namn på. En av dagarna kom Mamma med en tygpacke från boden som skulle vara till lakan i köket. Men / mitt arma huvud hindrar mig så mycket så att jag får oftast gå o vila från allt vad jag har för mig. Idag har huvud varit så svårt, nu mot aftonen är det dock bättre.*

Du talar i sista brevet om 2ne eller åtminstone en märkelig tilldragelse som du varit orsak till i församlingen, näml. den verkan ditt inträde i dansstugan hade med sig. Nog tyckte jag först jag läste detta, att min lille 'B.B.' är då bra modig o oförskräckt av sig o varm för sin Herres sak, men ack, ej för att jag vill klandra detta, nej visst icke, ty jag förstår så litet, men nog tror jag att det behövs mycken vishet av Herren i dylika fall särskilt, så att man icke mången gång i sin iver går så till väga att man mera skadar än gagnar Herrens sak. Det var ju så svårt att **prostesöner**na blevo så uppretade av ditt tal om vår dyre Jesus, men det var nog ej första gången de varit så hånande o bittra mot dig. Måtte vår långmodiga Frälsare, när än nådens dag är, få dem att äntligen stanna o besinna sig i deras vilda syndalopp!

*/ Mamma fått **Nellys** bröllopskort o jag med. Den snälla **Maria Grape** är nu hos dem./
din av Herren dig givna Hilda*

*/Maria Grape, 1840-1919, mamsell hos **Axel von Post** i Gävle, og/*

Brev H 77. H t B. Onsdagen den 7 mars 83.

Dyraste min B!

/Hellre kort brev än inget. Jag har ont i halsen, ej orkat gå upp igår o idag. Alltid jämmer! / utan tvärtom ser jag helst att få tåga med mina lidanden inför människor o tycker det är så tråkigt att svara, än den ena än den andra, som frågar efter mig. Att jag återigen omtalar allt för dig, det anser jag återigen som min plikt. /---/ Dessa min kropps alla skröpligheter de inverka så slappande på min stackars arma själ, så jag förmår ibland ej tänka det ringaste, utan blott sucka till Herren att Han måtte taga mig under Sitt allsmåktiga beskydd o vaka över mig att ej de aldrig tröttnande fienderna måtte få draga mig bort från Honom. Ja, Han är min Herde! /---/ din mången gång så bedrövade men dock i hoppet glada Hilda

Brev H 78. H t B. Tisdags afton den 13/3 83.

Min egen dyre Bernhard!

/Fick idag ditt brev, jag förstår väl att du bryr dig om vad jag önskat! Idag brev från

Augusta Vesterberg, som förlovat sig med en präst från Strängnäs stift, August Löfgren. Känner du honom? De hade setts på en prästkonferens i Mora i somras och han hade från första stund fäst sig vid henne. Så hade Herren ordnat så att de fick resällskap hela vägen från Dalarna. Jag är fortfarande klen o sedan sist har jag gått genom fasliga plågor. Det gick från halsen upp mot örat. Bulnad som ännu flyter så lite att det fortfarande gör ont. Knappt sovit. Insprutning en gång i timmen, men Mamma avstod när jag sov på de extra droppar jag fick av doktorn i går. Du föreslår en liten elektrisk apparat för huvudet. När jag tog elektricitet varje dag märkte jag att jag fick så svår tandvärk att jag måste sluta. Kanske nyttigt längre fram, när jag blivit starkare. Tack för din omtanke.

*//Doktorn var här nyss samtidigt med Pappa och då sa han att jag måste till Ronneby till sommaren och Pappa frågade om det inte gick att dricka Ronneby någon annanstans och sa att broder **Adolf** bjudit mig till dem och där är så frisk och skön natur. Då brevet kom igår sa jag att jag också blivit bjuden till Varberg och Pappa verkade inte ha någon invändning. Nu sa jag det igen och det hade doktorn ingenting emot, mig till stor glädje. Jag tycker ibland att det inte är rätt att jag reser så mycket, när pengarna kan bli till bättre nytta då vi en gång sätter bo. Men när det inte är ensamt för mitt nöje, utan också för min hälsa kan det inte vara orätt./*

Angående platsen i G/öteborg/ fattar jag ej rätt. Det var Masthugget du sökte, men det blev ingenting av din ansökan, därför att flere äldre än du även sökt. Men sedan säger du **'E./dvard/ O/sterman/** gör nog vad göras kan för att få mig dit, eftersom han hoppas själv bli kyrkoherde där o vill därför ha 'liktänkande medhjälpare', det tycker jag förutsätter att du möjligen ännu skulle ha någon utsikt att få den sökta platsen, eller hur? Eller är det bestämt avgjort redan att du ej kan få komma med? Är det så käraste min B. då ligga nu alla dina 3ne förslag på platser avslöjade för oss o av dem har blivit - ingenting.

//Platsen i G. kan jag ej säga jag tänkt så synnerligen mycket på, men eget nog har jag särskilt på nätterna då jag nu legat så vaken jämt tänkt så mycket på mitt bröllop o i tankarna ordnat hur jag då så gärna önskade allt skulle ordnas. Förr då jag tänkt härpå, har allt varit för mig i sådant dunkel o jag har flere gånger undrat för mig själv hur det då skall komma att gå till, men nu återigen tyckte jag det gick så bra allt vad jag härvid tänkte, så ibland sade jag för mig själv 'antingen går nu dina luftslottslika planer alldeles om intet, eller ock - kanske snart bröllopsdagen är inne, om min B. får den där sökta platsen i G. Men göm dessa dina funderingar så länge käraste H., säger du väl, o jag vill o försöka härmed.

Det var ju mycket mycket kärt att se den verkan du nu ytterligare talar om att din ankomst till gillestugan medförde. Icke skall du tro att jag ej gillade detta ditt företag ack nej tvärtom, men ser du, ägget är så där dumt av sig ibland, att det precis låter som det ville lära hönan värpa, o så var det visst med din H. denna gång, när hon yttrade sin tanke härom. Nu blott till sist mycken tack för den kära lilla sången du nedskrivit, jag har redan

skrivit av den ó lagt den i min lilla bibel /När du fick ett brev med utanskrift av **Rudolf** trodde du att du ej skulle få något brev från mig, men orsaken var att jag inte hade något kuvert o då R kom för att hämta brevet var **Aug./usta/ L/undqvist/** inne och då jag inte fick gå upp ville jag inte be honom hämta kuvert utan gav honom i stället själva brevet att lägga i kuvert. Annars skulle det se så misstänksamt ut, som om jag trodde att han skulle läsa det.. /---/ din varmt tillgivna Hilda

/August Löfgren, 1851-1912, prv 1880, fängelsepräst i Stockholm 1883, Kyrkoherde i Matteus 1902. Förlovad m **Augusta Westerberg**. Gift 1902 m **Anna Svanberg**./

Brev H 79. H t B. Onsdagen den 21 mars 83.

Min dyre älskade B!

/Jag är mycket bättre o har sluppit plågorna, men ännu är örat o kinden inte läkta, så jag får inte gå ut. Jag längtar efter våren o sommaren./ Dyraste min B. jag börjar kanske nu först förstå, vad min kärleksrike Fader givit mig i dig, ja, jag säger börjar, ty jag är viss på att mycket, mycket ännu ligger dolt för mitt lilla hjärtas ögon, som först, då vi komma närmare varandra, skall bli mig klart. /---/ Det gör mig allt lite ont att höra det du ej riktigt kan omfatta detta utan att ett litet tvivel härpå skall smyga sig in med. Så tyckte jag mig förstå det, som du en gång skrev härom. Men älskade du, det bör ju icke förundra mig så mycket om så är, ty jag har ju så sällan visat dig prov på min kärlek, men fast jag många, många gånger varit så ledsen på mig själv härför så tror jag dock jag kan säga att Herren av det som varit har gjort en välsignad utgång. Ty åtminstone för min del känner jag, att min kärlek kommit till en allt fastare stadga nu mot fordom. Därföre ej underligt om jag nu så innerligen längtar efter att komma till min hjärtevän eller hur?

// /Tack också för extrabrevet från Göteborg. Svar på min fråga att det ännu finns någon utsikt för dig till den där platsen. Hälsa **Selma /Osterman/** och de andra på Klippan./ En märkelig Fru den **Fru /Ebba/ Ramsey** som återigen vill anamma dig. Om du ej haft andra sommarplaner för dig så kunde du väl ej ändå få lämna din plats för hela sommaren ó fara till henne, åtminstone hade du då måste skaffa en annan i ditt ställe. Det tyckte jag var en underlig begäran.

Den nya förlovningen du undrade om, det är just som du säger, vår **Aug/usta V/esterberg/** i Uppsala. Det var ganska kärt att höra att du kände hennes fästman. Nog minns jag att du hälsade på en prästman däruppe på försäljningen för Fjellstedtska skolan, men ej gav jag något vidare akt på honom. Var det icke en ganska lång man, det är det enda minne jag tycker mig ha' av honom. Något förlovningskort har jag ej fått antagligen sända de ej några då de annonserat, ó det är verkligen klokt gjort.

/Hur skall du orka predika så mycket under påsken! Jag skall hjälpa dig genom att be för

*dig. Tomt för mig att ej få gå i kyrkan under dessa högtidsdagar. Igår brev från **Nelly** med morföräldrarnas kort i. **Adolf** är nu kry igen. Jag skickar mitt kort - därför ej längre brev./ din egen sant tillgivna Hilda*

Brev H 80. H t B. Onsdagen den 28 mars /83./

Dyraste min B!

Nu är åter dessa dyra högtidsdagar /=påskan/ förbi! Ack att jag kunde säga att jag under dessa dagar kommit min Jesus något närmare ó sjunkit mera in i Hans utsägliga kärlek, men ack mitt liv i ó med min Gud är mig så dolt, så förborgat, så jag tycker mig oftast stå ungefär på en ó samma fläck, istället för att jag ju med varje dag borde komma åtminstone något litet steg närmare för varje dag. /--- såsom jag minns **/Waldemar/ Rudin** i sin predikan igår så skönt uttryckte sig...fortfarande inne, ... örongången så rå o sårig o ibland värker det, men andra har det värre!

//O, du känner ju något åtminstone **/Georg/ Ulfsparre, Marias** man. Han är nu så förfärligt sjuk igen. Han får, som de ingenting veta av, sådana förfärliga konvulsioner åt hjärnan, men hittills lär de varit av sådan art att de efter en 4 á 5 dygn ha' gått om igen, men nu har han haft det ända se'n början av förra veckan 'o lär vara så vild, så de knappt kunna hålla honom. Ack, ack vilka lidanden!! */Jag tänker så mycket på **Ulfsparre** o är så nedstämd./*

/Om min Varbergsresa blir av får du noga beskriva resan, med förskräckelse tänkt på att jag ska ensam göra en så lång resa. Kanske med ångbåt från Göteborg? Ska jag byta tåg flera gånger blir det inte så lätt för mig att reda mig ensam. Vet ej hur man kommer dit./ Vad du för övrigt säger om V. att det icke har några särskilda nöjen att erbjuda mig på, så rör det mig verkligen icke. Ty vad frågar jag efter för nöjen annat än att få vara ute i Guds sköna natur ó njuta av den; ó vad beträffar ditt hem ó att **sysstrarna** äro äldre än jag så tro jag allt att det för min del ingenting betyder, eftersom jag här ej är van att vara tillsammans med jämnåriga.

// Att de, som du säger, äro utan några djupare andliga behov, det är ju ej något glädjande att höra, men jag förstår ej att hur svårt jag annars har att vara tillsammans med människor som ej vilja tillhöra Herren, så känner jag ej detta alls något svårt att komma till dessa dina kära, ty icke äro de ju fientliga mot Herren, utan åtminstone har jag alltid tyckt på **Selmas /Bohlin/** brev att i dem ligger en viss dragning åt Herren, ó vad som icke är, kan ju bli, för Herren är ingenting omöjligt. Således beror det blott på om intet hinder möter hos dem. När du skriver så skall du tala om hur enkel jag är, så att de ej på minsta sätt behöver oroa sig för, om jag skulle komma till dem. Jag minns så väl då **flickorna von Post** skulle komma hit, så var jag allt i början orolig för att de ej skulle trivas i mitt enkla hem, men de voro ju så enkla ó rättframma på allt vis, så denna oron var alldeles överflödig. Och så kanske de dina ock tycka om mig, men därtill ha' de rakt intet skäl.

Vidare skriver du med anl. av mina tankar om vår bröllopsdag att du redan första gången du var här ordnat härom för dig själv. Ja, du är just en riktig liten skälm du, som redan då hade sådana tankar dig för. Nog var det en högst märkelig kyrkohist. lösning.

Rörande det du skrev om **A./dolf/** ó **/Johannes/ Neander**, tror jag allt jag kan ta´ **A.** fri, ty som du kanske vet är **N/eander/** fasligt långsam ó trög av sig ó det är ju mycket troligt att vår käre **A.**, för vilken allt ska´ gå så fort, genast då han hört **N.** säga detta skrivit om det till dig ó trott **N.** skulle vara lika kvick härtill. Men så är icke **N.** Jag säger detta av erfarenhet, ty jag såg flere gånger prov härpå, då jag nu var hos **A.**

//När skall platsen i **G.** avgöras ó när ska den tillträdas? Du har några gånger skrivit att dina vänner där äro fast beslutna att göra vad den kunna för dig, men säg snälla du, vad kunna de göra? Det är ju sådan fara vid att vid prästval göra något både från eller till för en person, åtminstone är det så här på orten. Måtte därför Herren allena vara den styrande.

*/Brev från **Hedvig von Post** med mycket ´rysligt´ i . Bl a ber hon från **Tant von Post** om allas porträtt o även ditt. Nu måtte jag väl få **Pappa o Mamma** till fotografen, vilket aldrig blivit av. Samma dag 2 ex av ett föredrag som **A/dolf/** hållit uppe hos **Prinsessan***

*/Eugenie/. **Tant Olivia R** skickade det./* din hängivna **Hilda**

/Valdemar Rudin, 1833-1921, prästex 1859, föreståndare vid EFS exp i Stockholm 1859-69. 1877 professor i exegetik i Uppsala./

/Georg Ulfsparre, 1839-1884, tullkontrollör, död på Vadstena hospital, g m **Maria, f Lundin**, 1852-1933/

/tant **Olivia R**, knuten till prinsessan **Eugenie**?/

Brev H 81. H t B. Onsdagen den 4 April 83.

Min egen älskade **B!**

/---/ Ditt brev igår var visst mycket kärkommet, men icke förty, gjorde det allt en liten omstörtning i din Lilla H.s huvud, till följd av vad du skrev om **Hbg /Hamburg/** ó att vi möjligen ej finge råkas till sommaren.

Om **Hbgresan** vill jag visst ingenting säga, huru märkvärdigt jag än tycker det är att denna fråga skulle dyka upp igen, det trodde jag verkligen ej, utan tvärtom tänkte jag att du ej vidare skulle få höra något därifrån, eftersom styrelsen i Sthlm, eller egentligen **/Johannes/ Neander** ej än låtit höra av sig. Blir det nu återigen så, att du kommer dit, så är väl Herrens vilja att så skall ske, ó då vet du ju förut att din lilla H. gärna vill följa med.

/Förlåt att jag i början tyckte att det skulle bli svårt att komma så långt bort. Men att det möjligen blir så att vi inte kan råkas i sommar, det ´satte många myror i huvudet´.

*//Om inte annat lär jag försöka komma till **S.** om du blir kallad dit. Det blir väl inom en 4 á 5 veckor, eftersom **Fru /Ebba/ R./amsey/** skrev att hon inom en 6 veckor var viss om att träffa dig som sjömanspräst i **H.** ó nog blir det bra tidigt för mig att så snart ge mig av härifrån för sommaren. Var ska jag sedan vara, någon västkustresa blir det ju då inte av o inte säkert att de vill ha mig på **Johannelund** så länge. De räknar med att **Pappa o Mamma** ska dit och ska planera resten av sommaren efter det. **Nelly** skrivit att jag är*

välkommen till dem en tid, även om jag skulle till Varberg. Men om jag får avstå från att träffa dig i sommar mot att få vara ständigt tillsamman så är ju det bättre.

//Bra att du är så kry, jag är nu ock mycket bättre o har nu börjat gå ut. Mitt öra är jag alldeles döv på, men ska börja gå hos doktorn, som ska försöka blåsa upp det. Ej tidigare vågat vattenbehandlingen, då jag varit så frusen, men ska börja nu. /Georg/ Ulfsparre har alldeles förlorat förståndet och har en vecka varit på härvarande hospital och skall nu överföras till Vadstena hospital. Stackars Maria /Ulfsparre/ vad hon gått genom under dessa tre år de varit gifta, liksom de andra /Moster Bina o Morbror Carl/ Lundins. Herren give oss att till livets ände få behålla förståndet, denna outsägliga gåva, den förnämsta av alla.

Berättade igår för Pappa om Hamburg o han sa att det finns ingen säkerhet för lönen på en plats som bygger på gåvor o blir du sjuk så har man ingenting. Men om man har pastorat kan man hålla vikarie o ändå få lön. Men han sa att du förstås gör som du vill o han var mindre emot än tidigare./ din innerligt tillgivna Hilda

Brev H 82. H t B. Onsdagen den 11 April 83

Dyraste min B!

/Nu är jag åter ganska kry igen./ Du säger, att det skadar verkligen icke att få ögonen öppna för nöden o eländet, under dessa mångahanda olika former, i världen. /Ja för att se vad Herren förskonat en ifrån. Ännu inget avgörande om Hamburg! Felet ligger bestämt hos /Johannes/ Neander o inte hos styrelsen i S. Även Adolf är sen med att skicka bröllopsfotona som jag ville rama in till bröllopsdagspresent till Mamma o Pappa. Han var klen i påskas igen. Såg igår i tidningen att tjänsten i Sandarne var tillsatt med pastorsadjunkt O./tto/ A. Vester. Är det inte den s k översteprästen i den s k brevföreningen? Jag såg också att past.adj. A./ugust/ Löfgren blivit kateket inom Katarina förs. i Sthlm. Är det inte Augustas /Vesterberg/ fästman? En liten hälsning till din namnsdag, lite i förväg./ din längtande o dig varmt tillgivna Hilda

/Otto Vester, 1852-1911, Ingick i Brödrakretsen, se nedan!//

Brev H 83. H t B. Onsdagen den 18 April 83.

Älskade hjärtevännen min!

/Vackert väder o jag har känt mig så lycklig o glad. Jag går nu på morgnarna till strand o dricker sjövattnet o efter en sådan långpromenad kan du tro att frukosten smakar väl. På en lång tid ej druckit kaffe på morgnarna. Men på em vill jag ha, fast jag skäms, lika med drinkaren o supen. Inte tillräcklig vilja, om det verkligen är något ont i det. Men en liten tår på em det har jag så svårt att lägga bort. Kärt att de dina i Varberg vill se mig

där, om nu så blir. Din Sthlmsresa o att jag skulle komma dit så kan det väl aldrig komma ifråga att du skulle betala min resa. Förr tänkte jag verkligen så lite på att spara ó jag förstod verkligen icke penningars värde, men nu kanske jag något lite börjar förstå det. Att du skulle komma hit i samband med Sthlmsresan tänkte jag också, men det kan jag nog ej. Om jag far till dig kan det bli lite längre tid./

*// /.../ det sorgliga du omtalar om stackars **Clara /Johansson/** ó hennes familj. Ack, vad jag har hjärteligt ont av henne! Icke är väl hon alldeles fri från skuld till detta lidande ó elände i vilket hon stackare har kommit, men ändå, ändå kan jag inte annat än känna ett verkligt medlidande för henne. /Kan jag skriva till henne, eller blir hon då ledsen att du berättat? Att hon ej vore lycklig med sin man, det har jag länge vetat, men ej att det var så sorgligt som nu, det föreställde jag mig ej. Hennes man är ju fanjunkare, men vad heter han?*

*// /Så länge det flyter ur mitt högra öra kan **dr /Gustaf Magnus/ Bolling** inte göra något åt det. Sedan ska han blåsa in luft samtidigt som jag sväljer en klunk vatten. Jag hör nu ingenting med det. Hämtat korten hos fotografen. Mammans är bra, men inte Pappas. Får inte dit honom att sitta igen. Bröllopsfotona /**Adolfs/** har nu kommit./ din längtande ó dig varmt hängivna Hilda*

/Klara Johansson, f Bohlin, 1843-1909, B:s äldsta syster, gift med fanjunkare Werner Johansson, fyra barn./

/Gustaf Magnus Bolling, 1839-1901, stadsläkare, gift med Helny Bolling, f Stenberg, 1853-1937/

Brev H t B. Onsdagen den 25 april 1883. Renskrivet i Plånboksbreven

/Någon har väl gömt ditt brev till min födelsedag i morgon./ Detta är således den sista eftermiddagen för mig i detta gamla år, det känns allt lite underligt. Jag läste i morse den 121 Ps. den är bra älsklig, varför jag i morgon bittida tänker stilla mig för den igen. /---/ Vi firade föräldrarnas bröllopsdag igår och ditt brev var mycket uppskattat./ Mamma kysste mig och såg så lycklig o. glad ut, o. efter en stund kom även den kära Pappa o. sade ganska rörd: "Gud välsigne dig kära barn". /---/ Din sant tillgivna Hilda

Den 26 april fyller Hilda 22 år

/26.4.83 är det lilla skepp daterat som med sin julle - 9 resp 3 cm - står på en spegel under en "glaskupa" och som Bernhard förfärdigat till Hilda som födelsedagspresent. Skeppet stod på hedersplats i vårt hem i Härnösand och finns nu /2015/ hos mig i Örebro. EB/

*Skeppet har 2020 ärvts
av Erlands dotter*

Katarina.

Brev H 84. H t B. Fredagen den 27 April 83.

.Dyraste vännen min!

*/Ett litet extra brev. Skrivit till Nelly om hushållsfrågor o till Tant **Hilda von Post** med tack för att hon kom ihåg mig till 22-årsdagen igår, liksom **Maria Grape o Hedvig /von Post/** skickat telegram. /**Anna o Farbror /Reinhold von Post/** är nu hos **Adolf o Nelly** några dar.)/.*

*/Men vilket mästerverk du uppvaktade med! Fint o nätt o smått. Det har väl åtgått en faslig tid att få det i ordning? **Augusta Lundqvist** tyckte att / det var då rent märkvärdigt att du kunde vara så duktig i dina händer; men kunde ändå ej låta bli att tillägga att hon tyckte det var fasligt att lägga ner så mycken tid o arbete på sådant. Men hon var alldeles som man säger betagen i det hon ock. Och alla som sågo det tyckte det var riktigt märkvärdigt. Pappa gick jämt o tittade på det han ock. Ja, älskade du, ett varmt tack hjärtetack är det enda jag kan sända som uttryck för vad jag känner i mitt hjärta för all denna din möda som du haft härpå. Vilken stor portion tålamod måtte du icke haft förråd på! Ja, än en gång ett riktigt varmt tack vännen min. Allt kom så bra fram, med undantag av ett par små bräckor i det översta glaset på den nätta kupan, men det tror jag utan synnerligen stor svårighet få lagat igen. En spegelglasskiva skickade jag genast till Hellman efter o det tog sig mycket bra ut på den, ja, du är då en riktig liten 'påhittare' vännen min.*

// Jag tänkte då jag fick syn på det lilla skeppet 'åh är det nu så nära för mig, att jag skall ge mig av på den stora färden från gamla hemmet, eftersom du skickat mig ett sådant ståtligt skepp. Mycket kan detta dock ej rymma, men på visst sätt dock mycket, ty det

kom ju hit starkt nedlastat av ett litet hjärta fyllt av varm innerlig kärlek ó det vill ej säga lite det, ó ändå såg det ej det ringaste medtaget ut, så att jag med största lätthet kunde få lasta på ännu en last till bestående av ett annat litet hjärta även fyllt av kärlek, ó nu står det där så ståtligt med sin rika last, ó väntar blott på gynnsam vind för att åter få ge sig av till den hamn där det sedan för alltid får ligga ankrat - det egna lilla hemmet. /Tack även för kortet. **Rudolf** hade gömt undan allt samman så att jag fick det först på födelsedagsmorgonen./ din Hilda

Brev H 85. H t B. Onsdagen den 2 Maj 83.

Älskade min B!

/Mycket att bestyra. **Nelly** skrev att /**Johannes**/ **Neander** sagt att du skulle komma till *Sthlm trefaldighetssöndan*, men då du skrev var ju ingenting bestämt. Nu ser jag av ditt brev i går att du skjutit upp det en vecka och det skall du ha tack för, för då hinner jag bli klar att åka. Då du är hos **Adolf** får jag väl hålla till uppe hos **Tant** /**Maria**/ **Brander**. Håller på med en stor bordduk som jag börjat nere hos Barnhemssyfsöreningen. Andra har också varit sjuka o vi är så få att det blir få saker till auktionen. Därför tog jag hem duken för att få den färdig innan jag reser. Du var betänkt att skicka en av dina predikningar som utfyllnad. Jag hade riktigt god lust att nypa lilla gossen i gubbskägget, därför att han tror att jag skulle vara lite nöjd med ett sådant bihang, som en liten predikan av min B. Mammans kort följer, pappas blev ej bra. Svårt få honom att sitta om./ vare du mycket, mycket, mycket hälsad från din lilla slarva Hilda

Brev H 85. H t B. Johannelund den 13 juni 83.

Min älskade 'lille B.B.'!

O, vad jag undrar, undrar ó undrar hur det gick i Söndags med G.platsen!! Jag träffade /**Edvard**/ **Osterman** under mötet, som hastigast en gång i sta'n /han låg hos /**Johannes**/ **Neander** o han nämnde att/ som i söndags skulle valet bli i G ó då ska' vi få Bohlin dit. Så han tycktes vara fullt viss härpå. Om du nu fått kallelsen, ack hur skall du då förstå Herrens vilje med dig häri! Jag tänkte först om det är så, att du får den, så är det väl tydligt, att du då ska' dit, eftersom folket själva kallar dig ó detta tyckte jag så mycket mer, då du i sista brevet (vilket jag i parentes sagt ej fick förr än måndag middag, all min längtan till trots) säger att om du skulle säga nej skulle församlingen för den gången mista sin rätt att kalla 4e man ó de då få nöja sig med någon av sina uppsatta Schartauaner.

// Så när jag läste detta så tyckte jag så bestämt att då är nog Herrens vilje att du ska' dit helst de själva kallat dig, men så säger du även att kanske Herren låter mig få även denna kallelse för att såsom Abraham provas om jag likt honom hellre vill välja ett främmande land för ett mera känt ó möjligen många gånger bättre åtminstone i vissa fall. Och när jag läste detta, kände jag mig åter lika oviss som förut. Så du har då en riktig strunttös som

icke kan ge dig något råd. Men om du nu ingen kallelse fått så är det ju riktiga onödiga bekymmer för din lilla H.

//Därföre må jag lämna dessa omsorger tills jag får vidare höra.

/Mötet blev ej av p g a det myckna regnandet, men /Johannes/ Neander tänker ställa till ett möte vid midsommartiden igen och ha försäljningen då i stället. von Postarna är kvar, även Augusta /von Post/ men ej Uno /Nylander/. Han var bara här en dag o for så till Limmared. Tant /Hilda von Post/ o Augusta /von Post/ fara nästa vecka, men Anna o Hedvig /von Post/ kommer troligen att stanna. Idag kom pastor /Henning William/ Tottie hit. Han är nu prästvigd o skall resa till England i sommar. Får se om det inte blir något mellan honom o von Postska familjen. Den lilla Annicken /Anna von Post/ har allt sina tankar på honom. Detta märker allt fler än jag. Ett annat parti skulle jag kunna tala om rörande en av dina kamrater, men bäst vänta tills det blir säkert. Anna, Hedvig /von Post/ o jag har suttit här på verandan o skrivit brev o snattrat. Hur mycket jag än trivs här känner jag mig ofta som en ensam fågel på kvist o längtar så efter att snart få flyga över till dig o de dina. Hälsningar från oss alla här,/ Gubben o gumman Truls i första rummet o se'n Trulseska sällskapet, men särskilt många varma hälsningar från en liten Trulsa din lilla Hilda

/Truls på Johannelund = ?/

Brev H 87. H t B. Johannelund den 18 juni 83.

Min dyraste 'lille B.B.'!

O, jag längtar till dig, till dig, här är din brud ej hemma, när vill eller skall du komma o hämta mig?? Dessa ord känner du nog väl igen förut, ty ungefär så lyda ju orden i en av de sköna Ahnfelts sånger, där Herren Jesu lilla brud så suckar efter sin dröjande himmelske brudgum. Jag vill ej hellre i första rummet använda denna bönesuck i avseende på dig, ty älskade du, vad skulle vara saligare än att få hämtas av denne himmelske brudgumme, ty ett sådant hem Han har i beredskap åt Sin lilla brud, det kan ju icke en gång i blotta tanken hos oss fattas, /.... gäller även äktenskapet, därför får jag också använda den bönesucken om dig.

// Det ser än ut att dröja innan du kan hämta mig - av ditt brev ser jag att du ej blev kallad till G/öteborg/ - något kort från /Peter/ Lundén fanns ej inuti som du skrev. Alla här häpna, även Tant /Hilda/ von Post, som reste idag, ville ha Adolf o Nelly till Göteborg, särskilt ha de för sin del tänkt sig Klippan, men nu börjar de se också detta i mörkret. Nelly sa till mig, då ska du se att B. kommer till Klippan. Det ville Selma Osterman ock ha det till. Nelly o jag hade gjort upp att vi skulle vara mycket tillsamman i Göteborg o inte vara med i det myckna sällskapet som de kristna i Göteborg så mycket lägga an på efter vad jag hör av A o N. Men nu blir det väl inget.

*// När kan du vara ledig att möta mig? För jag vill inte resa så tidigt härifrån att du måste resa tillbaka till Vallda för att hjälpa **prosten /Levan/**. Veckan efter midsommar? **Tant /Hilda/ von Post** vill att jag ska följa **flickorna /Anna och Hedda von Post/** till Gävle några dar efter midsommar. Ej så stor lust, men rädd att det är ovänligt mot Tant, då det så många gånger varit på tal./ din många gånger så ensamma ó efter sin B så bidande Hilda*

/Peter Lundén, 1849-1906, prv 1874, komminister i Masthugget 1883, kyrkoherde i Karl Johan 1887, initiativtagare och förste ordf i KFUM i Göteborg./

Brev H 88. H t B. Johannelund den 23 juni 83.

Älskade min B!

*/Tack för ditt brev - visst omslag i våra planer. Gävle blir nu inte av/ utan flyger jag mycket hellre bort över Sverige till dig ju förr dess hellre. Egentligen hellre rest onsdag eller torsdag än tisdag, men då varken brev eller telegram når dig innan du far till Göteborg. En del att bestyra, t ex hitta något till dina systrar, men jag är så dum att hitta på något som jag tycker om. Idag är här missionsmöte i st för det förra som ställdes in p g a regn. **A/dolf/s** namnsdag: efter skogs promenaden mötte vi honom till frukosten och **Nelly** lämnade en hängmatta o jag läste några verser och det gjorde **Hedda /von Post/** också till ett fat med bakelser som **Anna /von Post/** gjort. Så ses vid då på tisdag kväll! / Din Hilda*

Brev från C J Kolmodin till H (Rek med 200 kr) Visby 30 juni 83

Min kära älskade Hilda!

*/Av ditt senaste brev den 25 inhämtar vi att vännen **Bernhard** blivit ledig tidigare än han trodde och att du därför redan nästa dag skulle resa till Göteborg och därifrån till hans hem./ Måtte badningen bekomma dig väl och dina krafter stärkas. Att Du kommer att trivas gott i den familj där Du under badtiden får vistas, därom äro vi här på förhand fullt övertygade, hälsa dem hjärtligen från oss. /---/*

Din tillgivne C J Kolmodin

Brev H 89. H t B. Varberg den 11 Juli 1883.

Älskade min lille B.B.!

Tänkt skriva, men väntat på några rader hur det gick för dig på resan, men i sinom tid kommer du väl som ett levande brev, som du brukar säga. Jag saknar dig, men vill ju inte

hindra ditt arbete för Herrens tjänande. I söndags var jag i kyrkan som vanligt. /**Johannes/ Palmér** talade så snällt. På aftonen var jag inne hos **Söderlunds**. Även idag, pga den svåra blåsten törs Helna /?/ gå ut.

// En kär vän till har Herren givit mig. **Ellen Cederblad** kom hit till flickorna o stannade till söndag morgon. Henne tyckte jag ock mycket om, jag kände det som vi varit gamla, goda vänner. Hon ville att någon av flickorna o jag skulle komma ut till henne medan du är borta och jag längtar efter det, men jag får lov att stanna för badenas skull. Men när du kommer ska vi fara dit. Var snäll o köp Huhns 'Ur det inre livet', för jag vill ge den till Ellen. Igår var vi bjudna till /**Wilhelm/ Ranckens** - orkar ej skriva hur jag kände det, härav förstår du allt. **Herr informatorn /August/ Ternstrand** ska jag möta vid tåget ikväll o säga att du rest o be honom ta med detta brev. Det var **Hilmas /Bohlin/ förslag. Mor o systrarna** hälsa dig/ många, många, många hälsningar från din egen Hilda

/Johannes Palmér, 1848-1904, legationspredikant i London./

/Söderlund? = Erik Johan Söderholm?, f 1838 Vaktkonstapel på Varbergs fästning, med hustrun **Christina Johansdotter**, f 1839/

/Ellen Cederblad, 1852-1921, systerdotter till **Oscar Björkman**, guvernant för hans barnbarn, startade 1904 ett konvalescenthem för åldringar, 1884 nästan förlovad med sin kusin (?) Ernst Björkman, ogift/

/Vilhelm Ranck/Ranch, 1828-1906, fotograf i Varberg, g m **Rossina f Walter**, 1834-1910/

/August Ternstrand, 1861-1890, seminarieadjunkt i Skara/

Brev H 90. H t B. Johannelund den 15 Aug. 83.

Min egen dyre Bernhard!/Ensam herre på täppan. **Nelly o Adolf** kommer i morgon från Visby. Det låter som om **Pappa** ej kommer med nu heller. När din båt gått gick jag ånyo i regnet till marknaden o köpte den där bordduken och sedan sökte jag något till **Moster V./?** Köpte 1/2 dussin bomullsförkläden o 6 olika mönster och dem tyckte hon mycket om. Bomullstyg till en klänning åt Ida, vår jungfru. Så reste jag. **Pastor L./?** fick jag nicka åt i Jonsered, men icke mer. I Skövde skulle jag ju råka **Lina Norberg/** men då haglade det så jag kunde inte ta upp fönstret o få syn på henne. Först då hon steg av i Moholm fick jag syn på henne o vi kunde prata några minuter. Mycket otrevlig resa, mycket folk i bägge damkupéerna, satt som packade sillar. Och tre småttingar, varav en som skrek hela tiden. Riktigt nervretande.

// I Sthlm tittade jag förgäves efter **fröken /Christina Olivia Fredrika/ Rohnström**. Bråttom att få ut mitt tunga bagage. När jag såg efter en bärare för att ta mig till ett hotell kom en jungfru o frågade om jag inte var frk Kolmodin. Det var /**Karl/ Normans. Edla /Norman/** hade då sänt ner henne ifall ej frk R skulle komma. Jag låg alltså där. Herren hjälper! Sedan gick jag till frk R och hon hade fått ont i foten o sänt sin kokerska o

*jungfru, men de hade ej sett mig, då jag satt i sista vagnen. Här har jag det bra. /Carl/
Normans här ovanpå har bjudit mig flera gånger, men hellre varit här i stillhet./* din
egen lilla Hilda

/Moster V ?/

/Pastor L ? i Jonsered?/

/Lina Norbergi Skövde?/

/Christina Olivia Fredrika Rohnström, 1839-1921. F i Visby, lärarinna i Stockholm,
ogift/

/Edla Maria Norman, 1834-1925 ? Og/

Brev H 91. H t B. Johannelund den 22 Aug. 83

Dyraste min B!

*/Ett hjärtevarmt vill jag sända för ditt brev, men det blir väl avkyldt på vägen. Resonemang
om breven. Visst skrev jag en gång att jag tyckte bäst om dina korta brev, därför att de
oftast voro av mer innehåll, mycket i smått, medan de långa ibland innehöll litet i stort.
men det betyder ju inte att jag inte tycker om dina brev. Jag har sån huvudvärk. Fasligt
av Prostaherrskapet att inte kunna ge skjuts åt dig hem på aftonen.*

*// Just åter från en tur på sjön som gjorde oss alla tre gott, mindre ont i huvudet. Du skrev
att jag snart borde åka hem o så blir det för **Moster Marianne /Lyth/** skrev mig att hon
fått löfte av **Mamma** att lämna sina småttingar hos oss en liten tid och då skall jag vara
med så att Mamma inte hindras så mycket. Att de där hemma längta efter sin tös, vet jag.
Nästa onsdag ska **Adolf** o jag resa till Enköping för att tala med **dr /Ernst/ Vesterlund**.
Adolf ska tala med honom o jag känner sånt förtroende för honom att jag gärna vill
pröva. Måtte Herren, den rätte Läkaren, lägga Sin välsignelse därtill.*

*Du frågar om **/Olof/ Hedén o Olofsson, O/lofsson/** har förut varit i Gloucester, men nu
flyttad till Hamburg, medan Hedén fått hans plats i G. Hedén missnöjd att han ej fick Hbg
/Hamburg/, men styrelsen beslutat./* Angående ditt skepp har jag talat härom med **A./dolf/**
men han tyckte ej som vi, utan sade att det skulle bli bortlottat i höst vid försäljningen
som då skall bli. Må det då bli bra för det bara!

*//O, älskade du, vad jag undrar hur det gått för dig i går den 20e. Då, blev ju förslaget till
Tanum uppsatt, men du blev nog undanpetad även nu. /På fredag är **A/dolf/ o N/elly/**
bjudna ut till skärgården till **Paul Holmgrens**. Jag vill ej följa med fast jag känner
fröknarna litet, träffats hos **Prinsessan /Eugenie/**. Samma dag tänkt åka till stan, därför
att det är **Mormors,/?/ Tant Normans** namnsdag.*

Blott till sist

Ännu ett som är visst

Och detta härmed må du veta

Att hjärtat ditt

Är väl gömt uti mitt

Tro någon kan det därifrån peta?

En liten slutundran såsom ett litet svar på din slutförmaning från din lilla Hilda.

/Olof Hedén, 1849-1909, Elev vid Johannelund, prv 1883, sjömanspräst i Gloucester 1883, pastorsadjunkt i Gävle 1901./

/Olofsson, sjömanspräst i Gloucester, sedan i Hamburg/

/Paulus "Paul" Holmgren, 1859-1939, prv 1884, kyrkoherde i Gävle. Gift 1884./

/Ernst Westerlund, 1839-1924, den berömde läkaren i Enköping/

Brev H 92. H t B. Johannelund den 28 Aug. 83

Älskade vänner min!

/I morgon tänkt fara till dr /Ernst/ Vesterlund, därför skriver jag idag i st./ Men ack om jag nu verkligen kunde skriva något tröst- ó uppmuntringsord till min så djupt bedrövade hjärtevän!! Av ditt brev igår (tisdag) ser jag ju hur min stackars B. så djupt lider ó detta till största delen i följd av mig. Du säger att Gud ó Hans nåd ej nu en tid kunnat såsom förr fröjda ó stärka ditt arma hjärta, utan att du känner som om du behövde något till, om du skall känna dig tillfredsställd, ó detta något varefter du så trånar skulle vara mig. Ack älskade, nog är det märkeligt vad den arga själa fienden är framme jämt. Nu då Herren tycks ha' så att säga mera rotat ó innerligare stärkt vår ömsesidiga kärlek nu kan han, vår inneboende fiende, då icke tåla det utan försöker nu istället att störa den, på ett sätt, att vår eljes så outhärliga Gud ó Hans dyra nåd icke blir för oss så efterlängtad som eljes annars.

// Nog är det svårt att så skulle gå, men då du ändå är vaken häröver ó icke är nöjd med att så är utan tvärtom sörjer, ja gråter häröver ó ropar till Herren att Han ånyo måtte rycka upp dig ó giva dig ny håg ó lust att löpa Hans vägar, så är jag viss på att Han, som slagit sig igenom alla svårigheter, även skall hjälpa dig, du min dyre B. igenom detta, ty 'Han hjälper ju alla dem som ett bedrövat mod hava.' Detta löfte gav Han ju oss på nytt i den lilla Bibelspråksboken i morse. Du säger att jag är ju intet annat än en svag syndbesmittad varelse. Ack nej, vad är jag annat! Huru arm ó fattig jag är det känner jag mer än väl nu, ty hade det nu varit något med din lilla H. så hade Herren nu kunnat låtit mig bliva till någon liten hjälp för dig, jag menar så, att jag kunnat skriva något verkligt uppmuntrings- ó styrkeord till min bekymrade B.

// Du beder mig hålla i ó flitigt bedja, på det att jag icke måtte bliva otålig på dig, ty du känner det, som om hos dig skulle ligga skulden till, att vi så länge få vänta på eget hem ó våra förhoppningar härpå gång efter annan gå i kvav. Käre du, det kan ju nog vara så att

det är mycket hos både dig ó mig som först måste bort ó istället mycket som måste komma till. innan Herren ser, att Han kan giva oss ett eget litet hem. Att någon skuld skulle ligga hos dig, därpå har jag verkligen ej förut tänkt, men väl har jag ibland känt som att jag vore den skyldiga ó att det var du som härvid finge lida för min skull. Men käre du, hur nu än är, Herren hjälper oss förvisso å ömse håll.

Det du nämner om din dröm var ju ganska eget. Vad månne den betyda? Antingen något eller intet. /--- *jag blir alltid så trött av järnvägsresor o vi måste gå direkt till doktorn.* God natt!! Din varmt tillgivna och på dig så länge Herren vill väntande Hilda

Brev B 22. B t H. Avsant 1/9 1883

Min egen älskade Hilda!

För några dagar sedan funderade jag rätt mycket på, huru det kom sig, att jag var missbelåten med min närvarande stämning och längtade efter ett eget hem. När jag tänkte på äktenskapet i allmänhet, så kände jag icke den minsta åtrå därefter, det föreföll då tvärtom såsom rysligt besvärligt och nästan motbjudande. Men ändock längtade jag därefter. Och detta helt säkert därför, att kärlekens natur är sådan. Och då nu min kärlek är riktad på dig, så förstod jag att jag ville eget hem med hustru endast försåvitt du bleve min maka, och då jag vet att du vill bliva det, så kände jag, att jag gärna och snart ville bliva en välbeställd äkta man. När du togs med i beräkningen så framstod allt i en annan dager. På så sätt är du den lilla sol, som i visst hänseende sprider ett glatt och hoppfullt ljus över min framtids töckniga dal.

Såsom en fyllnad till ovan skrivna kan jag tillägga, att jag de sista dagarna känt mig mera stilla och nöjd. Jag har med ett ord sagt känt det ungefär som förr, och det är gott att ha kommit därhän. Herren vare tack! /*Dina ord i sista brevet gällde alltså något redan förflutet, men var inte förspilda/ Må vi därför hålla i med både att skriva tröstens och maningens ord till varandra som ock att troget förebedja. /hur gick Enköpingsresan? När du kommer hem får vi väl åter låta breven mötas på vägen. Häromdagen skrev jag till Visby och tackade **Mor** för lånet av hennes dotter.*

Nyligen hade jag brev från **Selma /Bohlin/**, som nu hyrt sig eget rum, emedan hon har kommit till insikt om, att hon omöjligen kan vara med de andra. Trälen bliver icke i huset evinnerligen, säger hon. Stackars min syster! När, när skall det bli annorlunda? Hon tycker sig nu vara en martyr, men ack vilken vrångbild!

En på visst sätt mycket sorglig underrättelse innehöll brevet också, emedan det omtalade att **syster Klara /Johansson/** på en gång mistat tre av sina barn. De barnen, vad äro ej de för föräldrarna: glädje och sorg, bekymmer och ljuvligt framtidshopp. Vart skola vi gå, på vilket område skola vi stanna, där ej motsatserna möta oss. Icke minst göra de det på kärlekens område. Här nere äro vanligen våra högsta glädjeämnen också våra bittraste

sorgekällor. Tänk, hur skall det vara där, varest glädjen är oblandad, varest han aldrig skall förbytas i sin motsats. Där först äro vi i besittning av den fulla lyckan.

Nu blott en liten avslutning på lördags förmiddag. Just nu fick jag brev från **Matilda Lundberg**, som nu av **Lina N./?** inhämtat underrättelser om dig. Om måndag kommer hon in till Göteborg. Jag skulle nästan hava lust att då fara in för att träffa henne. Kanske det dock ej blir av. Jag har på sista tiden börjat tänka på att bliva sparsam. Nu till sist hjärtliga hälsningar till **Adolf** och **Nelly** från din helt hängivne Bernhard

/Matilda Lundberg, 1850-1912, Göteborg,ogift./
/Lina N i Skövde?/

Brev H 93. H t B. Johannelund den 5 Sept. 83.

Dyre älskade min B!

/Nu ser jag att min lille B är vid gott mod igen. Herren vare tack! En i sanning stor nyhet att du ser äktenskapet i stort som rysligt besvärligt efter att i 2 år ha varit fast inom dess fasliga skrankor. Att jag skulle upphäva det är för vackra ord för att äga tillämpning på mig. Herren kan göra mig till ledstjärna, men nu är jag inte det./

Nu undrar du mycket hur vår färd till E./nköping/ avlöpte. Jo, vi voro båda 2 mycket glada åt vår resa på alla sätt. Själva resan var mycket angenäm ó framkomna gick oss allt så väl, ty vi hade **Cederqvist** /?/ där som hjälpte oss. **Doktorn** /**Westerlund**/ var också mycket snäll ó stärkte oss båda i vårt förtroende till honom. Och det gör ju så mycket det. Jag fick nu särskilt för mitt huvud ó de svåra blodsvallningarne åt huv'et som jag lider så av. Så fick jag ock för halsen, men de pillerna ha' till följd att jag får fullt av fnassel i ansiktet ó det har jag ju så stora anlag för ändå. Men det kan nu ej hjälpas.

//Det andra jag tar in för huvudet, det var jag så glad åt, men än har det ej gjort den minsta verkan, ó jag har rätt svårt att hålla fast vid ó tro att det skall hjälpa mig något. Jag har bett Herren så mycket att Han måtte välsigna de medel som han gav oss genom denne så beryktade man, men oftast ser det ut för mig som att Herren ej vill höra mig. Ja, Han heter 'Underlig', men Han heter ju ock 'Råd' ó 'Evig Fader'. /---/

*/Stackars **Clara** /**Johansson**!/ Att förlora alla tre på en gång! Och den **Selma** /**Bohlin**/ som nu bestämt sig för att stanna i stan. Det kan kanske göra henne gott att försöka på egen hand. Jag far härifrån den 14 sept./ din Hilda*

/Cederqvist = ? ev **Maria Christina Cederqvist f Larsson**, 1849-1931, g m trädgårdsmästaren **Johan Alfred Cederqvist** i Enköping, 1859-1929/

Brev H t B. Johannelund den 12 Sept. 83.

Älskade min B!

/Reser först den 17:e. /Carl Rudolf/ Hasselrots o Humbles /?/ ska komma hit på lördag. Adolfs undervisning börjar först på måndag o nu är han ofta inne på kyrkomötet. Tråkigt att Helna S /?/ är så mycket sämre. Bror Per /?/ var väl sorgsen?/ Men nog syntes den kära Helna vara bra mogen för att fara hem och möta sin själs brudgum till mötes. /---/ Bra eget, det du skrev om de där sjömännen o din dröm i sammanhang därmed. Ack den där förebråelsen från deras mun, även om de ej sade den med så särskilt fullt allvar, huru skall den ändå icke ha' känts för dig, älskade. /---/ Bra stort vore det ock om de där ölförsäljarna blevo fast vid sina löften. /Men vad var det för vishet du citerade ur Unos /Nylander/ brev? Nog tycker jag ni män äro ena lustiga varelser alltid. Moster Mariannes /Lyth/ barn får vänta på mig två dagar. Snart den tredje förlovningsdagen!

/För lite sen brev från Hilma /Bohlin/ med inneliggande från Hulda /Bohlin i USA/. Jag ska väl snart skriva åt båda hållen./ din egen lilla slarva Hilda

**/Karl Abraham Humble, 1828-1914, godsägare, ledamot av styrelsen för EFS/
/Helna S = ? med brodern Per? i Varberg eller Göteborg?/**

Brev H t B. H 95. Visby 19 sept 83.

Lille gubbpojken min!

/Skön överfart t Visby. Idag torgdag./ Möjligen får även jag någon stund ned i boden se nedan/ .../. din lilla H-a

Brev H t B. H 96. Visby 26 sept. 83

Du, mitt hjärtas efterlängtrade!

/Här så tomt o långsamt. Längtar efter dig o det egna lilla hemmet./

Brev H t B. 97 söndag 30 sept. 83

Hjärtevännen min!

/B skrivit att hon / = H/ alltför ofta använder ordet "liten/lilla". Om jag hade din förmåga att "kunna koka soppa på en korvsticka"! Sa inte adjö till Prinsessan /Eugenie/- med de tråkiga Visbydamerna. Slapp vara i boden på marknadsdagen. "Med handeln är rakt slut nuförtiden." Tvärtom har Pappa fått sätta till summor, fast han själv så lite nämner

därom. Han har nog sökt sig till Gud av materiella skäl och jag ber för honom, men vill Gud föra honom till sig den hårda vägen, må det ske. En varm famn och många hjärthälsningar./

Brev H t B. 8 okt 83

Innerligt avhållne kära B!

*/Du kunde skrivit mer om den ev. platsen än frågan om vi klarar oss på 1.700 om året. Om inte husrum o ved följer med är det alldeles omöjligt. Men sök ändå, så kan du spara till den gång det blir av. Varför söker du inte Thorup? "Ingen är en sådan stackare på alla vis som jag." Du skriver att jag inte ska gråta, men "ack, käre du, tårar o jag, vi hänga allt för nära tillsammans för att kunna skiljas åt. Det är jämt så många ämnen till tårar, både inre och yttre..." Just när **Adolfen** fyllt 28 år och är mogen för pastorexamen, så avskaffas den. Bra också för dig, inte minst m h t kostnaden./*

Brev B t H. 10 okt. 83

Älskade Hilda!

..."Som kompassnålen kan svängas runt, men likväl genast, så snart hon blir fri, återtar sin bestämda riktning mot norr, så gör även det hjärta, som älskar. Dess tankar och känslor kunna väl upptagas av mycket yttre, men så snart de bliva fria rikta de sig alltid åt ett håll - mot polen, kring vilken denna världen vänder sig. Det är en osynlig makt som åstadkommer detta. Kärleken söker således bli fri från de yttre banden för att få känna ett annat ännu hårdare band. Likt magnetnålen svingar han sig mot norr, men ej mot det kalla, isiga utan mot det varma, ljuva - hän mot ett i kärlek mötande hjärta sträcker han sig.

// Således - de ovan nämnda tankarna voro ej något ovanligt eller nytt, så att de förtjänade att i brev omnämnas. Men att jag kom att omtala mina tankar, det berodde därpå att jag under den vandringen fann liksom en ny sida hos min kärlek. Förr var min kärlek icke alltid hemma, han var understundom bortlupen, så att jag måste söka honom liksom Sulamit sökte sin vän. Vanligen fann jag honom snart nog men icke desto mindre var jag missnöjd med det där sökandet.

//Nu, när jag kom att tänka på min vän, fann jag att kärleken var hemma, och när jag tänkte efter fann jag, att han på senare tiden alltid brukar hålla sig hemma, så att jag aldrig behöver söka efter honom. Detta var en upptäckt som gjorde mig glad, ty jag fann härav, att min kärlek nu hunnit över slyngelåren och vunnit den rätta stadgan d.v.s. nu finns intet som kan svänga kompassnålen åt alla möjliga håll - den visar ständigt mot norr eller rättare mot öster, ty däråt bor kärestan min."

... "Vad du skrev om Fars affärer, var ganska tankvärt. Stackars gubbe!" */Alltför många lanthandlare också här och i Släp. De lever på ölen. Jag höll nykterhetsföredrag och försökte få en gumma att sluta med olaga ölförsäljning. Två komministraturer lediga, den*

ena med en svår kyrkoherde, den andra med bara 1.700 i lön./ "I sammanhang med vad ovan är berättat om min nykterhetsverksamhet vill jag tillägga, att jag själv lagt bort att dricka både vin och öl. Jag var nämligen rädd att någon skulle taga anstöt därav eller därmed försvara sitt brännvinsbruk. Huruvida jag skall låta denna avsägelse gälla allmänt eller blott för dessa församling/ar/, vet jag ej rätt. Tror du att du kan vara husmor i ett hem där ej vin finnes, skulle du känna det svårt att jag ej skålade på vår bröllopsdag?" Jag skall gärna be för din Far "men jag vill ock tillägga i min bön: Herre behöver du taga allt ifrån honom så tag det. Detta vore visserligen icke vinning vare sig för dig eller mig, men för honom själv vore det den största vinning att få sin själ frälst, även om han måste släppa allt härnere. Hälsa nu den käre gubben som hjärtligast, ävenså mor och Rudolf. Din trofaste B.B."

Brev H t B. 17 okt. 83

Älsklingen min!

... "ska'vi då verkligen bli så lyckliga som det tycks vi skola bli?" */Sök ej platsen med en sådan kyrkoherde. Om nykterheten/*: Ack B. du kan nog ha' rätt att du anser dig böra göra det för brännvinssuparnes skull. Men säg mig vad ska' jag en gång som prästfru o de komma upp i prästgården vad ska' jag ibland ta' till om ej vin får finnas. Alltid kan ju ej sådant behövas, ty det har jag verkligen många gånger tänkt på att blott i nödfall skall då sådant komma fram i mitt hem en gång, men ha' för regel att aldrig använda det, tror jag ej går. Och vid vårt bröllop, nog får du då allt använda det, eljes bleve det för mycket bråk av, som ju ej kan vara behövt. Det tror jag visst du intet orätt gör i, eller tror du verkligen det?"

Brev B t H. 17 okt 83

/Komminsterplatsen söker jag ej, 1.700 som mest räcker ej. Badat den 10 okt./

På tal om klagan, så klagar du visst bittrast över dig själv. Stackars min innerligt älskade flicka! 'Tårar och jag vi hänga alltför nära tillsammans för att kunna skiljas åt', säger du. Antingen betyder detta ord mycket eller ock intet. Kanske det är med dina tårar som med barnets, kanske de äro bittra hjärtetårar? Härpå beror deras betydelse. Tänk emellertid vilken skön livsuppgift detta förhållande bereder åt B. Han får bliva och vara en tröstare för den han så helt älskar, han får med mild hand torka av hennes tårar och än på ett än på ett annat sätt locka fram små löjen.

//Men hur skall det bliva om B. själv känner sig hågad att 'taga till lipen'? Vem skall då

trösta? Vem annan än den som blivit honom av Gud given till hjälp. /.../ Skulle vi båda gråta kunde vi ju alldeles drunkna i tårar. Då bleve väl ingen annan råd än att i god tid skaffa sig Noaks ark. Hur jag komme att trivas där är ej gott att säga. /.../ Eller också kan hända något annat - att du gråter ifrån dig och sedan såsom Bs kära maka blir idel solsken. Ack, vad skönare solsken kan tänkas än det som lyser från en trofast hustrus anlete. Sådant solsken kan göra en öken till en blomstrande lustgård, därtill kan det förbränna hela skogar av svårigheter och trångmål. /.../ Min natur är sådan, att när jag vill något håller jag i så länge möjligt är. Och nu ville jag visa det att jag är så innerligen nöjd med min H, som hon är. Du minns väl, när jag ville upp för fallet o strömmen i Kullagårds kanal */i Veddige, dit Bs Mor och systrar flyttat 1883. 1886 flyttade de tillbaka till Varberg./* - det ville ej gå men det gick. Från **Selma /Bohlin/** medföljer ett brev."

Brev H t B. onsdag 24 okt 83

Älskade min B!

*/Just fått småttingarna Lyth i sina bäddar. Moster mycket svag, men nu har de fått en liten bror. Lovat att inte bada mer! Glömt **Hilmas /Bohlin/** födelsedag. Nu trivas de väl på Kullagård. Stackars **Selma /Bohlin/**./*

Brev B t H. 24 okt 83

Älskade min H!

"Jag vet blott, att min förlovningstid hittills synts mig vara blott några få dagar, vadan jag icke ens kunnat tänka på att tröttna." /Sjukbesök i Släp. Husförhör./ " Idag blev folket så mycket, att vi måste gå till kyrkan. Vid dessa förhör mottar jag även beställning om böcker och får nu snart skicka efter för ett par 100 kronor igen. Det är alldeles förunderligt, att de köpa så mycket böcker. Bokhandlaren i Kungsbacka tycker icke alls om mina affärer."

Brev H t B. onsdag 31 okt 83

Min dyre älskade B!

*/Om barnen **Lyth** och Morbror **Mårten /Lyth/**. Läste i Väcktarens brevlåda ett svar till "B.B". Var det du? Du hör väl till **/Carl Rudolf/ Hasselrots** närmare vänner? Brev fr **Anna von Post** att vännen **/August/ Vennlund** har chans på komministertjänst i G./ävla// **/August Vennlund**, 1865-1911. Tillhörde Brödrakretsen, se nedan!./*

Brev H t B. 4 nov 83. Renskrivet bland Plånboksbreven

Min aldra dyraste B

/---/ Du säger i början av ditt brev att du aldrig kan finna passande ord att giva ett helt o. sant uttryck för dina känslor gentemot mig utan får ständigt nöja dig med att innesluta dem alla i det enda ordet "älskade". Ack, min B. varföre leta efter andra uttryck! Vad ligger icke i detta ord! Du vet ju att granna fraser är icke i min smak, fast härmed vill jag icke säga, att du skulle säga några sådana åt mig, utan att de verkligen hade sin motsvarighet hos dig, jag menar att jag visst icke tror det skulle vara några tomma ord blott, som du skulle säga mig, nej därtill är min B. alltför sann. Därföre då du säger något i avseende härpå, så tror jag att jag kan säga, jag gjort den upptäckten att det oftast ligger mera bakom än som höres i dina yttranden. Skulle jag då icke vara nöjd då jag får heta "din älskade H." och det ännu mer då jag själv säger att i detta uttryck ligger ännu mer än du kan finna ord för. Du får ock å din sida vara nöjd med mina gamla städse återkommande uttryck för vad jag känner för dig. Men huru gamla de än äro, tycker jag dock de höras och säges på ett nytt sätt nästan för */ett ark saknas/* /--/ */Om gudbarnet Lyth./*

Brev H t B. 12 nov 83

Min egen älskade B!

"De prata så fasligt inne i sängkammaren **Morbror Fredrik /Lyth/, Moster Hedvig /Lyth/** o mamma, rörande bråk som **Morbror Mårten /Lyth/** jämt är i, så jag kan knappt reda, vad jag vill nedskriva." */Om broder Adolf/*: "han har ju så mycket att göra jämt, men när han skriver, är det alltid samma allvarliga manande anda som genomgår hela hans brev, nu såsom förr. Herren vet huru det är med honom. Ack, ja själa fienden tröttnar aldrig så länge vi äro på denna jorden, att att gå efter oss o och än på ett sätt än på ett annat söka fördärva Herrens verk i oss." */Också uttröttad./* "Hur gick det att hålla föredrag över vår dyre lärofader Luther?" **/Knut Valentin/ Ekman** känner du visst lite. Mamma och Pappa hör honom också gärna "Måtte Herren få vinna dem o mig mer o mer för Sig, så att vårt liv här verkligen blir ett liv med Herren." Hälsa de dina, särskilt **Hulda /Bohlin/**. Du skriver väl snart till nya **pappan, mamman o fastern i Amerika**

Brev B t H. 14 nov 83

Min H!

*/Om Mors brev med tack för Bs kärlek. Om **Lallens /Nelly/** barnakärlek. Om Hs julklappspaket via mellanhänder. Bs tvekan att fråga H vad hon vill ha. Lutherjubileet. Grannfruar smyckat kyrkan. Klockaren övat psalmer med några av barnen. Altartjänsten ändrade jag så att den liknade den på Johannelund./*

Brev H t B. söndag 18 nov 83

Älskade min B!

*/Föräldrarna på **Adolf Lyths** dop./*

*/**Adolf Lyth**, 1883-1944, son till **Fredrik och Hedvig Lyth**/*

Brev B t H. 21 nov 83

Min skatt och mitt armod!

/.../ min fattigdom på kärlekens mångfaldiga goda och därtill min brist på det timliga goda.

Brev H t B. söndag 25 nov 83

Älskade vännen min!

*/Julpaketet. Jag håller nu på med ett par små arbetsväskor åt **systrarna** /= **Hilma och Selma Bohlin**/, måtte de komma att falla dem i smaken./*

Brev H t B. fredag 30 nov 83

Min älskade B!

*/Skriv om **Selma /Bohlin**/, är på Kullagård i jul./*

Brev H t B. söndag 2 dec 83

Du min efterlängtrade B!

/Julstök/

Brev H t B. 9 dec 83

Du min älskade B!

*/**Pappas** födelsedag idag - 71 år. Jag sjöng "Blott en dag" för dem./*

Nej nu kl. 11 är

Därför bäst att sluta här

Blott till sist lilla famnen varma

Återigen sändes att hos dig hamna

Du som ju henne kanske bäst förstår

Och framför mången annan, dock efter henne trår.

Brev H t B. söndag 15 dec 83

Du min innerligt älskade B!

/Att du åkt de fyra milen till Göteborg för att köpa julklapp! Tack för hälsningen från /Edvard/ Osterman. Jag såg honom ju i St. i våras,/ men han föreföll så främmande för mig o då han talade till mig fick jag jämt heta "ni" o det tyckte jag lät så besynnerligt, ty vi voro förut namne med varandra. /Sänt julpaketet o ett till Veddige Kullagård. Antar att Selma /Bohlin/ reser hem till jul./ God jul!

Brev H t B. Annandag jul 83

Min egen, egen älskling!

/Tack för din väl påhittade och kärkomna gåva - den sköna präktiga kappan./

Brev H t B. fredag 28 dec 83

Min älskade B!

/Julklappar till henne och från henne. Tavlor med porträtt mm. Julkorg att lämna till fattiga - mamman ville inte och då kom tårarna så att hon ändrade sig./

Brev H t B. onsd 2 jan 84

Min efterlängtade Bernhard!

/Georg/ Ulfsparre är död. Jag lider av att se särskilt mina släktingar gå omkring med tillslutna hjärtan för Gud. /Knut Valentin/ Ekman började igår sin predikan med att tala om de två sorternas människor - Guds och djävulens barn, men Moster Bina /Lundin/ sa "det är riktigt farligt, ja rent av skam att predika så, tvi, tvi." Om julklapparna, som hon gjort själv. Moster Marianne /Lyth/ lärde mig att lägga tavlor. Jag ska göra fler. Att du vågar lämna verser till andra är inte högmöd. Min lille B kanske blir poet./

Brev H t B. onsd 9 jan 84

Min egen trofaste B!

/Stackars dig som var så ensam över julen. Besynnerligt att du inte hörde något från hemmet. Häromdan brev från flickorna /Hilma och Selma Bohlin/ och Ellen /Johansson/, så genom en omväg får du en hälsning från dem./

Brev B t H. 16 jan 84

Min dyra flicka!

Ack, om Herren min Gud i andligt hänseende hade mitt hjärta lika helt som du i timligt

hänseende äger det. När jag ställer mig själv inför din kärlek, kan jag med glad frimodighet säga: du allena är mitt hjärtas brud:

Vad jag sett och vad jag hört,
Intet så mitt svaga hjärta rört
Som den lilla flickan Hilda.
Fast vi långt ifrån varandra voro skilda
Mer och mer hon hjärtat in dock tog,
Och det uti kärleksbojan slog.

*/Utbyggd liknelse om solen och jorden och kärleken. Verserna i kretsbrevet är skrivna av/ den yngste, den i andligt hänseende minste och sämste i hela brevföreningen /=B/ Ofta beder jag Herren att Han, under den tid vi vänta på varandra, måtte bereda och fostra oss så, att icke blott våra hjärtan måtte vara sammansmälta utan ock så, att våra gåvor och anlag måtte passa så tillsammans, att vi med rätt framgång måtte kunna tjäna vår Gud. /.../ Idag brev från både **Selma, Hilma /Bohlin/** och **Klara /Johansson/**. Allt gott och väl.*

Brev H t B. 16 jan 84

Älskade min B!

/Moster Marianne /Lyth/ kommer för första gången sen april förra året. Hon kommer med lilla Hedvig /Lyth/, som börjat ta spellektioner för mig. Du frågar om Augusta /Lundqvist/- jo vi ses ibland. Gud har låtit mig glömma det onda som varit mellan oss, det är som en dröm. Hon förstår nog ej hur ledsen hon gjort mig. "Hon stackare har en mycket svår o hård natur att kämpa med" Julklappsverser./.

Brev H t B. onsd 23 jan 84

Min älskade lille "B.B."!

/Just haft min spellektion. Maria Ulfsparre olycklig, mannen på dårhus innan han dog och en liten flicka född strax före jul utöver första barnet. /H V/Tottie blivit missionsdirektor i st f min BB, som det väl först var tal om. Om glasbordet som gick sönder. Har inte velat antyda om Nellys tillstånd - gravid - då jag varit rädd att det skulle vara okvinnligt att tala om sånt./

Brev B t H. 23 jan 84

Min dyraste Hilda!

/Just skrivit till Klara /Johansson/. Jag har en bok för mina verser o prosabitar. Såg just att jag skrivit 46 sidor./ Ur den boken skall jag läsa för dig, när vi bliva gamla och kärleken

slocknat. Sista versen: /

Över flickans kind
Sprang lättfotad hind.
Ända nyss.

Vad var det för hind
Uppå rosenkind?
Jo, en kyss.
Ifrån kind han flög
Men till hjärtat smög
Tyst han sig.

"Kommer han igen,
Kära, snälla vän,
Säg det mig?"
Flickan frågar så;
Vill till svar helst få:
"Ja, visst ja!"

"Kom då riktigt snart!
Själva vindens fart
Må han ha'."
Åter sprang på kind
Lätt som aftonvind
Samma hind.
Purpur nu han strör
Och skön rodnad gör
Uppå kind.

Kysen nu blott purpur strör,
Men en dag han så ej gör.

Ty hur blek blir ej var mö,
Just den stund, när hon skall dö.

Döden kysser purpurn bort.
Flicka säg ej: "det är hårt!"

Ja, sådan är denna visan. Ämnet är i sig själv av ganska ytlig natur, motsättningen mellan de många och den ene sätter väl dock en allvarlig prägel även på detta ämne. O. må vi då kyssa så, att den sista kysen ej blir en fasans och förskräckelsens.

Brev H t B. onsd 30 jan 84

Älskade min B!

/Bröllopstavlan får du hämta, liksom Kristushuvudet o Emausvandrarna. Du säger att

mina verser är knaggliga i metern, men det beror på hur man läser dem./

Brev H t B. onsd 6 feb 84

Min dyre tuktomästare o älskade "B.B."

/Förlåt det jag skrev om okvinnligt! Att jag undrade om det var fel att skriva ger du en oren anstrykning. Förlåt också att jag inte lyder ditt bud att inte tala mer härom. Ledsen på mig själv. Antagligen tagit miste om /H V/ Totties befattning och dig. Om någon dag, när jag slutat på biblioteket, ska vi några stycken gå till sjukhemmet o sjunga. Gick igår runt o påminde barn som lånat och inte lämnat igen böcker. Hur mycket sänder du /Robert/ Dickson - om du bara slapp räntan?/

12.2.84 B fyller 28 år

Brev H t B. onsd 13 feb 84

Min några dar's gamla 28-åring!

*/Nu har du sagt farväl till ditt 27 e år. Ingen i prostgården hade väl gjort något för dig? Vi åto årsgröt o våfflor o skålade till din ära. Oro i Göteborg inför prästvalen. Hu, att du skall tillhöra detta stift. **Adolf** ska tydligen snart ta pastoralen enligt tidningarna o en av lektorerna. Opponenterna kanske inte är så farliga, men den skröplige **biskopen** /Anjou/var bitter o avbitande mot /Kurt **Valentin/ Ekman** då han disputerade. Enligt Ekman finns det mycket i **A/dolf/s** avhandling som avviker från den rena läran./*

Brev B t H. 20 feb 84

Min högt älskade H!

*/Bara er hyllning på födelsedagen. Sedan fick jag ett par ylletröjor **hemifrån**. Fru /Hilda/ **Björkman** hade skrivit verser till mig. /Edvard/ **Osterman** vald till kyrkoherde. För tidigt att undra om B ska bli hans efterträdare. Känner vemod inför tanken på döden, inte för ämbetet eller familjen/ då bleve ej mitt hopp om ett eget hem här nere realiserat, då finge jag ej smaka den jordiska kärlekens sötma i dess fullhet genom det fulla ägandet av den som ligger mitt hjärta så nära. Tack för tavlan och handdukshållaren. Säkert avviker inte **Adolf** från Augsburgska trosbekännelsen, det är den enda läroskrift prästen förbinder sig till. Äldre präster vill också räkna dit en rad andra läroskrifter o bekännelser. Utestänger allt självständigt forskande i skriften. Du ser att inte heller din B betraktas som renlärig. **Klara /Johansson/** /som förlorade tre små barn 1883 skrev: "Jag fruktar att jag är så utpint, att jag snart är oduglig både för Himlen och jorden." Skriver du gläder du den*

stackarn.

/Hilda Björkman, f Strömberg, 1830-1907, gift med godsägare **Oscar Björkman**, 1810-1901, hyresvärdar för Gustava Bohlin, Bs mor och systrarna Hilda och Selma, på Kullagård i Veddige församling/

Brev H t B. onsd 20 feb 84

Dyre älskade min B!

*/När ska ansökningarna till Klippan efter /Edvard/ Osterman in? O lär ju nu få 7000 sa Farbror **G/ustaf Kolmodin/** - är det 1800 i Klippan? Ack om /Robert/ **Dickson** gett dig de 1000 som han givit till lärarinnefonden!//*

Brev H t B. onsd 27 feb 84

Älskade min B!

*/Nelly /Kolmodin/ i fredags mor till en duktig pojke, **Johannes.**/ ... att du för min skull, vid tanken på döden, eviga livet o himmelen, känner en liten bismak av vemod, på samma gång är det mig ock kärt att höra att om Herren icke skulle finna för gott att låta denna vår ömsesidiga önskan uppnå sitt mål, du gärna vill böja dig för Herrens hand o säga i sanning: jag är fullt nöjd med vad Du gör. Du ber mig ej tycka det är underligt att du skriver så o har sådana tankar, ack, nej, nej, tvärtom. Må vi äga varandra, såsom ägde vi vara'ann icke. Detta är visst ingen lätt läxa, men vi vilja ju båda lära in den allt mer o mer o ej stanna vid blotta stavandet på densamma. /Kort till **Klara /Johansson/-** har bara ett provkort som jag ej beställde "jag ser så högdragen o förarglig ut" - bränn det om du inte skickar det t Klara./*

/Johannes Kolmodin, 1884-1933, FD 1914, rådgivare till den etiopiske kejsaren/

Brev H t B. onsd 5 mars 84

Älskade min lille "B.B."!

... lille Bs brummande o väldigt barska utseende... Så mycket vill jag blott säga, att innan jag hörde om det solsken o den vänlighet som dolde sig bakom barskheten, hade jag fullt klart för mig att de verkligen vore där att finna ändå. Nej du skrämmer mig numera inte

så lätt, hoppas jag, du lille älskade "B.B." /När blir /Edvard/ Ostermans tjänst ledig i Klippan? Om du nu skulle få den tjänsten/ så blir väl därför vårt bröllop inte så hastigt för det, för då skulle du ju än mer få nödgas öka dina skulder. /Jag har ännu inte skrivit t Hulda o Selma /Bohlin/. Du var väl ock fadder till lille Johannes /Kolmodin/?/

Brev H t B. onsd 12 mars 84

Hjärtevännen min!

/Sju föredrag på en vecka! Tänk på hjärtat! Kan inte någon hjälpa till med nykterhetsföredragen? /Edvard/ Ostermans kyrkoherdeval blev överklagat som du klarsynte sagt./

DIKT "Till broder Bernhard på hans födelsedag 12.3.84" på papper med tryckt "Selma Bohlin"

”Nu Broder kär, Du fyller år!
Jag vet knappt huru många.
Jag tror de äro tjugosju,
Som från Dig äro gångna.”

/+8 strofer/

Brev H t B. onsd 19 mars 84

Lille rarnosen min!

/Jag fick heta så de första åren av min skoltid av en gammal vaktmästargumma. Nu snart vår o då känner jag en viss trånad och längtar efter dig. Svårt om Ernst B/jörkman/ också skulle söka Klippan. Du avstod förra gången, till Thorup, nu vore det hans tur, men Herren styre som han vill.

Brev B t H. 26 mars 84

Min allra dyraste H!

/Hungrig men får väl vänta på kvällsmaten tills herrarna slitit ut de usla kortlapparna. Kortet du ville att jag skulle bränna har jag i st satt in i tavlan och det gillade också vice pastorn i grannförsamlingen Onsala som var på besök. Ernst B/jörkman/ o Ellen /Johansson/ började visst tycka om varandra då han var 17. Längre känt att kärleken inte mognat och hon har visnat också lekamligen. Hilma /Bohlin/ skrev att han nu ofta är sjuk. Nu har han fått ett stadigt tycke i en annan. Även om han söker Klippan gör jag det, en plikt både mot dig o mig att försöka få en fast tjänst. Tillsättaren får avgöra mellan oss./

Brev H t B. onsd 26 mars 84

Vännen min!

*/Önskar mig mera pratsam som prästfru, men inte så att jag lämnar ut förtroenden. Det har jag fått pröva på av **Augusta /Lundqvist/ och Moster Marianne /Lyth/**, som anförtrott mig mycket som jag lovat - och hållit - att ej berätta vidare./*

Brev B t H. 2 april 84

Min allra käraste H!

*/Om förtroenden. Palmsöndagen predikar **Prosten /Levan/**, så då kanske jag ger mig in till Göteborg o träffar mina vänner. **Selma /Bohlin/** lite misslynt på dig - skrivit två brev och inte fått svar. Skickat nyårskort fast du tydligen trott att det var någon av **Björkmans. Selma** bor i Varberg hos **handlanden /Anders/ Vallén**. Hon skickade t o m verser fast hon aldrig fått beröm för dem. De sista var ändå inte så dumma. Om fröken **Skog /?/** vet jag intet. Har ännu inte skrivit **/Hilda/ Björkman/**. I går hade jag brev från **Hulda /Bohlin/ i Amerika**. Hon hälsar dig; tycks ej komma ifrån sin längtan till fäderneslandet. /Igår o förr går fullbordat mina teser för pastorexamen./*

/Anders Wallén, f 1806, handlande i Varberg/

/Fröken Skog i Varberg?/

Brev H t B. 2 april 84

Älskade vännen min!

*/Kärt brev från **Augusta /Nylander/** i Uppsala. Skrev henne senast i november. Kvinnor behöver vara förtroegna med varandra - inget att vara svartsjuk på. Kortet du gillade:/ högdraget, sneddraget o på samma gång neddraget, ty om jag ej minns galet äro ögonen riktade så lågt att det ser ut som jag tittade i golvet. /**Nelken /Nelly/** skriver att de vill att **Adolf** ska resa till Gävle i påsk. Ensamt för henne även om hon har **Maria Grape/***

Brev B t H. 9 april 84

Min älskade!

*/Försökt skriva vers till din födelsedag, men det blir inget. Däremot en vers till prostens 80-årsdag "som jag i mer än ett hänseende står så fjärran. Flera verser med sparvkvitter till näktergalen. Apropå **Augusta /Nylander/**:/ För övrigt få vi ej vänta för mycket av varandra under förlovningstiden. Men nog tror jag att man och hustru kunna i varandra finna allt vad de behöva, jag tror, att de mer och mer böra komma därhän, att deras hjärtan ligga fullt öppna för varandra. /Inte kommit någon manlig vän så nära, närmast **Adolf**,*

men ej ens där har jag funnit full likstämmighet. I maj ska Adolf försvara sina teser - han reder sig nog undan anklagelser för kätteri./

Brev H t B. onsd 9 april 84

Älskade vännen min!

*/Ligger sjuk - ont i benen, knölar på benen och sedan svullen fot och ont i ryggen. **Doktor /Gustaf Magnus/ Bolling** säger att det är reumatiskt o en hudsjukdom. Besk medicin, men nu bättre. **Selma /Bohlin/** bara sänt mig ett brev, men i det låg kort från **Hilma /Bohlin/ o Ellen /Johansson/** och ett till och det antog jag vara från Ellen, men stilen en annan, möjligen **Farbror B/jörkman/** lagt i det. Skrev till Kullagård, både till **Mor, Hilma /Bohlin/ o Ellen /Cederblad/**, men trodde att **Selma /Bohlin/** redan rest till Varberg./*

/”Hilma” Rosalia Bohlin, 1852-1927, B:s yngre syster, husjungfru på olika håll, dog hos B i Hille)/

Brev H t B. 16 april 84

Mina allra käraste lille "B.B."!

*/Tack för sparvkvittret. Ligger fortfarande på soffan med värk i foten. **Pastor /Peter/ Andréen** gått bort, väntat, men fästmon verkade sämre. Till din namnsdag hade jag tänkt en dörrskylt som t **Rudolf och Adolf. Tant Ida /?/** var här. Hon blir alltid tyst när pappa eller mamma nämner Adolf. Nu frågade hon själv om det var sant att han skulle ha familjen med sig. Jag visade ej hur förvånad jag blev./*

/Peter Andréen, 1850-1884, prebendekomminister i Uppåkra. Trolovad./

*/Ida Nathorst, 1823-1914, delade hushåll med sin svåger **Gustaf Kolmodin** i Visby./*

Brev H t B. 23 april 84

Min allra dyraste B.B.!

*/Förunderligt att **Ernst B/jörkman/** kunde fria till en kvinna som redan varit förlovad och slagit upp den. Om att sjunga tillsammans med två flickor o **pastor /Kurt Valentin/ Ekman. Augusta /Lundqvist/** vill avråda för att det är opassande: han bör arbeta o inte roa sig - och för att flickorna nog är förtjusta i honom. Vad tycker du?/*

Brev H t B. 30 april 84

Älskade min B!

*/Kan linka på foten, men troligen inte vara med på disputationen. **Biskopen /Anjou/ej med, så slö o dabbig** att han ej kan hålla samman tankarna. Men **/Otto Vilhelm/ Lemke***

*lär vara styv. Tack för kortet t födelsedan. Om jag inte visste hur händig du är skulle jag tro det vara tryckt. Synd att **Augusta /Lundqvist/** fäst sig så vid **Adolf** o så sett sin kärlek obesvarad - inte detsamma dock som **Ernst Björkman/** som ej varnat **Ellen /Cederblad/** att han skulle förlova sig med en annan. Augusta skrev ju till Adolf i Uppsala o la fram sina känslor o han svarade genast att han inte hade några sådana känslor för henne. Roligt för **Klara /Johansson/** att hennes man **/Verner Johansson/** blivit nykterhetsmänniska. Kunde hon nu bara skapa trevnad och med kärlek kringgå honom skulle nog med Guds hjälp även för henne en bättre levnadsdag komma. Men bara genom flitig bön. Svårt att **Hilma /Bohlin/** ska vara så klen./*

Brev H t B. torsd 8 maj 84

Hjärtevännen min!

*/Adolf rest, "bra älsklig", räknar med att återvända i slutet av juni. **Anna /von Post/** i Johannehund en tid. Hon blir väl en **fru /H V/ Tottie** hon. Jag tror som du att det är bäst låta sången med **/Kurt Vilhelm/ Ekman** fara. Tänker säga till **Augusta /Lundqvist/** att hon själv kan säga det till honom, för han läser på hennes skola./*

Brev H t B. 14 maj 84

*/O vad jag längtar få höra hur det gick med dig o dina församlingsbor i söndags!/ Jag blev verkligen så ängslig, då jag av ditt brev såg, att de i sin harm på dig flere gånger hotat dig med att göra dig illa. Men jag vet ju att Den som är med dig är större än den fursten, som regerar i dem Måtte du nu bara slippa ta' lagen till hjälp, som du hotat med. ..**/Gud** give dig vishet/... Vad brudskådningen beträffar, är det visst bra om sådant oskick komme bort, men detta är ju något så inrotat överallt. Minns du hur du själv var framme och lyste för brudarna i Gävle! Tänk om prostens finge veta det. /Men du har ju rätt att ändra dig! Inte sagt något här, för de skulle tycka att du är överdriven.. Pappa vet att församlingen bett att du skulle vara kvar, först hos prostens o sen i Göteborg. Men fel av dig att tänka på att lämna gungstolen - det enda du har i boet - när du en gång får flytta. Foten nu bra, men det har du väl förstått. **Adolfs** disputation var lysande, fr 10 - 1/2 2./*

Brev H t B. 21 maj 84

Min lille lustigkurre till B!

*/ Du gjorde inte som jag sa, att inte bry dig om mina anmärkningar om utseende, utan kokade en spiksoppa. Men jag skrattade åt dina markattsframställningar. Att **Adolf** ej fick högsta betyget är **rektor /Hugo/ Hernlunds** skull. Ändå det högsta som lär ha givits här i Visby, enligt **/Otto Wilhelm/ Lemke**. I sitt tack till opponenter **Lemke** sa **Adolf** kärleksfullt att han önskade att **Lemke** skulle få mer o mer av det sinne som står efter*

*Herren och det ansåg Hernlund så opassande, översittaraktigt mot sin gamle lärare, att han yrkade på lägre betyg. **Mamma** hälsar o tackar för kort till 60-årsdan. Hon ville skriva själv, men är så trög att hon föredrar att jag gör det./*

/Hugo Hernlund, 1848-1914, FD 1883, lektor och t f rektor vid läroverket i Visby 1883/

22.5.84 fyllde H 23 år

Brev B t H. 28 maj 84

Min innerligt avhållna och älskade H.

/Samtalat med en yngling från grannförsamlingen, även om tron. Roligt att så många unga män kommer till vår nykterhetsförening. I Vallda bättre än i Släp - ännu ingen yngling o få ö h. Snart ska jag åka några dar till de mina på Kullagården. Ändå få dar i Visby. Stackars fattiglappen B!//

Brev H t B. 28 maj 84

Älsklingen min!

*/Glad att din ställning i församlingen är bättre än jag trodde. Måtte också det vida större svåra med brännvin o öl hejdas. O vilket lidande **Klara /Johansson/** har!// Vad tyckte hon själv om sin mans **/Verner Johansson/** yttrande att vilja fara till Algier? Jag önskar verkligen han fore, ty som det nu synes kan han omöjligen övervinna sig själv o då är han ju bara till fördärv ej blott för sig själv utan även för de stackars sina. Klara har ju 2 småtingar eller hur? Jag kände först ungefär så: Ja, nog är ett sådant liv något outsägligt bittert, så Klara kan nog intet hellre önska än få lämna honom, men det står ju fast att "vad Gud förenat skall människan ej åtskilja". Mot detta kan ju dock mycket invändas, först o främst det, det är ju han själv som kommit upp med att fara från henne, o så ock detta, att i denna hans bortresa ligger väl ingen direkt skilsmässa, utan blott ett lämnande av varandra för en tid, om ock det synes bra mörkt att de någonsin mera åter ska komma tillsammans. Och när man ser det så från dessa sidor, så är det väl intet orätt i om de skiljas åt. //August/Vennlund komminister i G/ävla/. **/Kurt Valentin/ Ekman** här komminister i Mästerby, men vi förlorar honom först om tre år. Ingen sång med oss tre flickor - när jag sa till honom att det kunde vara opassande blev han först förvånad. Även han är kritisk till **Augusta /Lundqvist/**./*

Brev H t B. onsd 4 juni 84

Min allra dyraste B!

/I Väktaren fastnade jag för en uppsats "delad sorg - delad glädje" som svar på en tidigare "din sorg är din" kände jag igen dina tankar. Och när jag kom till underskriften,

*Bernhardus, o mindes att du i sista brevet skrev dig just så, känner jag mig säker. Överraskning för att pröva mig? Förlåt att jag ej skrev det redan i mitt senaste brev! Under "Harmoniens makt" stod det "B.B." - det är väl också du? Väktaren tråkig, ständiga strider o bråk. Jaså du ska till Kullagård. Hälsa **Mor. Hilma o Selma /Bohlin/** träffar du väl ock o sen **/Hilda och Oscar/ Björkmans o Ellen /Cederblad/** särskilt. Förlåt att jag är dålig på att skriva dem./*

Brev H t B. onsd 11 juni 84

Hjärtevännen min!

/Nästa vecka kommer **Adolf-familjen**. Adolf frågat om han får ta med en **kumamayngling**, som behöver lära sig svenska, som ju är Adolfs ämne. Det får han - roligt att få göra detta lilla åt Herren. Du frågar om du ska dricka vin i sommar. Har någon sagt dig att de kan supa då du dricker vin, bör du väl avstå för deras inskränkthets skull, men annars kan du väl dricka. Förstår ej att du har så svårt med skålandet - låt bara bli! Tråkigt att **Mor** varit så klen. Nu har du väl varit där? Hur var **Ellen /Cederblad/** till mods? Varthän skall hon fara i sommar?/

Brev H t B. ons 18 juni 84

Vännen min!

*/I går morse kom överraskande alla våra släktingar från Stockholm, **Morbror /Georg Wilhelm Lyth/, Moster /Paulina Lovisa/ alla fem kusinerna** o de tänker stanna över midsommar. Och då ska alla släktingarna här vara med så igår var de här på middag. Vi som annars leva så lugnt, nu så mycket surr och jag så trött att jag tog mig en liten gråtning innan jag somnade. Om de ville fara ändå! Hoppas Adolf först kommer efter midsommar, men de har ej hört av sig. Välkommen!//*

/Georg Wilhelm Lyth, 1835-1918, se ovan 30.11.1882. De fem barnen var födda mellan 1865 och 1871/

Brev H t B. ons 25 juni 84

Min egen dyre B!

*/Idag reser släktingarna. Skönt. Hållit mig undan. Snälla o vänliga mot mig. I lördags kom **Adolfs**. Den söte lille är fyra månader. Han tänker fara runt o hålla missionsföredrag. Nu i veckan kommer **Natanael** ?/. Du känner ej någon synnerlig fröjd över att det blir så många människor och tror att du inte får träffa din Hilda./*

/Natanael ? till Visby/

Brev H t B. 2 juli 84

Dyraste vännen min!

*/Du är trött o det är jag också. Ont i huvudknoppen. **Fröken /Emelie/ Bergström, /Kurt Vilhelm/ Ekman, Adolf** o jag ha börjat sjunga tillsammans. **Natanael** snäll, jag spelar med honom och han trivs säger han. Du tänker nog att du här ska träffa **Lina Norberg** /?/. Jag vet att hon kom i söndags av **Anna Tranér**, men jag kan inte vara så mycket med henne som i Varberg. Tack för att jag fick del av dina verser till **Ellen /Cederblad/**. Bra att hon är nöjd så som det nu blivit, men vad kunde hon annat, liten stackare./*

*/Fröken **Emelie Bergström** i Visby?/*

*/**Anna Tranér**, 1842-1923, sjukhemsföreståndare i Visby, ogift/*

Brev H t B. onsd 9 juli 84

Min dyre älskade B!

*/Frida Norman å Johannelund har gått bort o **Norman** orkade inte jordfästa henne utan bad **Adolf**, men han är så uppbunden här att han måste säga nej. Frida kände inte längre några band härnere, inte ens de små - minsta två år. **Adolfs** far första veckorna i augusti. **Lina Norberg** reser redan denna vecka./*

Brev H t B. ons 16 juli 84

Min egen lille "B.B."!

/Jag undrar när du kommer, bra att det blir med överraskning, men också bra att jag vet när du inte kommer så att jag slipper gå upp så tidigt varje morgon. Kan du inte vänta lite på båten?/

Bernhard i Visby

Brev H t B. 7 aug 84

Min bortflugne o dock hos mig varande Bernhard!

*/Synd att du fick storm och blev sjösjuk. Bra att vi inte längtar för mycket efter varandra, för då skulle det bli alltför tungt. Jag har bett Gud att tråna mer efter dig, men inser att Han besparat mig det jag i barnslighet bett om. Krutgubbens onämnbare persedel kom med av rent misstag- tänkte då inte alls på gikten./ Du säger dig aldrig begagna kalsonger. B. du måste, måste, **måste**. /Tänk på din blivande frus blivande man. Akta dig för gikten!/*

/Kalsonger betydde från början benkläder före både kvinnor och män. Män klarade sig länge med de långa skjortornas nederdel./

Brev H t B. 18 aug 84

Min egen rare rare hjärtevän!

/Vi tala om vår lustige B. Nu åter i den kära prostgården - ty kär är den nog, även om du önskat bättre mathållning. I söndags var en f d missionselev, /Carl Gustaf/ Rhodén, här. Nu prästvigd o skall ut till Afrika. På onsdag far vi över - tomt efter Mamma o Pappa, mest för deras skull, särskilt Pappagubbens. Gläder dem när jag spelar, sjunger eller jollar med dem./

/Carl Gustaf Rodén, 1860-1943, utsänd till Afrika som missionär 1887./

Brev B t H. 27 aug 84

Min lilla duva!

Helt visst skulle **syster S/elma/** känna sig belåten, om hon kan säga att jag börjat mitt brev med den benämning på dig, som hon i sitt sista brev använde. */Badsejoren i Visby gjorde gott för min kärlek. Bröllop mellan kristen flicka o en styrman. Hennes vänner bland metodisterna rådde henne att göra slut, då han ej är kristen, men jag rådde motsatsen. Föreslår att din höstresa går till Mariestad, så möter jag där, om resan till Göteborg blir för lång o dyr. Där är vi säkert välkomna. Först i november kanske? Prostgården är kär för mig på samma sätt som korset är kärt för en kristen. Om jag fick rena den i Kristi kärleks eld, skulle den kunna bliva till tjänst för Guds rike. Tack för prinsessans foto - jag hade ej skrivit på någon lott, så det måste ha varit Farsgubben./*

Brev H t B. Johannelund 27 aug 84

Min egen älsakde B!

/Kretsmöten osv - flera namn. Roligt om du kunnat vara med. Vet ej om jag kan komma i november./

Brev H t B. Johannelund månd 1 sept 84

Min egen älskade hjärtevän!

/Igår var Uno /Nylander/ borta hela dan hos /Carl/ Hasselrot på kretsmöte - flera namn - och så ringde han och ville att Augusta o jag skulle komma över. Jag ville inte, för jag känner så få, men Aug ville ha mig med, så vi for. Mycket trevligt. Jag gillar ej diskussioner, men det här var något annat! Bl a om helbrägdagörelse apropå /F A/ Bolthius i Stockholm. När jag läste ditt brev, skrattade jag och den nyfikne Adolf fick mig att läsa upp delar. Ditt brev till bröderna tyckte de var non plus ultra. Sedan fick jag följa med Adolf till Blaiseholmen, föredrag med diskussion. Skulle velat följa med idag också,

men måste hjälpa Nelken /Nelly Kolmodin/ inför middag. Alltmer förtjust i lille Johannes. /Kolmodin/.

/Fredrik August Boltzius, 1836-1910. Helbrägdapredikant från Grava, flyttade 1884 till Stockholm, där även drottningen lär ha tagit hans tjänster i anspråk. Anklagades för bedrägeri./

Brev B t H. 10 sept 84

Min älskade!

/Kunde ej resa till brödrämötet i Sthlm, men min bättre hälft var ju där i st f den sämre. Mitt hjärta var hos dem! För 25 kr reser du ToR till Mariestad. Kanske ändå dyrt för några få dagar.- Verser. - I fredags förra veckan fest för nykterhetsföreningen, c 90 närvar plus sex folkskoleflickor, som sjöngo riktigt snällt. Jag höll ett föredrag i astronomi, en annan i djurskyddsfrågan. Skolsalen klädd med grönt o blommor o kaffebord. Riklig traktering, ändå bara 20 kr för det hela. Skollärarens fru hade bakat - första gången en sådan fest hölls i Vallda. Jag hade inte väntat mig mycket, men trivdes.- Vers./

Brev H t B. Johannelund 11 sept 84

Älskade min B!

/Adolf tapetserar några nya rum och jag hjälper honom. Stod där lustigt klädda när /Carl/ Hasselrot kommer in. För att resa till G måste jag begära påökt av pappagubben - vad tror du han säger om det? Känns inte bra, särskilt för Rudolfs skull. Bjuden till Uppsala både av Augusta Nylander/ och Augusta Vesterberg. Kanske bättre spara till Göteborg? Många gäster - Namn-,. Lille rarbyxen Johannes-biten. Det känns så ljuvligt så han slår sina små armar om fasters hals, då hon ska söva honom./

Brev H t B. Johannelund 18 sept 84

Älskade min B!

/Min gamla tandvård igen. Drog ut den, men svår värk kan tyda på att benet är sprucket som på Rudolf en gång./

Brev H t B. Johannelund 24 sept 84

Min lille sursöta gosse!

/Roligt här åt dina brev: Tokiga B, vad han kan smörja ihop jämt. Adolf tyckte också att det vore för mycket begärt att få resa till dig. Pappa har så många bekymmer nu. Besök av -- namn./

Brev H t B. Johannelund 1 okt 84

Gubbpojken min!

*/Jaså du har skrivit bönebrev t **pappagubben** om min G-resa. Kan ej göras ogjort. **Adolf** till Uppsala o tar **Natanael** o mig med./*

Brev C J Kolmodin till H. Visby 5 okt /trasigt/

Min älskade Hilda!

/Från vännen Bernhard har jag haft brev om du önskar medel för att resa hem. Bifogar 70 kr, Hälsa vännen Bernhard hjärtligen./

Din tillgivne C J Kolmodin

Brev B t H. 8 okt 84

Min innerligt älskade!

/Bytt ut fästmökortet. Johannesbitens bild låg framme då jag beredde min predikan över "Låten barnen komma till mig!". Tacka honom för hjälpen. Om han någon gång kommer att behöva predikohjälp ska jag betala tillbaka med ränta.- Verser - Jag snarkar inte (som Adolf), åtm. vet jag inte om det. Jag har en hemlighet, men den får du inte veta./

Brev H t B. Uppsala 9 okt 84 /Brevpapper med monogram AW/

Älskade vännen min!

/Vesterbergarna övertalat mig att stanna. Hos /Johannes/ Kerfstedt på bibelstudium. Bodde hos /Uno/ Nylander, Augusta trött. I lilla kyrkan hörde en ny, /Gustaf/ Åkerman, i Domkyrkan inget att höra (/Valdemar/ Rudin på landet). Spelat ihop med stråkkvartett (Uno /Nylander/, Adolf, Emil /Lundin/ o herr Larson?). Skulle trivas i Uppsala./ Det skall nämligen kallas en adjunkt hit till domkyrkan o vet du vad Uno berättade mig. Jo, att /Johannes/ Kerfstedt hade föreslagit dig och ville med all makt ha' detta förslag genom domkapitlet. Men osäkert är väl hur det går. Lönen här är ju ingenting som räcker att leva på som gift, men Uno har varit så i tagen härmed så flera gånger har han suttit o räknat över om han ej skulle kunna få ihop till en 2000, då ginge det väl, fast här är ej så billigt att leva förstås. Du skulle då ock ha' sjukhuset o ha' åtminstone några lektioner i veckan i någon skola o vad det nu var han räknade på, men se hans uträkningar grunda sig bara på bara antagligheter o då är det ju ingen säkerhet just.

// Då vi igår voro ute o promenerade mötte vi alla stormännen i domkapitlet o antagligen var det om kallandet till denna plats som de språkade. Just som de kommer mitt framför oss sa' /**Carl Alfred/ Cornelius**, "Ja, men jag tänker han snart söker sig härifrån igen". **Aug/usta/**, **Uno /Nylander/** o jag satte då ihop av detta yttrande att det möjligen var om dig de språkade. Men antagligen var det vår livliga inbillning som hos oss födde dessa tankar. Nog vore det bra eget om det skulle bli någon verklighet av detta o jag så kan få mitt lilla efterlängtrade hem åt dessa trakter. Ja, det vore bra roligt o så nära hemmet o alla övriga mina kära ju. Hur trevligt skulle vi inte få här tillsammans. "Nu skulle bara B. var här med", brukar Uno så ofta säga.

// /Ditt generösa förslag att betala resan från Moholm har jag glömt svara på, men jag tänkte att om pappa betalar något, så gäller det väl hela resan./

/ **Vesterbergarna** i Uppsala?/

/Johan **Gustaf Åkerman**, 1854-1922, prv 1880, Komminister i Hel. Tref. 1884 i Bollnäs 1888, kyrkoherde i Tuna-Stavby 1906 och i Vaddö 1914/

/herr **Larson**, kvartettspelare i Uppsala?/

/Johannes **Kerfstedt**, 1841-1921, prv 1864, knuten till EFS, föreståndare för Fjellstedtska skolan i Uppsala 1870-1920./

/**Carl Alfred Cornelius**, 1828.1893, professor i teologi i Uppsala 1862, biskop i Linköping 1884-93./

Brev från Magnus Wieselgren till B. Göteborg 13 okt 84

Käre broder Bernhard!

/..du är **Bernhard Isaak Bohlin**./ Det var ett gott förslag, att Du skulle bliva Domkyrkoadjunkt i Uppsala och dess genomförande - så tager jag för givet - öppnar dig tillfälle att förena Dig med Din fästmö /*gratulerar*/ Jag förstår även väl, att du innan Du bestämmer Dig, vill höra huru förhållandena kunna i närmaste framtiden gestalta sig här. Men, enligt vad jag hört av en medlem i Styrelsen för Johanniskyrkan, ämnar denna Styrelse icke kalla ny predikant dit om jag skulle bli komminister v. Domk. förr än det nuvarande kontraktet mellan Styrelsen och Masthuggs församl. blivit upphävt på grund av Masthuggsförsamlingens inflyttande i egen, nybyggd kyrka. Under de år, som dessförinnan måste gå, ämnar Styrelsen, som blott av Kungen har rätt, ej plikt att kalla predikant, lägga vad som nu är min lön till kapitalet, nöjd med att det predikas i kyrkan av Masthuggsförsamlingens prästerskap mer än annars en enda predikant kan åstadkomma.

På grund av vad jag vet i dessa ärenden kan jag säga Dig, att Du varken skall låta avhålla Dig av tanke på Klippan ell. på Johanniskyrkan från emottagandet av den Guds välsignelse, som tycks yppa sig i anbudet från Uppsala!

För övrigt äro mina utsikter såsom komministerkandidat nästan alls inga - på grund av det

nya röstsättet. Nu får ingen ha mer än en röst utom sin egen - samlandet av 100-tals röster på en hand, som skett vid föregående valen och vilket kom **/Peter/ Lundén, /Richard/ Conricus, /Edvard/ Osterman** så väl till pass, blir nu omöjligt. Och blott schartauanerna hava fanatism nog - höll jag på att säga - att de stå och hänga i kyrkan för att avlämna en ell. 2 röster måhända många timmar under namnuppropandet efter röstlängderna. Detta inse även mina vänner som dessutom, enär jag icke helt anslutit till något parti, ej äro så många - men under de gamla förhållandena skulle troligen dels församlingspluralitetens motvilja för det schartauanska partiets kandidat **/Josef Natanael/ Rexius**, dels min egenskap av son till gamle Domprosten ha givit mig röstpluralitet.

Än en gång: hjärtligen lyckönska vi Dig till Uppsalaplatsen! Hälsn. fr. min Hanna gen. Din vän Magnus Wieselgren

/Richard Conricus, 1855-1934, prv 1879, komminister i Karl Johan 1884, kyrkoherde i Edsberg 1906/

/Josef Natanael Rexius, 1852-1929, domprost i Göteborg 1906-1929./

Brev H t B. Johannelund 15 okt 84

Min egen älskade B!

Jag får resa, jag får resa!! */Pappa sa att det är klart hon får när vännen Bernhard så önskar. Han har aldrig nekat mig något./* Herren hjälpe mig blott att ej taga skada av all denna godhet o kärlek som ständigt flödar över mig från mina kära föräldrar. */Var ska jag bo i Göteborg? Hos gumman Vestergren? Hos /Edvard/ Ostermans har de ju frk Löfgren. /Magnus/ Wieselgrens känner jag ju ej. Tänker resa härifrån månd den 27 okt, annars blir Nelly /Kolmodin/ ensam över helgen. Vad är det för hemlighet? Roligt att få höra vad du tänker om förslaget om Uppsala, det lär ska avgöras i jul./*

/Gumman Vestergren i Göteborg?/

/Fröken Löfgren hos Ostermans i Göteborg?/

Brev H t B. Johannelund 22 okt 84

Min lille rolige B!

*/Förvånad över ditt extrabrev - att du tvekar, men ändå välkomnar mig på slutet "fast du den där stunden kände det på visst sätt bjuda emot att få möta varandra." Kommer på måndag afton. Att du skämdes att pappa tagit sådan hänsyn till vad du önskade. Men han tänkte ju också på vad jag önskade. Din såpbubblehemlighet vill jag veta mer om, vad du tänkte så länge den fanns. Tack för det ineliggande från /Magnus/ Wieselgren. Är ställningen sådan i Göteborg, tycker jag ej du bör avstå från platsen i Uppsala, om du skulle få kallelsen. Du svarade **Uno** /Nylander/ bra, om biinkomster, men till **Adolf** skrev du att du hellre stannar som ogift i Vallda än flyttar till Uppsala utan att kunna gifta dig -*

om det kom till domkapitlets öron, får du ingen kallelse. Jag tycker det är viktigt att du kommer närmare mina trakter./

Hilda i Göteborg och Vallda 26 okt - ?

Brev fr domprosten C A Torén t B. Uppsala 28 okt 84 (I kuvert med Bs påskrift: Brev från domprosten Torén)

Min gode Herr Pastor!

Såsom Herr Pastorn redan torde veta, hava mina tankar under den sista tiden varit mycket riktade på Herr Pastorn med avseende på Andra Adjunktsplatsen här vid Domkyrkan. Det kan icke förundra Herr Pastorn att jag i en sak av så stor vikt för min församling denna gång haft svårt att bestämma mig. Denna tvekan är så mycket mera förklarlig, som det har varit en person här, med stora lärdomsintyg, som högeligen önskat erhålla platsen. Som jag nu framför allt är i behov av en man, som hyser ett innerligt och levande begär att föda Kristi hjord och som däruti har sitt egentliga, för att icke säga enda ögonmärke, så har jag aldrig kommit till någon visshet om, att den ifrågavarande mannen, så aktningvärd han för övrigt må vara, är den rätta personen.

// Jag har tvenne ämbetsbröder i det egentliga predikandet uti domkyrkan, nämligen **Vice Pastor /Helge/ Jansson och Förste Domkyrkoadjunkten /Carl/ Fransson**. Båda dessa män hava stora förtjänster, men bredvid dem önskar jag livligt en man, som förmår tala mer omedelbart till folket och tillfredsställa skarorna, som hungra efter det bröd, som nedkommer från himmelen och vilka törsta efter det levande vattnet. Frågas nu, vill Herr Pastorn komma och giva mig undsättning? Jag har anledningar att tro det: **Docenten /Uno/ Nylander** har sagt mig det. Men nu kommer jag och anhåller i den dyra och viktiga angelägenheten om fullt besked. Kan Herr Pastorn komma till mig?

// Huru, manne, är Biskopen **/Gustaf Daniel Björck/**, jämte konsistorium, sinnad gentöver saken? Är inom stiftet tillgången på präster sådan, att i detta hänseende ej hinder möter? Sedan, vill Herr Pastorn komma hit och hjälpa oss härstädes? För 1400 kronor kan jag ansvara, men därtill kunna andra förmåner läggas. Mycken och innerlig och varm Tack kan den förvisso påräkna, som på denna ort vill söka främja Jesu Kristi Rikes tillkommande. Dock Herr Pastorn känner säkert till detta fält, med alla dess icke små svårigheter och ljuselementer. De kunna ofta vara betydande nog. Men i synnerhet törs jag vitsorda att, om en rätt ordets tjänare på flera sätt **möter** motstånd, då åtnjuter han dock därjämte mycket närgående uppmuntringar.

//För att nu komma till något slut på denna sak, nödgas jag i första handen vänligen och allvarligen anhålla att Herr Pastorn ville vara så god dels och ovanom allt säga, huruvida Herr Pastorn vill gå mig till mötes i denna sak, dels även, (om det kan ske snart,) underrätta mig, huruvida **Biskopen /G D Björck/** och Konsistorium äro villiga att giva sitt tillstånd

till att Herr Pastorn tager förflyttning hit. I stor förbindelse stannar jag hos Herr Pastorn, om jag kunde få upplysning om allt detta inom den närmaste tiden eller så fort som möjligt.

// Jag anser mig kunna hoppas detta därför, att jag antager, att min gode Herr Pastor förut hört av saken och hunnit sätta sig in i den och sannolikt även i de nödigaste preliminärerna. För mig är ännu icke allt visst, men kan Herr Pastorn giva mig ett bestämt och tillförlitligt svar, så kan allt sedan erhålla en en full konsistens. Till 1 dec. eller så, något senare om det önskas, kan Terminen då Herr Pastorn skulle om möjligt, inställa sig bestämmas. Jag vore lycklig om det nu omsider kunde vinnas fasthet i ett ämne, som ligger mig så om hjärtat. Skriv därför snart! Tänk om vi kunde bilda ett Consortium i Kärlek till Fåren och deras store Herde! C. A. Torén

/Carl Axel Torén, 1813-1909, teol.dr 1860, teologie professor o domprost i Uppsala 1865. Lågkyrklig och positiv till EFS./

/Gustaf Daniel Björck, 1806-1888, schartauan, biskop i Göteborg 1856-1888./

/Helge Donatus Jansson, 1852-1928, prv 1879, vice pastor i Uppsala Domkyrkoförsamling 1881, docent i dogmatik 1882, kyrkoherde i Bromma 1887, i Bollnäs 1897- Gift 1879 med Ottiliana, f Mayer, 1841-1924/

/Carl Fransson, 1849-1937. prv 1876, domkyrkoadjunkt 1876, kyrkoherde i Söderby-Karl 1887, og/

Brev från domprosten C A Torén till B. Uppsala 29 okt 84 (I Torén-kuvertet)

Min gode Herr Pastor!

För så vitt min skrivelse i går innebar någon slags tvekan, vilken endast hade sin grund i tanken på sakens vikt och inre betydenhet, så anhåller jag, som idag fått en full trygghet och visshet i Anden, att få med all bestämdhet lägga min angelägenhet på Herr Pastorns hjärta. Pastorn äger att själv, utan att befråga sig med någon, avgöra sin gång. Om det tillåtes inifrån, så svara mig uppmuntrande, bifallande! Men jag behöver det, utan dröjsmål, om ske kan: med omgående. I sådant fall: Var välkommen! När kan Herr Pastorn komma? Början av december?

Kom och gläd och värm mitt gamla herdehjärta! Kom och förstå mig! Kom och trösta min ålderdom, under vilken jag brinner av begär att något litet verka för det stora, påträngande, härliga Gudsriket! Kom och var för mig en fridens budbärare, en ung medhjälpare till Herrens förhärligande!

Låt mig få höra, att Pastorn kommer, så att vi må kunna prisa och lova med samdräktig anda och tunga!

Vänligen och hjärtligen i Jesus Kristus och hans mäktiga Kärlek

C.A.Torén

Brev H t B. Johannelund 7 nov 84

Älskade vänner min!

*/Kom igår o överraskade dem, svag o sjuk la jag mig genast. Kväljningar o huvudvärk. Hur gick din färd?/ A/dolf/ säger att då han var i Uppsala hade **domprosten** /C A Torén/ undrat mot **Uno** /Nylander/ att han fick vänta så länge på svar från dig, således måste hans första brev legat länge eller flera da'r i prostgården innan du fick det. A. tyckte det var besynnerligt **biskopen** /G D Björck/ nekade o säger han ingen rätt har härtill. Får nu se hur det går./*

// Men en sak var allt dumt du vidrörde i ditt brev till domprosten. Detta näml. att du tänkte gifta dig. Lyckligtvis skrev du om detta blott såsom en önskan, som du någon tid framåt /hoppades/ skulle få se uppfylld o det var då väl, ty av **Nelly** /Kolmodin/ hörde jag att då den förra adjunkten skulle kallas hade domprosten fått reda på att han tänkte gifta sig med första o när han det fick veta, avstod han från att kalla honom. Den som nu varit där var ock förlovad, men han hade ej tänkt gifta sig o därför fick han platsen. Nu kanske domprosten av ditt brev ändrar tanke o tror att du med första tänker slå dig ned som gift man, o således ej mera vill att du skall komma. Det vore bra tråkigt om jag på så sätt skulle vara dig till hinder!!! */Hälsa **prosten** /Levan/ o **prostinnan**./*

Brev H t B. Johannelund 12 nov 84

Min dyrt älskade B!

*/Alltför blåsig för att åka som jag tänkt. Idag är frågan före i domkapitlet i Göteborg! **Maria Grape** berättat/ att **dompr.** /C A Torén/ talat vid **Uno** /Nylander/ se'n efter han fick ditt brev o då sagt med avseende på det du skrev om att möjligen i en framtid kunna få gifta dig på den platsen, han hade sagt åt att "nog skall han väl ändå sätta målet högre o ej ha detta blott såsom sitt mål att få komma hit. " Jag tyckte verkligen det var tråkigt han skulle fatta det så, ty det är ju visst icke din mening, eller din tanke, ej heller tyckte jag att denna slutsats kunde dragas av ditt brev. Men emellertid tycktes nu gubben ha fattat det så. Herren lede nu allt.*

*// /Tavlorna nu klara. Ack att du komme hit snart. Bäst göra möblerna, chiffonieren o skrivbordet, därnere. **Adolf** säger att priserna här är 80 eller 75 kr. Tänkte fråga om jag fick stanna här över vintern, men så tänkte jag på hur ensamma de skulle bli. Jag tänkte ju också på att jag skulle kunna få träffa dig./ Du säger att en av de skönaste, käraste stunderna under vår samvaro var den då du skrev ditt första brev till **Dompr.** /C A Torén/ och jag då vid genomläsandet av det kom o kysste dig. Vet du jag kände det då precis på samma sätt som du - var det ej eget. /.../ din egen i kärlek hängivna Hilda*

Brev B t H. (c 17-19 nov 84)

Min innerligt älskade H.!

*/Snöyra idag - kanske **Adolf** ångrar sig?/* Förhållandet är emellertid att Domkapitlet alldeles har avslagit min ansökan om tjänstledighet, och detta på den grund att här är prästbrist. Min fulla övertygelse är dock att hade de verkligen velat skulle de nog kunnat få någon hit i mitt ställe. Jag har flere gånger kommit ihåg din förmaning: bråka ej nu B. Detta oaktat far jag in till staden i morgon för att tala förnuft med **Biskopen / G D Björck/** och ett par till av Domkapitlets ledamöter. **Prosten /Levan/** har rått mig härtill. Själv följer han blott för dennas skull med in till staden, det skall bli lustigt höra vad han kan säga Bispen. För min egen del har jag ej mycket hopp om att någon ändring sker.

// Således skulle åter en såpbubbla ha brustit. Alla dessa planer och detta styr om min framtid, som hittills varit alldeles förgäves, förefaller mig ganska underliga. Jag tänker ibland: antingen ser Herren att jag icke duger till annat än att stå i en skräpvrå eller ock ämnar han mig till något särskilt, varom vi ännu intet veta. Kanske dock detta är mycket dumt tänkt. För min egen del tycker jag ej det betyder något vad eller var jag är, blott jag är trogen i mitt kall, men för din del tycker jag att dessa motigheter äro mycket ledsamma. Jag tycker du är så innerligen snäll att du borde gå fri från sådant tråkigt. / *Någon gång tänkt...*/ Hilda får väl i värsta fall göra så som **Edvard /Osterman/** sade: ge mig avsked. Men strax har jag då tänkt: varföre skulle hon det göra?

// */Skrivit t **domprosten / C A Torén/** hur saken står, men bett honom vänta någon vecka innan han hör sig för om någon annan adjunkt./* Jag tog också upp giftermålsfrågan med anledning av vad han skrivit, ej med anledning av vad jag från annat håll hört. Jag sade att du på ett tillfälligt besök var här i prästgården, då jag skrev det där brevet och att du ogillade att jag nämnde något om giftermål. Jag lät det dock stå kvar, skrev jag, dels emedan jag ansåg det ärligast, dels emedan jag ej sade något bestämt utan blott framställde saken som en möjlighet, dels ock emedan jag verkligen tror att ett lyckligt äktenskap i Herrens fruktan i ganska hög grad kan vara en hjälp under kampen för det högsta av alla mål, det att i allt vara Herren till behag.

Att han missförstod mitt brev kan jag ej förstå på annat sätt än att gubben är en så alltigenom ideell natur att blotta omnämmandet av giftermål i sammanhang med Herrens tjänst förefaller honom som en profanering. Olyckligtvis har han ej själv i andligt hänseende haft något stöd av sin hustru, men icke behöver han tro, att det alltid skall vara så. Emellertid är nu du fritagen från all skuld, att den frågan kommit på tal. Härigenom hoppas jag, att du måtte riktigt duktigt växa i hans ögon. Måtte han blott ej kalla dig till adjunkt.

Hade **Uno /Nylander/** visat mitt brev till honom för **Dompr., /C A Torén/** så skulle jag

kunnat förstå gubbens misslynthet, ty däri omnämndes den ekonomiska sidan mera - du minns ju den Egyptiska trälldomen. Detta gjorde jag emedan Unos brev huvudsakligen behandlade den frågan. Men jag tror knappt att Uno visat det. Uno och Domprosten äro allt i förevarande hänseende skarpa kontraster.

*/Brev igår från **syster Hilma /Bohlin/**, hon o **Mor** hälsa dig. Kabinettsporträtt av **bror James /Bohlin/ o hans Emma**. "Emma ser dock allt bra sorgsen ut." Adresserar till Visby./*

Klippan, tisdagsafton. I morse kl. 7 foro **Prosten /Levan/** och jag in till staden, gingo så fort vi kunde till **Bispen /G D Björck/**, blevo vänligt emottagna. Prosten språkade mest med gubben, lovade att någon tid söka reda sig med tillhjälp av en ung präst, som i grannförsamlingen är lärare i en högre folkskola. Detta tog, så att Bispen lovade att i morgon föredraga saken i Domkapitlet, redan på förhand lyckönskade han mig till Uppsalaplatsen. Härav kan du förstå, att han antog för givet att jag skulle bli ledig. Jag önskar dock att morgondagen måtte vara över, ty om domkapitlet blott det minsta tänker sig för kunna de genast inse, att **Prosten /Levan/** ej mer än någon månad kan vara utan adjunkt, och om en eller ett par månader har de lika litet någon att sända till Vallda som de nu ha det. Biskopen sade att han skrivit till **Domprosten /C A Torén/**. Måtte han nu blott skrivit så, att den beskedlige, lättörde domprosten ej blivit yr i huvudet. Skulle jag ej få ledighet här söker jag till Hall vid Södertälje. Och finge jag den platsen, måste de giva mig ledighet - vore just rätt åt dem.

Till Klippan kom jag i eftermiddag, de hade då syförening. Jag utnämndes genast till föreläsare - intet domkapitel ställde sig hindrande i vägen för den kallelsen, och så skötte jag troget föreläsningssysslan hela aftonen. */Alla här på Klippan hälsa dig. God natt!/
Just nu kommer jag från domkapitlet och har fått tjänstledighet - således kan du hoppa över en del av det föregående, såvida du eljest har för vana att läsa slutet först. Lustigt med detta brev, som är skrivet på tre ställen. Herren vare tack för hans nåd och hans mildhet. Nu farväl. Om en stund reser jag till Vallda igen.*

*/**Jacob Gabriel, "James" Bohlin**, 1855-1937, B:s yngre bror, utbildad vid Chalmers, utvandrade till USA 1873, gift 1882 med **Emma Mission**, 1856-1925. Se nedan./*

Brev H t B. Visby 20 nov 84

Älskade min B!

*/Kom igår. Slapp bli sjuk. Undrar hur det går. **Maria Grape** skrev från Uppsala att **tant von Post** erbjuder dig att bo där tills du hunnit skaffa eget. Men varför skaffade du dig så mycket kläder om du ej är säker på Uppsala? Hälsa **prostens /Levan/ o vännerna i Göteborg, särskilt **Hanna Wieselgren/****.*

/Hanna Wieselgren, gift med Magnus Wieselgren. se nedan, Brödrakretsen./

Brev H t B. 21 nov 84

Älskade adjunktus!

*/Fast jag sände några rader igår skriver jag idag igen till följd av ditt glädjande brev i morse. Jag slarva har inte startat julstyret ännu. Och kallad till sammanträde hos **landshövdingen / Emil Poignant/** - också sådant strunt. Farbror **Gustaf Kolmodin** hade sagt till **pappa** att det väl nu blir bröllop till sommarn . "Ja, det kan nog hända, ty alltid skall det bli något nytt var gång töser reser bort."*

/Emil Poignant, landshövding på Gotland 5.10.1883 - 1900./

Brev från domprosten C A Torén till B. Uppsala 24 nov 84 (I Torén-kuvertet)

Min gode Herr Pastor!

Det brev jag nu i lördags bekom från Herr Pastorn får jag, i följd av göromål, nu först besvara, sedan två dagar, egentligen blott söndagen, föregått. Tack för de hugnande beskederna med telegraf och med posten.

Det rättaste synes mig nu vara, att Herr Pastorn uttager protokollet om Göteborgs Konsistorii tillstånd så snart sig göra låter samt sänder detta till härvarande Domkapitel med bilagd anhållan om dess förordnande att vara andra Adjunkt vid Uppsala Domkyrka. Herr Pastorn torde då begära detta förordnande från någon viss tid, vilken Pastorn själv bestämmer. Således nu till den andra frågan: när kommer Herr Pastorn? Jag borde kanske närmast utsätta tiden, helst Pastorn synes överlämna saken åt mig. Väl! Jag såge nog helst, att Pastorn inställde sig här i medlet av nu instundande december.

// Men skulle så förhålla sig, att Herr Pastorn behöves i Vallda under den stora helgen eller att **prosten Levan** livligt åstundar Herr Pastorns kvarstannande under de härliga festdagarna, så vill jag ingalunda anföra något däremot. Bestäm detta efter behag! Ty nog reda vi oss under tiden, om det ock vore dyrbart att få god hjälp. Ty varje dag är här numera en vittnesbördets dag uti templet och detta skickar sig särskilt den tid, då julämnet höjer och lyfter sinnena och gör dessa mottagliga och öppna.

Jag lämnar avgörandet i Pastorns händer och är nöjd med vad beslut Herr Pastorn fattar.

Men jag gläder mig åt Göteborgsmännens vänliga tillmötesgående och skriver idag för att tacka **Biskopen / G D Björck/**. Även så ville jag bedja om framförande av min tacksägelse till **Prosten Levan**, som gynnat min önskan.

Hjärtligen välkommen hit, närhelst ankomsten må bli!

Vad jag yttrat om den mer förtroliga frågan, ber jag icke måtte så förstås som skulle jag

icke uppskatta det stora värdet av det kristna äktenskapet såsom en viktig välsignelse i den evangeliska prästens liv och verksamhet. O, jag känner ganska väl och erkänner på det innerligaste betydelsen av att hava en öm ämbetshjälper i en from och bedjande Maka. Vad jag ville säga var endast, att ett litet, kanske ett par års dröjsmål med verkställigheten av ett sådant äktenskap skulle, där båda ovan om allt älska Gud och sin Frälsare, kunna slå ut "ad majorem Dei gloriam." Detta yttrande står ju icke i någon motsats med min övertygelse om den kristligt tänkande och kännande Pastorskans ousägliga dyrbarhet och värde. Vem vet dessutom, kanske förkortar Herren de tvenne åren, kanske förlänger han dem. Herr Pastorn är ju så ung. Dock allt detta, det var allt vad jag även förra gången ville säga, lägga vi så bekvämt och förtroendefullt i Herrens hand, i Hans, som gör allting väl, mest för sina barn.

Hälsa nu Er unga Mö från mig och var alltid benägen att bedja Gud för mig och för de steg jag ännu kan få nåd att taga på hans heliga berg! På detta sista lägger jag stor vikt. Vi behöva varandra i det stora ärendet, yngre och äldre.

Min gode Herr Pastors tillgivne
C A Torén

Brev H t B. 26 nov 84

Min allra käraste B!

/Jämt en månad sen vi träffades i Göteborg. Såg just att /Helge/ Jansson i Uppsala söker komministraturen i Klara. Augusta Lundqvist blir mig mer o mer en gåta. Hon undrade om du fått den plats som /Karl/ Öhman hoppats på./ Han har ju varit förlovad mycket länge och hoppades väl nu kunna gifta sig. Men det gäller kanske en annan plats. Hon reagerade som om du hindrat honom fastän jag sa att du blivit kallad. "Emellertid tog hon på värre om de unga prästerna." Du har självföreläsa, men det har jag ock. Och jag skulle aldrig våga göra slut på något jag är fullt viss om att Herren förenat. Och jag vill aldrig mista dig. Sökt efter din brors /Gabriel Bohlin/ lilla flickas porträtt, som du lämnade här, men inte hittat det.

Brev H t B. 2 dec 84

Hjärtevännen min!

/Hållit på med slakt. Tråkigt! Dina församlingsbors kärlek mot dig. Längtar att få läsa den snälle domprostens /C A Torén/ brev. Visst vore det roligt om du kunde vara i Uppsala i jul, men jag förstår att det är svårt att lämna Vallda o Släp. Snällt av domprosten att låta dig få stanna till nyår./ Om det går an vill jag allt bra gärna sända den snälle gubben en vörtnadsfull hälsning, tänk att han hälsade till mig i ditt brev! Jag tyckte det nästan var för mycket. /.../ Nelly /Kolmodin/ sa' en gång att hon tyckte att jag skulle passa bra till Uppsalafru, men däri tyckte hon säkert dumt, om hon tyckt så förr.

/Jag tog /Helge/ Jansson för /Carl/ Fransson. Du säger att du hoppas få bo hos gumman von Post så länge som möjligt./

Brev H t B. 9 dec 84

Älsklingen min!

/ Pappa fyller 72 idag. Tack för brev till honom. Han ser så gammal ut nu. Fru /Anna/ Siltbergs man dött. Gamla tant sitter där redlös /utförligt/. Accepterar domprostens /C A Torén/ ord att bekvämt lägga giftermålet i Herrens hand. Vad du säger om att Pappa kanske kunde hjälpa oss de första åren, påminner jag om att han långtifrån är någon Posse, åtminstone enligt min tanke. Klokt av dig att stanna i Vallda över jul. Adolf reser ju till Göteborg tredje dag jul. Kan ni få resällskap till Stockholm? Till /Robert/ Dicksons tycker jag visst du bör gå. Förklara ditt behov att köpa möbler o bed att få betala mindre. Säg också hur du längtar efter att få sätta eget bo, men att du inte vågar tänka härpå innan du betalt din skuld. Jag tycker han då kan säga: Jag skänker dig det som återstår. Men Herren bestämmer. Jag är nu nöjd, även om du inte frågar om efterskänkande. Billigare köpa chiffoniern i Göteborg än i Stockholm.

//Snällt av Hilma /Bohlin/ att hjälpa dig med syning av linnesakerna. Synd att din klocka är så skral, men kanske inte så dålig som urmakaren dömde den till. Jag har en guldlocka, Fjädern till boetten så dålig att jag fick en ny. Den kanske kan lagas. Den jag nu har är så liten så den passar nog inte herrn. Behåll din gamla så länge. Bra att vi byter julklappar till nyår. Ska jag skicka till fru von Post, men har inte hennes adress - kanske bättre jag skickar till /Uno/ Nylanders?/

/Matthias Siltberg, 1814-1884, urfabrikör, g m Anna Garder, f Ringome, 1808-1898

Brev H t B. Visby sönd 14 dec 84

Min egen älskade B!

/Synd att Adolf är borta när du kommer till Stockholm. Nu får du väl fråga tant Olivia om du kan få ligga på tjänarinnehemmet över natten. Har du hört direkt från fru von Post att du ska få bo där, eller bara genom mig? Maria Grape skrev: hälsa Bernhard att han får bo hos tant v Post, då han kommer till Uppsala. I sista brevet skrev jag att fru /Anna/ Siltbergs man dött och igår somnade vår gamle biskop /Anjou/. Kan du beställa Scrivers själaskatt fr Beijers. Om du inte redan har den vill jag gärna subskribera på den - 9 kr. Underligt att det är sista gången jag adresserar till Vallda. Tack för hälsningen från Kullagård. Roligt att Mor o Hilma /Bohlin/ är krya./

/Tant Olivia, tjänarinnehemmet i Stockholm?/

Brev B t H. 15 dec 84

Min hjärtefröjd!

/Extra brev p g a inneliggande brev som jag ber dig lämna /H L /Söderberg o begära omedelbart svar. Begäran om upplysningar om en person som lär vara bosatt i Visby - några i Släp vill veta. Vill ge svar innan jag flyttar. Fru von Post bor nog kvar på Syslomansgatan 3./ Jag rakar ej av skägget i vinter - vågar det ej för halsen. Innan jag for till Kullagården klippte jag det duktigt, har sedan känt det kallt om halsen.

/Hans Lorenz Söderberg, 1854-1934, komminister i Visby 1882 (t åtm 1901). G 12.9.1882 m Anna f Hauffman 1853-1940/

Brev B t H. 17 dec 84

Min innerligt älskade!

/Fick ej iväg det lilla brevet. Kommer nu. Låt svaret komma med vanliga brevet - de får svar per post. Svaret får du skriva till Fru Vestergren, Börsen Göteborg, för lördag morgon far jag härifrån. Svårt skiljas från de kära, kände jag idag på syföreningen. 16-17 stycken. Läste "Karlssons minne"./ sade sedan några ord - lite var grät, jag närapå. I förmiddags var jag hos några sjuka i Släp och fick även då känna att även mitt hjärta har ömma sidor, de sjuka i all sin hjälplöshet äro mig icke minst kära. Och nu i avskedets stund ser jag att icke jag heller är likgiltig för deras hjärtan.

// Om Herren genom döden skulle taga dig ifrån mig, så kan väl hända att jag framdeles finge tycke för någon annan kvinna, men ej tror jag att jag gentemot någon annan kan komma att känna samma varma och djupa kärlek som gentemot dig - den första kärleken bär nog sin egen prägel. På samma sätt kanske förhåller det sig med församlingskärleken. Nog har jag på ett långt ljuvare och mäktigare sätt känt min kärlek till dig än till församlingen (till min egen skam bekänner jag det) men nu förstår jag ändock att jag verkligen har kärlek till detta folk - och denna kärlek är ju den första i sitt slag. Nu ej vidare härom.

// Fredag kväll kom jag från Kullagården. Sista aftonen jag var där/ var några stycken, av Ellen /Cederblad/ särskilt budade, samlade i Mors största rum och jag talade för dem över Mark. 9:50. Ellen är allt en ovanlig liten kvinna. Syster Selma /Bohlin/, som jag på ett par timmar besökte i Varberg, är det nog ock på sitt sätt - men hennes ovanlighet är mera egendomlig än tilltalande. Rätt trevligt hade hon, den inackorderade gumman snäll och präktig. När jag kom sutto 4 småpojkar i det yttre rummet på en bänk och läste över - säkerligen tyckte de bra om mig, ty de fingo lov för min skull. /Drängen som körde tyckte att Mors kök var mycket finare än min kammare. Men fru von Posts rum blir finare:/

// Besynnerligt, mitt första rum i Uppsala var en liten portkammare, vida sämre än den jag

nu har. Därifrån flyttade jag till **Magnus Wieselgren** och fick ett bra rum, vi flyttade tillsammans till ett annat ställe ochingo utmärkt vackra rum; det bästa blev dock det sista hos **fru von Post**. Således gick det småningom uppåt. Då jag nu börjar i Uppsala igen, börjar jag ej i portkammaren utan i det fina gemaket. Huruledes skall fortsättningen bliva? Ständigt uppåt, eller sakta nedåt igen? */Det jag skrev om bidrag från din Far, var bara en tanke./* Nog kan det vara gott att få hjälp liksom **M/agnus/ Wieselgren/**, men säkerligen är det roligast, om man kan stå på egna ben. Hade icke M.W. känt detta, hade han nog icke sökt komministraturen vid Domk.

// /Bra att du har en klocka över. Min har varit usel i många år. Då den kommit från urmakaren har den gått någon månad. Nu står han alldeles. Roligt att farsgubben gillade mitt brev. Ack, att de käre gamle båda två hade funnit liv och frid. Igår begravdes en sjökaptensfru i tro på att hon mötte Jesus. Såg att **biskop Anjou** jämte många andra i Visby hade lunginflammation och tänkte med oro på dig. I morgon bjuden till **Ekströms** på 11-kaffe, då de veta att jag just ej tycker om deras kvällsbidningar. Vänligt. I Stockholm får jag väl ta in på hotell, då **Adolf** är borta. Till **/Carl/ Hasselrot** vill jag inte fara mitt i mörka vinternatten. Din i varm kärlek hängivne

/Johan Ludvig Theodor Ekström, 1827-1903, f d handlande i Vallda, flyttade 1891 till Göteborg./

Brev B t H. Vallda 20 dec 84

Älskade!

/Sista brevet från Vallda. Huru många har gått härifrån? Bortslarvad tid?/ Ja, nog kunde det sägas, men om åklagaren blott visste huru mycken glädje, stilla vila och vederkvickelse som jag här på min ensamma kammare förspott under de där brevens nedskrivande, så skulle han tåga. Och om han sedan besinnade att dessa mina brev varit orsaken till att jag varje lördag fått ett litet budskap från min vän, att genom dessa brev våra hjärtan, ehuru i yttre hänseende vitt åtskilda, dock dragits allt närmare tillsammans, att vi kunnat med deras tillhjälp gemensamt hoppas, fröjdas, lida, så skulle han icke blott tåga utan istället säga: käre B., du måtte gärna ha gjort luntan dubbelt så tjock.

// - Jag känner det verkligen ganska underligt i mitt hjärta vid tanken på att jag nu för sista gången härifrån skriver till dig. Här jag nu sitter, satt jag och skrev mitt första brev till dig, det där som gjorde dig så förskräckt, som gjorde att du måste ned på knä och under strida tårar ropa till din Gud. Ja, när jag tänker på allt, så hålla tårarne på att tränga fram, icke sorgens utan den stilla glädjens tacksamma tårar. Jag tackar Herren, som redan tidigt gav mig en ljuvlig hjärtevän, som gav mig detta till glädje och stöd under den ensamma Valldatiden, och som allt intill denna dag låter mig få behålla denna dyra gåva. Jag tycker

ock nu, att jag skulle vilja säga dig ett tack: tack min älskade, att du ville bli min; såsom Kornelius sade till Petrus, vill jag säga till dig, "du gjorde väl att du kom", att du kom och tillfredsställde den trånad som bodde på djupet av mitt hjärta, att du kom med rik kärlek, med en mild och överseende kärlek.

Detta slutbrev blir nu också ett julebrev. Julen kan ju sägas vara en den gudomliga kärlekens triumf och segerfest, dock ej den enda, ej heller sista, blott den första i nya förbundets tid.

*/Igår brev fr **Lotten von Post** som är rädd att jag missförstått att inbjudan skulle gälla längre tid. **Gumman** så svag att Lotten behöver tiden för henne, så har rummet hyrts av fr. **Sofie** och det står alltså för hennes räkning. Dessutom har **prof. /Martin/ Johansson** sagt att jag omöjligt kan bo så "innestängt" utan jag måste bo så att folk lätt kan besöka mig. Några dagar bara, ty de vänta **pastor Johansson m fru**. En egen dubblett kanske med egna möbler. Ingen julklapp förrän till nyår. **/Helge/ Jansson** fått första rummet till komministraturen i Sthlm. Sådana herrar vill de ha, så han kan få den. Ingen betydelse för mig, mer än att jag får en annan vice pastor. **/Curt/ Fransson** får inte tjänsten, ännu mindre jag. Idag såg jag i Stiftstidningen att jag fått 2dra rummet till en komministertjänst jag sökt. Gör detsamma nu. Tog avsked av **änkeprostinnan /Anna Elisabet Ljungvall/ i Släp** o fick av hennes syster **/Maria Lydia Grönvall/** en hårborste i sköldpadd. Nykterhetsföreningen ville ordna avskedsfest, men jag ville ej. Titt och tätt tala **Elin och Karin** om "pastorns fästemo". Männe **/Carl/ Norrby** ska bli **/Lars/ Anjous** efterträdare. Väl var att gubben gick bort. Skriver igen från Vallda på själva julafton. Ska försöka möta **Adolf** vid tåget i Göteborg./*

/Martin Johansson, 1837-1908, 1871 professor i teologi i Uppsala, 1888 biskop i Härnösand./

/Anna Elisabet Ljungvall, f Grönvall (1805-23.11.1887). Änka efter prosten i Vallda **Johan Emil Ljungvall** (1788-1846).

/Maria Lydia Grönvall, (1811- 16.2.1885). Mamsell, syster till ovanstående/

/Elin o Karin hos prosten Levan?/

Brev H t B. söndag 21 dec 84

Hjärtevännen min!

/Julbrev. Roligt att du vill ha klockan./

Brev B t H. Julafton 84

Min dyraste H.!

/ Du talar om ditt "styr". Jag har ej Sriver, men vänta, längre fram får du den bunden.

Jag får såsom ombud för Pro Fide et C alla deras böcker 1/3 billigare. Packar. Vallda borde vara tacksamt mot dig för utan dig hade jag ej haft din kärlek att glädja mig åt. I denna olyckliga prästgård hade det nog gått mycket sämre med församlingsarbetet än vad det gjort./

Brev H t B. Julafton 84

Min ousägligt älskade B!

Millioner, millioner tack för ditt varma, varma brev i går. Jag grät rätt då jag läste det o tyckte mig alldeles ovärdig dig. /Skickar paketet till posten så att **fru v Posts eller /Uno/ Nylanders** jungfru slipper hämta det. Svaret från stadskaplanen skickar jag med o något från /N A/ **Youngberg**./

Brev H t B. 30 dec 84

Min innerligt älskade B!

*/Varför dubblett - räcker väl med ett? Tar du med gungstolen? Stolar med karm o rotting som **Adolf** har kan han väl skaffa. Och en enkel men trevlig liggsoffa. Inte så dyr som **Unos /Nylander/** utan enklare. Var var den där komministertjänsten? Roligt veta även om det nu blir Uppsala. Pappa glad åt dina verser o visade dem för släktingarna. Apropos dem är **Clara Lundin** nu förlovad med /**Johan/ Cedergren**. **Vår mamsell** är förlovad - han ser hygglig ut, men Cedergren o Clara tycker jag är riktigt ömkligt./*

/Johan Jacob Cedergren, 1859-1925, öppnade bod i Visby 1882, dog i Stockholm, Gift med **Clara, f Lundin** 1865-1940/

Nyårsafton

Älsklingen min!

*/**Rudolf** kom med paketet. Men vad du slösar - av guld och inte av stål som vi talade om en gång. Men ingen kontrollstämpel - jag var orolig att du blivit lurad, när **Rudolf** sa att den nog är utländsk. Det enda jag nu kan skicka är en stor famn, med thy åtföljande...du vet. Nu går du alltså i Uppsala./*

Brev H t B. 5 jan 85

Min allra raraste lille B.B!

/Förlåt om jag gjorde dig ledsen med mitt tvivel om äktheten, mamma ledsen på mig för att jag skrev det. Guldsmeden såg märket i själva öglan och sa att det var en fin brosch.

*Ack om jag finge "kryna" om dig som von Postarna bruka uttrycka sig. Jaså resultatet hos **/Robert/ Dickson** var att han fick 175 kr. Väl räntan och lite avbetalning? Tar han ränta? Hur mycket återstår nu hos honom? Herren styr allt till det bästa o inte efter våra önskningsar. Du fick en vacker o nyttig jul i Vallda. Snällt. Undrade vad nykterhetsföreningen skulle ge dig, Kommer **Ernst Björk/man/** efter dig? Brev idag från **Augusta /Westerberg/** o hennes förlovning är nu bruten. Ingen nyhet: För ett år sen fick jag veta hur förhållandet var mellan dem. **/N A/ Youngberg** sa att vi väl snart kan gifta oss. Men **B** tjänar bara 1400 eller 1500, sa jag. Men jag har hört att **domprosten /C A Torén/** ordnat tjänst som stadsmissionär, tillsammans 2.700 och det räcker ju väl. En såpbubbla, men jag har varit så glad./*

/Augusta Westerberg, 1865-1959, f i Klinte, modern f Fåhraeus. Seminarierector. Og/

10.1.1885 B antecknas som inflyttad till Uppsala Domkyrkoförsamling, boende på Vaksalagatan 22 med änkan Ulrika Katarina Cedergren f Egnell, 1828-1902, som hyresvärd.

Brev H t B. 12 jan 85

Min älskling!

*/Just frågat **Augusta /Westerberg/** om hon hade något emot att jag berättar för dig om hennes och **/August/ Löfgrens** brutna förlovning. Tacka Gud för vår kärleksgnista och att han hjälpt oss stå emot fienden. Mina små förhoppningar grusas av beskedet att du har så mycket att göra att du inte kan hinna några biinkomster. Du tror inte att du under sådana förhållanden som dessa inte kan stanna så länge i Uppsala. Rätt säga så? Vi har ju trott att Gud kallat dig dit? Om Han vill att vi ska lida får vi döda mer o mer min egen själviska vilja! Dubblett - 130 bra dyrt. Om åtm. eldning o städning varit med. Billigare på Luthagen! Du sa en gång: "Min plats i U den blir mera en förnedringens än upphöjelsens plats"/, o det går nog så det./ En skjutshäst blir du nog för prästerna där. Märkvärdigt att du kan få dig pålagt mera predikningar än de övriga prästerna, men det går oftast så, då de få någon yngre till hjälp. /Roligt att både **/Carl/ Fransson o /Helge/ Jansson** är vänliga mot dig, fast de i början ej ville ha dig till U. Vilken ovanlig predikan du höll på trettondan. Den får du hålla för mig med. Får nog ej komma över till våren. Kanske du kan komma hit./*

Brev H t B. 19 jan 85

Min hjärtevarmt älskade B!

/Bra att du fått trevliga rum o snäll värdinna. Orolig att du skulle få för lite till morgonen för att spara. Du behöver mera - bra att du får lite kallskuret till smör-bröd-mjölken.

*Längre fram kanske också ägg fast de nu är så dyra. Vi ha' 49 höns o har fått tre ägg på hela vintern. Att jag skrev bibelspråket på engelska när jag målade tavlan, fast jag inte alls kan det språket, berodde på att jag sett den hos **Anna Vesterberg**. Även den älskliga **domprosten / C A Torén/** varit inne o beskådat dina tavlor./*

// Du säger att **ärkebiskopen /A.N. Sundberg/** varit så förtörnad över din predikan trettondagen, o att i allmänhet de flesta ha' sin lust i att - klandra. Ja, älskade du, nog är det en verklig skola Herren fört dig i. Icke så, som skulle icke ock din verksamhetstid i Vallda varit en sådan, men här är det liksom du kommit upp i en på visst sätt "högre klass" o ju högre upp man kommer, olika o svårare blir det i mycket. Du tycks nu vara kommen i den klass, som mera präglad bär namn av "självförödmjukelse" o den kräver allt mycket andligt arbete att komma igenom. Detta ämne har nog ock förekommit i "Valldaklassen", men i den nuvarande kanske mera huvudsakligt. Jag menar visst icke, att detta ämne tillhör blott en klass i vår "livsskola", utan förvisso ha' vi att ständigt under hela vår skoltid lära härpå, men jag tror dock, att det är liksom en särskild tid av vårt liv, då Herren i denna väg tar sig an oss på ett mera kraftigt sätt. Tror du ej så ock, älskade B. Måtte Herren få göra oss verkligt ödmjuka i allt! Om dessa heter det ju att "dem giver Han sin nåd".

// Bra snällt av **domprosten /C A Torén/** att hälsa till mig, du förstår väl jag ödmjukligen ber hälsa tillbaka. Du må väl aldrig ha' talt så om mig för honom, så att han fått ens den minsta tanke om mig att jag vore något utmärkt, ty tänk om han någon gång skulle råka mig o då finna dina yttranden vara idel skal utan kärna - men kanske då detta blev flyttningssteget för mig upp i förödmjukelsens klass. Även för dig bleve det ju ock förödmjukande. Men nu nog härom.

Ack så svårt att **Selma /Bohlin/** är så klen. Magsår lära vara gruveligt svårt. /Vi må bedja att denna sjukdom blir henne till livs, även om den omsider blir henne till döds. Hur var de gamla till mods när du lämnade **prostgården**? Har det varit fråga om i U att **/Karl/ Öhman** skulle fått din plats? **Tant /Anna/ Siltberg/ och Augusta L/undqvist/**, som båda mycket intressera sig för honom, säger varenda gång: "B. har ju den platsen som Ö skulle få." Jag svarar alltid att jag inte hört honom nämnas i detta sammanhang, bara en som hette **Lagerstedt eller -feldt**. Men inte kunde han väl tänka sig gifta sig på 1400, det är ju så du har? De tycks på dem som han tänkt det./

/Anton Niklas Sundberg, 1818-1900, biskop i Karlstad 1864, ärkebiskop o prokansler 1870./

Brev H t B. Sön 25 jan 85

Min innerligt efterlängttade B!

Som syföreningen å Barnhemmet tager sin början för året i morgon o jag lovat komma dit, vill jag nu i afton i stället ta' mig min språkstund med dig. /Vad gör du en söndagsafton? Professorerna brukar ju vanligen ha mottagning då, eller är det kanske bara **prof /Martin/ Johansson**? Jag gläds åt att du får vara i U-a, även om jag inte kommer att få vara med dig där. Det verkar så hälsosamt för dig. I sista brevet/ bringar du det kära ämnet åter på tal, o frågar vad jag skall säga om det förslaget att gifta oss på din nuvarande lön 1500 kr. O, vet du, det är väl att inte alltid åtminstone "beslut o handling äro ett hos kvinnan" som det heter. Ty först då jag läste härom blev jag så glad o tyckte ack ja, kan den där **okända fru B.** råda härtill o förutsäga att det skall kunna gå för sig, varföre då ej göra allvar härmed. Men då jag se'n mera satt mig in häri, så förstår jag ej att hon kan råda härtill i all sin välmening.

// Jag har ju sett hur enkelt o tarvligt **Adolf** ha' det, jag menar nu själva hushållet, o hur svårt **Nelly /Kolmodin/** hade att få det gå ihop ändå. Det räcker för henne ej under 100 i månaden, åtminstone som det nu är, första året fick hon blott 80 tror jag. De betala så billig hyra ju, nu ha' de ju den ock fri jämte ved. Mindre än 3 rum kunde vi väl ej ha', ty du måste nödvändigt ha' ditt enskilda. Jag vet dock ej vad de ta' för en sådan liten våning, men nog mellan 3 à 400 kr. tänker jag. De övriga 1100 skulle då räcka till allt det övriga själva hushållet, lön åt tjänare, ved etc. etc. O, min B. hur gärna ville jag ej, men hur våga! Jag riktigt beundrar fru B. men kan ej fatta att de äro gifta på 1300. De måste då vara förmögna annars, o ha' andra hjälpkällor, när de 1300 äro slut, det kan ej vara möjligt annat.

// Vet du, nu några da'r innan jag hade någon aning om ditt förslag i går, så har jag känt en sådan längtan efter dig, att jag ibland tyckte "ack, vad gör det hur smått vi än få det, bara vi finge äga varandra helt. B. har nu 2ne trevliga rum, skulle vi ej kunna vara nöjda med dem." Men nej, dessa tankar ha' snart måst ge vika för andra, o så har jag istället fått ropa till mig själv "stilla, stilla din trånad, än en liten tid skall du bida, i Sin tid kommer Herren o gör på din väntan en god utgång." Du som nu är i U. kan ju något så när räkna ut vad det skulle gå till, gör det så får jag se'n se o höra din lilla förteckning. Herren Självtalar ju liknelsevis om, hur den mannen som skulle bygga ett hus först noga överlägger bekostningen, låtom oss nu ock härvid följa hans exempel. Du säger dig ha' hopp om extra inkomster. Jag tyckte du förut skrev att du ej såg någon utväg härtill. Har något yppat sig? Du får nu än mer göra genom läsbarheten. /.../

// Men min snälla B. hur läser du mina brev eftersom du säger att de blivit mera "fulltoniga" nu än förut?? Inte får du lägga i breven eller räkna mig tillgodo om du vid genomläsandet av mina brev inlägger i dem på grund av din rika kärlek ett o annat som säkerligen ej finns där i verkligheten, men som du tycker dig finna däruti. /Hur har du kunnat få föreställningen att jag skulle ha tycke av den snälle **domprostens dotter**, som jag hört omtalas som så snäll? Roligt att **prosten /Levan/** tänkte på dig med sådana förträffliga julgåvor. Roligt att du fått dina båda möbler. Vad kostade skrivbordet? Har

du gungstolen ock? Hur har du ordnat dina böcker med bokhylla?/

Brev H t B. Sönd 1 febr 85

Min utesägligt älskade B!

/Ingen förteckning, men jag fick veta vad du tänkte härvid./ Förr än hösten skulle det naturligt i alla händelser ej kunnat bliva, men säg, inte är det väl din mening att om du då (i höst näml.) skulle lyckas få någon plats vid någon skola, vi då skulle gifta oss? Du menar väl att om du så skulle få, vi ändå ännu skulle vänta till hösten därpå, eller hur? Låt mig veta hur du tänkt härvid. Nog vore det bra kärt om vi finge gifta oss i höst, men kanske bra oförståndigt av mig att framställa en sådan önskan. Jag känner mig nästan rädd att för mycket umgås med denna tanke även om den förelöpes av det där "omet".

// Jag håller nu på med min s.k. utstyrsel om dagarna. Men emellanåt, hur kärt än detta arbete är o borde vara, känner jag mig dock så trött åt det, o lusten att sy o "gå på" med arbetet liksom tar slut, o jag tycker "om jag ändå visste när Herren kommer att låta mig få nyttja detta i det egna lilla hemmet, o huru gladare skulle jag ej då syssla härmed." Men detta, som sagt, kännes blott så emellanåt, åter kommer Herren o inger mig ny lust o ny kraft att med glatt mod ta' arbetet an' igen o så går det upp o ned för din lilla Hildatös under den långa väntanstiden. Nog gå veckorna fort, men ändå tycker jag det är så långt mellan varje fredag, eller lördag, ty oftast kommer Sofia först då.

// /Glad att du uppmanat **Emil /Lundin/** att skriva o tacka för tavlan för det visar att du litar helt på din Hilda. Tackat har han i brevet till Adolfs o Nellys bröllopsdag. Ledsen att jag bragt **/Karl/ Öhman** på tal. **Tant /Anna/ Siltberg/** berättat för **Aug./usta /Lundqvist/** att jag tyckte det var tråkigt att de frågat så mycket och hon sa då att **/Karl/ Öhman** skrivit dem att han tänkt på den platsen o på att gifta sig genast och då skulle **Aug./usta /Lundqvist/** kunna få fästmöns plats på en skola i Kalmar. Frågan gällde alltså också henne själv o då förstår jag. Må Gud förlåta mig.

// Roligt att du fått en riktig vän i **Uno /Nylander/**. Har du träffat av **/H V/ Tottie** o hur finner I eder med varandra? Fotograferade du dig i Varberg? Köp William Lassens hårelixir. **Nelly /Kolmodin/** tyckte det hjälpte mot håravfall. Skrivbordet kostade alltså 20 kr. Kärt att det känns tomt efter dig i Vallda. Blev inget av med **Ernst B/jörkman/** :s ditflyttning? Väntat brev från **Aug./usta /Westerberg/** om brutna förlovningen. Stackare, hon måste ha kommit i mycken nöd igen. När **fröken Jansson** tagit upp det har det alltså tagit illa. I mörker o ovisshet igen. "Underlig är Herren". **Rudolf /Kolmodin/** ordentligt sjuk, - hur motsträvt synes det hjärtat så snart ingen fara är längre. Ack att **Selma /Bohlin/** också är så sjuk. Hälsa henne och **Mor o Hilma /Bohlin/**. Har du träffat **Vilhelm Sjögren**? Roligt om ni kunde närma er något./

/Fröken Jansson i Visby?/

/Vilhelm Sjögren, se Hs moster Hedvig Sjögren./

Brev B t H. 4 febr 85

Min mycket älskade H.!

/Idag för första gången sen jag kom t U-a skrivit till Klippan = Ostermans. Mina brev t dig som vanligt växling mellan drägligt o odrägligt. Distingsmarknad. Vad buller o oro. Nyss var en ståtlig kvinna här som har cigarraffär o som ville att jag skulle ta en av hennes pojkar i nattvardsundervisning. Snälla o i allmänhet uppmärksamma, men många klen begåvade o sådant gör alltid undervisningen mödosam. I söndags aftonpredikan i skolsal - roligare än i Domkyrkan.

// Svårt för mig att säga vad hushåll skulle kosta. /H V/ Tottie här o sa att vi nästan skulle kunna bo här - första tiden. Han sa/ "Naturligtvis gifter du dig till hösten." Så tog han saken. Roligt att höra, att du icke vore omöjlig, om jag verkligen skulle komma med ett sådant förslag. Jag tror dock ej jag vågar göra det, ty jag är så rädd för att på något sätt ställa dig i trångmål. För mig, som är van därvid, skulle knappa omständigheter icke betyda så mycket, men för dig, som i alla tider haft allt till övers, kanske det ej bleve så lätt att jämt ha bekymmer för kassan. Icke tror jag att din hängivenhet och kärlek i minsta mån skulle lida därav, men jag kanske skulle känna mig tryckt av medvetandet att ha försatt dig i trångmål.

// Du förmodar min mening vara, att vi skola vänta med giftermål till hösten nästa år. Jag har ej tänkt mig hösten utan i stället våren såsom den tjänliga tiden. Maj ett år till eller så där. Mycket underligt men rysligt roligt skulle det vara om redan till nästa höst det kunde bli oss möjligt att bygga eget bo. Och du syr under väntetiden på dina tillbehör. Jag tycker du skulle ej ha mer att sy. Snällt så länge Mor lämnar dig något att sy av. Vad gör jag för vårt gemensamma bästa? - intet. Min tid torde väl dock också komma, och då kommer det nog att gå med fart.

// /Måste taga mycket hänsyn till de gamles mening. Uno Nylander/ tycker att vi ska vänta till våren 1886. Jag ska skriva Adolf o fråga vad han tänker. Han kan också säga vad jag bör skaffa till det gemensamma hemmet - därom har jag ännu inga klara begrepp. /H V/ Tottie träffar jag dagligen då vi äta middag tillsammans. Han frågade om jag ville komma till deras bord. Vi äro 8, bli visst snart 9, däribland Beskow och Bring - god mat och gott sällskap har jag. Fotograferade mig ej - fotograferna var borta. Ska gå till /Henri/ Osti här i U vad det lider. Skrivbordet har inte sidoskåp som Adolfs, men fem lådor. Du ska få det som ditt när vi får råd. Ernst Björkman/ har ej kommit till Vallda, vet ej om han kommer dit. /Carl/ Hasselrot skrev häromdan att han unnar BB att utvidga sin paulun och slippa de illa beryktade ungkarlsbekymren./ "Tack, käre B.B för att du ger mig så goda handtag i min strid, ehuru jag ej bör säga på det viset, ty dina artiklar äro icke

stridsamma utan verka tvärtom välgörande genom sin fridfulla ande." /Med **Selma Bohlin**/ är sig likt. **Vilhelm Sjögren** har jag ännu ej träffat./

/**Theofil Bring**, 1863-1925, prv 1887, 1893 komminister i Sala, 1911 domprost i Linköping/

/**Henri Osti**, 1826-1914, fotograf , född i Tyskland, som flyttade från Stockholm till Uppsala 1860./

Matlagsverser /?/ om kommande äktenskap till B.B från T.B /Beskow eller Bring?/ och svar från B.B. daterade 4.2.85 /felskrivet svar: 4 jan 85?/

Brev H t B. Sönd 8 febr 85

Min dyre hjärtevän!

/.../ Nej, älskade du, jag har verkligen många gånger känt undran över att du med så mycken kärlek kan omfatta en sådan ringa o intetsägende varelse som jag - att jag kan ha' någon betydelse inför dig. Detta måste hänföras till de sanningar som äro rent obegripliga - som ej med förståndet kunna fattas utan måste med tro omfattas. /Funderat mycket men yrkar bestämt avslag på förslaget att gifta oss redan i höst. Ej tänkt på våren, men lika bra. Allt beror på om du i höst får någon extra inkomst. Ej talat med **Mor o Far** om våra funderingar./

// Pappa en tid varit så tryckt o bekymrad, här är ett sådant stillestånd i all rörelse o särskilt denna tiden av året har handlandena stora utskylder o när intet kommer in o det ständigt skall ges ut än hit än dit, så är det nog ej underligt att det känns svårt o tungt. I förra veckan gjorde **konsul /Rudolf August Carl/ Cramér** konkurs. Vet ej om pappa drabbas därav, men de första dagarna var han mycket tryckt. Han säger aldrig till oss något härom. Hårvattnet. Gratulerar till födelsedagen. **Moster Marianne /Lyth/** hälsar. O, vad hon är rar! Herren tycks på allvar fått henne nu./

/**Rudolf Carl August Cramér**, 1811-1899, dansk konsul i Visby, dir. för Gotländska Ångbåtsbolaget, riksdagsman./

12.2.85 fyller B 28 år

Dikt av B daterad 12 feb 85

"Ack, att Hilda är så snäll,"
Så jag tänkte i går kväll,
Snäll mot mig som värd ej är

Hennes kärlek. O, hur kär
Bör ej hon förbliva städs
För mitt hjärta. Ja, jag gläds
Att hon snart skall bliva min,
Flytta i min hydda in.

Då jag säga skall var kväll:
"Hela dagen var du snäll,
Snäll mot B. som snäll ej är,
Fast han dagligt av dig lär,
Vad det är att vara snäll,
Hur man gör sin vän rätt säll."
Herre signe dig då nu,
Göre mig så snäll som du!
B.B.

Brev H t B. Sönd 15 febr 85

Min utesägligt älskade B!

/Skulle vi känna motsatsen till kärlek ska vi genast säga ifrån o döda den känslan. Vad du är bjuden på många håll o hur verksam du är. Även hos /Carl Johan/ Vidmans, där det lär gå så storartat till. Har vi inte råd med att svara på. /Karl/ Holmgrens tyckte jag levde mera enkelt. Jaså du firade födelsedagen hos den snälle domprosten /C A Torén/. Här åt vid din årsgröt, annars som vanligt. Tack att du sände mig T.B.versen. Just nu bud från Stadskaplanen om jag vill komma ned i afton kl 5 och sjunga m pastor /Kurt V/ Ekman o frk /Emelie/ Bergström./ Jag känner mig alls icke glad häråt, men efter jag intet skäl har att låta bli, så tackade jag att jag kom. Jag har aldrig varit ditbjuden förut o har verkligen känt mig så glad härvid men det kanske ej är rätt av mig känna det så. Frun lär eljes jämt ha' småkalaser o är en riktig pratmoster o de som bruka vara där är för det mesta bara världsmänniskor. Jag hoppas dock det ej blir så ofta jag blir ditbjuden. Just nu kom dina kära verser mig tillhanda, Tack, tack älskade för allt, allt! Du är alldeles för snäll mot din lilla slarva till H. /.../

/Carl Johan Vidman, 1828-1890, disponent i Uppsala, far till Elisabet g Gustafsson och Ester g Holmgren/

/Carl August Gustafsson, 1852-1933, prv 1879, komminister i Hagby 1881, kyrkoherde i Rogsta 1897, g m Elisabet f Vidman, 1859-1939.

/Paulus Holmgren, 1855-1929, brukspredikant i Österby bruk, komminister i Gävle, g m Ester Vidman 1859-1943./

/Fröken Emelie Bergström i Visby?/

Brev H t B. 1 mars 85

Min innerligt avhållne B.B!

*/I e m på hospitalet. /N A/ Youngberg talade snällt. Emile B/ergström/ på lasarettet för att hälsa på **lilla Mia** som ska opereras - en liten ofärdig kvinna, som är kusin till Emelie, men de betrakta varandra som mer än syskon. Emelie själv mycket klen. Snällt av **fru C/edergren/** att föreslå att vi skulle få hyra salen intill. Men 400 är mycket, kan hon sänka till 350? Att ha jungfru tillsammans det blir nog lite svårt. Kanske var sitt kök? Ville gärna se dig och rummen, men för dyrt. Du har haft extrainkomster i februari - av vad? Uppsatserna i Väktaren ge väl inte mycket. Brev från **Hilma /Bohlin/**, roligt att **Selma /Bohlin/** är bättre./*

*/Lilla Mia, kusin till **Emelie Bergström** i Visby/*

Brev H t B. Sönd 8 mars 85

Älskade min B!

*/Två brev. Glädjande att du möjligen kan få den ifrågavarande platsen. Den kommer väl att tillträdas med det första? Undrar ändå om vi våga gifta oss i höst. Ännu ingen vink från Gud om det är rätt. ...biskopsvalet här i Visby./ En sådan död som i allmänhet här är rådande bland stiftets flesta prästmän o lärare så kunde man väl ej vänta annat än att de genom sina inverkningar på varandra skulle få överhanden o göra allt för att få hit en biskop efter sitt tycke. Men Herren är dock den som all makt haver o Han leder ju människornas hjärtan såsom vattubäckar. /N A/ Youngberg hade utlyst bönemöte på salen inför valet dagen därpå. Kär stund. De flesta troende bedjare. Nu är valet över: **Kontraktspastor /Edvard Herman / Rodhe** första, **/Pehr/ Eklund** andra och **/Hugo Henning Gezelius/ Scheele** tredje. Jag tror ingen utom rektorn o några till från fastlandet som är vid läroverket känner Rodhe. Varför då så mycket tal om honom - han kanske är snäll. Hört motsatta omdömen om Scheele. Hurdan är han? Hört att hans kristendom är mera ord än liv. Hör inte Gud våra böner? Men får ta hans beslut.*

*// Du säger att jag snart ska få se dig utan skägg, på så sätt jag en gång ordnade det. Jag trodde du skulle komma hit i sommar o då tyckte jag inte att jag skulle resa till dig. Vill inte besvara de snälla människorna jag skulle få bo hos. Vi får se hur det går med platsen på sjukhuset o vad Far säger, för visst vill jag dit. **Farbror G/ustaf Kolmodin/** hade ej förstått att "B.B." i Väktaren var du, utan hade sagt till **Tant Ida /Nathorst/** att/ den här som skrivit detta måtte vara en gammal sansad provande själ, hans tankar gillar jag*

alldeles. Likaså den lilla uppsatsen i **/H V/ Totties** tidning, tyckte han mycket om.
/Tråkigt att den där boken du börjat översätta ej är sådan att du anser dig böra avsluta den. Roligt att du träffat Vilhelm S./jögren/. Hur går det med platsen på fängelset. Har ännu /Karl Roland/ Martin den? Tack för erbjudandet att betala min resa till U, men blir den av ska jag allt fråga Far = skattmästaren./

/Edvard Herman Rodhe, 1845-1932, domkyrkoadjunkt i Lund 1872, kyrkoherde i Karlshamn 1879, prost 1882, biskop i Göteborg 1888./

/Pehr Eklund, 1846-1911, professor i teologi Lund 1882, domprost i Lund 1893./

/Hugo Henning Gezelius von Scheele, 1838-1920, professor i teologi Uppsala 1877, biskop i Visby 1885./

/Karl Roland Martin, 1843-1925, prv 1871, komminister i Hel.Tref. o pastor vid cellfängelset i Uppsala 1872, Kyrkoherde i Österby bruk 1882, rektor vid h allm flickskolan i Uppsala 1885. Gift 1873 m Maria Elmblad./

Brev H t B. Sönd 15 mars 85

Min innerligt älskade B!

/Tänkt länge på giftermål i höst. Svårt komma fram med det till Far. Väntar tills du fått tjänsten. Begärt 500 kr? Jag tänker jämt 2000. Kunde du skrapa lite extra ska det väl gå bra. Försökt tänka mig två rum, men det måste nog bli tre. Med din värdinnas förslag går det väl inte, för bara ett kök./ Du säger att det vore kärt om du hade mig med vid bönestunderna för att hjälpa dig leda folket i sång. O, B. däruti får du nog ingen hjälp av mig, ty du vet ju huru förfärligt blyg jag är, o det tycks som jag omöjligen kan övervinna detta svåra fast jag nog vill. Ja, jag är en stackare i allt! Men kanhända, då jag kommer mera under din dagliga fostran att Hildatösen kan ta' sig något!

// Dock tror jag ej du behöver frukta att i mig få en **professorska /Jane/ Norrby**. Apropå henne så antar du att **/Carl/ Norrby** är den de önskade hit såsom biskop. Ja, nog tror jag många ville ha honom, men bland de allra flesta präster arbetades det just för att ej han skulle bli både för sin egen och för fruns skull. För min del har jag visst ej vågat önska någon särskild, men har jag tänkt på någon så har det varit **/Martin/ Johansson, /Valdemar/ Rudin, /Henning von/ Scheele och /Carl/ Norrby**. Kärt det du skriver om Scheele, tänk om Herren nu styr om att vi få honom! /Såg att **/Edvard/ Osterman** äntligen tycks vinna o att domkapitlet upphävt valet./

Brev H t B. Sönd 22 mars 85

Min egen älskade B.B.!

*/Du väntar brev från både mig och **Farsgubben**. Du har väl läst hans svar på din fråga om bröllop i höst. Gick till tandläkaren och när jag kom tillbaka/ fann jag Pappa vid glatt o förnöjt sinne sittande på kontoret. Jag nämnde då intet om brevet ty **Anna** satt där med, utan då jag kom in så sa' **Mamma** att pappa lämnat henne ditt brev o sagt att han ej alls undrade på att vi ville gifta oss när vi möjligen nu så kunde få o att han ej hade något emot det. Jag kände mig då så genomglad att han tagit det så o kunde knappt tro det, förr än han se'n själv kom in o började tala med mig härom, o sa' då att han intet hade däremot o att han tänkt över att det nog skulle gå att leva på den inkomsten om vi hushållade klokt.*

*// Vi språkade så om ett o annat o jag fick många förmaningar av den käre gamle, måtte de bli fruktbärande. Så kommo vi naturligt också in på möbler o bosättning o jag sa' att det var just den jag gruvade mig mest för. 3 rum tyckte han var lagom, mera behövde vi ej. Han sa' då att jag skulle sätta upp på en lapp de möbler som skulle behövas därtill, så bleve nog råd därmed o talade så innerligen snällt med mig om ett o annat. Jag föreslog då **Biskopens /Anjou/** auktion o han lovade mig få gå dit, eljes tycker han ej om auktioner. Den där snickarn här på landet som jag sa' gjorde så billigt hade han heller ej något emot att vi beställde hos. Jag vet ej men nog tänker jag möblerna äro mycket dyrare i Uppsala än här, dem man vill ha' nya. */Lite större soffor, som man kan sova i, finns hos Biskopen. Men frakten...**

*// Du får spionera efter trevliga rum. Den inkomstkällan **professor /Martin/ Johansson** bjöd dig, nämnde jag ock för Far. Jag sa' då att jag kände mig bävande härför åtminstone så här strax i början, men han tyckte det var bra. Helt inackorderade skulle de förstås vara, men vad tänker han betala o hur gamla är de? Tro inte för mycket om din slarva, då blir du besviken. Jag är så ung, barnslig o oerfaren i allt, allt. Ditt overseende o tålmod kommer jag nog mången gång att sätta hårt åt. Skulle jag komma till U i vår så vore det för att se på rum, men hyr dem först till hösten. Då skulle bröllopet kunna var först i oktober. Jag hade tänkt mig i slutet av september. Då är det ännu rätt vackert om några vänner från fastlandet skulle komma. Men flyttningsdagen är väl 1 okt?/*

/Anna i Visby?/

Brev Carl Johan Kolmodin till B. 23 mars 85

Min käre Bernhard!

Det fägnar oss här hemma att Du är omgiven i din nya verksamhet av goda akttningsfulla vänner och för övrigt trives väl i Uppsala. Att Du fått förökade inkomster var ju också glädjande och som Du nämner att där på orten husbehovsvarorna äro billiga, så borde ett mindre hushåll kunna bestridas med de inkomster Du nu har, likväl kan Du bäst bedöma dessa ekonomiska förhållanden själv.

Vad tiden angår för bröllopet's hållande, så överlämna Mor och jag åt Dig och Hilda att bestämma dem och måtte Herrens frid och välsignelse följa Eder och bli i Edert hem. Ingen glädje utan sorg och det bekymrar mig mycket att jag ej kan följa mitt hjärtas känslor, att vara Eder till tjänst såsom det borde vara.

Sparbankstiden är snart inne och får därför avbryta med hjärtliga hälsningar från oss alla.
Din sant tilgivne C J Kolmodin

Brev H t B. Sönd 29 mars 85

Min innerligt älskade B!

/Sjungit för far o Mor - även på hospitalet har vi varit. Glad. Men ditt sista brev sa mig inte vad du tänker om bröllopet till hösten, att du ännu ej tyckte dig vilja helt bestämma dag. Vant mig vid tanken, men kan vänta om du talar om varför du vill dröja. Du frågar om jag hör både "jag vill" o "jag vill inte". Några dar kände jag bävan. När du vill hämta mig är jag redo att följa.

// Inackorderingarna har jag tänkt på o försökt se som en gåva från Herren som hjälpinkomst. 75 kr var tycker jag är bra betalt, ty sängkläder o ljus ska de väl hålla själva? Kan de nöja sig med ett rum ihop? Du blev överraskad att jag var nog djärv att våga försöka, oerfaren o oduglig som jag är, men jag har bett Gud att få en bra tjänarinna o så kom jag att tänka på en./ Hon är ej så ung, tillhör Herren, är kunnig både i matlagning o andra styr i ett hem. För närvarande är hon på egen hand o har ej tjänat på några år, utan försörjt sig genom tvätt, strykning o varjehanda sådär. /Gick till henne med mina tankar o till min förvåning tycktes hon ej alls vara mot mitt förslag utan hade väntat att Herren skulle visa henne något. Med henne är jag rätt lugn för inackorderingarna.

// Bestäm dig nu fort, ty månaderna gå. Ska jag tinga möbler behöver snickarna tid för att ej få dem slarvigt gjorda. Biskopens auktion först i maj. Bröllop i början av september tycker jag är lagom. Augusti är väl tidigt, men kanske du får svårt att komma loss, om du får plats på någon skola. Du säger att om vi inte får nya rum förrän 1 okt kan vi bo i dina nuvarande, men kära du, hur ska vi göra med möblerna? I så fall är mitt förslag att vi vänta till in i oktober. Då är ju också vackert.

// Du säger att du spar o att pengarna från Vallda räcker än. Oh, vad roligt att du får över till vår bosättning. Herren jämnar ut för oss. De där 500 du har kvar hos din förre förmyndare vore ju roligt att ha, men du har ju sagt att räntan ska tillfalla din **Mor** så länge hon lever. Om du tar ut dem, kan vi ju ändå betala henne motsvarande, så att hon slipper spara in.

*// Din skuld till **/Robert/ Dickson** har jag tänkt mycket på. Du kan ju skriva o fråga om*

han kan nöja sig med räntan så länge. Tänk om han ville lägga ihop den ränta du betalt och dra av det från kapitalet, då skulle nog inte mycket återstå och då hade han ju i alla fall fått tillbaka det han lånat ut. Vårt sammanträffande lär det inte bli något av - vi får skriva desto mer. Det du säger att läkaren sagt om att koleran kan komma vore förfärligt. Men ack vad förtjäna vi att skonas mer än andra? Herren har länge haft tålamod med oss, Hans straffdom måste någon gång utbryta. /Måtte jag söka ikläda mig Andens rustning. Påskafton hoppas jag få komma till Herrens bord. Tänk på mig då. Fråga **Augusta Nylander** vad hon ger sin köksa i lön. Tänkt mig 80, men undrar vad de ger i Uppsala./

Brev H t B. Månd 13 april 85

Min innerligt efterlängtnade B!

/Igår hos stadskaplanen /**Hans Lorenz Söderberg**/ - kunde ej skriva. I em på det tråkiga biblioteket. Kärt att höra att **prof. /Martin/ Johansson/ o /Johannes/ Kerfstedt** är dig så bevågna. När jag först såg **/Robert/ Dicksons** brev trodde jag att han efterskänt din skuld, men det hade han ju inte, men det var ändå snällt. Återsänder det. Det du säger om **Uno /Nylander/s** och ditt samtal att äldre jungfrur kan vara svåra mot unga, okunniga husmödrar kan nog vara sant, men gäller inte denna. Under 80 kan jag nog inte erbjuda. Vill gärna ha mattor, men måste veta längden innan jag kan beställa här. Lika nöjd om inackorderingarna ej bli av. Gör helt o hållet som du vill. Såg att **/Karl/ Öhman** i Ö fått komministratur i Floda. Skönt, då de så länge väntat på varann. Men om det blir krig, som här talas så mycket om, hur fasligt blir här då ej. Jag ber Honom ock lägga hinder i vägen, om det ej är Hans vilja att vi skall gifta oss i höst. Skriv gärna till **Moster /Marianne Lyth/**. Hon var med vid Herrens bord, fast hon tidigare trott att Herren ej skulle kunna förlåta henne, men nu tycks hon ha fått fast tag i sin Gud./

Brev H t B. Sönd 19 april 85

Älskade min B!

/"Gott att tokig ej gjorde som galen sa'!" Samma brevtider som förut. Nedslående att du skrev att "har jag intet hos **Nordhs** få vi allt vänta med det egna hemmet." Jag trodde du säkert hade pengar där. Att låna till bosättning kommer ju inte på fråga, så då måste vi vänta. Du skriver ibland om **/Karl Roland/ Martin**. Honom känner **Farbror Gustaf Kolmodin/** väl. De interiörer du ger mig från **/Martins och doc /Johan August/ Lundells** första äktenskapliga tidsperiod vore allt gott, om jag kunde ställa mig till efterrättelse. Utan jungfru tycker jag det skulle bli fasligt svårt, men kanske orätt att säga. / Nog är jag rätt kry nu, men i det hela taget en klen stackare o då undrar jag, om det är rätt mot både dig o mig själv att ställa så för mig att de krafter jag har så forceras med att de kanske inom

kort ta' slut. Jag tänker härvid på **Frida Norman**. /Blev så slut att hon måste ha två jungfrur och sedan i många år gå som en sjukling innan Herren förlossade henne. Så nog vet jag att du ej heller vill förmena mig att ha' jungfru. Besvära ej dina vänner, t ex **Uno /Nylander/**, om råd utan lita på Herren och dig själv. I morgon bitti ska jag sjunga för **Amalia Fåhraeus** på hennes namnsdag./

/Johan August Lundell, 1851-1940, prof i slaviska språk i U-a, rektor vid U-a enskilda läroverk 1892. G 12.6.1882 m Marie-Louise Jönsson./

/Amalia Fåhraeus, 1836-1929, tapisserihandlerska i Visby, ogift./

Brev H t B. Tisd 21 april 85

Min djupt älskade B!

/När brevet kom kände jag att det var något extra och nog sipprade tårarna fram, men "Du Fader vill hava denna försakelse av mig, jag vill därför med glädje böja mig för för /utelämnat: det?/ som Du leder oss." Något stort att låta min vilja uppgå i Faderns. Läste upp det för Far o Mor och Far tyckte att du skulle böja dig för dina förmäns råd. Mätte du genom din skenbara ohörsamhet ej ha orsakat /Martin/ Johanssons o /C A/ Toréns ogunst. Nu får du göra allvar av pastoralen och då kan jag säga det som skäl till mina vänner här. Din så länge Herren vill, trofast bidande Hilda/

Brev H t B. Sönd 26 april 85

Älskade, älsklingen min!

/Nu är min födelsedag till ända. Besök hela dan. Huvudvärk hela veckan. Anna Tranér, Maria Nyström, Sundahlarna, Calsy (?) Pettersson, Aug. o Nanna Bolin. Ditt kort tyckte jag först var fel, men mycket bra efter en stund. Skägget gör ju mycket. Du ser ut som ett riktigt prostämne gubben min, men aldrig kommer jag att passa till prostemor. Till middag Farbror Gustaf Lyth/ o Tant Ida o Emelie Bergström. Sen /Emil/ Ekman, Moster Marianne, Moster Hedvig, Amalia Fåhraeus. Från Emil /Lundin/ ett kort med blommor från St Gotthard. Ge honom en kram som ni män gör, när ni träffas. Du skriver att du hoppas vi råkas snart när nu intet bröllop blev till hösten. Men jag blir nog på Gotland. Här rustas för krig. Ja, nödens och jämrens tid är nog ej så långt skild från oss. Skriv snart hur Domprosten /C A Torén/ och /Martin/ Johansson visade sig när du sa att du följt deras önskan. Såg att /Magnus/ Wieselgren blivit nästan enhälligt vald till kyrkoherde i Kristina församling i G. Roligt. Hur stor är deras inkomst? Men vilken plats tänker /Martin/ Johansson ha dig till, så att du nödvändigt måste ha pastoralen? Det tycks som om Adolf var med på det, fast han inte säger något precist./

/Anna Tranér, 1842-1923, sjukhemsföreståndare. Og/

/Maria Nyström, 1864-1945, översköterska, g 1895 m kyrkoherde **Carl Wilhelm**

Roland, 1859-1930/

/Systrarna **Sundahl**: **Regina Sundahl**, 1839-1910, småskollärarinna, og; **Maria Elisabet Sundahl**, 1841-1935, og; **Bernhardina Sundahl**, 1846- /levde 1910 i Visby/, g 1888 med komministern **Johan Erik Hallerstedt**, Värmdö, f 1852 och död på sin bröllopsdag, sex timmar efter vigseln/

/Calsy (?) **Pettersson**, **Aug**, o **Nanna Bolin** = ? i Visby/

/Emil **Ekman**, 1853-1932, prv 1879, domkyrkoadj i Visby 1883, kyrkoherde i Ejsta 1892/

Brev H t B. Månd 4 maj 85

Min dyraste B!

*/Värk i benen o armarna som förra våren. Doktorn säger att det är reumatiskt, men jag är ju så ung. Tack för korten. Belåten med att hakskägget är borta. **Augusta Lundqvist** föredrog dig i helskägg. Du talar ånyo hemlighetsfullt om en plats. Svårt att inte få veta men jag har gett upp såna där glimtar som snabbt slocknar. Men vill veta vad **/Martin/ Johansson o /C A/ Torén** säger när du språkar med dem om den nu döda bröllopsplanen till hösten.*

*// Nästan likgiltig till krigsrustningarna. Förvånar mig över mig själv, men **/Emil/ Ekman** kände likadant. **Anna Westerbergs/ och /Hans/ Jonssons** förlovning. Hon har skrivit två brev, men det går ej så lätt att skriva till henne som förr. Snäll och innerlig mot mig. Underligt att jag skjuter upp. I Uppsala senast var de också snälla o vänliga mot mig, men det var dock en främmande, besynnerlig känsla då jag var tillsammans med dem. Måtte nu Annas förlovning bli lyckligare än **Augustas /Westerberg?/**. Jaså, hon ser nedstämd ut, fast i breven låter hon inte så. Sörjer ej att hon tagit det svåra steget att bryta förlovningen. Du har inte svarat om du tänker ta pastoraalexamen. Det har jag sagt till alla./*

Brev H t B. 11 maj 85

Min så efterlängtnade B!

*När kommer du till din ensamma lilla H? /Kunde du ej få komma lös lite efter pingst? Du säger att du inte vet var o när vi kan mötas. Kom hit, så kanske jag kan få komma till U till hösten, om vi leva. **Clara Lundins** bröllop ska vara i höst. Bra gärna ville jag vara härifrån då. Naturligt blir jag bedd som tärna, men som då säger jag rakt nej. Fullt skäl genom att du ej är här. Du känner det svårt att jag är så klen. Jag känner det svårare för din skull än för min. Mycket kryare nu än föregående år. **Anna Tranér** har legat för samma onda. Jaså, det låter så med pastoraalex. numera. **/Martin/ Johansson** kanske är lite gramse på dig. Vad säger ni i U om vårt biskopsval. Ännu ingen fått. Vi har hört att **/Hugo Henning von/ Schéele** skulle fått det förra fredan, men mäktiga män, som inte har*

med detta val att göra, vill ha genom sina planer, så att det blev uppskjutet. Det ska bli märkeligt att se huru Herren utför detta. Nu då /H V/ Tottie stiger i graderna vill han väl snart sätta bo. Männe Anna /von Post/ blir den utkorade. Eller Hedda/von Post?/

Brev H t B. Månd 18 maj 85

Min ousägligt dyre B!

/Nyheten om Augusta gläder mig. Hälsa henne, Jaså, H/inte Helge!/ Jonsson ska gifta sig till hösten o /Paulus/ Holmgrens flytta till Sthlm. Svårt att tänka på att våra bröllopsplaner brustit. Ska försöka glömma. /August/ Wennlunds ska ju ock sätta bo till hösten. Hans Jonsson/ kanske du kommer att viga. Vem är /Carl August/ Gustafsson som E/lisabet/ Vidman ska gifta sig med? Kort förlovning, men väl lika storståtligt bröllop som Esthers /Vidman/. Jaså, /H V/ Tottie tänker sig redan bli professor./

/Anders August Wennlund, 1856-1911, prv 1878, 2:e komminister i Gävle 1884, kyrkoherde i Ovanåker 1892, g 8.7.1885 m Hilda Maria f Humble, 1859-1934/

22 maj 85. Hilda fyller 25 år

Brev H t B. Sönd 24 maj 85

Min innerligt älskade B!

/Måtte baden göra mig kry. Nu ha vi fått biskop Schéele. Om också /Martin/ Johansson försvinner blir det tomt i Uppsala. Roligt om du kommer till Stiftelsens möte. Det är väl första gången? Då tar du väl in hos Adolf? Jag kommer hellre till Uppsala i höst. Gärna fadder till Unos /Nylander/ barn. Jag har varit fadder här sex gånger så jag trodde inte jag skulle våga mer, men i kristna familjer är det ju en annan sak. O vilka skulder vila ej över mig för dessa barn. En familj har jag sedan aldrig besökt. Det var strax efter min konfirmation och jag blev så förvånad. Att /H V/ Tottie kanske kommer in i v Posts familj gläder mig. Att han frågat om hur du friade och att du berättat, men inte rekommenderat det, roar mig att höra. Men jag vill inte pumpa dig på de förtroenden ni ger varandra, även om jag gläds åt det du vill berätta. Jaså, /Carl Edvard/ Berg ska gifta sig. Jag trodde aldrig att det partiet skulle bli av, men fel hade jag. Har du inte hört något från Nordblom om pengarna?/

/Carl Edvard Berg, 1847-1927, prv 1874, präst vid Diakonissanstalten i Stockholm 1883-96, Kyrkoherde i Veckholm 1896. G 14.6.1882 m Antionette Rinman, 1860-1957./

/Gustaf Nordblom, 1832-1898, handlande, senare grosshandlare i Varberg, förvaltade arvet efter Bs far./

Brev H t B. Månd 1 juni 85

Min dyre, älskade B!

/Adolf erbjudit mig 200 kr för att resa till Loka i Västmanland för att bota min reumatism, men det kan jag alls inte ta emot, nu när han är gift. Du tycks vara så tryckt o nedstämd. Ack att jag kunde muntra upp dig. Jag har själv känt mig så gruvligt nedstämd en tid lång, så tårar, tårar ha oftast varit mitt sällskap. Men Gud kanske vill verka bättre genom ditt missmod, så se det som hans redskap./

Brev H t B. Månd 8 juni 85

Dyraste min B!

/Hur kärt att jag nu snart får äga dig hos mig. Ser i tidningarna att du kommer att vara med på Stiftelsens möte. Anna Tranér, som ska till Mösseberg för sin reumatism, hoppas få träffa er vid mötet. Augusta L/undqvist/ ber dig hålla avslutningen samma dag du kommer. Orkar du det?/ Hur skall du nu manne finna din H. när du nu snart åter får se henne?! Fet o trind som en - rova, eller mager o glämig som en skrika? /Kryare. Undrar om jag tål bliva riktigt frisk /

Bernhard i Visby

Brev H t B. 6 juli 85

Min så efterlängtrade B!

/Rätt många dar sen du for, men ännu riktigt svider det därinne i hjärtedjupet nästan stundligen vid tanken på min bortfarne hjärtevän. Fredags morse fick jag ett mycket vänligt brev från Prinsessan /Eugenie/ att hon önskade få det nöjet att se oss hos sig som igår. Skrev svar, ty muntligt bud tyckte jag ej gick an. Hon har bestämt försäljningen på barnhemmet på fredag, så nu har jag bråttom. Nelly /Kolmodin/ skriver att jag får vänta till augusti att komma dit, om det alls blir av. Hörde du intet i Sthlm om platsen där? Men väl en såpbubbla som alla andra./ Ske som Herren vill! Ack att våra klockor o särskilt min ginge mera jämna slag med Herrens, men min har oftast så förfärligt brått.

Brev H t B. 13 juli 85

Min dyre älskade B!

/Glömde packa din rock. Om jag kommer kan jag ta den med, eller skicka? Aug./usta/ W/ester/b/er/g ber oss komma dit på landet, eftersom de hört att jag ska komma till

*Uppsala på eftersommaren. Men var ska jag bo? Besvara värdinnan? Eller /Uno/ Nylanders? Hälsade på **Prinsessan /Eugenie/** på behörigt avstånd på försäljningen. **Sofie v Post** hälsade till dig. Haft två spellektioner./*

Brev H t B. 20 juli 85

Hjärteälsklingen min!

*/Mycket att göra innan jag far, spellektioner och två tavlor till kabinettskort till **Clara /Bohlin/**. Ej hunnit skriva **Aug./usta/ W./esterberg/** Till **Selmas /Bohlin/** födelsedag - glöm inte du heller! Roligt att **/Karl Roland/ Martin** ska komma hit, om så bara en dag, även om jag inte träffat dem förut. Snällt att **domprosten /C A Torén/** hälsade till mig att de inbjöd mig till besök. Men jag känner mig bängen, passar ej i såna fina kretsar. Men vill gärna hälsa på. Jaså du har varit hos pastor **/Gustaf/ Åkerman**. Att han redan är gift, kom ju till U i höstas. Är inte han också adjunkt blott? Jag vill också ha ett fint hem, men överflödigt med stolar som kostar 22 kr styck./*

Brev H t B. 28 juli 85

Du lille rolige B!

*/...Extrabrevet.../ Detta var det märkligaste brev jag fått o jag tror nästan det käraste. Det sades så mycket i de där små krumilurerna som så siratligt framträdde för mig! Ja tack tack för ditt lilla kära påhitt, det kändes så gott för liten H-s hjärta... /Tänkt på samma sak och ville skicka dig, men annat kom emellan, bl a till **Kolmodins**, så jag glömde skicka det. Trodde du skulle tröttna på min längtansjämmer, men jag har samma längtan som du. Vi trodde var och en på sitt håll att det var bäst att tiga med vår trånad. (Utförligt om hennes funderingar då B frågat om hon så gärna ville gifta sig, och så ursäkter för att hon berättat om sina funderingar. Men vi ska ju dela allt). **Farbror G/ustaf Lyth/** hörde att Pappa funderade på att följa mig till fastlandet och han blev upprörd och menade att Pappa som var över 70 år inte ska resa. Kanske Pappa nu inte vill och att jag inte heller får./*

Brev H t B. Söndag (juli 85?)

Min allra älskvärdaste B!

*/Frälsningsarmén på besök. Mamma och jag gick ut för att höra musik och stod sedan i porten till ruinen där de sjöng och talade. Hörde en sjunga och se lite av hans gester, men jag tyckte det var riktigt ömkligt se honom och höra vad han sjöng, kunde då inte jag åtminstone. Streck i räkningen om liten H får stanna hemma, men **Pappa** kan inte senare. Du skrev att du hoppades/ se mig komma till U som en på alla vis duktig flicka. Ack, B. vänta aldrig av det skräpet H. hon är o blir en skröplig flickstumpa. De dagarna du var*

här, tyckte jag mig vara så duktig (din närvaro gjorde väl så till), nu återigen tycker jag mig vara som eljes vanligt, fast fri från värk är jag nog, men ser ändå ut som en stackare emellanåt åtminstone. Men orätt klaga /.../

Brev H t B. Månd 10 aug 85

Min älskade B!

/Antingen far vi på torsdag eller onsdag i nästa vecka. Roligt att dina vänner i Vallda hålla i sin första kärlek i dig. Tänker ofta på frågan om jag kan klara den första tiden som gift utan jungfru. /Carl ?/ Norrby kom hem med Pappa och nu sitter de vid schackbordet./

Brev H t B. Johannelund 17 aug 85

Älskade min B!

*/.../ Jag kände mig ock särskilt första da'n så grueligt främmande här att det var riktigt svårt. Detta berodde naturligt mest på mig själv o mitt stygga, ömtåliga, fariseiska hjärta, o när jag då därtill fick syn på detta, så förstår du nog hur din arma lilla H. kände sig till mods. Emellertid var det gott få komma fram i ljuset inför min Gud med allt så att Han på samma gång fick öppna min blick härför, även fick hjälpa mig att på nytt se upp till Honom, som allena kan övervinna i mig detta svåra onda. Även kände jag mig, då jag såg o hörde Nelly, huru vis o duktig hon är, så genom intet o eländig på alla vis, o så känner jag mig fortfarande. O, B. jag känner mig så ängslig emellanåt, särskilt då jag tänker på dig, att du skall få en sådan hustru som jag. Om jag ändå visste något som jag skulle kunna tänka på att i detta är jag kunnig o rätt hemmastadd, men nej - intet, intet. Jag måtte vara - ja kanske ej värt hålla på mera härom, du kanske ej tror, att det är min fulla mening, då jag ställer mig fram för dig i denna svarta dager, men älskade du, så är det verkligen. Därföre, arme B. arma H!!!! /Du kommer väl snart hit hoppas jag, såvida du ej genom dessa rader kommer på andra tankar. Troligen kommer **Tant Hilda von Post** hit. **Edla Norman** är fortfarande kvar./*

/Edla Norman ? ev= 1834-1925 ? Og/

Brev H t B. Johannelund (aug 85?)

Min hjärtevarmt älskade!

/Edla Norman far nu, tar med brevet. Adolf nu bättre. Han sa att trott sig få gå hem. /Karl/ Norman inne o sa att han tänkte telegrafera dig att du skulle sända in ansökan till styrelsen ty på tisdag ska det bestämt avgöras. Det står mellan /Carl/ Hasselrot och dig. De vilja helst ha dig, men eftersom du inte sänt in ansökan vet de inte om du vill. Jag sa till Adolf att jag ej trodde du ville skicka in ansökan. Han visste ej heller om du borde,

men du bör skriva till /Johannes/ Neander och bestämt säga att du är villig antaga kallelse om du får den/

Brev H t B. Johannelund 25 aug 85

Min utesägligt dyre B! *Hoppades att du skulle komma igår. **Adolf** reste igår till Visby för att hälsa på Far o Mor, så din härvaro vore än viktigare. Du skriver att det jag betyder för dig kan vara tillräckligt.* // O, B, huru har du icke gripit mig genom dessa luftströmningar från ditt varma hjärta! Ja, jag vill ej annat än hava Herren Guds o ditt välbehag till mitt mål, förlåt mig, älskade du att jag så här har prövat dig mången gång genom min klagan, nu först ser jag huru illa o blint jag handlat, men älskade du, jag har gjort detta i ovetenhet o obetänksamhet. Du har ju så många gånger sagt mig, att jag trots all skröplighet ändå har ett stort värde för dig, men hur litet jag ej förstått att verkligen uppskatta denna din kärlek. /.../

Brev H t B. Johannelund 1 sept 85

Älskade min B!

*/Tänker komma till U på torsdag om det går för **Augusta N/yländer/**. Det är **Aug./usta/ V/esterberg/s** födelsedag. Jag tänkte överraska. De ska flytta in från landet den 2 sept. Skrev till **Aug.usta N/yländer/** om jag får komma redan på torsdag. Ville också på din önskan hinna en tavla till **Fru C./edergren/**. **Adolf** ska hjälpa mig med **Ärnströmsaffären/** Treklängen ber om sin hälsning. Så ock din hjärtevämt älskande Hilda /"Ärnströmsaffären" **Daniel August Ärnström**, 1839-1927, prv 1868, föreståndae för Johannelund 1869-80, sekr för EFS 1880-86, red. av Budbäraren 1880-86, medarbetare i Vaktaren 1880-82. Komminist. i Hedv Eleonora 1884, kyrkoherde i Lommaryd o Bälaryd 1884. Känd för sin häftighet. Kan H ha kommit i polemik med honom i Budbäraren?/*

Brev H t B. Johannelund 28 sept. 85

Min älskade hjärtevän!

*/Nyss från stan. Hemska tilldragelser de senaste dagarna. /18 döda vid Grand Hotell vid folksamling efter Christina Nilssons konsert./ **Adolf** gett mig uppdrag att göra bibelspråk till Johannelund. Ska få 2:25 styck. Väntar besked från hemmet att jag får resa till Uppsala. Får jag säkert. Tack för ditt brev. Känns emellanåt riktigt tomt efter dig. Gott om du nu blivit av med den där tråkiga **Pelle**. /**Carl/ Hasselrot** borde känna sig glad nu. Om distribution av hennes tavlor./*

/Pelle = ?/

Brev H t B. Johannelund 6 okt 85

Min egen älskade B!

/Igår nästan klar med Anna Vesterbergs tavla. Lovat lära Anna von Post detta. Jag tror jag kommer till Uppsala på lördag den 10:e. Bor hos /Uno/ Nylanders. Men kommer tant von Post blir jag väl i vägen. Kan då säkert få bo hos Vesterbergs. Trivdes så bra hos dem denna gång. Du lär vara påtänkt som sekr. i Stiftelsen. Skall avgöras andra tisdagen i oktober./

Brev H t B. Onsd 21 okt 85

Älskade min B!

/Tack f brev. Adolf allt kryare. Jag är bättre i mitt öra. /Karl/ Norman berättade om stiftelsesammanträdet. Babylonisk förbistring. Ingenting bestämt. Uppskjutet till december. /Carl Abraham/ Humble hade sagt att han med stöd av det Neander talat om dig tänkt gå över till dig, men ändrat sig då Neander tillagt att du var särskilt intresserad av sjömansmission. För en som var särskilt intresserad av något kunde ej passa som sekr. Så sa /Jöns/ Vicander/ att han hört att B. givit ett fult handtag åt Petersson rörande åtalet mot Vaktaren o därför ansåg han dig alldeles olämplig. Så där bråkiga hade de varit. Nu ska' de emellertid begära intyg av domprosten /C A Torén/ och /Johannes/ Kerfstedt rörande dig så de få riktig reda på vad du är för en person. Men inte hade du ju skrivit något åt Pettersson? Jag tyckte du nämnde om att du skrivit ett intyg men att Pettersson ej gillat det utan tvärtom blivit ond då han fick se det o det således kommit att hamna i din egen ägo. Jag tycker allt det vore bra om du kunde komma hit på en dag, eller rättare några timmar, mer blev det väl ej för dina lektioners skull. Kanske du kommer om tisdag i nästa vecka. /Hälsa Augusta, Vestergren/ Uno /Nylanders/ o Cedergrens./

/Karl Abraham Humble, 1828-1914, godsägare, ledamot av styrelsen för EFS./

/Jöns Vicander, 1834-1919, prv 1866, bat.pred i Svea artillerireg 1871, komminister i Ad Fredr 1876, redigerade EFS' tidningar Budbäraren och Missionstidning./

/A. Petersson, "student", beskrev helbrägdagöraren Bolzius som en bedragare i Göteborgs Nyheter. Carl Hasselrot skrev då i Vaktaren ett försvar för Bolzius, vilket föranledde Petersson att den 2.11.85 åtala Hasselrot i ett tryckfrihetsmål. Forts se nedan. "A.Petersson" o "Väktarmålet"./

/Johannes Kerfstedt, 1841-1921, prv 1864, verksam inom EFS, föreståndare för Fjellstedtska skolan 1870-1920/

Brev H t B. Johannelund 2 nov 85

Min hjärtevarmt älskade B!

*/I morgon tisd lär jag äntligen resa till Visby. Igår i stan, bl a hos doktorn. Varit där fyra gånger, de sista två tittade han bara i örat, men tog ändå 15 kr. Tack för avskedsgåvan på bryggan. Det blev en mössa. Trodde att jag möjligen skulle få se dig en gång till - Ad/olf/ sa att du kanske skulle kallas till vittne i målet med **Petersson o H/asselrot/**. Men P skall skaffa intyg att H känt honom då han skrev sin artikel, vilket H förra gången bestred och till vem ska P då vända sig om inte till dig. Nu beror det på hur du skrivit första gången till H. Velat hinna virka några spetsar till **Edla Norman**. /*

Brev H t B. Visby 9 nov 85

Min ousägligt efterlängtnade B!

*/.../ O, B. jag går nästan helt upp i vad du är för mig o glömmer emellanåt att jag ock betyder något för dig. /.../ Hur skall det nu sluta i dag med Väktaremålet? O, om du ändå sluppit komma med den hemska **P/etersson/**! Stackars **/Carl/ Hasselrot!** Jag känner mig emellanåt så ängslig vad P. nu har i sinnet att göra dig för ont, något blir det allt. Detta är nu för mig ett nytt böneämne. Varför han skulle stämma dig är ej lätt att förstå, men han kan ju på sitt lömska o ilskefulla sätt inte göra dig något kroppsligt ont. Vad vet en sådan vad han gör. Hans spring hos **/Carl/ Fransson** var då rent av löjligt. Herren Gud skall väl sätta en gräns för alla hans onda planer, o styra allt väl för de Sina.*

*// **/Emil/ Ekman** uppe en söndagskväll för första gången./* Jag frågade honom då ock om han kunde göra upp något bra förslag hur vårt bröllop skulle ordnas. Vi språkade då om många sätt, men något resultat blev det likväl ej. */Det blir väl ej förrän kring midsommar, eller hur? När slutar du med skolan och med läsbarnen? I en syförening. Börjat med spellektionerna. Ska tala med **flickorna Johansson** om de vill fortsätta. **Engström** får jag nog inte höra av - skyldig mig 4 kr, men de är nog förlorade. **Hälsa Cedergrens, Uno/ Nylanders o Vesterbergarna**. Har du varit hos **Jonssons**?/*

*/”**Väktarmålet**” Den 9.11.85 valdes jury. Hasselrot valde Hovrättsrådet C C Widström, lektor C S Löwenhielm, skolförerståndaren J N O Lundgren (utesluten av kändanden), bat.pred. J P Vicander. Den 30.11.85 frikände juryn Hasselrot och Petersson förpliktades att ersätta honom med 50 kr för inställelsen. Rätten avvisade också Peterssons yrkande om förtal genom att Hasselrot förringat hans sedliga värde genom ”en kompakt massa av tillvitelser”, bl a att han var ”en erkänd gammal överliggare”./*

*/**Flickorna Johansson** = ?, Hs spelelever i Visby/*

*/**Engström** = ? far till en av Hs spelelever i Visby/*

Brev H t B. 15 nov 85

Min hjärtevarmt älskade!

/.../ O, B. om jag ändå kunde få kryna om dig en smula, jag längtar emellanåt så härefter.

Då du i senaste brevet nämnde om att Stockholmsflyttandet nu åter tyckes förblekna, så kom tvärt den tanken för mig: då kan ju vårt bröllop bli' strax på vårsidan, ty inte har väl **Fru C./ederberg/** något emot att få mig i huset några veckor förr än eljes varit tänkt. Och jag kände mig riktigt belåten vid tanken härpå. Blir S.flyttningen, så kan naturligt intet bröllop bli' förr än kring midsommar. Men du säger ju "bäst att ej än tänka på någon bestämd tid" så du blir väl trött på mig att jag åter i detta brev tagit upp denna fråga. */Hos tapetseraren o såg stolarna o schäslongen till sovrummet. Klädda även i ryggen, som hos Adolfs och Nylanders. Han kunde inte gå under 10 kr. styck. Soffan 48 kr.*

// Ska sjunga för Vendela Cramér. Vi sjöng i fredags o då fick jag ta alla solopartier för /Anna eller "Julia"?/ fru Söderberg var sjuk./ I går afton kom han **/Emil Ekman/** upp för att bedja om förlåtelse att han varit så envis förra aftonen men han sade sig ha' lovat dig att försöka ta' mig ur den där blygheten jag har så svårt av o därför håller han i, i hopp om att det skall gå. Det vore mer än glädjande om han lyckades, men jag blir nog samma sjåp i all min dag. Hade du ej så brått, kunde du allt gärna skriva till honom någon gång, han håller verkligen så mycket av dig det vet jag. */Du har väl sett att /Edvard/ Osterman ej blev vald denna gång. Kvar på Klippan, men bra nära var han i röstetalet./*

Brev H t B. Sönd 22 nov 85

Min outsägligt efterlängtrade!

/Undrade om du skulle svara något om min tanke på bröllop i april, men du väntar ju på beslut i Stockholmsplatsen. Lundinska bröllopet, som jag oroade mig för, kommer att låta vänta på sig, då /Johan Jacob/ Cedergren en av dagarna blivit satt i konkurs. Men Clara /Lundin/ ser ändå mera "på sig" ut än hon brukar. Samma dag såg jag att deras möbler kom, trots att han väl vetat läget./ Tänk vad falskhet o lögn i ett sådant handlande, o tänk att förenas med en sådan man! Hur kunna hysa aktning o förtroende för en sådan. Det måtte vara märkvärdiga naturer som kunna det! Du tycker jag kanske är hård i mitt omdöme o tänker: möjligen kan samma olycka (om jag vågar kalla det så) en gång träffa hennes (mitt) hem, men älskade du, det blir ju dock stor skillnad. Eller hur? Det jag dömer hos honom är ju det att han velat synas så välbeställd när han saknade grund härtill. Men jag lämnar honom nu. /.../

// Ack att det bleve något verkligt liv i min Gud hos mig. Jag känner mig så loj o torr invärtes mot vad jag skulle vara. Hos Herren är hjälpen, säger du. Ja, där är hjälpkällan. Kunde jag blott taga emot, därtill behöver jag samla all min kraft. Att just detta skall vara så svårt ibland. Gud hjälpe Sina svaga barn.

Brev H t B. 27 nov 85

O, min Bernhard, huru djupt bedrövad jag är! Jag kan knappt skriva, på samma gång som jag intet hellre vill. Om måndag skall Pappa, min så djupt älskade gamle Far /73 år/ tillsammans med **Farbror /Johan T/ Lundin** lämna in till konkurs. O, mitt hjärta lider så att se min gamle Far så bitterligen gråta och sörja. Själva konkursen i och för sig vore ju ej så kännbar, men just detta att Far skall stå som en bedragare, ack huru djupt skakar det ej upp både honom o oss. Han har ju ej velat bedraga någon, men han har hoppats o hoppats det skulle bli' någon ljusning, därför har han tyckt sig skola försöka ännu en tid. Men naturligtvis har skulderna ökats år med år o räntorna äro ju så svåra.

// O, min gamla Far, han har lidit förfärligt i årtal, fast han har dolt det för oss. Och det som så smärtar mig är att ej kunna lindra något för honom. Pappa har varit så grueligt slapp o efterlåten när han har haft att fordra o detta får han nu lida för. Det är så svårt höra honom säga att han är ej värd annat än detta lidande, men vi stackare o då blir han så övergiven. Jag försöker så gott jag kan trösta o tala med honom och vill så mycket som möjligt lägga band på mig för att ej öka hans lidande. Jag hade sagt till **Rudolf, 23 år/** på f.m. att jag ej visste om jag kunde skriva till dig i dag o han sa' då att han ville göra det, troligen har han nämnt något om det till Pappa så i middags så ber Pappa mig att jag skulle skriva o då kom en sådan svår stund över honom att han som han sade skulle vara orsak till så mycken bedrövelse o sådana bittra lidanden för sina kära.

// Jag sa' honom då att det som mest smärtade mig o oss var att se och veta huru han led, men då svarade han alltid jag är värd det jag, fast du kan vara viss om att jag ej har velat det skulle gå så här långt. Jag sa' då att jag skulle själv skriva till dig o då tog han mig åter i famn o bad mig hälsa dig särskilt från honom och be' dig ej bli' allt för mycket ledsen på honom. O, Bernhard, det är ju för oss han har så djupt lidit, den älskade gamle. I kunnen icke ana vilka lidanden jag haft, sa' han i går. Hade han blott för ett par år sedan ja, hade det till o med blivit i våras detta huru mycket mindre smärtsamt hade det då ej varit.

// Men om jag o vi kunde lämna detta allt hur det kunde varit i stället för vad det är, men min B. det är en kamp för oss som ej är liten. O, du vill ju ej lämna mig Bernhard, du vill ju dela denna bittra sorg med oss. Jag vågar tro detta, men o, vad det kännas för mig o du skall behöva lida detta med oss. Jag kan ej skriva mera nu. Bed att Herren Gud styrker oss att Han håller uppe oss en o var, särskilt Far. Mamma /61 år/ har jag ej talat något särskilt om, hon försöker nog ej vara så bedrövad men naturligt svider det för henne på samma sätt som för oss andra.

// Att jag känner det mest för gamle Far är ju ej så underligt då han ju är, genom att han dröjt så länge med att göra upp sina affärer, den egentlige skyldige till att sorgen blivit oss så djup. Men ack han har älskat oss så fast han nu genom denna sin kärlek försatt både sig själv o sina kära i ett många gånger djupare o bittrare lidande, än vi eljes kunde ha' varit.

// Som det nu är upptaget utgör skulderna 130 tusen och tillgångarna blott 50 tusen. När

då 80 tusen saknas, så kan du ana vilka räntor o förluster Far har gjort. Jag tyckte Rudolf sa´ i morse att hade Pappa i våras gjort konkurs, så hade han sluppit en minskning av en 30 tusen kronors skuld. Men denna sommar har varit förfärligt svår. Och hade han då gjort det för några år se´n huru lättare hade det då ej varit, men en tid som är gången, är ju ej värt att allt för mycket grubbla över. Det är nu gjort.

Ett ville jag dock ännu bedja dig: döm ej den älskade gamle allt för hårt. Då jag sitter o talar vid honom o försöker säga några trösteord efter den nåd Herren Gud ger mig, skulle du se vilka blickar av ömhet på, samma gång som av djup, djup sorg som han vilar på mig, O, om jag kunde göra något för mina älskade, möjligen i en framtid, men allt står ju i Guds hand. Just nu kom R. o lämnade mig sitt brev. Jag har läst genom det. Ja, nog finns det mycket även hos Rudolf, mycket av kärlek. Herren hjälpe honom. Jag känner det så svårt även för honom. Han är ju nu till åren, men får Herren Gud leda för honom så blir väl någon ljusning. Han hade skrivit så snällt tyckte jag i ditt brev. Ja, jag får nu sluta. Skriv till Far några trösteord är du så snäll. Du vill ju hålla i i din gamla kärlek.

En hjärtefråga från din djupt älskande o lidande Hilda

Brev H t B. 2 dec 85

Min utesägligt älskade!

Ännu har ej något ord hunnit mig under denna bittra bedrövelsens tid, men i morgon hoppas jag få höra något. Jag hoppas då ock särskilt få höra att du alltfört vill hålla i i din gamla trofasta kärlek både gentemot mig o mina kära, icke minst min gamle innerligt älskade **Far**. O, B. då jag sist skrev var jag ock för egen del i en gruelig nöd, men Herren Gud har med utsäglig barmhärtighet omfattat mig så att jag vissa stunder till o med jublat o jag kan nu ej annat än tacka Honom o vill på intet sätt ha´ varit detta lidande förutan. Så kan Herren Gud förvandla det bittra i sött redan här! Ack hur skall det då ej bliva i evigheten!

// Vad som i förra veckan gjorde mig så grueliga kval var, att Far ej skall kunna göra rätt för sig men från i söndags har Herren löst mig från detta tunga band - människors förakt o dom - o då jag nu är fullviss om att han inför Herren Gud står i Jesus fri o ren i allt, vad betyder då en liten tids vanära av människor. För övrigt hör man ej annat än medlidande o beklagande även bland dem, så någon vanära kan jag egentligen ej tala om, men man kan vänta det av dem o också inte. Far är ju på visst sätt oskyldig, på visst sätt inte. Ack den älskade gamle, vilken kamp har han icke under dessa dagar utstått, o hur har han ej lidit förut i årtal! Men Herren Gud har fört igenom o Han skall föra från klarhet till klarhet.

// I vilken kamp har jag icke varit att själa fienden /icke/ skulle få släcka ut den lilla trosgnista som Herren nu förut börjat tända hos Far. Men "den starke har måst ge vika för Den starkare". Gud vare evigt lov, o jag hoppas den förre fått dödsstöten nu, fast han nog

emellanåt gör några mindre kraftiga försök igen.

// Jag kan ej nog tacka min Gud att han velat ò kunnat använda mig som en liten rännil, genom vilken han gjutit tröst, styrka ò tro in i min Fars arma hjärta. Ja, jag har under dessa dagar upplevat stunder som jag räknar för de allra dyrbaraste ò skönaste i mitt liv. Särskilt natten mellan söndag ò måndag då var Far en stund så övergiven. Jag hade slumrat in en kort stund men vaknade inom kort igen ò hörde då vilken nöd han var i. Först sa´ jag fram det ena tröstespråket efter det andra allt efter Herren påminde mig, men när jag så hållit på en stund ò han var lika övergiven gick jag se´n in ò jag vet ej huru länge jag se´n satt hos honom eller rättare låg omsluten av hans armar. O, jag har aldrig känt mig så överlycklig förr! Ja, jag glömmer aldrig denna natt ò all den nåd Herren Jesus då utgjöt över mig! Jag känner mig blott litet rädd att tala om det ty jag läste just i morse att då "Salomos tempel byggdes så hördes varken hammare eller yxa" ò att således då vi utföra något verk för Herren vi skola göra det i all ödmjukhet utan att väcka uppseende eller buller.

// Ja, jag ville skriva mycket mera, men efter **Rud./olf/** ännu skall gå ned med detta i afton så får jag nu /gå/ till en annan sak. Du blir väl mäktat förvånad över denna fråga ò bön från din H. Rent på sak. Jag hinner ej nu skriva detaljerat som jag förut tänkte. Jag skall skriva om lördag igen. Vill du låna mig eller Rud. 400 kr. Jag vet du har lite på banken. Du tycker väl det är förvånande jag kan begära det då du har så väl behov av dem för egen del, men jag tror, älskade min B att om du gör det, du i ò med detsamma sätter in dem i den allra säkraste ò mest vinst- och räntgivande banken - Herrens bank. Jag har ock tänkt att om du ej vill taga av dessa du har på banken i U. du möjligen hos domprosten skulle få låna denna summa tillsvidare. Vill du nu för Herrens skull i första rummet ò sedan för min skull lämna denna summa så ville jag då ock bedja att du med första sänder dem till R. eller mig.

// Att dessa pengar skola vara att betäcka en av Fars många skulder med förstår du nog. Ad. ò N. sända i morgon 2500 kr. i samma ändamål, men då Rud sade mig att han ännu behövde en 400 kr. om allt skulle bli´ rent klart så tänkte jag "B. vill nog ock för min skull draga ett strå till stacken ò göra vad han kan för min älskade gamle Far." Rud. säger han nog vill försöka lämna dig igen dem sedan, men efter han hörde att du möjligen hade så du kunde lämna denna summa nu, ò jag så ock trodde att du gärna ville göra detta offer så var han ej mot om jag skulle skriva ò fråga.

// Dessa pengar jag nu nämnt om äro ett sammanskott av oss barn som Rud. betalar ut till sådana mindre gäldenärer som nödvändigt måste ha´ dessa sina fordringar inbetalade. Hinner ej mera nu, skriver utförligt om lördag. Skriv ock till Far är du så snäll. Han frågade sist jag skrev om jag bett dig skriva till honom. Jag sade då ja, men tyckte se´n att jag ej hade bett dig ordentligt, varför jag nu gör det igen. Det jag i förra brevet nämnde om Fars skulder ò tillgångar hoppas jag du ej för någon har berättat; det var dumt av mig nämna det då, ty något bestämt annat än skulderna vet ju ej Far innan boet blir utrett. Vi ha´ nu mycket att göra om en 14 da´r skall allt vara i ordning i ò för bouppteckning. Ja, jag måste sluta. Kl. är så mycket. Din fattiga men på kärlek rika Hilda

Brev H t B. 5 dec 85

Min utesägligt dyre B!

Guds rika välsignelse för dina brev i går både till Far, Mor ò mig! Fast jag under dessa dagar ej ett ögonblick tvivlat på din trofasta kärlek gentemot mig ò oss ò således aldrig behövt röra något härvid är jag dock glad att jag gjort det ty eljes hade jag möjligen ej från dig, härtill manad av dig själv, fått höra dessa ljuva ord om trofast varm ihållande kärlek som gårdagens brev på nytt ingjöt i mitt efter din kärlek så törstande hjärta. Gud välsigne dig min B. rikligen. Ditt brev till Far gjorde honom ock så gott och ber mig nu tacka dig så "orimligt" mycket, ò säger att det var honom så kärkommet. Jag hinner nu ej skriva något egentligt om oss särskilt. Vi bäras stund efter stund ò dag efter dag på trofasta Herdearmar.

Jag skulle nu försöka klargöra det jag i förra brevet nämnde om de där 400 kr. Är det nu så att du känner dig villig lämna dem på en tid så hoppas jag nog du i början av nästa år skall kunna få dem åter. **Rud./olf/** hoppades det skulle gå så. Jo, ser du utav det att Far haft banken så har så ofta bönder kommit ò lämnat in sina penningar till honom bara, ò han har skött om dem sedan, så de ha' många gånger sluppit gå ned på banken själva, vilket de ansett mången gång hindrande. Efter nu Far haft så svåra bekymmer ó ibland ej vetat någon utväg, så har han lånat utav dessa pengar mot högre ränta än banken lämnade, helt ò hållet i den avsikt att så fort som möjligt då han fått sälja sin säd sätta in dem på banken igen.

// Härav förstår du att dessa skulderna eller detta lånandet har skett i sommar. Rud. säger nu att det är nu i okt. han lånat dem. Men i år har det ju varit alldeles omöjligt få sälja säden, utan den ligger kvar till största delen. Följaktligen har han ej kunnat få in dessa pengar ò så kommer då som han ej vet något ens det ringaste av, **Farbror /Johan T/ Lundin** in till honom ò säger: ja, nu tänker jag göra konkurs ò lämna in om måndag ò då får du naturligt ock följa med. Hade han nu sagt som så: "jag ser att jag ej längre kan hålla affärerna uppe utan måste göra konkurs, ò som jag vet, att du då ock måste göra på samma sätt, så ger jag dig nu en månad att reda ut dina affärer på. Då hade Far haft tid på sig att reda ifrån sig allt detta som nu särskilt tynger honom så förfärligt. Men nu var ingen tid övrig för honom härtill, utan fick han nu detta bittra till att stå såsom en oärlig människa.

// För att nu rädda den käre Gamles heder ò namn, så skrev **Rud./olf/** så fort Far sade honom detta till Ad. ò sa' hur det var ò frågade om han ej kunde försöka skaffa dessa 2500 som Rud. då i en hast tyckte att dessa skulder ginge till. På söndag får R. telegram från **Farbror /C R A/ von P/ost/**. däri han säger: revers å 2500 sändes i morgon. O, vilket jubel! ò glädje- ò tacksamhetstårar flödade ur allas våra ögon ò hjärtan. Jag tror allt att Herren Gud för Rud blev utesägligt stor ò dyr genom detta. Ty även han tog denna hjälp från Honom. Se'n skriver Ad. huru tacksam ò överlycklig han känt sig, att få sända eller vara

ett medel att skaffa denna summa åt sin älskade gamle Far ò skriver så snällt så snällt.

// Nu se'n då Rud. sett över skulderna igen så finner han huru han ännu behöver en 400 kr. ò då tänkte jag att du möjligen gärna ville lämna av dem du har på banken så länge. Du tycker kanske det är hårt, ò det var ej utan att jag se'n ock då jag tänkte mig mera in häri, kände det som en oförsämnd begäran. Men jag tror att Gud ej kan annat än ge' igen det, kanske till ò med på ett fördubblat sätt ò därför lät jag denna min bön komma inför dig. I afton då Far återigen var så övergiven över detta så kom jag att nämna att jag skrivit till dig om dessa 400.

// Han blev då ledsen att jag gjort det ò tyckte det var så förfärligt att hans egna älskade barn ock skulle lida ò ha' så mycket bekymmer ò det skulle han vara skuld till, han som aldrig velat göra någon människa något orätt. Och när han då sjunker ned i allt detta, då blir han så övergiven. Han kan ej fatta hur han kunnat ställa till så mycken oreda, han har nog ej kunnat till följd av sin ålder ò alla bekymmers påträngande tänka sig in i vilka farliga följder detta hans handlande tagit. Så att han gjort det med vett ò vilja, det är jag så fullviss på att han ej gjort.

// Ack, B. du dömer ju ej heller honom för detta! Att han handlat orätt det kan man ju ej frångå, men när Gudi finnes ju förlåtelse för nattsvarta, blodröda synder så ock för obetänksamhetssynder. Ja, Herren hjälpe honom att stadigt ha' sin trosblick fästad på Jesus. Och därtill förhjelpe han ock mig. I dag har jag känt mig så förbi att knäna riktigt sviktat emellanåt.

// Men då jag kände mig som värst påminde mig Jesus om den lilla sången "måste ock av törnen vara." Och då jag stavade ò stavade på denna min Jesu maning: "lyft dina ögon upp ò se över tidens kval ò ve o.s.v." så blev det omsider ljusare ò i afton känner jag mig åter stilla ò tillfreds. Ja, farväl nu älskade min B. Bed, bed träget för mig, Far, Mor ò bror R. som verkligen genom detta växt allt djupare ò djupare in i mig. O, ja, att jag kunde rätt tacka för den gåvan mig är given i dig. Far ò Mor utgjöto ock i går afton sina glädjetårar över dig ó välsignade så oss båda. Nej nu är det sent. Din egen hjärtligt hängivna Hilda

Brev H t B. 11 dec. 85

Min älskade B!

I går erhöj jag ditt brev med de 400 kronorna. Då jag vid genomläsandet av detsamma fick se, huru du tagit denna min bön, kände jag mig verkligen så bedrövad på mig själv att jag framställt den för dig. Men snälle B. då Rud. om aftonen kom ò sa' att han nödvändigt ännu behövde 400 till en ò 500 till en annan post, så tänkte jag då i min iver (allrahelst som han sa' att de 400 behövde han blott såsom lån på en tid, vid nästa års början trodde han sig kunna skaffa dem) dem lämnar nog B så länge ò det gärna. Jag kände mig redan (fast vi väl ännu ej äro så sammansmälta ò jag således ej hade den ringaste rätt att känna

det så) så ett med dig så att jag i min barnsliga kärlek kände mig äga allt det du ägde ò därför tog det som en helt naturlig sak, att du skulle med glädje vilja hjälpa i detta.

// Du ber mig taga med i beräkningen såväl detta att du själv har skulder som ock detta att du i ò för bosättningen behöver spara allt vad som möjligt är. Ack B. nog tänker jag ock härpå så ej må du tro att jag mera skulle vilja följa mitt hjärtas röst att göra gott, än pliktens att göra rätt. Du skall nu ej tro att jag är det ringaste ledsn på dig, vad skulle jag ha' för skäl härtill, utan mig själv är det jag varit ledsn på, men då jag i dag ett par gånger åter läst igenom ditt brev, så tycker jag att det är kärlekens ande som däri talar ò att du omöjligen kunnat ta saken ò skriva om den på annat sätt än du gjort. Jag känner mig därför i dag ej längre ledsn på mig själv ò hoppas att du ej heller är ledsn på din H. för hennes oförsämnda begäran.

// Men i går kändes det så tungt, ò ständigt suckade jag till min Gud att Han snart skulle på något sätt ge mig dessa 400 att jag kunde få sända dem åter så fort som möjligt. Ack B. förlåt mig att jag gjort dig så mycket bekymmer genom detta! Att dessa mina känslor ò de tårar jag för dem fällt, är något som för mina kära här är alldeles dolt, det förstår du nog. Ty det skulle betydligt öka deras lidanden om de visste att jag nu känt det så svårt att jag bett dig om detta lån. Men Herren Gud styr nog detta oss båda till godo.

// Du nämnde att du talat om för Uno vad som drabbat oss ò att Aug. just ej blev överraskad. Har hon vetat något om att det skulle gå så här, ej har hon genom mig fått del av det. Möjligen genom **Nelly** eller **Farbror /C R A/ von P./ost/** som ock haft reda på att Fars affärer voro så klena. Ad. eller Nelly jag vet ej vilken av dem har talat med honom om dem en gång förut ò han tyckte då att det bästa vore att Far så fort som möjligt slutade, det hörde jag då jag i höstas var på Johannelund. Men säg nu ej detta till **Uno /Nylander/**, vilja de säga det kunna de ju själva göra det.

// Ävensom vill jag bedja dig ej nämna till Unos om den hjälp som **Farbror /C R A/ v. P./ost/** lämnade. Egentligen är ju ej hjälpen från honom, utan det är **Nelly /Kolmodin/** som lämnat sina obligationer ò för dem betalar Ad. ränta åt Farbror v. P. Detta kunna de ju ock själva berätta om, om de ha' lust. Ej heller vet jag, varför du skulle behöva nämna om fallisementet för dina övriga bekanta. Möjligen kan du få något obehag genom detta ò det kan du väl spara dig, då det ej är precis nödigt.

Du undrar att jag i föregående breven under denna tid ej nämnt något om Liverpool. Men då jag fick ditt brev härom så tänkte jag strax: det har ju nu varit så många gånger på tal om den platsen, (ett ständigt fram ò tillbaka), är det Herrens vilja så går det väl till slut igenom ò att B. i mig ej har något som hindrar honom från att anta' den, det vet han ju förut. Men fast jag så nu tänkte, så medger jag gärna, att det varit mycket illa av mig att så helt gå upp i alla våra djupa lidanden här, att jag ej ägnade dig några ord i denna fråga, som ju är av vikt både för dig ò mig. Du har så mycket att förlåta din H. nu, älskade min B! Men jag har det hoppet att du vill göra det. Kärleken hoppas allting!

Du undrar vad vi ska' ge varann till jul. Innan jag nu visste om all denna vår bedrövelse, så hade jag gjort några små gåvor nästan färdiga att skicka dig till jul. Men när nu detta kom, så la' jag naturligt tvärt undan dem ò tänkte att några julgåvor är nu ej värt ha' en tanke på, detta lilla jag gjort kan jag ju ha' i min ägo så länge så får B. det se'n istället. Nu då du ställer julklappfrågan på tal så vill jag bedja dig sänd intet (jag skulle vilja stryka streck under sidan ned) till mig till jul. Vi komma ej här att ha' någon julgåva, den stora julgåvan Jesus, få vi ju taga såsom särskilt given oss. ò då hava vi nog ò övernog. Sänd därför intet, snälla älskade min B. Jag vill låta bli' sända mina små gåvor, ehuru jag gärna ville göra det, men jag vill låta bli' om du därigenom kan känna dig lättare låta bli' att sända någon åt mig. Nog vet jag att du så gärna vill göra det ock, det vet jag, men säg, kunna vi ej komma överens att låta bli ändå?

I går slöto vi bouppteckningen. Allt det jag har fått fick ej (icke blott å Fars, Mors ò brors önskan, utan även å stadsfiskalens sida) tagas med i bouppteckningen. När nu stadsfiskalen ock sa' ifrån att det jag en gång fått, var mitt, så kunde jag naturligt ej annat än behålla det. Och detta är verkligen ej lite. Sängkläder till 4 fullständiga sängar jämte så mycket linne ò dessutom är det ju rätt mycket annat smått jag fått dels här i hemmet dels av andra. Men intet fick rubbas. Men huru gärna jag lämnat det om jag fått, kan jag ej säga. I det stora hela gör det dock så lite.

// I dag var här en kvinna hos Far som har instående 2000. O, vad hon var bitter, hon såg ut som en ond ande tyckte jag. När hon hade öst ur sig vilken bedragare Far var ò huru det varit hans fulla avsikt att bedra' henne - ja, hon var så hård, så gick hon utan att säga adjö eller något. Hon har varit en gammal vän till Far ända se'n han var hos Stenbergs, men nu var vänskapen förbytt till hat för den här penningens skull. Stackars gamle Far han fick ej säga ett enda ord knappt, när han sade henne att hon kunde vara viss att han aldrig haft en tanke på att bedraga henne eller någon, fast nu omständigheterna gjort att han får göra det så bara hon hånskrattade ò började utfara igen i fasligt bittra ord. Den människan är ensam, har eget hus, dessutom rätt mycket pengar på banken, är väl ungefär vid Fars ålder så nog har hon så det räcker gott till döddagar. Att det alltid är hårt att förlora en sådan summa det är det visst, men ock om det bleve något kännbart för henne, kunde det ju vara, nu är det ju ej så.

// Aldrig har någon varit så bitter utan flera har tyckt vad jag hört att de gärna gjorde sina förluster för Fars skull. Ja, Rud. kommer in ò vill ha' brevet - jag får därför nu sluta. O, vad det är bittert för den Gamle Far! Och för oss som lida så djupt med honom. Han ber mig hälsa dig så mycket. Har du tid så skriv någon gång till honom. Mor ò den käre broder Rud. hälsa ock mycket genom din egen älskande djupt lidande Hilda. De 500 som jag nämnde på första sidan har den älskade Ad. skickat såsom ytterligare hjälp. Dem har han själv lånat tror jag. Ja, han är oss till utesäglig välsignelse.

Brev H t B. Lörd 19 dec 85

Min outsägligt dyre B!

/.../ Du börjar ditt sista brev med att tala om den rikedom jag har på tårar, ò huru jag slösaktigt umgås med dem, i det att jag lämnar dem fritt rum gång efter annan, utan att jag egentligen har orsak härtill. Så undrar du på slutet varför jag sänker mig ned i ett sådant djup av lidande, då Herren ändå är när oss, tröstar ò styrker ò att jag trots detta ändå jämt är så uppfylld av klagan ò jämmer. Ack B. förlåt mig, att jag så klagat mot dig, jag har egentligen ingen människa mer än dig som jag så kan få utgjuta mig för, mina kära här hemma, vill jag ju ej låta få någon del av vad jag känner inom mig, ty det bleve då än värre för dem, till dig ò Ads. vill jag egentligen ej heller säga så mycket vad mig själv angår, men till följd av att jag verkligen lider som jag gör, så har jag ej kunnat undgå att i mina brev till dig insmugit så mycken klagan. Nog känner jag emellanåt Herrens tröstande ò styrkande bistånd ò närvaro men dessemellan kommer det så mycket bittert ò alldeles vill sluka upp en arm stoftsvarelse.

// Förunderligt är det dock, att när jag märker Far börjar sjunka ned i allt detta bittra, så att det liksom vill sluka upp honom alldeles, då kommer min Gud ò i ett nu ingjuter i mig en sådan väldig ström av ny kraft, tröst ò tro från ovan, att jag då, åtminstone för en liten tid igen, kan för egen del se över alla denna tidens vedermöda ò tillika får den stora nåden att vara ett ringa redskap i min Guds hand att lyfta den älskade Gamles blick ock uppåt, uppåt.

// När nu så är så kan jag ju säga att Herren är oss nära, styrker ò hjälper, det har jag ju så många gånger under denna tid fått erfara. Men dessemellan är det precis som om Gud vore död ò ej brydde sig om oss. Det stöter nästan dagligen till så mycket, så jag kan ej annat än undrande fråga "vad menar du Gud med allt detta". Dels mycket som aldrig eljes kunnat bli' det ringaste tråk av, men som genom onda människor göres till skyhöga berg, dels annat som man ej kan ana ens att det ska bli' tråk med, men som även genom onda människor göres till förargelser. Varföre låter Gud allt detta ske ò tiger?

Så ha' vi till "goda män" fått 2ne bankherrar en från riksbanken ò en från enskilda banken ò de äro så fasligt knappa ò tvära ò inte alls praktiska vad som angår t ex handeln ò sådant. Den ene av dem har aldrig förut varit god man fast han lär ha strävat efter att bli' det i de förra konkurserna, nu fingo vi honom i stället ò han är så duktig ò gåpåig så det är fasligt. I de förra konkurserna så ha' goda männen beslutat att bodarne skulle öppnas igen strax sedan staten blivit inlämnad, i ò för realisering. Nu till jul går det ju rätt bra ò allra helst då det realiserar till inköpspris ò därunder ò det skulle väl då ligga i deras intresse att få öppna igen så fort som möjligt. Inne hos **Lundins (Carls)** som ju ock gjort konkurs 8 da'r före farbror ò Far, har boden varit öppen nu över en vecka ò där är mycket folk. Gode männen här återigen svarade då Far ò R. frågade om ej boden skulle öppnas nu med första, ty denna tid således ju ändå /är/ bäst på året, att de skulle först kalla borgenärerna

tillsamman om en 14 da'r den 2 januari ò då skulle de i samråd med dem besluta huruvida den skulle öppnas eller ej. De begripa ju ej sådana där herrar som tycka sig sig så visa huru dumt de handla. Varföre skulle vi nu få sådana ock? Det är ju så mycket vi kunna behöva fråga dem om, men huru våga säga något åt sådana mäktiga som de äro.

// Ja, det blir en gruveligt svår tid denna som ännu återstår oss här! Jag tycker det ser ut som Far kunde slockna ut när som helst, ò hur innerligen gärna jag ännu ville äga honom en lång tid om Herren vill ha' mig kvar härnere ännu en tid, så kan jag dock ej annat än med fröjd tänka mig den stund då vår Jesus kommer att hämta denna sin dyrt köpta ò genom särskilt detta lidande utkorade själ. Jag vet Far själv så innerligen längtar efter att hans Jesus snart måtte komma, någon gång har det väl varit en viss otålighet som drivit honom härtill, men då jag påmint honom om, att denna ej får vara drivfjädern till vår hemlängtan, så har han åter känt sig stilla ò nöjd att dväljas här så länge hans Gud det vill, ò tröstat sig med att Han kommer nog snart, blott Hans tid är inne.

// Ja, han är mig så dyrbar den käre Gamle. Nog känns det när man får höra vilka förfärliga lögnhistorier som löpa från mun till mun om honom ò som sakna fullkomlig grund. Ack att människan skall vara sådan att blott hon får ett att prata om lägga ut det tills det blir tusende saker! Men det är väl ej så underligt i denna lögnens värld. Man skulle sätta sig över allt, men ej rår man för att man känner det djupt ändå.

Du frågar hur det går med **Morbror Mårten /Lyth/ ò Fredrik /Lyth/**. Troligen samma väg. Morbror Mårten är ock fasligt bitter ò bråkig. Han är så fasligt inskränkt i affärer ò tror vanligtvis alltid det värsta i en sak. Att han nu skall mista allt sitt för Fars skull, det kan han aldrig smälta, men kan å andra sidan ej tänka på huru Far just varit den som hållit honom uppe ò jämt då han behövt stått honom bi. Han bara läser /löser?/ över att nu då han fått allt i ordning som han säger då skall han gå från allt.

// Far som aldrig annars säger något utan jämt tar på sig all skuld ensam, han sa' dock att "Morbror han har då verkligen ej skäl att vara så som han är mot mig, det känns bra hårt, men man får försöka stilla ta' emot allt." Han har ej kunnat förmå sig smaka en matbit hos oss under denna tid förr än i går afton. Då kom **Morbror Fredrik /Lyth/** med upp ò då skämdes han antagligen visa honom huru han eljes varit mot oss. **Morbror Fredrik /Lyth/** återigen är snäll som vanligt ò säger bara att de ska' besinna vad Far varit för dem allesamman Lythar, ò vad Mor varit för dem ò talat nästan ständigt i denna ton. Faller nu morbror Mårten då faller ock morbror Fredrik, ty han står inne för den förre. Men åtminstone kan man ej märka att han känner det så svårt om det går så.

Ja, B. du skall ej undra på om jag talar om djupa lidanden, att varje dag har sitt bittra med sig för din arma H. det behöver jag nog ej vidare nämna om. - Dina 400 kr. har R. satt in på banken så länge. Då A. nu varit i U. (han skulle ju resa dit i dag) så har han väl ock nämnt om dem. R. hade näml. erbjudit honom dem då han sände dessa sista 460, ty R. trodde att han tagit sig alldeles för nära, då han nu sänt så mycket. R. skulle då försöka få andra till dig se'n på nyåret.

// **Ad./olf/** vill nu ej taga dem, ò den bonde som R. från början ämnade dem till han får

försöka skaffa på annat håll först. Det var ett hypotekslån som Pappa skulle betala in för en bonde ò därför lämnade han säd i stället. Emellertid fick Far ej sälja säden ò fick så inga pengar att sätta in för bonden. Nu får bonden försöka skaffa pengarna själv ò så i stället bevaka sin fordran i säd här i Fars konkurs. I händelse bonden ej kunde få låna dessa 400 av någon annan, ville R. så gärna ha' denna summa att låna honom så länge ò därför bad jag dig om dem ò därför förstår du nu ock, min älskade B., huru jag kunde tala om att låna dem. Emellertid har bonden ej hörts av sedan så kanske han fått på annat håll. De äro emellertid insatta på banken så länge, vad du förlorar på dem så är det ränta för denna månad. Men det kan nu ej hjälpas. Roligt att Ad. nu fått personligen träffa dig. Hoppas det. Får nu se hur det går med Liverpoolplatsen. Kom ihåg att du i mig har intet som hindrar dig att antaga den såvida du eljes känner dig manad härtill.

Fars stat visar skulder 123.915 ò tillgångar 64.372,38 således ej rätt så mycket som jag förut nämnde om. O, att det skolat gå så långt! Säkert har genom detta många stormvindar ock gått över dig du min dyre älskade B. Men Gud vare evigt lov att din kärlek ändock är så fast rotad att du tycks härdat ut dessa stormar, möjligen genom dem än mer vunnit stadga. O, vad jag emellertid längtar efter dig. Nu är det sent jag får väl sluta. En med Herren välsignad Julhögtid önskar dig till sist din hjärtevarmt tillgivna Hilda /.../ Om /Uno/ Nylanders ännu vilja ha' en hälsning från mig (att du tror det) så hälsa dem hjärtligen.

/Fredrik Lyth, 1832-1925, H:s morbror, tullförvaltare i Visby 1877/

Brev H t B. Annandag jul (26 dec) 85

Min trofaste älskade B!

/.../ Julafton var särskilt så fridfull ò skön. Först sjöngo ò läste vi lite tillsammans ò se'n hade vi Edra kära brev att ta' del av jämte Edra kära gåvor. O ja, inte saknade någon de eljes så vanliga gåvorna /.../ kunde jag hinna dig, känner jag en verklig trånad att få klämma om dig riktigt nu först för denna din kärlek gentemot mina kära här, ò så ock göra samma på ett riktigt riktigt sätt för all din rika kärlek gentemot en sådan som mig. /.../ Av sista brevet tycks det ej vara så synnerlig lång tid till, att vår förening möjligen kan bli' förverkligad. /.../

// Nu till **Ad/olf/s.** besök ò Edra förslager. Angående L/iv/er/p/oo/l tycks ni båda ha ändrat om. Jag tyckte du skrev en gång att du kände dig så varm om hjärtat vid tanken på arbetet därute. /.../ *I sista brevet frågar du, om jag ej hellre vill stanna i U. och vara nöjd med mindre än komma till L. ò få mera där. Härtill vill jag visst svara ja, men på samma gång vill jag bedja dig ej alls ta' hänsyn till min vilja ò vad järna svaag kan tycka bäst om /.../ Blir det Uppsala, dags att tänka på möbler, men blir det Liverpool behövs det ju inte. Jämför priserna i U.*

// *Tacka tant /Ulrika Katarina/ Cedergren o Anna /Cedergren/. Vet de något, vill inte skriva dem förrän jag vet vad de vet. / Från dina kära i V/eddige/. har jag ock haft både brev ò gåvor. De äro så gruveligt snälla mot mig alla alla. **Selma /Bohlin/** skriver "det är gott för dig och dem att veta att B älskar dig för din egen skull ò ej för dina egendomar ty tänk hur många förbindelser som blivit brutna genom sådana här slag som nu drabbat Eder." Ja, jag skriver visst gärna under dessa hennes ord. /.../ *Från /Bernhards/ Mor* fick jag ett par sköna strumpor ò från */system/ Hilma /Bohlin/* en riktigt nätt nåldyna ò en eau de cologne flaska. /.../*

/Anna Cedergren, 1862-1933, dotter t **Ulrika Cederberg**, g 1906 m domkyrkokantor Erik Leberecht Siegbahn, 1853-1917/

Brev från Carl Johan Kolmodin till B. Visby 30 dec. 1885. Renskrivet bland Plånboksbreven.

Min älskade Bernhard!

Hjärtligt tack för ditt kära brev och presenter till julen. Bokens innehåll ävensom kortet har jag med stor tillfredsställelse genomläst. Du har icke svikit ”att i nöden provas vännen”. Du har som en kär vän och anförvant deltagit i våra bekymmer. Du har visat att din kärlek för Hilda icke rubbats av hennes föräldrars obestånd.

Den vänskap jag fattade för dig första gången Du med **Adolf** besökte oss, har övergått till vad en fader har till en kär avhållen son till vilken han vill lämna en kär avhållen dotter.

Tiden för bröllopet är bäst att Du och Hilda i samråd kommer överens om.

Herrens frid och välsignelse föke Dig med det snart ingångna året önskar Din tillgivne
C.J.Kolmodin

Min K. Hustru hälsar Dig hjärtligt

Brev H t B. Lörd 2 jan 86

Min egen dyre B!

/Kort julbrev därför att jag inte fattat hur nära jul vi var. Jag känner mig som gäldenär gentemot dig./ Tänk i vilka skulder jag står till dig!! /.../ Nog är jag nu till mycket lidande för dig! Då du säger att ett stilla vemod nu särskilt under julen behärskade dig ò framställde såsom orsak härtill din känsla av egen ofullkomlighet, av själviskhet ò annat liknande, så undrar jag dock om du går till grunden, din H. icke är den egentliga grunden ändå härtill. Nog tror jag allt att du lider djupt av den själviskhet som även ditt hjärta reagerat av, men nog tror jag att det är just genom mig som denna själviskhet blir dig mer kännbar. /.../ ... din känsla av ofullkomlighet /.../ ò därföre fruktar du anta L-platsen. Ack, låt icke detta avskräcka dig. Nog är det en svår plats därute, men nog tror jag Herren just i

dig har ett av sina redskap just för en sådan plats om du ock är ett ringa sådant. Du har ju ock förut känt en verklig dragning till att på detta sätt få gå din Guds ärenden, huru kommer det då att du nu känner det så svårt? Du må ej tro jag vill du ska anta platsen därför att du kanske där kan få större inkomster mot i U.

// Resonemang om transportkostnader för möbler och om de ska ha två sängar, som varit Hs innerliga önskan, eller en som B talat om som billigare. H ansåg sig därför ej ha den ringaste rätt att hålla fast vid två.. Också tal om Dicksonska skulden./ Ack att det skall vara så trångt för oss ändock vi hava en Skattmästare rik över alla! Jag tänkte ska' vi nu ännu vänta ò jag försöka få någon plats så länge, då kunde du få betala av på den där tråkiga skulden till D. ò omsider få lägga av lite' till bosättning. Vad tycker du härom? /.../ Jaså **/H V/ Tottie** har anförtrott dig så viktiga saker att han nu tänker gifta sig! Vilket jubel det ska' bli' inom **von Postska familjen!** /.../ Herren Gud blive under detta nya år alltmer och mer vårt A och O. Han läre oss att leva, älska, lida, tjäna på ett Honom förhärligande sätt! De mina hälsa mycket,
din egen varmt älskande Hilda

/Den 5.4.86 är Hilda antecknad som inflyttad på Johannelunds missionsinstitut och den 27.5 hennes föräldrar. Lysningsdagar för Bernhard och Hilda var 25.4., 2.5. och 9.5.86. Vigseln ägde rum 19 maj 1886 och förrättades av Hildas bror Adolf på Johannelunds missionsinstitut./

Bland plånboksbreven finns ett telegram:

Telegram inlämnat i Uppsala den 2/5 1886 kl. 3.15 e.m. /= Andra lysningsdagen/

Fröken Hilda Kolmodin

Visby

Hjärtat och tanken de ila

Vänta att snart finna vila.

Bernhard

HILDA OCH HENNES FAMILJ

Hilda Kolmodin, g Bohlin föddes 18.4.1861 och gick i skola i Visby och kom sedan att själv undervisa i en flickskola, samtidigt som hon gav pianolektioner. Hennes starka religiösa engagemang var knutet till EFS, möjligen påverkad av den äldre brodern Adolf. Som gift och mor till nio barn (två dog tidigt) växlade hon mellan ljusa perioder, då hon var kreativ och aktiv och perioder av djup depression, då hon vistades på olika vilohem. Lite av detta märks redan i fästmansbrevet. Hon dog 13.5.1931, strax efter sin 80-årsdag.

H:s far var **Carl Johan Kolmodin**, född 1812 som ”oäkta” son till **Bodilla Charlotta Kolmodin**, 1785-1814, hon dog alltså då sonen bara var två år. Han uppfostrades då främst av sin ogifta moster **Anna Sofia** och fick möjlighet att gå i Visby skola följt av anställning i en butik och kunde senare ha egen butik vid Österport, tills han gjorde konkurs 1886 och flyttade till sonen i Johannelunds Missionsinstitut, där han dog 1897. Den som släktkrönikan utpekade som hans far var en annan handelsman i Visby, **Daniel Calissendorff** (1776-1823).

H:s mor var **Anna Maria Lyth g Kolmodin**, (1824-1901), dotter till köpmannen **Mårten Lyth** (1795-1861) och **Anna Maria Lyth f Hägg** (1801-1842). De hade gift sig 1850.

H:s syskon var 1. **Carl Rudolf Kolmodin**, (1852-1921), först anställd i faderns butik men blev senare grosshandlare i Stockholm. Gift 1892 med **Anna Fredrika (Riken) Kolmodin f Johanneson**, (1864-1959).

Barn:

1. **Vera Maria Kolmodin, g Ekström**, (1894-1977). Skolkökslärarinna. G 1916 m major **Birger Ekström** (1886-1935). Barn.
 2. **Karl Einar Kolmodin**, (1896-1981). Köpman i Stockholm. G 1 1924 m **Anna Louise (Anna-Lisa) Bernhardina Grave g Kolmodin**, (1902-1998). Skilda. Barn. G 2 1939 m **Anna Charlotta Larsson g Kolmodin**, (1897-1992)
 3. **Bror Ingvar Rudolf Kolmodin**, (1907-1964). Musikförläggare i Stockholm. G 1 m **Elna Maria Ulrika af Ekström, f Henriksson** (1897-1977). Barn. Skilda 1953. G 2 1956 m **Margit Sofia Kolmodin f Svensson**, (1909-1977), operationssköterska.
 4. **Gunnel Margareta Kolmodin, g Österberg** (1910-1999). G 1935 m kamreraren **Lars Olof Hugo Österberg**, (1906-1974). Barn
2. **Johan Adolf Kolmodin** (1855-1928). Student i Visby 1874. FK 1878, TK 1887, prv 1880. Pastorsadjunkt i Stockholm 1880-1884, lärare vid Johannelunds missionsinstitut, knuten till EFS, rektor där 1893-1903, e o professor i exegetik i Uppsala 1903, ordinarie 1909. Gift 1882 med **Maria Sofia Eleonora (Nelly) Kolmodin f von Post** (1858-1944).

Barn:

1. **Johannes Axel Kolmodin** (1884-1933). FD, Legationsråd. Rådgivare till kejsaren i Addis Abeba. Död där. G m **Eva Amalia Katharina f Forsslöf** (1887-1977). Ett barn (og).
2. **Karl Martin Kolmodin** (1885-1970). Rektor vid kommunala mellanskolan i

- Sundbyberg. G 1918 m **Gerda Charlotta f Gylling** (1889-1970). Två barn.
3. **Lennart Teofil Kolmodin** (1889-1961). Ombudsman i allmänna valmansförbundet, Stockholm. G 1917 m **Ulla Maria f Norelius** (1893-1982). Inga barn.
4. **Anna Maria Kolmodin** (1891-1968). Lärarinna på Magdeburgs flickskola i Uppsala. Og.
5. **Gustaf Adolf Kolmodin** (1893-1975). Överste i armén, försäkringstjänsteman. G 1927 m farm.kand. **Ester Elsa Antonia f Möller** (1902-1985). Inga barn.
6. **Karl Rudolf Kolmodin** (1896-1978). Gen.löjtnant o chef f kustartilleriet. G 1934 m **Ebba Christina Elisabeth f Leijonhufvud** (1902-1985). Inga barn.
7. **Ernst Olof Kolmodin** (1897-1977) Jägmästare i Luleå. G 1929 m **Gerda Hildegard f Törnkvist** (1901-2001). Två barn.
- 8 **Torsten Reinhold Natanael Kolmodin** (1901-1967). Avd.chef vid skofabriken Oskaria i Örebro. G 1931 m farm.kand. **Marta Beata f Sjöberg** (1901-1967). Inga barn.
- 3 . **Herman Gustaf Kolmodin** (1858-1863).
- 4 . **Oscar Fredrik Kolmodin** (1861-1862). (Tvilling)
- /5. **Hilda Charlotta Kolmodin g Bohlin**, (1861-1933), se ovan./

H:s morbröder, mostrar och kusiner

- /1. **Anna Maria Kolmodin f Lyth**, se ovan/
2. **Christoffer Axel Lyth** (1826-1863). Köpman i Slite, sedan i Stockholm, gift med **Emma Eleonora Lyth f Braun** (1839-1923), inga barn.
- 3 . **Mårten Lyth** (1828-1886), Student 1848, prv 1853, kyrkoherde i Vall 1872, ogift.
4. **Jacobina (Bina) Lyth, g Lundin**, (1829-1922) G 1851 med handlanden **Johan Theodor Lundin** (1818-1900).
- Barn (fyra barn döda i späda ålder)
1. **Maria Amalia Lundin g Ulfsparre** (1852-1933) g 1880 med tullkontrollören i Visby **Georg W Ulfsparre** (1839-1884) Dog på Vadstena hospital. Inga barn.
2. **Carl Theodor Lundin** (1854-1934). En tid köpman i Visby, sedan handelsresande för en malmöfirma 1885-1910. Ogift.
3. **Johan Wilhelm Lundin** (1856-1936). Kom i unga år utrikes o erhöill en merkantil utbildning i Tyskland, Frankrike och England. Etablerade sig 1893 som skeppsmäklare i hemlandet. VD i försäkringsaktiebolaget Hansa. 1914-1917 innehavare av firman Lundin och son, 1918 direktör i AB Reassurance. G 1 1892 med **Gerda Lundin f Baeckman** (1868-1945), skilda 1911, g 2 1913 m **Anna Lundin f Nilsson** (1883-1913).
4. **Axel Emil Lundin** (1858-1923). Student 1876, ägnade sig åt lantbruk, disponent för Ryholm ABs egendomar i Skaraborgs län 1906-1911), övertog Björnö gods vid Norrtälje. Gift 1896 med **Anna Amalia (Malin) Lundin f Svanberg** (1865-1945). Två adoptivbarn.

5. **Edvard Julius Lundin** (1863-1920). Reste 1882 till USA. Enligt släktuppgift hade han där haft flera yrken, såsom köpman, konsertgivare, musiker mm. Deltagit i boerkriget och japanska kriget där han sårades i höften och blev ofärdig. Han hade varit gift och lär ha efterlämnat en son som var officer i amerikanska flottan.
6. **Clara Jacobina Lundin, g Cedergren** (1865-1940). G 1889 med köpmannen i Stockholm **Johan Cedergren** (1859-1925).
5. **Petter Adolf Lyth** (1830-1849). Sjöman, dog i gula febern i Bahia. Og
6. **Johan Fredrik Lyth** (1832-1925). Student 1852, Kameralexmen 1854, tullförvaltare i Söderhamn o fr 1877 i Visby. G 1873 m **Hedvig Sofia Marianne f Hinnerson** (1854-1924).
- Barn:
 1. **Hedvig Emerentia Marianne Lyth** (1874-1929). Lärarinna. Og.
 2. **Hjalmar Fredrik Wilhelm Lyth** (1878-1933). Student 1896, prv 1902, legationspredikant i Oslo 1919, kyrkoherde i Filipstad 1927. G 1903 m **Signe f Agrell** (1879-1963). Barn.
 3. **Ernst Gustaf Adolf Lyth** (1883-1944). Sjökapten, anställd av Ångfartygs AB Gotland. G 1912 m **Helny Anna Adolfina f Qviberg** (1882-1963). Tre barn.
7. **Carl Niclas Lyth** (1835-1918). Uppfinnare, Kassadirektör i Stockholms stads Brandkontor, ledamot av riksdagens 2:a kammare. G 1863 m **Paulina Lovisa f Braun** (1833-1906).
- Barn
 1. **Paul Wilhelm Lyth** (1865-1951). Ingenjör i Sthlm. G 1895 m **Luise Emma Maria f Auerbach** (1874-1963). Två barn.
 2. **Axel Kristoffer Lyth** (1867-1926). Kontorschef i Stockholm. G 1903 m **Marie-Louise f Nylund** (1879-1956). Tre barn.
 3. **Paulina Lovisa g Appelqvist**, (1868-1943), g m **Johan Axel Appelqvist** (1865-1944), direktör i Stockholm. Barn?
 4. **Clara Pauline Marianna Lyth** (1869-1943). Og.
 5. **Paul Brunow Lyth** (1871-1895). Tandläkare, död genom olyckshändelse. Og.
9. **Hedvig Elisabeth Charlotta Lyth g Sjögren** (1836-1922). G 1865 m **Jonas Petter Sjögren** (1812-1881), köpman Visby.
- Barn:
 1. **Carl Johan Wilhelm Sjögren** (1866-1929). Professor, framstående jurist. G m **Maria Althin** (1867-1930) Barn?
 2. **Emilia Sjögren** (1868-1946). Blind. Död i Visby. Og.
 3. **Hedvig g Johansson** (1875-1959), G 1908 m **Per Gottfrid Johansson** (1871-1948), handlande i Visby. Barn?
10. **Jacob Lyth** (1838-1866). Handelsbokhållare i Visby. Og.

BERNHARD OCH HANS FAMILJ

Bernhard Bohlin föddes den 12 februari 1857 i Varberg och gick i skolan där, men 1869, då han var 12 år dog hans far och det var bara med stöd utifrån som han kunde fortsätta i Varbergs lägre elementarläroverk och sedan 1871 söka in i fjärde klassen i Hvitfeldtska läroverket i Göteborg. Rektor antecknar 1874 att ett obetydligt arv då är slut och att Bernhard är fattig. Han har goda betyg och får en del stipendier. Vt 1877 blir han student i Uppsala. Avlägger teoretisk och praktisk teologisk examen 1879 och - sedan han fått dispens för att han var för ung - prästvigdes han i Skara för Göteborgs stift 18 januari 1880. Pastorsadjunkt i Vallda 1880-1885, därefter domkyrkoadjunkt i Uppsala 1885-1893 och 1893-1900 predikant vid Johannes kyrka och sjömanspräst i Göteborg. Utnämnd till kyrkoherde i Hille 1900, kontraktsprost 1909. Pensionerades 1934 och flyttade då till Uppsala där han dog 27 maj 1941.

B:s far var **Johan Jacob (Jonsson) Bohlin** (1811-1869) föddes 17 september 1811 på Ulseröd i Naverstad (Bohuslän) som ”oäkta” son till **Jon Halvardsen Killingeröd** (1776-1830) från Signebön i Norge och **Christina Tollesdotter** (1783-1844). De gifte sig 1818 och fick ytterligare tre barn. Johan Jacob (Namnet Jacob la han till som vuxen) blev 1812 dräng hos gästgivaren Alexander Bohlin i Tanum och när han 1831 blev antagen som soldat vid Skaraborgs regemente tog han namnet Bohlin (efter förre husbonden?). Placerad vid Kronoarbetsskåren i Karlsborg gjorde han ståndsvandringen till underofficer och fanjunkare. 1855 flyttade han med familjen som fångbefälhavare på Varbergs fästning och dog där 27 augusti 1869 (58 år).

B:s mor var **Gustava Catharina Bohlin f Westerlind** (1818-1903) född i Skövde som dotter till karduanismakaren (**Jan, Jean) Johan Westerlind** (1789-1848) och **Clara Maria Westerlind f Schröder** (1783-1861). Som änka flyttade Clara till familjen i Karlsborg och följde med till Karlsborg. Också Gustava blev tidigt änka och flyttade tillsammans med två av döttrarna 1883 till Kullagård i Veddige som hyresgäst hos godsägaren **Oscar Björkman** (far till Bs studentkamrat **Ernst Björkman**- se Brödrakretsen nedan). 1886 flyttade hon och döttrarna tillbaka till Varberg, där hon dog 24 augusti 1903 (85 år).

B:s syskon var

1. **Johan Albert Anselm Bohlin**, f o d 1842.

2. **Klara Justina Albertina Bohlin, g Johansson**, 19.4.1843-25.5.1909. Hon vistades en tid i Köpenhamn för att lära sig sy hattar. Gift 1869 (samma år som fadern dog) med fanjunkaren **Carl Verner Johansson**, 19.9.1840-8.1.1927. Som 18-åring tog han värvning vid Bohusläns regemente, och senare bodde de en tid i Möllebacka i Hede (Tanum), Svenneby och (fr 1881 i) Tossene, Kisteröd och (fr 1887) i Fjällbacka. Han slutade som fanjunkare vid regementsexpeditionen i Backamo. 1893 flyttade han till Varberg och var under några år kring sekelskiftet gymnastiklärare vid realskolan.

Barn:

(1) **Ellen Nancy Bohlin g Johansson**, f. 5.7.1869 i Hede, d 4.11.1952 i Borås, hade fotoateljé i Kristianstad, (1900 = fotografbiträde där), Ystad, Hässleholm (Ängelholm?), 1927 i Markaryd och från 1932 i Borås. Hon hade en son u

ä **Hjalmar**, f 1902 i Asarum (Blekinge), som efter 1952 tog namnet **Rosenhage**.

Han var kontorist vid Wiskadals fabriker i Borås. Han dog 1969 i Borås, og och utan barn./

- (2) **Alfhild Anna Bohlin** 26.9.1871 i Hede, död i Uddevalla 25.5.1895 (mentalsjuk)
- (3) **Hjalmar Leopold Werner Bohlin**, 1873 i Hede, d 1874.
- (4) **Walter Georg Bohlin**, 9.4.1875 i Hede. (Carlsson Johansson) Utvandrat till USA?
- (5) **Olga Teresia Bohlin**, f 30.12.1876 i Svenneby. Hon tog hand om pappan de sista åren i Varberg och dog och begravdes där 15.8.1952.
- (6) **Hildur Klara Bohlin**, f 1878 i Svenneby, d 13.8.1883.
- (7) **Hjalmar Leopold Verner Bohlin**, f 1881 i Tossene, d 18.8.1883.
- (8) **Bernhard Hugo Valdemar Bohlin**, f 25.5.1883 i (Kisteröd) Tossene, d .6.1883.
- (9) **Axel Bernhard Bohlin**, f 23.4.1884 i Tossene (Kisteröd). 3 kl. artillerist vid Älvsborgs kustartilleriregemente. Död 9.2.1912. Og.
- (10) **Torborg Emilia Bohlin**, f 1886 i Tossene. d 1886.

(Tre av barnen dog alltså inom två månader 1883! En av sönerna levde i USA, enligt dödsnotisen efter pappan 1927.)

3. **Johan Justus Bohlin**, 9.11.1859, lärling hos målarmästare Lundberg i Varberg.
4. **Selma Mathilda Ingeborg Bohlin**, 27.7.1847–23.3.1930 på Vänersborgs lasarett. Begravd där. Enligt Pappa B var hon några år anställd i Nilssons manufakturaffär i Varberg. Höll några år skola för några flickor i Varberg. Skötte modern och begärde efter hennes död tio års lön. Hon blev senare döv och mentalsjuk och (1920?) intagen på mentalsjukhus i Lund (?).
5. **Hulda Aurora Bohlin**, 22.5.1849-1902 (?). Flyttade 1870 till Rolfstorp, som guvernant (?). Utbildad till småskollärare. Flyttade 1882 till USA (33 år då). Vistades först hos brodern, hade sedan tjänst hos en professor vid Augustana-synoden. Gift med en änkring David Johns i Madera, Cal. Ett brev till Bernhard 8.3.1901 är avsänt från ett mentalsjukhus i Stockton, Cal. Inga barn. (Död 1903, ej med i bouppteckningen efter modern.)
6. **Hilma (kallad Hilda) Rosalia Bohlin**, 15.10.1852-30.12.1927. Flyttade 1880 till Mölltorp (Skarab) och så tillbaka till modern i Veddige 1883. Var husjungfru på olika håll. 1903 i Göteborg. 1922 arbetade hon sedan flera år hos fröken Ida Sjögren i Göteborg. Sedan flyttade hon till system Klara i Varberg. "Pappa B" till Gabriel dec 1926: "Sedan Johanssons hushållat slut på hennes pengar, sände de henne (i jan 1926) hit. Ligger ständigt." Dog 30.12.1927 hos Bernhard i Hille.
7. **Jacob (James) Gabriel Bohlin**, 4.2.1855- 1.2.1937. Studerade vid Chalmers tekniska skola i Göteborg och utvandrade som 18-åring till USA 1872. Bodde och arbetade de första åren i Nanticote, Scranton och Plymouth och vid järnvägen i Renovo, PA (?). 1877 flyttade han till Drifton, anställd vid E.B. Coxe Coal Company, till 1883 som gruvförman. Senare sålde han arbetsskor och ägde ett skifferbrott i Slatington, Lehigh County. 1903: "Prospector and Geologist". Bodde mest i Freeland, PA. Som änkring bodde han hos dottern Louise i Northfield, NJ. där han dog 11.2.1937 (82 år). Gift 1882 med **Emma L. Mission**, (1856-1922) (66 år).

Barn:

1. **Alphild Bohlin**, 21.8.1883-7.8.1884 i Slatington.

2. **Louisa(Louise) Dorothy Bohlin, g Lord**, f. 28.11.1884 i Slatington. G. 1907 (1905?) m. **Ernest Alexander Lord**, f. 1878 i Clayton, Delaware, kamrer vid bank i Atlantic City, NJ. De bodde i Northfield, NJ. Sedan Louise dött 17.11.1954 bodde systrarna Norma och Frieda Bohlin i huset. (Ernest dog efter Louise.) Inga barn.

3. **Emily Mission Bohlin, g Carus**, f. 7.12.1886 i Freeland. G. 10.11.1929 i Springfield, Delaware, m. **Jay Staddon Carus**, f. 1885 i Philadelphia. Brandsoldat i Atlantic City. De bodde i Ventnor, NJ. Bägge levde på 1950-talet, dödsåren okända (Margate, NJ.) (Ev. dog Jay Carus 1953 i Florida.) Inga barn.

4. **Howard Bernhardt Bohlin**, f. 13.5.1888 i Freeland. Ingenjör, men drev också en restaurang på sin tomt i Hazleton, Luzern, PA. G. m. **Elizabeth Doutfrån** Hazleton, f. 1890. På 1950-talet bodde de i Livingston Manor, NY. Howard dog mars 1966 i Hazleton.

5. **Mildred Gustafua Bohlin g Oberrender**, f. 12.9.1890 i Freeland. G. 14.1.1919 m. **Stanley Emmit Oberrender** från Freeland, f. 1890. Han drev en fabrik som tillverkade overaller, d. 27.6.1920. Mildred bodde sedan med sin dotter. D. dec. 1975 i Linwood, NJ.

Barn:

1. **Helen Louise Oberrender**, f. 10.12.1919 i Hazleton, PA. Grad fr college i Virginia, stud vid Univ of PA. Sekreterare. D. 1973(?).

6. **Hulda Westerlind Bohlin, g Ramsey**, f. 6.7.1893, i Freeland, PA. Lärarinna. G. 2.5.1925 i New York City m. **Harry Clinton Ramsey** från Pittsburgh, PA, (25.8.1888–27.12.1957), som först arbetade för Aluminum Co. of America och sedan vid American Cyanamid Co och vid Kellex Corp. (Manhattan Project) i New York under 2VK och sedan som kamrer i en ingenjörsfirma i Washington DC och Allentown. Hulda dog 27.10.1942 i Washington. Harry bodde sedan i Jacksonville, Florida, men flyttade till sonen Harry och dog i Allentown.

Barn:

1. **Harry Bohlin Ramsey**, f. 16.10.1926 i Washington DC. G. m. **Pauline (Polly) Snyder** från Allentown, PA. 9.3.1928–9.2.2005, chefssekr. Harry var först journalist och sedan administratör för en organisation av tidigare studenter vid Lehigh University i Bethlehem, PA. Död 5 februari 2014.

Barn.

7. **Frieda Bohlin**, f. 1.1.1896 i Freeland. Hårfrisörska. Og. Bodde i Silver Spring, Maryland och de sista åren med Norma i Northfield. D. Okt. 1980 i Northfield, NJ.

8. **Helen Alphild Bohlin, g Price**, f. 18.3.1898 i Freeland. Sjuksköterska. G. 10.6.1922 m. **Charles Francis Price** från Philadelphia. Han drev ett spelcasino i Maryland, nära Washington DC. Charles dog 17.10.1949 i Silver Spring, Maryland. Som änka köpte Helen en radiostation i Albuquerque, New Mexico, där sonen Robert var anställd. Helen dog i febr. 1956 i Albuquerque.

Barn

1. **James Bohlin Price**, f. 20.6.1923. Designer vid Douglas Aircraft i Long Beach. Flyttade som pensionär till Atlanta, GA. D. c 2004. G. 10.6.1946 i Washington DC m. **Jacquelynn Léstrans** från Hollywood, f.12.1.1923, D. nov. 1982 i Lithormi, De Kalb GA, Calif. Tre barn.
2. **Charles Bohlin Price**, f. 26.9.1925 i Washington DC. Startade tidning om golf och har skrivit böcker och artiklar om golf. "Contributing editor" i Golf Digest och bosatt i Pinehurst, NC. Gift och skild. D. 29.1.1994 i Pinehurst Moore, NC.
3. **Robert Bohlin Price**, f. 26.8.1928 i Philadelphia. G.1 1948 m. **Nancy Covington** från Washington. G. 2 1953 m. **Geraldine (Gerry) Smith** från Pittsburgh, PA. Robert hade bl.a. arbetat på tryckeri, men satsade på att skriva en TV-pjäsa om alkoholism utifrån egna erfarenheter. Bodde 1967 i Columbus, Ohio. Levde dec. 2008. Ohio? tre barn.
4. **Howard Bohlin Price**, f. 23.9.1933 i Philadelphia, d. 1985. Regiassistent i filmbranschen. Gift och skild. Död.
9. **Norma**, f. 22.8.1901 i Freeland, d. Juli 1984 i Linwood, N.J. Arbetade på Western Union Telegraph Co. i Atlantic City och Washington DC. Bodde också i Silver Spring, Maryland.
- /8. Isak **Bernhard**, .2. 1857-27.5. 1941. Se ovan/.
9. **Carl**, 8.4.1859-26.2.1872. Dog i nervfeber. "Pappa B": "Han var en enkel, snäll gosse, men råkade i skolan en gång alldeles skada med en kniv en kamrat i ögat. För detta fick han lida mycket. Om dessa omständigheter eller andra gjorde det, vet jag ej. Men ej långt efter missödet i skolan blev Karl sjuk på ett underligt sätt. Han liksom visnade bort och dog i början av 1872. Jag minns huru jag julen 1871 kom hem till Varberg från skolan i Göteborg. Jag var då glad och leksam. Bror Karl såg då så djupt vemodigt och lidande på mig. Den blicken är mitt sista minne av denne min yngste broder."
10. **Ebba**, 28.10.1861–6.11.1861
11. **Magnhild**, 24.12.1863–15.4.1864.

BRÖDRAKRETSEN

- Ett blad med Bernhards handstil med notiser 1927 om "**Brödrakretsen**", den grupp av unga Uppsala-teologer som sedan höll kontakt genom livet, finns i familjearkivet. Listan upptar bara födelse- och dödsdatum ordnade efter dödsår och den har här kompletterats med ytterligare upplysningar.

Ernst Björkman, f 20/3 -55, d 9/6 -96

(41 år = ålder vid dödsfallet). F i Veddige (se nedan). Predikant vid Göteborgs Centralfängelse och fängelselärare vid Nya varvet. Fick avsked på egen begäran 9.10.1892. Död 9.6.1896 av kronisk njurinflammation. Ogift. Son till godsägaren **Oscar Björkman**, som grundade och namngav Oskarström och hans hustru **Hilda Björkman**. De flyttade från Kullagård i Veddige, där Bs mor och systrar var inneboende några år, till Nya varvet tillsammans med sonen Ernst 1891. Han var 1884 nästan förlovad med sin kusin (?) **Ellen Cederblad**, 1852-1912, ogift. Han dog först av alla i Brödrakretsen, 41-årig. Bernhard hade umgåtts i hans familj sedan skoltiden.

Arvid Rydén, f 14.8 .57, d 10/2 -97

(40 år). F i Jönköping. prv 1878, komminister i Skärstad 1881-83. Gift 11882 o 2 1895. 7 barn.

Uno Nylander, f 6/5 -52, d 21/10 -01

(49 år). F i Tranemo. FK 1877, docent i semitiska språk 1882 och i Gamla Testamentets exegetik 1894. Lektor i Strängnäs och domprost där 1897. Gift 17.11.1882 med **Augusta ("Annika") von Post**, samtidigt som **Adolf K** gifte sig med systern **Nelly**. Gudfar till Torsten Bohlin 1889. Tre barn.

Otto Vester, f 21/5 -52, d 14/9 -11

(59 år). F i Karlskoga. Student i Uppsala 1872. Föreståndare för Missionsskolan i Östersund 1877-78, kollega i Söderhamn 1884-86, Kyrkoherde i Luleå 1887. Gift 1 1879 o 2 1886.

August Vennlund, f 3/2 -56, d 19/1 -11

(55 år). F 1856 i Gävle. prv 1878, kapellpredikant i Åmot 1883, 2e komminister i Gävle 1884, kyrkoherde i Ovanåker 1892. Gift 1885 m Maria, f Humble 1859-1934. Fyra barn. (s 71)

Emil Östergren, f 30/1 -53, d 3/8 -12

(59 år). F i Brevik (Vg). Student i Uppsala 1874. Predikant vid kronoarbeitsanstalten i Tjurkö 1880, Kyrkoherde i Hemmesdyngö (Lunds stift) 1894. Gift 1879.

Jan Montelius, f 26/4 -52, d 14/3 -23

(70 år). Född i Stockholm. Student i Uppsala 1872. Komminister i Kjula (Strängnäs stift), föreståndare f Johannelunds missionsskola 1888, Bitr pastor vid Blaiseholmskyrkan 1893. Gift 1881, många barn.

Erik Fredlund, f 20/12 -50, d 5/6 -27

(76 år). F i Björklinge, Student i Uppsala 1874, kyrkoherde i Järlåsa 1889. Gift, en dotter.

Gustav Lundblad, f 7/9 -51, (76) / ålder 1927/

d 1931 (80 år). F i Trollhättan. Student i Uppsala 1874, kyrkoherde i Fredsberg (Skara stift). G 1880, fem barn.

Magnus Wieselgren, f 19/9 -52, (75) /= ålder 1927/

*d 1933 (81 år). F i Helsingborg, fadern domprost i Göteborg. Prv 1878 och utnämnd till predikant vid Johanneskyrkan i Göteborg 1878, komminister i Kristine förs. i Göteborg 1886. Kyrkoherde i St Lundby 1897 och i Kristine förs. i Göteborg 1904. G sept. 1880 med grevinnan **Hanna Posse**, fyra döttrar.*

August Hellgren, f 11/12 -52 (75) /= ålder 1927/

d 1937 (85 år). F i Möne (Vg), prv 1878, komminister i Åska 1887, kyrkoherde i Häggum (Skara stift) 1897. G 1880, tre barn.

Magnus Lagerlöf, f 22/9 -53 (74) /= ålder 1927/

d 1941 (84 år). F i Kristinehamn, prv 1879, komminister i Sunnemo 1886. G 1887, sex barn.

Carl Rudolf Hasselrot, f 9/4 -55, d 29/8 -27 (72) /= ålder 1927/

*d 1927 (72 år). F i Skövde, prv 1879, redaktör f den kyrkokonservativa tidningen Vaktaren, knuten till EFS 1882-dec. 1888, då tidningen upphörde. Pastorsadjunkt i Klara i Stockholm 1885-86, kyrkoherde i Långared 1899. Kyrkoherde i Adolf Fredrik 1909. G 1882 m **Sigrid f Georgii**, åtta barn.*

Adolf Kolmodin, f 2/10 -55 (72) /=ålder 1927/

(Se ovan)

Bernhard Bohlin, f 12/5 -57 (70) /=ålder 1927/

(Se ovan)

BIOGRAFISKA UPPGIFTER OM PERSONER UTANFÖR FAMILJERNA ORDNADE I BOKSTAVSORDNING

Josefina Almquist, f Dahlander, 1835-1922, gift med häradshövdingen och godsägaren i Vallda **Johan Almquist**.

Anna Visby?

Peter Andréen, 1850-1884, prebendekomminister i Uppåkra. Trolovad.

Lars Anton Anjou, 1803-1884, prv 1827. Professor i Uppsala 1845, ecklesiastikminister 1855-59, biskop i Visby 1859.

Lars Bachér, 1828-1903, handlande i Visby m familj.

Carl Edvard Berg, 1847-1927, prv 1874, präst vid Diakonissanstalten i Stockholm 1883-96, Kyrkoherde i Veckholm 1896. G 14.6.1882 m **Helena Antionette Rinman**, 1860-1957.

Nils Gustaf Beskow, 1863-1946, prv 1885 t missionär o 1886 sjömanspräst i Liverpool. 1892-99 ordf. i EFS. 1916 kyrkoherde i Resele (Hsands stift).

Bexell? en av flera tänkbara unga bröder som var teologer och som tydligen tjänstgjorde som predikobiträde i Vallda.

Gustaf Daniel Björck, 1806-1888, schartauan, biskop i Göteborg 1856-1888.

Ernst Björkman, 1855-1896, Tillhörde Brödrakretsen, se ovan!

Caisy Pettersson, Aug, o Nanna Bolin= ? i Visby.

Gustaf Magnus Bolling, 1839-1901, stadsläkare, gift med **Helny Bolling, f Stenberg**, 1853-1937.

Fredrik August Boltzius, 1836-1910. Helbrägdapredikant från Grava, flyttade 1884 till Stockholm, där även drottningen lär ha tagit hans tjänster i anspråk. Anklagades för bedrägeri.

Maria Charlotta Brander, 1838-1900, hushållerska och husmor på Johannelund.

Theofil Bring, 1863-1925, prv 1887, 1893 komminister i Sala, 1911 domprost i Linköping.

Sven Birger Bruhn, 1837-1917, patron på Vallda Sätesgård, g m **Evelina, f Bra**, 1837-1916.

Ellen Cederblad, 1852-1921, systerdotter till **Oscar Björkman**, guvernant för hans barnbarn, startade 1904 ett konvalescenthem för åldringar, 1884 nästan förlovad med sin kusin (?) Ernst Björkman, ogift.

Anna Cedergren, 1862-1933, dotter t Ulrika Cederberg, g 1906 m domkyrkokantor **Erik Leberecht Siegbahn**, 1853-1917.

Johan Jacob Cedergren, 1859-1925, öppnade bod i Visby 1882, dog i Stockholm, Gift med **Klara, f Lundin**, 1865-1940.

Ulrika Katarina Cedergren f Egnell, 1828-1902, änka 26.7.1884. Bs hyresvärd i Uppsala, boende Vaksalagatan 22, dit B noteras ha flyttat 10.1.1885.

Richard Conricus, 1855-1934, prv 1879, komminister i Karl Johan 1884, kyrkoherde i Edsberg 1906.

Carl Alfred Cornelius, 1828-1893, professor i teologi i Uppsala 1862, biskop i Linköping 1884- 93.

Emelie Cramér, 1861-1939, gift i augusti 1882 med banktjänstemannen **Carl Fredrik Cramér**, 1855-1916.

Rudolf Carl August Cramér, 1811-1899, dansk konsul i Visby, dir. för Gotländska Ångbåtsbolaget, riksdagsman.

Vendla Cramér, 1814-92, ogift, syster till rektor Cramér i Visby.

Grosshandlaren **Robert Dickson** 1819-1903, hade lånat B pengar till studierna, liksom till flera andra studerande. Han köpte Fimmerstads egendom i Fägre socken i Skaraborgs län. Han var gift med **Emily Dickson** 1842-1920.

Odhners i Uppsala ? = **Emilia Sofia Odhner Dubois**, 1829-1910, g m bagarmästare **Mathias Dubois**, 1842-1925.

Pehr Eklund, 1846-1911, professor i teologi Lund 1882, domprost i Lund 1893.

Emil Ekman, 1853-1932, prv 1879, domkyrkoadj i Visby 1883, kyrkoherde i Ejsta 1892.

Knut Valentin Ekman, 1853-1890, missionär i Liberia.

Johan Ludvig Theodor Ekström, 1827-1903, f d handlande i Vallda, flyttade 1891 till

Göteborg.

Elin o Karin hos prosten Levan?

Engström= ? far till en av Hs spelelever i Visby

Prinsessan Eugenie, 1830-1889, dotter till Oscar I, bodde sommartid på Fridhem, som hon hon gjorde om till ett humanitärt centrum.

Peter Forsberg, 1818-1882, prost i Onsala.

Carl Fransson, 1849-1937, prv 1876, domkyrkoadjunkt 1876, kyrkoherde i Söderby-Karl 1887, og

Anna Franzén, f Siggelius, 1851-1914, g m bokhållaren **Karl Franzén**, 1847-1913.

Amalia Fåhraeus, 1836-1929, tapisserihandlerska i Visby, ogift.

Karl Gerok, 1815-1900, tysk teolog och författare. Samlingen Palmblad utgavs 1857. och den första svenska upplagan kom 1871.

Maria Grape, 1840-1919, mamsell hos **Axel von Post** i Gävle, og

Maria Lydia Grönvall, 1811-16.2.1885. Mamsell, syster till **Anna Elisabet Ljungvall**

Carl August Gustafsson, 1852-1933, prv 1879, komminister i Hagby 1881, kyrkoherde i Rogsta 1897, g m **Elisabet f Vidman**, 1859-1939.

Carl Rudolf Hasselrot, 1859-1927. Tillhörde Brödrakretsen. se ovan!

Olof Hedén, 1849-1909, Elev vid Johannelund, prv 1883, sjömanspräst i Gloucester 1883, pastorsadjunkt i Gävle 1901.

Hellerstedt ?, kvarvarande badgäst i Visby 2.9.1882

Hugo Hernlund, 1848-1914, FD 1883, lektor och t f rektor vid läroverket i Visby 1883

Paulus "Paul" Holmgren, 1859-1939, prv 1884, brukspredikant i Österby bruk, komminister i Gävle, kyrkoherde i Gävle. Gift 1884 m **Ester Vidman**.

Hertiginnan, hos prinsessan Eugenie?

Karl Abraham Humble, 1828-1914, godsägare, ledamot av styrelsen för EFS

Tant **Ida** Visby ?

Sigge Jacobson, 1858-1918, student i Visby 1877, prv 1886, kyrkoherde i Hörsne och Bara 1894. Gift 1890 med **Mathilda, f Nyström**,

Kandidat **Jonsson**=? = **Hans Jonsson**, 1854-1944, pastor, lärare vid Fjellstedtska skolan, g 1885 med **Anna Augusta Westerberg**, 1850-1929.

Fröken **Jansson** i Visby ?/

Helge Donatus Jansson, 1852-1928, prv 1879, vice pastor i Uppsala Domkyrkoförsamling 1881, docent i dogmatik 1882, kyrkoherde i Bromma 1887, i Bollnäs 1897. Gift 1879 med **Ottoliana, f Mayer**, 1841-1924.

Flickorna Johansson= ?, Hs spelelever i Visby.

Hulda Johansson, anställd hos prosten Levan

Martin Johansson, 1837-1908, 1871 professor i teologi i Uppsala, 1888 biskop i Härnösand.

Johannes Kerfstedt, 1841-1921, prv 1864, knuten till EFS, föreståndare för Fjellstedtska skolan i Uppsala 1870-1920.

Klas ?

Maria Louisa Klingvall, 1860-1942, g m handelsman **Carl Fredrik Olde**

Gustaf Kolmodin, 1823-1893. Syssling till Carl Johan, lantbrukare vid Stenstu, riksdagsman 1861-1875, bankdirektör i Visby. Redan i Budbärarens provnummer 1856 omnämns han som provinsombud för Gotland, han var alltså redan då engagerad i EFS. Gift med **Hilda, f Nathorst**, 1827-1857, senare hushåll med hennes syster **Ida Nathorst**, ogift

Pastor L? i Jonsered?

Matilda Landberg, 1836-1910, i Mariestad, ogift

herr **Larson**, kvartettspelare i Uppsala?

Otto Wilhelm Lemke, 1819-1900, lektor i Visby

Maria Althéa LeMoine, f Linneberg, 1857-1929, syster till Selma Osterman, gift med ombudsman **August Leonard Le Moine**. 1851-1882. Han dog den 12.4.1882 av TBC och tre dagar senare dog deras dotter Olga Maria, 1 år o 4 ½ mån gammal av meningit.

Fredrik Levan, i Vallda, vid denna tid 77 år och prostinnan **Maria f Lillienberg** 66 år. De fick 12 barn och de tre yngsta var Emil, 26 år, Frans, 25 år och Ernst, 19 år.

Maria Linneberg, f Säfvenberg, 1823-1910, Selma Ostermans mamma

Pastor Ljungberg = Nils August Youngberg, f i Tisared (Link.) 1842, prv f Augustanasynoden 1873, i Visby sedan dec 1880, Lasarets- o hospitalspredikant 1881-82, stadsmissionär i Visby 11.9.81 - 14.12.86, transfer t Visby stift 1884, komm. i Sanda 1893. G 1873 m **Agnes Bergström**, f 1847 i Visby - fadern stadsfiskal, Barn födda, 1874, 1876, 1877, 1879 d 1880 resp 1881.

Anna Elisabet Ljungvall, f Grönvall, 1805-23.11.1887. Änka efter prosten i Vallda
Johan Emil Ljungvall, 1788-1846.

Matilda Lundberg, 1850-1912, Göteborg, ogift

Johan August Lundell, 1851-1940, prof i slaviska språk i U-a, , rektor vid U.a enskilda läroverk 1892. G 12.6.1882 m Marie-Louise Jönsson.

Peter Lundén, 1849-1906, prv 1874, komminister i Masthugget 1883, kyrkoherde i Karl Johan 1887, initiativtagare och förste ordf i KFUM i Göteborg.

Augusta Lundqvist, 1845-1902, startade privatskola för flickor i Visby 1876 och Hilda arbetade hos henne som lärare. Ogift.

Lyttkens i Stockholm med sonen **Bruno** = ?

August Löfgren, 1851-1912, prv 1880, fängelsepräst i Stockholm 1883, Kyrkoherde i Matteus 1902. Förlovad med Augusta Westerberg. Gift 1902 m **Anna Svanberg**.

Fröken **Löfgren** hos **Ostermans** Göteborg?

Anders Petter Löfström, 1831-1909, ägde Sundbybergs gård o grundade staden. Mycket engagerad i EFS. En dotter **Emma**, 1859-1956 var missionär i Indien 1896-1913.

Martha, tyska hos Dicksons?

Karl Roland Martin, 1843-1925, prv 1871, komminister i Hel.Tref. o pastor vid cellfängelset i Uppsala 1872, Kyrkoherde i Österby bruk 1882, rektor vid h allm flickskolan i Uppsala 1885. Gift 1873 m Maria Elmblad.

Adolf Fredrik Melander, 1816-1902, MD 1846, läkare vid Diakonissanstalten i Sthlm 1851-1862, badhusläkare i Visby somrarna 1868-1889. En av grundarna av EFS och

ledamot i den första styrelsen. Ogift.

Lilla **Mia**, kusin till **Emelie Bergström** Visby

Myhrmans = **Oscar Myhrman**, 1820-1907, arrendator på Kungsgården i Roma. 1856 provinsombud för EFS. G m **Johanna Maria f Arnelius**, 1833-1916, fem barn f mellan 1864 o 1869.

Natanael? till Visby

Nathorst/ /Gustaf Kolmodin, 1823-1893, Syssling till Carl Johan, lantbrukare vid Stenstu, riksdagsman 1861-1875, bankdirektör i Visby. Gift med **Hilda, f Nathorst**, 1827-1857, senare hushåll med hennes syster **Ida Nathorst**, ogift

Johannes Neander, 1846-1895, prv 1876, missionsföreståndare vid Johannelund, 1886,-188 kyrkoherde i Risinge, Linköpings stift. Gift 1876 med **Johanna f Edman** 1852-1920. Tre barn av vilka Maria var född 1877

Gubben Norberg, kvardröjande badgäst i Visby 2.9.1882?

Lina Norberg, Skövde?

Gustaf Nordblom, 1832-1898, handlande, senare grosshandlare i Varberg, förvaltade arvet efter Bs far

Karl Norman, 1846-1923, lärare vid Johannelunds missionsskola, gift 1 med **Anna f Edman**,

Edla Norman, ? ev = 1834-1925, f i Gävle, död i Kungsholms förs. Og

Carl Norrby, 1831-1918, prv i Visby 1855, kyrkoherde i När (Visby) 1871-79, assistent vid teol.fakulteten i Uppsala 1879, professor i Uppsala 1882-1896. G m **Jane Norrby, f Miller**, 1822-1902, som grundade Klosterskolan i Uppsala 1855-63 och Högre lärarinneseminariet i Stockholm 1863-68. Efter återkomsten t Uppsala var hon en av grundarna till Fackskolan för huslig ekonomi. Stridbar.

Uno Nylander 1852-1901. Tillhörde Brödrakretsen. Se ovan.

Maria Nyström, 1864-1945, översköterska i Visby, g 1895 m kyrkoherde **Carl Wilhelm Roland**, 1859-1930.

Odhner se Dubois/

Tant **Olivia**, tjänarinnehemmet i Stockholm?

Olofsson =? , sjömanspräst i Gloucester, sedan i Hamburg

Karl Oskar Ludvig Olofsson, 1854-1919, prv 1882, Komminister i Östergarn samma år, kyrkoherde i Kräklingbo 1904.

Edvard Osterman, f 1843-1909. F i Rödbo (Boh.), Stud i U-a 1870, teol.kand 1872, pastor i S:t Johannes i Göteborg 1873, farbrikspred. vid Klippan i Gbg 1876, khd i Masthuggets förs 1889. G 1874 m **Selma Ostermanf Linneberg**, 1850-1888.

Henri Osti, 1826-1914, fotograf , född i Tyskland, flyttade från Stockholm till Uppsala 1860.

Johannes Palmér, 1848-1904, legationspredikant i London.

A. Petersson, ”student”, beskrev helbrägdagöraren Bolzius som en bedragare i Göteborgs Nyheter. Carl Hasselrot skrev då i Vaktaren ett försvar för Bolzius, vilket föranledde Petersson att den 2.11.85 åtala Hasselrot i ett tryckfrihetsmål. Forts se nedan.

Mamsell Anna Maria Pettersson, 1858-?, anställd hos Kolmodins

Calsy (?) Pettersson, Aug, o Nanna Bolin= ? i Visby

Emil Poignant, landshövding på Gotland 5.10.1883-1900.

Fru Hedvig Elisabet Sofia von Post 1818-1895, syster till **Carl Reinhold von Post**, änka efter auditören **Ernst Jacob von Post**, 1807-1871, bodde i Kvarteret Disa nr 1 i Uppsala med sin dotter **Elisabeth Charlotta ”Lotten” Wilhelmina von Post**, 1843-1919, ogift. De flyttade 1889 till Västerås.

Carl Reinhold Axel von Post, 1817-1906, bror till **Hedvig Elisabet Sofia von Post**, kansliex. 1837, ombudsman hos Gävleborgs läns brandstodsbolag 1853-1888, lekmannaombud vid kyrkomötena 1873 o 1878. Erbjuds 1857 att bli exp.förest. vid EFS, men avböjde. Gift m **Hilda Augusta f Norman**, 1832-1901.

Barn:

1. **Maria Sofia Eleonora /”Nelly” von Post**, 1858-1944 g 17 nov. 1882 med **Johan Adolf Kolmodin**, 1855-1928.
2. **Edla Augusta Charlotta Elisabet** 1860-1919 vigdes 1882 med sedermera domprosten i Strängnäs fil.dr. **Karl Uno Nylander**, 1852-1901, se Brödrakretsen.
3. **Anna Maria Lovisa**, 1865-1928 . G 1901 m predikanten **Anders Gustaf Fredén**, 1854-1914.
4. **Hedvig ”Hedda” Catharina**, 1868-1949. G 1890 med sin systers svåger, läkaren **Emil Salomon Nylander**, 1858-1936.

Carl Fredrik Prien, 1854-1924, fältskär i Visby

Fredrik Quensel, 1857-1938. Teol. o fil.kand. 1910: ”Sinnessjuk”, författare till två diktsamlingar, den ena ”Dikter från hospitalet av F.Q.”. Og

Tant **Olivia R**, knuten till prinsessan Eugenie?

/Fru Ramsey = Ebba Gustava Ramsey, f Karström 1828, g 1856 m **Carl Magnus Ramsey**, 1823-1864, stationsingenjör vid statens järnvägsbyggnader. Fru Ramsey ägde sedan 1876 1/7 gårdar i Jönköping samt Vilhelmsro i närheten av staden där hon grundade ett hem för vanföra och epileptiska barn. Hon har även gjort sig känd som skriftställarinna bl a av skrifter om behovet av dessa barnklassers behov av fostran och utveckling.

Vilhelm Ranck/Ranch, 1828-1906, fotograf i Varberg, g m **Rossina f Walter**, 1834-1910

Sally von Reis Ström, 1829-1905, änkefru i Göteborg

Pastor Svensson, kvardröjande badgäst i Visby?

Josef Natanael Rexius, 1852-1929, domprost i Göteborg 1906-1929.

Carl Gustaf Rodén, 1860-1943, sänd till Afrika som missionär 1887.

Edvard Herman Rodhe, 1845-1932, domkyrkoadjunkt i Lund 1872, kyrkoherde i Karlshamn 1879, prost 1882, biskop i Göteborg 1888.

Christina Olivia Fredrika Rohnström, 1839-1921. F i Visby, lärarinna i Stockholm, ogift

Waldemar Rudin, 1833-1921, prästex 1859, föreståndare vid EFS exp i Stockholm 1859-69, 1877 professor i exegetik i Uppsala.

Arvid Rydén, 1857-1897. Tillhörde i Brödrakretsen, se ovan!

Helna S = ? med brodern **Per**? i Varberg eller Göteborg?

Anders Niklas Sandström, 1843-1881, handlande i Visby, som drunknade under oklara omständigheter vid återkomsten till Visby med passagerarbåt 3-11-81.

Hugo Henning Gezelius von Scheele, 1838-1920, professor i teologi Uppsala 1877, biskop i Visby 1885.

Anna Garder Siltberg, f Ringome, -1898, gift med urfabrikören **Matthias**

Siltberg1814-1884

Vilhelm Sjögren,se Hs moster Hedvig Sjögren.

Fröken **Skogi** Varberg?

Systrarna Sundahl: **Regina Sundahl**, 1839-1910, småskollärrinna, og; **Maria Elisabet Sundahl**, 1841-1935, og; **Bernhardina Sundahl**, 1846- /levde 1910 i Visby/, g 1888 med komministern **Johan Erik Hallerstedt**, Värmdö, f 1852 och död på sin bröllopsdag, sex timmar efter vigseln

Anton Niklas Sundberg, 1818-1900, biskop i Karlstad 1864, ärkebiskop o prokansler 1870.

Johan A Immanuel "Manne" Sundelin, 1841-1916, prv 1863, kyrkoherde i Jönköping 1879

Erik Svedelius, 1816-1889, prof. Skytteanus, 'Gubben Sved' ogift

Pastor Svensson, kvarvarande badgäst i Visby 2.9.1882?

Hans Lorenz Söderberg, 1854-1934, komminister i Visby 1882 (t åtm 1901). G 12.9.1882 m **Anna f Hauffman**, 1853-1940

Johanna "Julia" Söderberg, 1849-1911, gift 10.10.1881 med läroverksadjunkten, FD **Johan Kahl**, 1831-1905 i Visby

Söderlund? = **Erik Johan Söderholm?**, f 1838 Vaktkonstapel på Varbergs fästning, med hustrun **Christina Johansdotter**, f 1839

August Ternstrand, 1861-1890, seminarieadjunkt i Skara

Carl Axel Torén,1813-1909, teol.dr 1860, teologie professor o domprost i Uppsala 1865. Lågkyrklig o positiv till EFS.

Henning William Tottie, 1856-1913. TK 1883, Missionsstyrelsens sekreterare 1883-93, professor 1893, biskop i Kalmar 1900. Gift 1888 med Nanna Améen 1860-1910.

Anna Tranér, 1842-1923, sjukhemsföreståndare. Og

Truls å Johannelund = ?

Doktor Ullman = ?. **Karl Magnus Ullman**, 1833-1898?, professor i Göteborg fr 1876, tillfälligt i Sthlm?

Moster V i Visby?

Anders Wallén, f 1806, handlande i Varberg

Jenny Wallér g Hauffman, 1861-1933, gift 1893 med **Adolf Hauffman**, 1854-1911

Anders **August Wennlund**, 1856-1911, prv 1878, 2:e komminister i Gävle 1884, kyrkoherde i Ovanåker 1892, g 8.7.1885 m **Hilda Maria f Humble**, 1859-1934

Otto Vester, f 21/5 -52, d 14/9 -11. Tillhörde Brödrakretsen. Se ovan!

Augusta Westerberg, 1865-1959, f i Klinte, modern f Fåhraeus. Seminarierector. Og

Flickorna **Westerberg** i Uppsala = **Anna Augusta Westerberg** 1850-1929, g 1885 med pastor **Hans Jonsson**. = / **Vesterbergarna** Uppsala?

Gumman **Vestergren** Göteborg, bodde i Börsen?

Ernst Westerlund, 1839-1924, den berömde läkaren i Enköping

Ida Westerström ?(s 16) Flickorna **Westerström**, som också har en bror?

Jöns Vicander, 1834-1919, prv 1866, bat.pred i Svea artillerireg 1871, komminister i Ad Fredr 1876, redigerade EFS' Budbäraren och Missionstidning.

Carl Johan Vidman, 1828-1890, disponent i Uppsala, far till **Elisabet g Gustafsson** och **Ester g Holmgren**

Magnus Wieselgren, f 19/9 -52. Tillhörde Brödrakretsen, se ovan!

”**Väktarmålet**” mot Carl Hasselrot

Youngberg se Ljungberg

Jacob Petter Åberg, 1814-1898, i Visby, m **Kristina E C J f Gerle**, 1826-1910, grannar i Visby,

Johan **Gustaf Åkerman**, 1854-1922, prv 1880, Komminister i Hel. Tref. 1884 i Bollnäs 1888, kyrkoherde i Tuna-Stavby 1906 och i Väddö 1914

”**Ärnströmsaffären**” **Daniel August Ärnström**, 1839-1927, prv 1868, föreståndare för Johannelund 1869-80, sekr för EFS 1880-86, red. av Budbäraren 1880-86, medarbetare i Väktaren 1880-82. Komminist. i Hedv. Eleonora 1884, kyrkoherde i Lommaryd o Bälaryd 1890. Känd för sin häftighet. Kan H ha kommit i polemik med honom i Budbäraren?

Öfverberg = ? Ev. = **Sofia Albertina Öfverberg, f Kjellenberg**, 1845-1913, g 1877
med domkyrkoadjunkten, sedermera konsistorienotarien, slutligen kyrkoherden i Gustav
Vasa **Nicoalus Frithjof Öfverberg**, 1833-1918

Karl Öhman, 1858-1947, prv 1883, komminister i Floda 1885, pastorsadjunkt i
Stockholm, kyrkoherde i Jacob och Johannes 1908, Gift med Davida Margareta, f Sylvan,
1866-1954